

Call camp OK

engr hbb and 22 age plate

BLOEM-
TUINTJE.

DOOR

JAN CLAASZ. SCHAAP.

OP DE
T Y T E L

Van 't

B O E K.

D At ik de tyt el draag van Tuintje, dat geschied
Om dat men juist in my als in een Tuintje ziet
Verscheide dingen, die niet even al te samen
En zyn in kracht en aart, in schoonheid ende namen;
Maar zeer verscheidentlyk van sloff, satzoen, en kleur.
En zyn ook alle juist niet even zoet van geur.
Die weten wil hoe ik inwendig ben gelegen,
Die plukt een Bloempjen af, en oordeelt dan te degen.

G O D T D E P R Y S

BLOEM-TUYNTJE.

THE END OF THE

BLOEM- TUINTJE,

Bestaande in twee deelen :

Het eerste in

INNERLYKE
BEDENKINGEN,

En

GELIKENISSEN.

Het tweede in eenige

ZANG- en LEES-RYMEN.

DOOR

JAN CLAASZ. SCHAAP.

*Den vyfden Druk met meer dan de helft Koopare
Plaaten vermeerderd.*

AMSTERDAM,

By JACOB TER BEEK, Boekverkooper in de
Beursstraat, op de hoek van de Papenbroeksteeg,
in de Gekroonde Bybel. 1724.

Proverbia 24. v. 30, 31, 32.

Ik gingh voorby den acker eens luyaards , ende voorby den wyngaart van een verstandeloos mensche. Ende ziet hy was gantsch opgeschooten van distelen, zyn gedaante was [met] neetelen bedekt, ende zyn steenen scheid-muur was gebrooken. Als ik dat aanschoude, nam ik 't ter herten, ik zaght, [ende] nam onderwyzingen aan.

TOE-EIGENING

Aan myn Kinderen

JAN en DIRK JANSZ.SCHAAP.

Lieve en waarde Kinderen,

TS zo dat ik merk, dat'er veel Ouders zyn, die haar Kinderen of anderen by Testament eenige goederen maken of opdragen, om die zelve haar te doen bezitten en eigen te zyn na haare afscheid; en dewyl ik ul. zwacke Vader (op wiens huis of Lichaam dikwils zware stormwinden en toevallen komen aandringen dreigende't zelve te verpletten) u garen mede iet nuttelyks zoude doen erven; en dewyl ik, zo my de Heere tegenwoordig quam te halen, u by deze toestand geen byzondere, doch mischien wel genoeg tydelyke middelen zoude nalaten: Zo is't dat ik u als by Testament dit Boekken (getituleert Bloem-tuintje) wil toe-eigenen en opdragen; ja zo opdragen dat gy 't niet alleen na myn leven, zo haast gy maar bequaamheid hebt, zult mogen gebruiken en eigen zyn, gelyk ook myn raad en beede is, dat gy 't gelieft te gebruiken, en deze myne arbeid tot uwen voordeel te laten dienen. Veele rykelaten hun kinderen Tuinen en Hoven na, om haar na den vleefche in te verlustigen: maar deze Tuin geef' ik u, om u na den Geest in te vermaken en te oeffenen. Doorwandelt dit Tuintje staag met u

gedachten: Plukt, proeft, rickt en smaakt het vry alles, 't kan zonder gevaar geschieden. Deze kruiden en bloemen zyn niet van aart als die men dikwils in andere Hoven vind, die men om haar schadelyke kragt heel matelyk moet plucken en smaken, en dat met groote voorzichtigheid: maar deze zyn bequaam voor alle, en voornamentlyk voor jonge teere heffenen, die 't meeste niet kunnen begrypen noch vatten; voor Kinderen die noch Melk behoeven, en geen sterke spyzen. En dewyl gy ook Kinderen zyt, en in zulke gestalte noch eerst staat te worden, dat gy na den Geest Melk behoeft, en hier benevens myne naaste vrienden, ja myn eigen vlees en bloed zyt: Zo is 't dat ik niemant beter weet, en liever wil dit erfgoed opdragen als u; ik heb ook geen erfgoed, dat beter is, u te maken als dit: Want gy hier door meer gevoordeelt zoud' kunnen worden, als door al de schatten van deze Waereld; 't welk geschieden zal zo gy u. l. van der jeugt aan hier in zoekt te oeffenen, en wilt laten brengen tot de kennisse die ter Godtzaligheid leit. Dit doende zo zult gy bequaam worden tot sterker spyze, daar by, gy u in u Manelyke jaren moogt onderhouden; en die zoekende zult gy in ware deugt en heiligheid gedurig hooger en vaster opwassen, en alzo heilig levende zult gy in u gevoelen de beginselen van 't eeuwig zalig leven, en alzo afstervende dat zelve hier na in der volmaaktheid genieten. Voorwaar hier toe van trap tot trap komende, zo hebt gy onuitsprekelyk

T O E - E I G E N I N G .

lyk meer dan of gy al de schatten van deze waereld gewonnen had'. Een zaak van groote aangelegentheid. Och! myn lieve Kinderen, neemt ze ter herten, en wilt doch u jonge tyd niet ydelyk doorbrengen met de gemeene fleur der waereld te volgen: maar weet dat het een kostelyk dink is het jok des Heeren van der jeugt aan op te nemen. Och! neemt u gemoet en Conscientie van der jeugt aan wel waar! en doet in u jonkheid niet dat gy tot in u oudheid ('t welk zo licht gebeuren kan) u gedurig hebt te beklagen, en waar van de gedachtenisse u als een Adder mach komen te byten; 't welk als de zonden begaan zyn noch op zyn best is; want elke zonde moet haar straffe dragen, en beter hier als hier na. Maar alder best is 't zich van der jeugt aan hier voor te wagten en te hoeden. En daarom begeeft u van uwer jeugt te oeffenen, tot lezen, tot schryven en iets goets te leeren. Veel dingen zynder waar uit men kan leeren, zo men maar opmerkelyk is, en zoekt te leeren. Men behoeft zich niet, om in Godt geleert te worden, in hooge Scholen te begeven: Want Godt ons buitendezelve zo veel leer stoffe gegeven heeft, datze oneindig zyn, en zo datze voor alle dienstig zyn, daar rest maar dat men gewillig en begeerig is om in Godt geleert te worden: Gelyk myn raaden bede aan u myn lieve Kinderen is dat gy gelieft te zyn. Oeffent u zelve in de Godtzaligheid. Neemt ook u lichamelyke oeffening na ver-eis van tyd en zaken waar, niet al te traag, noch ook niet

T O E - E I G E N I N G.

al te zeer woelende; voor al niet zo de groote neerftigheid u hinderlyk is in Gods-dienftigheid, en alleene ftrekt om Aardsche fchatten by een te verzamelen. En wilt niet alleen u Ouders, maar alle Menfchen beleefdelyk bejegenen, en zoekt te doen wat eerlyks is en wel luit.

Verscheiden regulen waren u hier meer voor te fchryven, hoe gy u in deze en die tyd, ftaat en voorval zult hebben te dragen, maar ik wyze u tot de volgende lefte, meen daar ftof genoeg te zyn voor u om te leeren wat noodig is zo gy maar begerig zyt om te leeren en te doen dat noodig is. En als gy hier in uitgeleerd zyt, en noch verder zoekt te leren, zo zalder buiten het gene, en beter als het gene dat ik u hier zoude kunnen voorfchryven, noch altyd ftof genoeg zyn om te leeren: zyt maar begerig om te leeren, en leert het gene dat u tot de Godtzaligheid kan leiden. Neemt de lichamelyke oeffening waar als een zaak die wynig nut is: Maar tracht na de Godtzaligheid, als na een zaak die belofte heeft van wat ongemeen heerlyks, niet alleen hier in dit leven, maar hier na in 't altyd en eeuwigdurend' leven by Godt en allen Heiligen. 'Tot welke gelukzaligheid ik van herten bid' en wensche, dat Godt u, myn lieve en waarde Kinderen wil helpen, om de Liefde zyns Zoons, en door de werkinge zyns Geest. Amen.

Tot Wormerveer,
den 22 May 1671.

U L. *zwakke Vader*

J. C. SCHAAP.

Aan

L E Z E R.

Beminnende Lezer, 't is kennelyk dat wy over eenige jaren in 't licht hebben laten komen een Boeksken genaamt Bloem-tuintje, en dewyl dat ichtynt uitverkocht te zyn, zo heeft den Drukker dezès voorgenomen 't zelve weder te herdrukken, en my verzocht (of u l. alzo te gevallen mochte zyn) om 't zelve wat te ver-ryken: Ende schoon ik aan 't voorgaande wel met beschaamtheid gedacht hebbe, uit oorzaak van de geringheid des zelfs: dewyl ik merk dat in deze onze eeuw (die van curieusheid overvloedt) de Boeken en Leer-stoffe zo puntelyk en geleerdelyk dienen te zyn, eer zy de Lezers gevallen zyn, datzenaauelyks zo zyn te maken; Zo heb ik evenwel (dewyl 't nu alreede in 't licht is) 't zelve by der hand genomen, en dit werk wat verandert, en met verscheide Lees en Zang-rymen vermeerdert; my zelfs troostende, en onderwylen hier opverlatende, dat schoon 't niet na de geleertheid gestelt is, maar hier wat las, en daar lam, en gints met te veel bast en woorden belemmert, dat het echter in stichtelykheid (daar 't al om te doen behoorden te zyn) voor veel andere Rym en Lied-boekjes niet behoeft te wyken; ik meene zulken daar de Roozen en Doornen onder mal-kander gevonden worden, en somtyds wel wat stichtelyks door loopt, maar doorgaans met minne strecken en ydele propoosten bezet zyn, zo dat men naau een Bloem kan raken, of men word van de Doornen gestookt; en darde Jonkheid tot aandacht en zedigheid behoorde opgewekt te worden, veel eer tot gylheid en ydelheid stoffe en aanleidinge krygen. Voorwaar Boeken die niet dan met perykel konnen, en met voorzichtigheid moeten gelezen worden; welk prykel ik niet en weet dat in 't lezen van dit ons Boek steekt.

Indien ik iets zulks wiste, zoude het terstont daar uit doen; want de nood vereischt dat het alles tot stichting en betering onder malkander aangeleid word. Questieuze en disputable zaaken (die zelden veel in 't Christelyke leven vorderen) heb ik derhalven hier ook niet zoeken in te brengen; maar alleene gezocht om my en andere hier door in de Christelyke Zedigheid te doen vorderen.

Ook troost ik my daar mede, al is 't dat de Geleerden dit ons werk licht niet zeer gevallig mach zyn, datter veel Kinderen zyn, en ook bejaarde Lieden, die niet zeer scherp van oordeel en zyn, en meer door een klare, en niet diep gaande reden gesticht kunnen werden, als door contrarie. Hoop dat dit werk de zulke dient en dienen zal tot een eerste trap, om daar door tot een tweede die ten Hemel leit op te klimmen.

Ook heb ik in de manier van leeren gevolgt het voorbeeld van onze Zaligmaker, die veel tot de Volken (en voornamelyk van zyn Ryk) door gelykenissen gesproken heeft, om alzo den Volke 't geen hy wilde zeggen te klaarder te doen verstaan, en zocht het meerder by het minder uit te beelden, op dat zy alzo met haar verstant van 't minder tot het meerder mochten gaan, en dat van verscheide neeringen, hanteeringen en ambachten; op dat een ieder door 't geen daar hy in geoeffent was mocht geleert worden. En om noch klaarder te toonen wat gelykheid dat onze vaarzen met de heilige Schrifture hebben, zo heb ik eenige korte Zinspreuken uit dezelve gezocht, en die neffens onze vaarzen gestelt. In de voorgaande druk hadde ik die daar boven aan gestelt; maar dewyl onze vaarzen geen uitbreiding noch verklaring der Schriftuurplaatzen zyn, maar de Schriftuurplaatzen alleen dienen tot bekrachtiging van onze meening, zo heeft het my gevoegelyker gedacht de zelve nu daar onder te stellen. Ik beken garen (alzo ik wynig ervaarentheid in de Schriftuur hebbe, zo door kortheid van memorie als ook misschien door te wytiig my daar in te oefenen)

Aan den Lezer.

fenen) dat ik niet juist die Schriftuurplaatzen daar by gestelt hebbe; die daar best toe passen, en dienen; maar die ik voor die tyd dan gereetste konde vinden. Derhalven verzoek ik dat de Lezer, zo hy daar andere beter en dienstiger toe acht, dezelve daar toe appliceere.

En hoewel ik in 't voorgaande werk wel veel zie tot betering te veranderen, zo heb ik 't nochtans maar zo hier en daar wat verandert; hier wat uitgenomen en daar weêr wat ingevoegt: Want zoude ik 't al verandert hebben, dat my wel docht verbeterd te kunnen worden, zo mocht de verandering wel oneindig, en dit een ander boek geworden hebben. Dat ik van daag verandert hadde, zoude my morgen misschien wel weer anders beter dunks; gelyk ik alreede wel gevonden hebbe: want dat ik nu onlangs geschreven, en misschien wel meer als eens verandert hebbe, komt naauwlyks van onder de Perse, of ik zie al weer verandering te doen, waar door 't my beter zoude dunks; Maar 't waar onwis of ik 't al tienmaal veranderde, dat het de Lezer daarom een hair beter zoude dunks. Derhalven wil ik u l. dit niet hooger als voor stuk-werk aan prezenteeren. Wel mocht den hoog verlichten Apostel Paulus 1 Cor. 13. v. 9. zeggen: *Wy kennen ten deelen, en wy propheteeren ten deelen*; en zo zal 't hier ook blyven: 't Volmaakte hebben wy niet hier, maar hier na by Godt in 't Hemelsche wezen te verwachten. Ontfangt dan, gunstige Lezers, in deze tyd der onvolmaaktheid dit werk, voor 't geen dat de tyds gelegenheid en Autheur mede brenge; 't welk is onvolmaaktheid en stuk-werk; onderwylen u zelve beneestigende, om van 't stuk-werk; en door 't stuk-werk tot het volmaakte te komen. Welke volmaaktheid u en zich zelve van herte zoude gunnen.

U. L. zwakke Dienaar.

J. C. SCHAAP.

't Boek

't Boek tot den
L E Z E R.

IK en ben niet komen dwalen
Van Athenen, door Parys,
Maar gelyk de blixem stralen,
Of gelyk het jarig rys,

Door de geest van Godt gegeven,
Juist in 't herte van de geen,
Die my heeft met lust geschreven,
Doch hy kreeg het maar te leen.

'k Pronke niet geen duist're letters,
Uit Ovidius geraapt,
Noch met gloozen uit de Ketters,
Door gebrek hier in geschraapt:

Maar 't zyn eigen teelde woorden,
Die den Huisman kan verstaan,
Eerst gerymt omtrent de boorden
Van de zegen-ryke Zaan.

Ben ik te gering te lezen
Voor een hoog-geleerde Geest;
'k Zal dan voor de Leeken wezen,
Zulke zynder aldermeest.

Willig, willig wil ik buigen
Voor Æneas of Homeer,
't Zeggen is zy overtuigen
My aan alle kanten veer.

Dies ik reden heb te schroomen,
Dog myn Schryver (door de lust)
Wou niet ledig zitten droomen,
Als hy had een uurtje rust;

Liever maakt hy ondertusschen
Duitsche Rympjes (op zyn wys)
Van de Spreeuwen, van de Musschen,
En hy zeide: GODT DE PRYS.

C. J.
't Boek

L E Z E R.

Op den vierden Druk.

LEzer hebt gy wel onthouwen
Hoe ik eertyds ben geweest,
Echter my vry noch eens leeft:
Want ik ben nu wat herbrouwen.
't Scheen myn Schryver in zyn mondt
My al wat verschaalt bevondt.

Zo dat hy schier is verlegen,
Dat hy druk zo dun en laf
Eertyds aan de Vrienden gaf:
Nu zou hy wel zyn genegen
Beter drank te schaffen op,
Maar 't valt vast weer 't oude sôp.

Als het Bier wat is verslagen,
Of te zuur word en te out,
Word het wel weer wat herbrouwt,
En wat water toegedragen
Waar door 't wel wat beter smaakt,
Als men eerst aan 't drinken raakt.

Zo zal u misschien ook 't Lezen,
Als gy in my hier en daar
Wat verand'ring word gewaar,
Des te aangener wezen:
Schoon ik in der daad al meest
Ben van eene kracht en Geest.

Dat myn Schryver zeer eenvuldig
Eertyds schreef, en hoog noch diep,
Hy zich op zyn Jeugt beriep;
Maar nu dunkt hem is hy schuldig,
Dat hy niet en heeft geleert,
Na de jaren zyn vermeert.

Godt de Pryt.

't Boest

L E Z E R.

Op den vyfden druk.

Dit is nu de vyfdemaal,
Dat ik 't Licht weer kom aanfchouwen;
Niet met pronk of pracht van taal,
Maar uit boere brein gebrouwen.
Dit fchynt zeer gering te zyn:
Geene Cierlykheid van Reeden?
Neen; dit vint gy niet in myn,
Maar alleen is 't van de zeeden
Dat myn doel en oogwit is;
Om ftaag ieder een te buigen
Op een pad, dat vast en wis,
Is gelyk deez' fchriiten tuigen.
Vind g'in my dan dat niet goed,
Na de Mode is gefchreeven;
Denk; 't is van een flegte bloed,
'k Bid u wilt my dit toegeeven;
Want dit geene rymen zyn,
Die van veelderhande dingen,
Van Minerva, van Jupyn,
Of van zotter zaake zingen.
Daarom zyn deez' Rympjes meest,
Zeer Eenvoudig heen gefchreeven;
Dog gefchoeit op deze Leest,
Om na Godes wil te leeven.
Dit 's de Reede waarom zy,
Niet zyn vol onnutte zaaken,
Die de Geefte wel eens bly:
Maar de ziel geen voedzel maaken.
Kan ik dan op deeze wys,
Lezer, u veel flichting geeven,
Wilt dan met my gantich uw leeven
Stadig zingen; **GODT DE PRYS.**

Innerlyke

BEDENKINGEN

Op

Verscheide Dingen en Geleentheden.

I N L E I D I N G.

1 Theff. 5. v. 21. *Beproeft alle dingen: behouwt het goede.*

INdien men zocht den aard van alle ding t'ontbinden,
Men zou in alle ding schier leering voor 'zich vinden:

Want ja het minste kruit dat leert ons dit, of dat,
Wat dat 'er dient gemyt, of anders aangevat.
Wy leerden alle daag (indien wy anders wouden)
Zo wy maar recht den aard van alle ding beschouden.
Ik doe dit zomtyds al, en let met diep gemerk
Wat leering dat 'er steekt in 't een of 't ander werk,
In 't een of 't ander ding, in d'een of d'and're boeken,
Ja van den Hemel af, daar ga ik leering zoeken,
Tot onder op der Aard; ja 't alderminste kruit
Daar trek ik menigmaal al goede leering uit.
Ik ga als met myn geest, de kracht der dingen sijnaken,
En ga als dan daar van, ook wel een rympje maaken
Met overgrootte lust, doch 't vlees dat doet het traag,
De geest gewilliglyk. Dus doe ik 't nood' en graag.
Ik voel gedurig iet; dat port my tot het schryven,
'k En kan daar dag noch nacht niet van geruſtig blyven,

Ik word als een kompas getrokken waar ik ben :
 Schoon dat ik sta en werk , myn lust is tot de pen ,
 Of dat ik zomtyds my begeef om wat te rusten ,
 Zo voel ik nog in my gedurig dichtens lusten ;
 Of dat ik ben aldaar men spel en zang bemint ,
 Zo ben ik echter noch tot schryven zeer gezint ;
 En als ik hier of daar iets zonders ga aanmerken ,
 Zo laat ik daar op dan , myn zinnen zomtyds werken ;
 En trekker leering uit (gelyk ik heb gezeit)
 En overweeg het staag , en dat in stilligheid.
 Myn geest die port my staag om iet van zulks te dichten ,
 Of ik daar door my zelfs en ieder mensch kond' sichten.
 Dog om op 't sichtigst dat , te doen voor ons al t'zaam ,
 Daar toe acht ik my zelfs al vry te onbequaam ,
 Dog echter wil ik my na myn vermogen quytten ,
 Die zyn vermoogen doet en heeft men niet te wyten ,
 Dit spreekwoord is gemeen , dies hoop ik dat men 't my
 In 't goed' zal neemen af , schoon of 't wat boltjes zy.
 Ik wil dan nu voor-eerst myn pen een wynig snoeien ,
 En zien dan wat 'er goeds uit myne pen wil vloeien.
 En zien wat gave Godt my daar toe geeven zal ,
 Van wien het waare goedt moet koomen al , en al.
 O Godt, ô Wysheid zelfs ! wilt my doch wysheid geeven,
 Op dat na rechten eisch van my iet wordt geschreeven ;
 Tot u Naams lof en eer , ô Godt ! geef dat ik schryf
 Dat ik daar door my zelfs , en elk tot deugden dryf.
 Ten einde om daar door gelukkig af te sterven ,
 En daar na eeuwiglyk de zoetste vreugt te erven ;
 Op uw' gena , ô Godt ! (daar 't al op rusten moet)
 Zo vat ik myne pen , en schryf op dese voet :

*I. Bedenking op de Nietigheid van de mensch ,
mitsgaaders zyn Heerlykheid.*

WAar op verheft gy u? zeg arme as en aarde?
Zeg mensch, zeg nietig mensch, maar stof van geen-
der waarde?

Waar is 'er doch een ding daar gy u op verlaat ,
't Welk niet verganklyk is , ja haastelyk vergaat?
Is 't op u rykdom? mensch, of schoonheid uitgelezen?
Of op u sterrikheid? of wysheid hoog gepreezen?
Indien gy hier op roemt , u roem is enkel niet ,
En haast vergankelyk , gelyk men daaglyks ziet :
U rykdom , aardfche fchat , en is niet op te bouwen ,
Want na een quaad fortuin zo baart zy druk en rouwen ;
Indien maar het fortuin u teegen komt te gaan
Zo word u koopmanschap licht zonder winst gedaan ;
Ja dikwils mer verlies , en groote quaaide slaagen ,
Waar uit in u als dan bestaat een droevig klaagen :
Dan laat gy uwe gelt aan d'een , of d'andere man ,
Die zyne schult aan u niet wel betalen kan.
Of hebt gy uwe fchat aan huizen en kasteelen ?
De brandt , de felle brand die kan z' u licht afdeelen ;
Of anders , leit u fchat aan gelt in u kantoor ,
Een Dief , een looze Dief daar spaart gy 't lichtlyk voor ;
Die komt licht in u huis , doorsnoffelt alle hoeken ,
En vint ook wel u fchat , waar na dat hy komt zoeken :
Daar zyt gy dan u fchat en ronde fchyven quyt ,
En gy behoudt dan van u fchat , maar enkel spyt.
Of leit u fchat aan land , wat roem kan het u geven?
Gy wordt door's vyands hand daar lichtlyk van gedreven ;

Zo dat gy fwerven moet van 't een in 't ander land ,
Ja daar een vreemdeling naau droog broot voor hem vant.
Ofschoon noch alles dit u niet en komt te treffen ,
Zo meugt gy echter u niet op u schat verheffen ,
Want als de bleeke doodt u eens bezoeken zal ,
Zo zult gy uwe schat hier laten al énd' al ;
Ja alles , al u schat , wat groots gy daar op bouden ,
Gy zult 'er dan naau van voor u een kleedt behouden ,
U woonhuis dat zal zyn van wynig voeten lank ,
Van planken twee-maal drie , en gy zult zyn een stank.
U schoonheid , lieve mensch , is ook niet op te roemen ,
Want zy zeer licht verdwynt ; gelyk de schoone bloemen ,
Die heeden staan op 't veldt heel lieffelyk ten toon ,
Ja in een ieders oog heel çierelyk en schoon ,
Maar let hoe haast dat haar , haar schoonheid wert benoo-
men ,
Laat maar een kouden rype eens op haar neder koomen ,
Of zo de gulde Zon te heet en vinnig sleet ,
Zo dat het haar aan vocht , en nattigheid ontbreekt ,
Of dat Godt wederom geeft al te harde reegen ,
Ei let eens hoe 't dan met de bloemen is geleegeen ;
Haar glans , haar schoone glans , die word dan haast te niet ,
Haar glans , haar schoone glans , men dan niet meerder ziet ,
Ofschoon de bloemen ook dit kreegen geen van allen ,
Zo komt door ouderdom haar schoonheid af te vallen ;
De Winter fel en kout die maakt de steeltjes kaal ,
Zo dat de glans , en bloem , haast weg is altermaal.
De Winter komt ook veel de bloemen niet te vinden ,
Want ziet de beesten haar al dikmaal eer verslinden :
Ook wort 'er meenig bloem gepluk't met de handt ,

En dikwils door de zys gerukt uit haren stant,
Zo dat haar schoonheid komt heel vaardig af te zygen,
Waar van zy nimmer weer een glans, of kleurtje krygen.
Zo even lieve mensch is 't ook met u gestelt,
U schoonheid die is juist gelyk een bloem op 't veldt,
Het schynt met u wel wat, t'wyl gy zyt in u groeien,
En als gy op u schoonst en lieflykst staat te bloeien,
Maar let eens, lieve let hoe haast het is gedaan,
Laat maar een puist of roof in uwen aanzicht staan,
Of dat een heete koorts u zomtyds komt bestryden,
Of dat gy in u tand, of kies hebt pyn te lyden,
Of dat een kleene ziekte u in het bedde jaagt,
Of dat 'er iet wat is dat u gedurig knaagt,
Of dat des Zomers u de Zon te heet komt steeken,
Of dat door felle koud' u vel komt door te breeken,
Ei zeg eens waar men dan, u glans, en schoonheid ziet?
U schoonheid, en u glans, die is dan haast te niet.
Of schoon u schoonheid dus ook niet wert afgedreeven,
Zo moet door ouderdom u schoonheid u begeeven;
Door koude ouderdom zygt uwe schoonheid af,
De rimpel ploegt u vel, u mondt lykt wel een graf.
Ook komen ligtelyk u hoog-geklomme daagen,
U schoonheid ende glans van u niet af te vaagen,
Maar 't is licht dat de dood u eer bezoeken kooimt,
En maakt u lichaam dat een ieder voor u schroomt,
En slynt u in het graf, tot spys en aas der pieren,
Hoe schoon dat gy ook waart gy zyt dan voor de dieren.
Dus uwe schoonheid, mensch, hoe gierlyk zy ook schynt,
Gelyk de rook en damp, en als de mist verdwynt.
Ook meugt gy, lieve mensch, u nimmermeer verlaaten

Op uwe sterrikheid en krachten booven maaten,
Dat's meê geen gront daar gy wat groots op bouwen kent,
Want van de kleenste stoot gy wel de swakste bent;
Indien u maar een wyl komt spys en drank t'onibreeken
Zo is u uwe kracht en sterkheid haast ontweeken;
Of is 'er in de weg een steen niet net gemaakt;
Zo valt gy lichtelyk dat u de lenden kraakt.
Of anders dat u Godt laat ziek' of pyn toekoomen,
Zo wordt u straks uw' kracht, en sterrikheid benoomen:
't Zy dat een heete koorts u door de leeden woelt,
Of dat gy in uw' maag een ongesteltheid voelt,
Of dat het sierezyn u leeden komt bestryden,
Of dat het vuile blôet komt schieten in u zyden,
Of dat de roode loop by u vernoomen wert,
Of dat een heete pest omcingelt uwe hert,
Of anders dat gy in een teering komt te raaken,
Zo dat geen medecyn u weer gezont kan maaken,
Waar is dan uwe kracht, en groote sterrikheid?
Gewis gy hebtze dan haast alles afgeleit.
Ook moet u uwe kracht, en groote sterkheid vlieden,
Als maar de felle dood u komt zyn pylen bieden,
En smyt u in het graf, ja zonder groot gewelt,
Hoe sterik gy ook zyt, noch wint het deeze helt.
Of schoon gy ook de doodt zo ras niet moet bezuren,
Zo kan noch evenwel u kracht niet lange duren;
De koude ouderdom die maakt uw' krachten niet,
Gelyk wy daaglyks zien dat het zo veel geschiet.
U wysheid, lieve mensch, hoe hoog die is gekoemen
Is echter meê geen zaak voor u om op te roemen;
Hoe kloek gy weezen meugt, en wat gy ook al weet,

Door ik en weet niet wat het alles u vergeet.
Pleegt gy u oefening niet dik en meenig-maalen,
U wysheid, en verstant komt veerdig af te daalen;
Of dat gy zomtyts zyt verlaân met spys en drank,
U wysheid, en verstant dat moet dan werden krank;
Of dat gy bent gezint om veel te leggen slaapen,
Of dik wils leedig zit te geeuwen, en te gaapen,
Of anders dat 'er vocht uit uwe maage schiet,
Tot boven in de kop, ja door het brein u vliet,
Zo dat een suizeling komt door u brein te doolen,
Straks is u uw' verstant, en wysheid meest ontschoolen;
Of anders dat gy ook te wynig slaapt en rust,
Gewis u groot verstant dat wert daar door gebluft;
Of dit gaat zeekerlyk dat u verstant werd kleene,
Wanneer door ouderdom u krachten zyn daar heene,
Zo dat door ouderdom u hoofd duikt na het graf,
Gewis u groot verstant dat neemt dan veerdig af;
Ja komt u lichtelyk schier alles te verlaaten,
Zo dat een sneedig kiindt met meer verstant kan praaten.
Of anders dit gaat valt, dat u verstant wordt niet,
Wanneer de felle doodt u in het harte schier.
De doodt, de felle doodt, die ieder komt begroeten,
Die zal u voor gewis ook haastelyk ontmoeten,
Ja lichtelyk al eer de koude ouderdoom
U eens bezoeken komt, en maakt u leeden loom.
Wel mensch wat is 'er doch daar g' u op meugt verheffen?
Daar 't minste ongeluk u kan zo vinnig treffen
Dat gy ter neder stort, ja van een kleene stoot
Zo valt gy lichtelyk te midden in de doodt.
Ei mensch bout doch niet meer op zulke losse gronden,

Op 't geen dat ydel is , en nietig wordt gevonden.
 Bout op een vaster grond , bout op des Heeren Woord ,
 Dat is een vaste gront , een gront die u behoort ,
 Dat is een vaste gront die u niet zal ontglyden ,
 Daar gy oproemen meugt , en 't zal u ook verblyden.
 Zo gy daar recht op bout , zo hebt gy grooter schat
 Als Croesus machtig ryk , of Salomon oit hadt ,
 Zo gy daar recht op bout , zo zult gy schoonder weezen
 Als wel Helena was in schoonheid uitgelezen :
 Zo gy daar recht op bout , zo zal gewis u kracht
 Vry meer als Miloos zyn , of Samsons groote macht.
 Zo gy daar recht op bout , zo zal u wysheid ryzen
 Veel hooger als Solons , of diergelyke Wyzen.
 Wel mensch bout daar dan op , 't welk u zal blyven by ,
 Ja niet een ding hoe sterk , het zy ook wat het zy ,
 Ja zelve ook de Doodt zal niet zo veel vermogen ,
 Dat u door al zyn kracht iet worden zal ontogen ,
 Maar 't zal u blyven by altyd en eeuwiglyk
 In Godts volmaakt Palleis , en zoete Hemelryk.

Syrach 10. v. 8. Wat verhoovaerdicht haer doch aerde en asche, &c.

1 Petri 1. v. 24, 25. Want alle vleesch is als gras, ende alle heerlijkheit des menschen is als een bloeme des gras. het gras is verdorret ende zyn bloeme is afgevallen, maar het woordt des Heeren blyft in der Eeuwigheit.

II. Op een Man, aan de kant van de Haarlemmer- meer staande, spreekt als volgt :

IK sta hier vast en kyk aan dese vlakke Oever,
 Maar zo ik langer blyfgewis zo word ik droever,
 Mits ik nu treurig word terwyl ik sta en kyk,
 Om dat dees' holle Meer schier is een Zee gelyk;
 My is wel eer verhaalt: dat dese Meer voor deezen
 Plach nut en vruchtbaar landt, en niet als nu te weezen.
 Hy was ook niet aldus doen ik hem eertyds zag,
 Mits ik hier 't ander end nu niet beoogen mag.
 Hy schynt noch daaglyks meer en meerder Land te eeten,
 Doch word nog niet verzaad door al zyn hong'rig vreeten,

Maar hoe hy meerder eet , hoe dat hy grager wort ,
Hoe dat hy grooter is , hoe dat hem meerder ſchort ;
Het ſchynt dat deſe winſt hem moet zeer wel gevallen ,
Mits hy gedurig ſtormt op veel verſcheide wallen ,
En zal (na dat my dunkt) niet eerder zyn verzaat
Voor hy eens wort bepaalt , of dat het al vergaat.
Maar laat my deſe zaak wat dieper overweegen ,
Myn dunkt 't is even zo met meenig menſch geleegen.
Een menſch is zomtyds ſlecht van ſtaat , en van geſlagt ,
En komt door goê fortuin tot hooge ſtaat , en magt.
Maar hier een groot gebrek by veele ryke menſchen :
Hoe grooter haare ſchat hoe dat zy meerder wenſchen :
't Blykt dat in meenig menſch gedurig de begeert
Al vry wat harder waſt ; als wel haar ſchat vermeert ,
Zy zyn zomtyts in 't eerſt maar ongeachte lieden ,
Zeer wynig van ontzach , die ook niet veel gebieden ,
Maar door een goê fortuin , dat Godt haar heeft gegont ,
En vindt men niet haar ſtaat gelyk hy eertyds ſtont ,
Zy hebben nu haar ſchat aan Landen ende Steeden ,
Aan Scheepen in der Zee , waar aan zy dapper Reeden.
Hoeryker dat zy zyn , hoe grooter haare ſchat ,
Hoe dat 'er meer van haar kan werden omgevat ;
Maar laas ! de goede Godt wort dan zeer licht vergeeten ,
Door al te groote ſmaak in 't Aardſche goet te eeten ;
Ja 't ſchynt dat meenig menſch niet eer zal zyn verzaat ,
Voor dat de felle doot hem eens ter needer ſlaat.
't Blykt hier aan naakt en klaar : hoe hooger in de Jaaren ,
Hoe ouder dat men is , hoe meer men zoekt te ſpaaren.
Verſcheide dingen wert een menſch door oudheid quyt ,
Maar 't blykt dat deſe Aart in veele noit verſlyt.

Voorwaar een mal gebrek , en buiten alle reeden ;
Dat iemand die haast moet uit deeze waerelt treden ,
Noch dapper is bezorgt , (schoon hy wel voorraat heeft)
Wat dat hy hebben zal , zo hy noch lange leeft.
En spaart , en gaart daar toe vast meerder by malkander ,
En heeft heel min of niet te over voor een ander ,
Voorwaar die zo bestaat , zyn zottigheid is groot ,
En echter ziet m'er veel alzo tot in de doodt.

*Ecclesia 5. v. 9. Die 't geldt lief heeft , en wordt des
geldts niet zat.*

III. Op een Schip , dat diep geladen een Rivier opzeilen moet.

En Schip dat een Revier moet tegen wint op-varen ,
Als 't diep geladen is met kostelyke Waren ,
En dat een harde stroom hem komt gedurig voor ,
En moet ook tusschen 't droog een naauw' passaadje door ,
Dat word zeer licht verzeilt op d'een of d'andre droogte ,
Indien de Stuurman niet heel naau let op de hoogte ;
Want stuurt hy wat te laag , of anders wat te hoog ,
Zo blyft het kostlyk schip daar zitten op het droog ;
Maar zo 't waar ongelaân , 't zou lichter kunnen komen
Daar dan de Schipper had te zeilen voorgenomen ;
Maar 't wil zeer qualyk voort als 't is zo diep gelaan ,
De kiel sleept door de gront en 't blyft ten lesten staan.
Ziet hier u rechte beeld , gy diepgelade menschen
Met rykdom , aardsche schat , na u belieft en wenschen :
Zo qualyk als het Schip kan komen aan de Stad ,

Zo

Zo gy, ô ryke Mensch, by God door uwe schat :
 Gy maakt zo veel te doen met dese aardfche dingen
 Dat gy u Schepper (God) geen vruchten komt te brengen;
 Gy dryft al menigmaal u koopmanschap niet recht :
 Als gy wat koopen zult noemt gy de Ware flecht,
 En pryftze dik wils weêr als gy ze wilt verkoopen,
 Om daar door uwe schat te meerder op te hoopen :
 Ook zoekt gy dikmaal wat, u schat te brengen by
 Door aan u arbeids-man te geven kleen foldy :
 Gy vrees (gelyk het fchynt) dat hy wat meer zal winnen
 Als hy wel dagelyks behoeft met zyn geziinnen,
 Ook bend gy over hem een ongenaadig heer,
 Het welke alles ftrydt recht tegen Godes Leer.
 Indien gy 't alzo ftuurt, ik vrees van uwent-weëgen,
 Dat het elendig is met uwe staat geleege :
 Ik vrees dat gy dan niet zult komen in Gods Ryk,
 Maar dat gy, die gy dient, zult namaals zyn gelyk.
 O schat, ô aardfche schat ! veel hinder kunt gy geeven
 Om hier na rechten eifch Gods Leere te beleeven :
 Als 't Schip is ongelaan zo wil het lichter voort,
 Zo kan een mensch ook doen veel lichter na Gods Woort,
 Als hy hier heeft geen schat ; noch gaarze niet begeeren,
 Maar houdt zich vergenoegt met zyne spys en kleeren,
 Wel zoekt dan nimmermeer, wie dat gy wesen meugt,
 Na rykdom, aardfche schat : maar na de waare deugt.

I V. Op

*Jacob 5. v. 1, 2. Wel aan nu gy ryke. weent ende huilt over
 uwe elendigheeden, die over u komen. Uwen rykdom is verrot,
 ende uwe kleederen zyn van de motten gegeten geworden.*

*Matth. 19. v. 24. Het is lichter dat een kemel gae door
 de ooge van een naelde, dan dat een ryke ingae in het Ko-
 ninkryk Gods.*

IV. Op't zingen van zobere Lieden.

IK ging eens op een plaats, alwaar ik by de wegen
 Een blyde zang vernam, en vreugde hoorde plegen,
 En waar het quam van daan ik daat'lyk ook vernam:
 Het was een oolyk huis van daar het zingen quam:
 En 't schein het in het huis zeer zoberlyk gestelt was,
 En 'k denk dat by die Liens ook weinig goet en gelt was
 En echter waaren zy zo vrolyk ende bly,
 Dat licht de rykste niet zo vrolyk was als zy.
 Hier aan zo blykt het klaar, dat die met 't zyn te vreên is,
 Is ryk, en wel gestelt; schoon dat zyn staat ook klein is.
 Maar die is onvernoegt met 't gene dat hy heeft,
 Is arm, al schynt hy ryk, want hy bekommert leeft.

Proverb. 13 v. 7. *Daar is een die zich zelven ryk maakt, ende niet met alle en (heeft): (ende) ende een die zich zelven arm maakt, ende (heeft) veel goet.*

V. Op weeldige Arweten.

MYn Vader zaait dan d'een, en dan weer d'and're zaaden,
 Zulks hem dunkt goet te zyn, en best voor hem geraden.
 In 't voorlykst van dit jaar maakt' hy zyn veldt bereit,
 En heeft 'er doen ter tydt Arweten in gezaît,
 Die na een kort verloop een goede opgang kreegen,
 En wiessen weeldig op, door Godes milde zeegen.
 Zy stonden aan de weg, schier in een ieders oog,

En wiesſen inder haafte te uitermaaten hoog.

Schier ieder dieze zag zo weelig opwaarts ryzzen,
 Die zy: Dat 's ſchoon gewas, en wou de aarde pryzen.
 Ook liens (met meer verſtant) zyn daar voorby gegaan,
 Die meenden dat 'er niet veel vrucht zou waſſen aan.
 Gelyk het is geſchiet doen d'Oogſt eens is gekoomen,
 Want doen zo werdt daar aan zeer wynig vrucht vernoo-
 men,

Ja, maar een kleen getal van Peulen wieſſer an,
 Dies laazen wy daar ook maar wynig Peulen van:
 Want mits dat het gewas ſtont wonder hoog verheeven,
 Zo is het van de wind weêr vaardig neêr gedreeven;
 Ja, wert ſchier van de wint ter aarde neêr geweit,
 Om dat het ſtont zo hoog door groote weeligheid.
 Dit is het evenbeeldt (dunkt my) van veele menſchen,
 Van menſchen die 't ſchier al verkrygen, na haar wen-
 ſchen;

Gezont, ryk, edel, out; waar door 't gemeen haar heel
 Wat heerlyks acht te zyn, en pryzen haare deel.
 Maar die met kennis gaat een oordeel van haar vellen,
 Die kan haar heil, en luk, zo hoog en groot niet ſtellen;
 Maar meent dat hare vrucht (die 't heet dat elk beoogt)
 Of niet (of wynig is) of niet met al en doogt.
 De boomen zonder ent, de wyngaarts zonder ſnoeien.
 Daar ziet men zelden aan veel zoete vruchten groeien.
 Een menſch in groote weeld, en zelden teegenſpoet,
 Ook zelden rechte dienſt aan zynen Schepper doet
 Dit heeft Godt klaar gezien in Adam, en zyn Vrouwe,
 Dies bracht hy haar tot tucht, om vruchtbaar haar te hou-
 wen.

Zo is het heeden noch, een maatelyke tucht,
 Maakt dikwils dat een mensch tot zyne Schepper zucht.
 Maar door de weeldigheid werd licht de deugt verlooren,
 En zelden wert zo'n mensch het hert weêr heel herbooren.
 Dies laat ons onze Godt van herten zeggen dank,
 Wanneer hy ons hier tucht, en snoeit gelijk een rank,
 En dat alleen niet, maar ons na zyn wil heel stellen,
 Op dat hy ons hier na niet komt ter neêr te vellen,
 Wanneer zyn toorn als wint de Waerelt overweît,
 En stort de hoogste neêr, dat hy in 't laagste leid.

Rom. 12. v. 16. *En tracht niet na de hooge dingen,
 maar voegt u tot de nedrige.*

VI. Op het gezichte van goede en quade Fruiten.

IK gink eens door een Thuin daer goede Fruiten
 stonden,
 Ik heb ook by dit Fruit veel vuil onkruid gevonden,
 Dat wies veel harder op als wel het goede Fruit;
 Maar na een wijl gewas zoo plukmer 't onkruid uit
 En hebben t'zaam geknelt, en vaardig weg gesmeeten.
 Maar 't ander goede Fruit vergaard'men om te eeten,
 Dat heeft men (met voordagt) te zaam by een gezocht,
 En hebben 't elders doe voor gelt of waar' verkocht,
 Maar hoort eens wat ik wil met dese kruiden zeggen,
 Men kan 't (na dat my dunkt) op dese wijs uitleggen:
 De goede menschen zijn wel ver het kleinste deel,
 't Onkruid, het waerelts Volk, dat is 'er over veel,

Die

Die wassen in de weeld', en in de aardſche vreugde
Al vry wat harder op, als die niet zoekt als deugde.
Maar Godt zal haar gewis, dien grooten Hovenier,
Hier na eens knellen t'zaam, en ſmijten in het vier.
Maar anders 't goede kruid dat zijn de goede menſchen,
Die zal hy geeven al dat men zou kunnen wenſchen,
En zal haar t'zaam by een vergad'ren, (zo men leeft)
En leiden in zijn Rijk haar tot een zoete Feelt.

Matth. 13. v. 40. *Gelykerwys dan het onkruid vergadert,
ende met vyer verbrandt wordt, alzo, zal het (ook) zyn
in de volcindinge dezer werelt.*

VII. Op een man die de Aarde omwroet,
en aldus spreekt :

IK doe bezwaarlyk werk met spitten, en met delven,
Doch 'k hoop dat het zal zyn, tot voordeel van myn
zelven,

Want hier dient eerst geploegt, den Akker diend beraait,
Eer dat het goede zaad hier diend te zyn gezaait;
Het onkruid moet 'er uit, ik diender op te passen,
Want of ik nu al zaaid', ten zou niet willen wassen,
Het veld diend wel bereit, dan mag ik zaaien gaan,
En heb dan goede hoop om vruchten te ontfaan.

Maar hoort wat voor een leer ik hier nu heb gekreegen!
't Is innerlyk met my als uitterlyk geleegeen,

Myn Akker is vervult, inwendig na den geest;
 Vermits hy nu in lang niet is bebout geweest,
 Maar nu zo diend die ook van my bebout te weezen,
 Op dat ik namaals mach by Godt daar vrucht van leezen.
 Maar hy moet eerst geploegt, eer dat ik zaaïen kan:
 Want of ik nu al zaaïd', ik kreeg geen vrucht daar van,
 Ik dien de zonden eerst uit myne hart te roeien,
 Eer 't goede zaad des deugds, daar in zou willen groeien;
 Eerst diend het onkruid uit, en dan het veld beraait,
 En dan het zaad des deugds, dat diend'er in gezaait:
 Dan moet ik (waar ik kan) na alle deugden trachten,
 Zo heb ik goede hoop, en zal dan vrucht verwachten.
 Ik neem nu by my voor, de Akker myns gemoet
 Te spitten om en om, gelyk ik hier nu wroet,
 En dan meen ik myn hart tot deugden te beraaien,
 En dan daar 't goede zaad veelvuldig in te zaaïen.
 Ik wil (zo veel ik kan) Gods leere neemen aan,
 Dit neem ik heeden voor, en meen also te gaan.

Syrach 20. v. 28. *Die zyn land bouwt, verhoogt zynen hoop.* Col. 3. v. 10.

VIII. *Op't gezichte van't schynen van de Zon
 op verscheide Moolen-zeilen, mitsgaders
 op een zwarte Wolk.*

IK zag de gulde Zon in 't Zuid' eens helder straalen.
 Mits zag in het Noord verscheide Moolens maalen,
 Diens zeilen waaren wit. Waar achter ik ook zag
 Een buy, of zwarte wolk, te midden op den dag:
 Hoe dat de gulde Zon, te klaarder van om hoog scheen,
 Hoe dat het witte doek, te witter in myn oog scheen;
 En

En hoe het witter schein, door klaare Zonne-schyn,
 Hoe dat de zwarte Wolk te zwarter schein te zyn.
 Ik ging in myn gemoet dit naader over-merken,
 En liet op dit gezicht myn geest van binnen werken :
 Ik dacht, Godt is de Zon, het doek zyn eigen Volk,
 Des waerelds woefte hoop dat is de zwarte Wolk.
 Hoe dat Godt op zyn Volk (die na zyn woorden leeven)
 Te heeter straalt en schynt, te meerder licht komt geeven,
 (Zoo dat zy lichten klaar, met leven na zyn Wet)
 Hoe dat het waerelds Volk te meerder schynt besmet :
 Ik wenschten dat Gods Volk (door Godes helder straalen)
 Hier lichten klaar, en licht, ja lichten zonder dwaalen.
 En lichten in de deugt, dat 's Waerelds woefte Volk
 Uit haar te kennen waar gelyk een zwarte Wolk.

Matth. 5. v. 16. Laat uw licht alzoo schynen voor de menschen, dat zy uwe goede werken mogen zien, ende uwen Vader, die in de Hemelen is, verheerlyken.

IX. Op de vermaaning van iemandt aan een ander.

't **G**Edenkt my wat ik van een Man eens hoorde spreken,
 Tot eender, die zomtyds in tooren was ontfteeken.
 Hy sprak, laat ons te zaam verduelig leeren zyn,
 Want dat te kunnen is veel beeter als Latyn.
 Ik acht dit voor goet, en waarlyk zo te weezen,
 Dies heb ik deeze Man zyn reeden zeer gepreezen,
 Want ons verdueligheid zo veele komt te pas,
 Ja meer als eenig mensch Latynsche taal oit was :
 Een Christen Mensch wordt licht verdrukt, ja ook verdreeven,

Dies diend hy dan geduld in zich wel plaats te geeven,
 Want zo hy dan zich niet geduldelyk geliet,
 Zo zoud' hy dan niet zyn een Christen, als hy hiet.
 Ook merkt' ik wyder noch uit deeze Man zyn reeden,
 Hoe dat zich meenig mensch ter Schoolen gaat besteeden,
 Om daar Latynsche taal, of wel een vreemder spraak,
 Te leeren na de konst, tot dienst of uit vermaak,
 Maar laas! in tegendeel zo ziet men wynig menschen
 In Christus schoole gaan, 't welk anders waar te wenschen,
 't Getal is wonder kleen dat in Godts waare Boek
 Eens leeft met zoet vermaak, en naarstig onderzoek,
 Het welk ons (voor gewis) veel meer zou kunnen baaten
 Als al de aardfche konst, die 'k echter niet wil haaten.
 De oeffening in 't aardfch ons wynig voordeel doet:
 Maar in het Geestelyk is zy ons altyd goet.

Proverb. 16. v. 32. *De lankmoedige is beter dan de sterke: en die heerscht over zynen geest, dan die een stad inneemt.*

1 Timoth. 4. v. 8. *Want de lichaamelyke oeffeninge is tot weinig nut, maar de Godtzaligheid is tot alle dingen nut.*

X. *Op de vyfde Beede in 't Vader Ons.*

Matth. 6 v. 12. *Ende vergeeft ons onze schulden, gelyk ook wy vergeven onze schuldenaaren.*

NA dat ik in Gods Boek had hier en daar geleezen,
 Zo vand ik deze spreuk, die my docht zwaar te we-
 zen;

Te zeggen, als men bidt, *o Heer! vergeef myn quaad,*
Gelyk als ik vergeef een ander zyn misdaadt.

Gaf Godt de mensch als dan 't geen dat hy gaat begeeren;
 Daar zou zo menig mensch hier na niet triumpheeren;

Want

Want iemandt die zo bidt, en niet vergeeven wil
De geen waar meê hy is gekomen in geschil,
Die bidt dan dat hem Godt zyn schult niet wil vergeeven :
Om dat hy niet vergeeft met die hy heeft gekeeven ,
Maar draagt noch haat en nyt tot zynen even mensch ,
Ja wenscht uit 's harten gront hem wel een quade wensch.
Daarom, wanneer men bidt , zo diend men dit te weeten :
Dat men eens anders quaad vergeeft, en wil vergeeten ,
Want zo de mensch niet wil vergeeven wynig quaad,
Hoe zoude Godt hem dan vergeeven veel misdaadt ?

XI. *Op 't gezichte van 't hoog-gewossen Zaadt , en
't nederige Gras , daar de windt in blies.*

ALs eens een guure wint quam door de Velden woelen,
Sloeg ik myn oog op 't kruit, dat schein het wel te
voelen ,

Noch aldermeest het zaad dat hoog gewossen was ,
Dat leed veel meer aanstoots als wel het nedrig gras ,
Mits 't gras veel lager stondt, dies had het min te lyden ,
Het werde naauw' gewaait na d'een of d'ander zyden.
Maar op 't gewassen zaadt , dat op de Akker wies ,
De wind al vry wat meer als op de graskens blies :
Want dat werd van de wind geslingert en gedreeven ;
Doch doen de windt weêr is van 't weelig zaad gebleeven,
Zo stondt het haastelyk (schier) als het eertyds plag,
Vry hooger als men 't gras doen wel verheeven zag.
Ik ging in myn gemoed dit dieper overweegen ,
Ik dacht , of 't niet also meê even is geleege
Met 't menschelyk geslacht , als met 't gewas op 't veldt ?
Ik vant het (na myn docht) ook even zo gestelt :

Want een die nedrig is, en nedrig zoekt te weezen,
 En zoekt niet (als het zaad) om hoog te zyn gereezen,
 En in dien eigen staat zich wel te vreedden stelt,
 Die word in zyn gemoed niet alzo zeer gequelt,
 Als wel een ryker mensch, die in een ieders oogen
 Als hoog verheven staat, door schatten opgetoogen,
 Want die heeft staage zorg, en vreesst voor ongeval,
 Dat hy, of hier, of daar, of ginder lyden zal,
 Hem komen dikmaal voor zeer ongestuime vlaagen,
 Hy vindt in zyn bedryf al dik wils quade slaagen:
 Dan laat hy hier een Schip, of daar noch meerder goet,
 't Welk hem gedurig knaagt, en dapper smerte doet;
 Ja als het ongeluk met hem bestaat te mallen,
 Zo komt hy lichtelyk wel gants ter neêr te vallen,
 Zo dat hy door zyn schat gevoelt al meerder smart
 Als wel een arm Mensch doet, die nedrig is van hart.
 Doch met de ryke Mensch schynt het wel wat te weezen;
 Wanneer hy op zyn hoogst, in weeld' is opgereezen;
 Maar let, ei lieve let! hoe licht hy nederstort:
 Want die verheven staat licht neergestooten wordt.
 Maar die zich hier altyd zoekt nederig te draagen,
 En zoekt met nedrigheid zyn Schepper te behaagen,
 Die zal Godt namaals eens verheffen boven al;
 Als hy d'hoogmoed'ge mensch ter neder stooten zal.

XII. Op

Pfalm 20. v. 8. Deze (vermelden) van wagens, ende die van paarden, maar wy zullen vermelden van den naam des Heeren onzes Godts; zy hebben zich gekromt, ende zyn gevallen; maar wy zyn gereezen ende staande gebleeven.

Luc. 18. v. 14. Want een ieder die hem verhoogt zal vernedert worden, ende die hem zelven vernedert zal verhoogt worden.

**XII. Opiemandt die in ongestuimig weder reist,
en aldus spreekt :**

Doen ik eerst ging van huis, was't goed en reed'lyk
weder,

Maar nu zo valt 'er staag veel regen-water neder,

Och! of de reegen nu een wynig zachter viel,

Of dat hy altemaal voor deeze tyd ophiel,

Het waar my groot gemak, om tot de plaats te koomen

Daar ik op ditmaal heb te reizen voorgenoomen.

En zo ik wat verblyf, en schuil hier maar een wyl,

Zo is't dat ik verlies (zeer haast) een gantsche myl,

Dan koom ik licht te laat myn zaaken te verrichten,

En kan licht niet voldoen myn aangenomen plichten;

Zo ik die niet voldoe, zo staan myn zaaken flecht;
 Ik waar dan liever doodt als meer een levend' knecht,
 Maar ik moet dit geval wat nader over overpeizen,
 (Myn dunkt) 't is geestelyk ook even dus te reizen.
 Die in een vrye tyd zich tot Gods Leer begeeft,
 En is gezint te doen zo Godt bevolen heeft,
 Zo die dan op de weg komt ongeval t'ontmoeten,
 En dat veel kruis en druk komt dryven voor zyn voeten,
 Gelyk het veel gebeurt, dat die hier Godt bemindt
 Moet lyden spot en smaad, van deeze waereld blind.
 Indien die mensch zich dan tot rusten wil begeeven,
 Dat is: om noch een wyl wat waerelds heen te leeven,
 Tot dat het waerelds Volk hem minder plaagen zal,
 En meent alzo te gaan met minder ongeval,
 Zo komt hy licht te laat om Godes Ryk te erven;
 Want t'wyle dat hy schuilt zo komt hy licht te sterven,
 En zo hy zondig sterft, hy is in snoode schyn;
 Zyn aankomst zal hier na dan inder Helle zyn.
 Hierom zo moet een mensch, die Godes ryk wil vinden,
 Gedurig trekken voort, door reegen ende winden,
 En houden nimmer op te doen na Godes Leer,
 Al plaagt het waerelds Volk hem ook te byster zeer.

Matth. 10. v. 22. Ende gy zult van allen gebatet worden om mynen name, maar die volstandig zal blyven tot den einde., die zal zalig worden.

XIII. *Op een Dief, die pronkt met den strop die hy om de keel heeft.*

W At ziet men menig mensch (gantsch buiten alle reden)

Met kleeders kostelyk , verçieren haare leden.

Ja trotsen daar noch op , recht of 't haar eere waar ,

Daar 't niet als enkel schand' en oneer is voor haar :

Ja 't past haar juist gelyk een Dief een schoone bast doet ,

Die daar meê pronken wil wanneer hy daar aan vast moet ;

Voorwaar een slechte praal , die hy gekregen heeft

Om dat hy eertyds zeer boosdadig heeft geleefd.

Zo even komt 't ook dat haar de menschen kleeden ,

Om d'Adam Gods gebodt heeft schand'lyk overtreden.

Voorwaar een groote schand dat Adam d'Appel nam ,

En dat men nu zo pronkt met 't geen door zonde quam.

'k En weet niet hoe men durft begeerig na de pracht zyn ,

Daar wy door Adams schult tot kleding eerst gebracht zyn.

't Is even of men Godt verweiten wild' met schand ,

Dat hy niet mooi genoeg ons schiep door onverstand.

'k En weet niet hoe de mensch zyn hart zo zeer verblind is ,

Dat hy tot hoovaardy , tot on-eer dus gezint is.

Doch zo hy pralen wil , ik weet een schoone pracht ,

Dat is de ned'righeid , by Godt zeer hooggeacht :

Geen mensch is zo verçiert , het zy wie 't zy , hoe mach-
tig ,

Hoe çierlyk hy ook gaat , en hoe uitnemend prachtig ,

Als die de waare deugt zyn hert verwonnen heeft ;
 Zo dat hy niet na zyn , maar Godes wille leeft.
 Doch dese pracht en schynt niet veel te zyn uitwendig ,
 Maar zy is na den Geest een çieraad zeer behendig.
 Ik wou dat ieder mensch (het zy ook wie het zy)
 Inwendig was verçiert met deeze pronkery ,
 Want dan zoud' door die pracht de pracht uitwendig niet
 zyn ,
 Ja maar een schyn van pracht zoud' dan den mensch ver-
 driet zyn ,
 Dan zouder zyn een pronk , en lichting in de mensch ,
 Niet zo het heden is , en Godt had dan zyn wensch.

2 Mach. 8. v. 18. *Ende hy zeide , deze vertrouwen op haare wapenen ende stoutigheid.*

Syrach 10. v. 7. *Hoovaardigheid is hatelyk voor Godt ende de menschen , en zy beide is (hatelyk) de misdaat der ongerechtigheid.*

XIV. *De mensch en zyn Godtsdienst vergeleken by een Boot met Volk.*

't I S even met de mensch zyn Godtsdienst hier gelegen,
 Als met een Boot die vaart , en stroom en wint heeft
 tegen :

Het volk (daar in) die doen gedurig haare vlyt
 Met roeien , dat de stroom en wint in stukken splyt ;
 Ja doen haar gantsche best om tot de plaats te komen ,
 Daar dan van haar mag zyn te reizen voorgenomen ;

Ja elk doet wat hy mach , om aan de hooger-wal
Te raken , daar men haar wel dubbelt loonen zal ,
Schoon 't al is in de wint , en tegen stroom te varen ;
Zo deze Roei-lui dan , in 't midden van de baren ,
Haar riemen tilden op , en lieten stille staan ,
Zo zouden zy gewis weêr gantsch te rugge gaan ;
En 't zou dan voor dat Volk niet wynig arrebaaidt zyn
Eer zy weêr waren daar zy eerst van daan gewaait zyn ,
Gewisselyk haar reis wert nimmermeer volbracht ,
Indien zy altemet eens roeiden dapper zacht :
Of zo zy matigheid gebruiken in het roeien ,
Zo zal de harde stroom haar achterwaarts doen vloeien ;
De wint die waait te fel , de baren gaan te styf ,
Zo dat geen matigheid en dient in haar bedryf.
Maar iemant denkt nu licht , wat of dit is te zeggen ,
En hoe ik dit te pas kan op de Godts-dienst leggen ,
Hoort vrienden hier een woord van dees gelykenis ,
Wy menschen zyn het Volk , de riem' ons Godts-dienst is ,
De stroom en tegen wint ons vlees-lust en begeeren ,
Die ons al menigmaal in onze Godts-dienst keeren.
De plaats en Hooger-wal dat is den Hemel zoet ,
Waar toe geen mensch en komt als die hem dapper spoet.
De wilde baaren zyn de waereltlyke quaalen.
De Zee de Waereld zelfs , waar in wy menschen dwaalen.
De Lager-wal dat is de Hel met haare pyn ,
Daar wis niet eenig mensch zou gaarn in willen zyn.
Wy menschen moeten hier een woeste Zee passeeren ,
Al eer wy komen tot de alderhoogste eeren ;
Hier is veel tegen-stroom , hier is veel in de wint ,
Al eer men Godes Ryk in zyn volmaaktheid vindt :

Ons vleis-lust en begeer dat zyn al harde stroomen,
 Die niet heel zelden ons als voor de boege komen.
 Des waerelds mooi, en eer is ons zeer hinderlyk,
 Het is al tegen-wint te varen na Godts Ryk,
 Dies moet elk wie het zy, zyn macht in 't werrik stellen,
 Ja elk moet (waar hy kan) zich tot den Hemel snellen:
 Deriem van Godes-dienst, moet nimmer stille staan,
 Of anders zal men weêr geheel te rugge gaan.

Gen. 19. v. 17, 22. *Zo zeide hy behoudt u om uwes levens wille, en ziet niet agter u om, enz. haast behoudt u derwaardts.*

Matth. 10. v. 22. *Maar die volstandig zal blyven tot den einde, die zal zalig worden.*

XV. Op ongenoegelyk Wagen-ryden.

HEt is my eens gebeurt dat ik my van een Wagen
 (Daar Paarden renden voor) een wyl heb laten dragen,

Het welk by menig mensch wort voor plaizier geacht,
 Maar 't heeft my niet als druk en droefheid aangebracht:
 Want ik wiert zo ontroert door 't sling'ren heen en weder,
 Door 't stooten hier en daar, en 't hossen op en neder,
 Dat ik daar door zeer haast gevoelden smert en pyn;
 Ja 't ingewant scheen my daar van ontroert te zyn;
 Ik dacht is dit voorwaar de vreugt die zo bemint is,
 Daar schier een ieder mensch op 't hoogste toe gezint is?
 Is dit voorwaar de vreugt die 't rennen geven kan?
 De naam van zoet vermaak is daar niet eigen an.
 Hier by zo meet ik af wat al des waerelds vreugt is,

Hoe dat 't welk vreugde schynt , maar druk en ongeneugt
is ,

Wanneer men recht beziet wat dat de waereld heeft ,
Zo schynt het nimmer vreemt dat zy geen vreugde geeft ;
Want als men recht beziet haar kamers ende hoeken ,
Ja gaan het binnenste , haars woonings onderzoeken ,
Zo vint men anders niet als druk en ongeval ;
Ja niet een kist of kas daar vreugt uit komen zal ;
Doch buiten schynt het huis in schoonheid uit te steeken ,
Maar het is met bedrog en valsheid schoon bestreken :
Want als men binnen komt , en in de kamers kykt ,
Zo vint men 't niet aldaar als 't wel van buiten lykt :
Want men daar niet en ziet als poelen , modder-kuilen ,
En veel onguur gebroed , dat klaag'lyk legt te huilen.
Ja 't is zo deerelyk daar in , daar om , daar an ,
Dat ik d'elendigheid niet recht uitroepen kan.

Syrach 40. v. 1, 2. *Voor een iegelyk mensche is een groote onrust geschapen , ende een zwaar jok op de kinderen Adams , enz. (aangaande) haare gedachten , ende vreeze des herten , zoo is de betrachtinge van 't geene zy te verwachten hebben , de dag des doodts.*

XVI. *Op iemand die met een Knecht besneeude wegen reist.*

'k **W**Ord van myn zelfs gestaag tot dit , of dat geraaden ,
Nu , om te beelden uit Godts loutere genaaden ,
En barremhartigheid , d'welk ongrondeerlyk is.

Waar

Waar toe niet qualyk paf (dunkt my) deef' g'lykenis :
Ik neem , dat iemandt zich tot reizen wilde poogen ,
Wanneer den gantfchen weg met Sneeu was overtogen ,
Hy huurden eenen knecht om ftaag met hem te gaan ,
Die , als hy deê zyn wil , zou reiklyk loon ontfaan.
Hy gaf de knecht bevel , en fprak : gy zult maar letten ,
Om uwe voeten in myn fappen wel te zetten ,
En volgen my altyd waar dat ik heene ga.
De Knecht die nam het aan , en trad zyn Meefter na ;
Maar na een kort verloop , de Knecht mist in zyn treden ,
Waarom hy wort bedroeft , en gaat niet verder meden.
De Meefter die dat zag die fprak , en ftaat niet ftill ,
Volgt my maar zo gy kunt , zo doet gy mynen wil ;
Doet maar alleen u beft , zo hebt gy niet te vreezen ,
Ik geef dan volle loon , en zal genadig wezen ;
'k En eifch niet meer van u als dat gy altoos zult
Nauw' vermogen doen , zo is myn eis vervult.
Zo even wil ons Godt ook huuren tot zyn Knechten ,
Om voor een groote fchat zyn wille uit te rechten :
Zyn Zoon is even-zelfs ook mede voor gegaan ,
Zo dat men wel kan zien wat dat 'er dient gedaan.
Of zo men 't niet en weet , men kan het onderzoeken
Wat dat 'er dient gedaan , in veele wyze Boeken
Daar werdt het ons gezeid , daar werdt het ons geleert ,
Wat Godts voetfappen zyn , wat Godt van ons begeert ,
En hoe men diend altyd te doen na Godes Leeren ,
En nooit noch nimmer ons uit zyn voetfappen keeren ;
Maar letten alletyd waar dat hy heene gaat ,
Dat is : te zien met ernft wat daar gefchreven ftaat :

En zoeken, waar men kan, daar willig na te leeven,
Dan zal ons Godt gewis wel goê belooning geeven;
God eischt (na myn begryp) niet meerder van den mensch
Als hy vermach te doen, en dat 's zyn wil en wensch.

Hebr. 4. v. 15. *Want wy en hebben geen Hoogenpriester, die niet en kan meedelyden hebben met onze zwakbeden.*

Psal. 135. v. 14. *Want de Heere zal zyn volk richten, ende 't zal hem berouwe over zyne knechten.*

XVII. *Op't gezichte van't Graf der Princen.*

Tot Delft daar zag ik eens een Graf, dat opgebouwt is
Van steenen kostelyk, waar door 't van my beschout is
De Princen, die wel eer voor onze Vaderlandt
Haar stelden vroom ter weer, en vochten met verstant,
Ja die ook meenigmaal verwonnen sterke Steeden,
Door dien zy met beleid zeer furieuslyk streeden,
Waar door dat Hollandts naam en eere is vergroot,
Die leggen in dat Graf verwonnen van de Doodt;
Die leggen (merkt doch eens) daar van de Doodt verwonnen,
De Doodt, de felle Doodt die heeft haar al verslonnen,
Hoe sterk en machtig zy ook mogen zyn geweest,
De Doodt, de felle Doodt die heeft hun niet gevreesd.
Waar aan te merken is hoe kleen dat wy van macht zyn,
Hoe dat wy buiten Godt gantsch doot en zonder kracht
zyn,
Hoe dat niet eenig mensch, hoe wel gezont hy is,
Hoe ryk, hoe arm, hoe oudt, hoe jeugdig, en hoe fris,
Zyn

Zyn handt verroeren mach, of eenig lit doen leeven,
 Ten zy dat Godt hem helpt, en wil vermogen geeven;
 Als Godt ons niet en helpt (wy menschen zyn zo teer)
 Dat in een oogenblik de Doodt is onze Heer.
 Ja d'aldergrootste Vorst die is, of oit zal koomen,
 Kan in een oogenblik het leven zyn benoomen.
 Schoon men nu heden is een Konink sterk en groot,
 Zo is men evenwel eer 't morgen is wel doot.

Syrach 10. v. 11. *Heeden is iemand Konink, ende morgen zal hy sterven.*

XVIII. *Op't verlangen, ofte genegentheid na myn Woonplaats.*

En wyle tyds geleên ben ik van huis getoogen,
 Om hier en daar wat nieuws t'aanschouwen met myn
 oogen,
 Gelyk ik dede: maar wat nieuws ik al vernam,
 Myn trek was vaardig weer na huis, van daar ik quam,
 Mits ik haast moede was zo hier en daar te zwerven,
 Ik wou zo haast ik kond' myn pelgrimaadje derven,
 Want ik heb zeer verlangt myn Ouders weêr te zien,
 Ik dacht, zy zullen my wel vriend'lyk wel'kom bien,
 Gelyk het is geschiet, en 't schein haar te behagen,
 Ja scheenen zeer verblydt dat zy my weder zagen,
 En ik was ook verheugt dat ik quam by haar aan,
 En dat ik niet meer zo zoud' pelgrimaadje gaan.
 Zo even gaat het ook met die na Godt verlangen,
 Gelooven dat haar Godt zal vriendelyk ontfangen,

Die wenschen dat hier haast haar pelgrimmaasi zel
 Ten einde zyn gebracht, en zy voor eeuwig wel,
 Die wenschen om haast in haar Vaderlandt te koomen,
 En daar als kinderen te werden aangenoomen,
 Om daar met ware rust te smaken 's Hemels zoet,
 En van haar Vader Godt altyd te zyn behoed.
 O ware Vaderland, ô Vader Godt hier booven!
 Wanneer zal ik daar zyn, dat ik u recht mach looven?
 Wanneer zal doch, ô Godt! by u myn aankomst zyn?
 O Godt! wanneer zal ik eens zien u zoet aanschyn?
 Wanneer zal ik, ô Godt! myn pelgrimmaasi enden?
 Wanneer zal ik, myn reis doch eens na huis toe wenden?
 Wanneer zal ik, eens zyn daar myn geen ziekte quelt?
 Wanneer zal ik, eens zyn in 't Paradys gestelt?
 Wanneer zal ik, doch eens, ô Godt! uit deeze stryd zyn?
 Wanneer zal ik, ô Godt! van 's waerelds druk bevryd zyn?
 Wanneer zal ik eens zyn, daar 't alles is volmaakt?
 Daar niemandt nimmermeer de minste druk genaakt.
 O Godt! wanneer zal ik uit deeze naare kluis zyn?
 Wanneer zal ik doch eens by u (myn Vader) t'huis zyn?
 O Godt! ô Vader Godt! ziet my genadig aan,
 En wilt my als een Kindt in uwe Ryk ontfaan.
 Gedenkt niet Vader Godt dat ik u veel bedroeft heb,
 En om u smaet te doen dikmaal niet veel getoeft heb.
 Gedenkt dat niet, ô Godt! maar schek het my doch quyt,
 Op dat ik eenmaal kom daar vreugde zy altyd.

C

XIX.

Psalm 42. v. 2, 3. Gelykeen hert schreeuwt na de waaterstroomen; alzoo schreeuwt myne ziele tot uw, ô myn Godt! myne ziele dorstet na Godt, na den levendigen Godt; wanneer zal ik ingaan, ende voor Godts aangezichte verschynen.

XIX. *Opiemandt die in't water springt, om
zich te verkoelen.*

En mensch die 's Zomers zich een wynig wil verkoelen,

En in het water springt, die zal in 't eerst wel voelen

Dat hy door 't water zich al eenigzins verkoelt;

Maar na een kort verloop hy niet meer koude voelt;

Vermits dat hy zeer haast tot zulke koud' gewendt is,

Zo dat hem door gewoont de koud' haast niet bekend is,

Het water acht hy laauw: want ryft hy eenmaal wat,

Zo voelt hy dat de lucht is koelder als het nat;

Doch 't water is niet warm, al voelt hy ook geen kouden,

Want door langdurigheid van zich daar in te houden;

Zo word hy 't zo gewendt dat hy mist in 't gevoel,

Doch 't water, hoe hy 't acht, dat is noch echter koel.

Zo even komt een mensch ook tot het quaad te wennen,

En kan ook door gewoont het quaad uit 't goet niet kennen,

Hy acht door veel gebruik het quaad niet zo het is:

Want hy acht door gewoont het licht voor duisternis,

De duisterheid voor licht, mits hy het quaad niet weêrhiel,

Wanneer de scheemering op hem al zachjes neêr viel;

Zo dat vast door gewoont van hem, de swarte nacht

Niet als voor enkel licht, en goed en word geacht.

Zo dat men door gewoont de zonden vast voor goet kent;

Doch zy en zyn niet goet, schoon men 't op zulken voet went,

Want

Want 't quaad is nimmer goed , al word het veel begeert,
Het quaad blyft altyd quaad, hoe dat men 't wendt of
keert.

't Boek der Wysheid 14. v. 16. *Daar na deeze Godtlooze
gewoonte met 'er tyd de overhand genoomen hebbende , is als
een wet onderhouden geweest , ende de gesneden (beelden)
zyn door de geboden der tyrannen ge-eert geworden.*

XX. *Op 't Gezichte van een hovaardige Meid, en
een sober Man, in regenachtig weder.*

Ens voer ik in een schuit, daar doen een Vryster in
was,

Gekleet met hoofs-gewaat, ('t welk zo het schein-haar-
zin was)

Mits viel een waterplas, of regen op ons neêr,

Doen knorden deeze Meid, en morden wonder zeer,

Ja schelden zeer op die, die haar had ingenomen,

Want zy de regen noô liet op haar kleeders komen.

Zy had veel ongemak (zo 't schynen mocht) daar van;

Maar daar was in de schuit ook vry een sober Man,

Zyn kleed was dapper flecht, en sober om te draagen,

Ja het gemeene Volk en zou het niet behaagen.

Die Man had (zo het schein) geen zorgen voor zyn kleed,

Want hy niet eens en zaid' de regen doet my leed.

Waar aan ik klaarlyk merk dat hovaardy een last is,

En dat 'er niet als zorg, en ongemak aan vast is,

Dat eender diese mint niet mint als ongemak;

Ja heeft aan hovaardy een zwaar en lastig pak,

En maakt ook dat daar door zyn ziele in de noodt is,

Dies baart z' hem ongemak, en hier, en als hy doodt is.

Maar die zich need'rig draagt, heeft hier, en ook hier na,
 Daar van gemak en rust, en 't is hem nimmer schâ.
 Och! of de luiheid doch de mensch in 't pralen quelden,
 Gelyk zy menig mensch in 't werken doet niet zelden,
 Het waar te wonder goed: de mensch die had dan rust,
 In plaats van nu in zich gestaag een quel'ge lust.

*Prov. 16. v. 18. Hooveerdigheid is voor de verbreekinge,
 ende de hoogheid des geestes voor den val.*

*Syrach 20 v. 10. Menig is 'er die vernedert word uit
 de oorzaak des prachts: ende menig is 'er die uit de verne-
 deringe het hoofd opheft.*

XXI. Op iemand die dapper zweet, en zich verkoelt.

E Een mensch die 't heete zweet voelt rollen langs zyn
 kaaken,
 Die dunkt een koele lucht hem dapper zoet te smaaken:
 'k Geloof ook 't smaakt hem zoet dat hy een luchtje voelt,
 Maar 't is hem bitt're saus dat hy zich zo verkoelt:
 Want hy een slim gebrek daar door dan komt te gaaren,
 Doch dat en komt zich juist niet daad'lyk openbaaren
 Dat hy op 't zwaarste voelt, want klein is zyn begin,
 Maar 't kruipt al zachjes voort, en 't rot al verder in.
 Maar na het in de mensch een wyl heeft zitten groeien,
 Zo berst het end'lyk uit, en 't moet eens overvloeien,
 Waar door de mensch dan eerst zeer vinnig word gequelt,
 En voelt dat het met hem heel qualyk is gestelt,
 Zo even (na ik merk) is 't met de geen geleegeen,
 Die Godtsdienst eenigzins, doch niet te recht, en pleegen:
 Als die dat moede zyn, en geven haare vleisch

De smaak van zonden eens, na haar begeert en eisch,
 Dat schynt 'er aangenaam, zy voelen geene quaalen
 Daar door oogschynelyk straks op haar nederdaalen:
 Maar dan zo leggen zy haar zelf een quade grondt:
 Want daar door wordt haar ziel ja doodelyk gewondt,
 Mits 't quaad gedurig wast, en verder komt te knaagen,
 Doch 't schynt voor haare vleesch noch lichtelyk te draa-
 gen.

En als men 't bloed beziet hoe 't in de waereld gaat,
 (De zonden zyn gemeen) zo lykt haar doen niet quaad;
 Haar dunkt dat het voor haar vermaak, en ook gemak is,
 Daar 't echter voor haar ziel een zwaar en lastig pak is.
 Het quaad wast stadig aan, en 't word ten lesten groot,
 En 't zal eens bersten uit, of hier, of na haar doodt.

Jacob 1. v. 15. *Daar na de begeerlykheid ontfangen hebbende, baart zonde, ende de zonde voleindigt zynde, baart de doodt.*

Syrach 20. v. 4. *Alle ongerechtigheid is gelyk een tweesnydende sweert, ende geen geneezinge en is 'er voor haare wonde.* Joh. 5. v. 14.

XXII. Op iemandt die verkeerde wegen of een doolweg reist, en spreekt als volgt:

NU zie ik dat ik ben al doolend' voortgereeden.
 Nu zie ik dat ik ben 't verkeerde padt getreeden.
 Waar ik de land're weg, die ginter leid, gegaan,
 Ik was nu daar ik wou; myn reis waar al gedaan.
 Maar nu moet ik noch al een wyltje gaan met vreezen,
 Eer dat ik komen kan daar ik noch dien te weezen.

Had ik gezocht met ernst, doen ik noch ginter was,
Ik had de rechte weg gevonden wonder ras;
Maar zo het weêr gebeurt, ik zal het anders maaken,
En zal gewis terstont op 't rechte padt wel raaken,
Want ik ben deeze weg, en d'ander nu wel vroet,
Ik weet nu wonder wel hoe dat men reizen moet.
Maar daar komt in myn zin: hoe haastig ik kan sterven,
Hoe licht het vuil gebroed myn lichaam kan verwerven,
En heb ik dan myn tyd niet na Godts wil besteedt,
Zo is voor my bereid een eeuwig hertenleet;
Ik kan, zo 't weêr gebeurt, een beter weg hier wand'len:
Maar als de felle dootd komt met myn leven hand'len,
En ik myns levens wêg ten eind' gekomen ben,
Zo is 't dat ik niet weêr een ander kiezen ken;
Zo dan de rechte weg niet tot het end betreên is,
Zo zal ik komen daar niet anders dan geweest is.
Maar zo ik 't rechte padt des levens hier passeer,
Zo zal myn aankomst zyn by Godt, myn Opper-Heer.
Wel groot, en veel is dan aan deeze zaak geleege,
Wat weg dat ik betreê van beide deeze weegen.
Hier diend dan naau gelet wat 't rechte Patjen is,
Ik weet dan (na myn dunkt) een teeken zeer gewis,
Het rechte padt is eng, en naau om in te treden;
't Verkeerde padt is ruim, en dapper breed van schreeden.
Op 't rechte padt word Godt gelieft, gedient, ge-eert,
Op 't ander padt het vleesch gegeven zyn begeert.
Ook weet ik, dat ik moet een van de twee verkiezen,
Doch die daar niemant doolt, daar ik niet zal verliezen
Myn Ziel, myn waarstepand: maar, daar ik door zal gaan
In 't zoete Hemelryk, daar Godt my zal ontfaan.

Ik wil dan henen gaan, en op myn wegen letten,
 Ik wil myn voeten noch op't ware padt gaan zetten,
 En doen, waar dat ik kan, na Godes wyze raat,
 En treden op den weg, daar niemandt doolen gaat.

Matth 7. 13, 14. *Gaat in door de enge poorte; want wydt is de poorte, en breed is de weg, die tot het verderf leid, ende veele zynder die door dezelve ingaan: want de poorte is enge, ende de weg is naauwe die tot het leeven leidt, ende wynige zynder die dezelve vinden.*

XXIII. *Op de gelegentheid van een Vat.*

WAnneerder eenig Vat vol water word gegooten,
 Zo geeft het water uit, wanneer het word ontslooten,
 Of anders, is't vol wyn, of wel een zoeter nat,
 Zo tapt men wederom de zoete wyn uit't Vat;
 Het Vat geeft altyd uit van't geene dat'er in is.
 Een Mensch doet even zo na dat zyn hert en zin is:
 Indien zyn hert is boos, zo spreekt zyn tonge quaad;
 Maar zo zyn hert is goed, zyn tong geeft hoonigraat;
 Diens hert is aardfch gezint, die spreekt van aardfche zaaken,
 Hoe men tot hooge staadt en eer zal kunnen raaken.
 Diens hert is Goddelyk, die is altyd gezint
 Te spreken van Godts Woord, daar hy vermaak in vindt.

Matth. 6. v. 21. *Waar u wenschat is, daar zal ook uw herte zyn.*

Syrach 21. v. 29. *Het herte der dwaze is in haare mondt: maar de mondt der wyze is in haar herte..*

XXIV. *Op de dankbaarheid van een Hondtje.*

E I ziet het Hondtjen aan, wat vreugd het gaar betoonen,
 En met wat vriend'lykheid 't zyn Meester gaat beloonen,
 Wanneer het maar geniet een beetje van zyn dis;
 Het zy een stukje vleesch, of anders beentjes vis,
 Ei ziet hoe 't wimpelstaart, wat van hem word bedreeven,
 Wat dank, en eer het wil aan zynen Meester geeven:
 Al is de gift maar klein die hem zyn Meester geeft,
 Noch geeft het echter dank die 't hem gegeven heeft.
 Dit zien wy in een beest, maar wy (veel sneeger menschen)
 Die hebben schier van Godt wat men zou kunnen wenschen;

Maar

Maar waar is onze dank die elk Godt daar voor doet?

Ik vrees dat ons een beest noch overtreffen moet :

Want daar is meenig Mensch, na dat ik kan bemerken ,

Die Godt geen dank en geeft , uitwyzend' zyne werken ;

Want zo de mensch niet leeft gelyk als Godt gebiedt ,

Zo geeft hy zyne Godt de rechte dank ook niet.

Syrach 35. v. 2. Wie eene weldaad vergeld is gelyk die zemel-meel offert ; ende wie een aalmoesse doet , die offert eene dankoffer.

XXV. Op de gelegenheid van de Zon.

DE Zon die reist in 't Oost, en gaat in 't Westen daalen,
Dit zien wy dag aan dag, dit zien wy menigmaalen,
Hy moet in wynig tyd veel duizent mylen gaan,
En als men na hem kykt, zo schynt hy stil te staan;
Doch gaat noch echter voort veel snelder als de pylen,
Die uit een Schutters boog daar vaardig heenen ylen,
Hy reist naau in het Oost of daalt in 't Westen neêr,
En na een korte stondt en ziet men hem niet meer,
En voor dien eigen dag gaat hier zyn licht verdwynen;
Maar 's morgens komt hy weêr zich in het Oost verschy-
nen.

Wanneer hy 's avondts mooi in 't Westen onder daalt,
Zo zyt men dat hy weêr des morgens helder straalt.

Ziet hier het evenbeeld : hoe dat de mensch gaat heenen

Zeer vaardig na de doodt, zo haalt hy is verscheenen,

Al schynt het dat hy hier somtyds wat stille staat,

Zo is 't noch evenwel dat hy zeer vaardig gaat :

Waar dat wy heene treên, hoe zeer wy ons verkloeken,
't Is altyd na de doodt, of wy hem gingen zoeken:
Elk treedtje dat men treedt dat kort van 't padtjen af,
En 't nadert tot de doodt, en tot het duister graf:
Wanneer wy gaan ter Feest om zoete vreugd te pleegen,
Zo gaan wy vaardelyk het wreede monster teegen,
't Zy dat men zit in druk, of vreugde overgroot,
Ons reis spoed alletyd zeer vaardig na de doodt:
Ja gaan ook snel daar heen wanneer wy leggen slaapen,
Of dat men leedig zit te geeuwen en te gaapen,
't Zy hoe het weezen mach, waar men zich heenen wendt,
't Is altyd na de doodt, die vind men noch in 't endt.
Wel hem, die in het graf met deugde neêr mach daalen,
Die zal in 't Oordeel Godts weêr helder koomen straalen;
En blinken als de Zon in Godes Koninkryk,
Ja zyn daar eeuwiglyk de waare Zon gelyk.

't Boek der Wysheid 5. v. 12, 13, 14. *Gelyk wanneer een pyl na het doelwit geschoten zynde, de lucht die (daar door) verdeelt was, terstond weederom te zamen loopt, alzo dat men zynen doorgang niet en weet, alzo ook wy, als wy geboren zyn (terstond) zyn wy besweken; ende en konnen geen teeken der deugd toonen: maar zyn in onze boosheid verteerd geworden.*

XXVI. *Op 't daagelyks klaagen der Menschen.*

W At hoor ik voor gerucht? wat hoor ik alle daagen?
Ik hoor een ieder schier van slappe Neering klaagen,
Een ieder knort en mort, en schynt niet wel te pas,
Recht of Godt tegen ons niet milt genoeg en was.

Maar

Maar zo men onze staadt eens ging te recht afbeelden,
Gewis, men zou dan zien dat meenig klaagt van weelden,
Ei ziet eens hoe men pronkt, hoe çierlyk dat men gaat,
Gekleedt zeer prachtelyk, met kostelyk gewaadt :
In plaats dat men een kleed voor wynig geld kan koopen,
Zogeeft men meenigmaal daar voor by groote hoopen :
De tafel werd gedekt met veelderhande spys,
De spys werd kostelyk bereid, op meen'gen wys.
De Kaas (als 't spreekwoords zeit) werd dapper dik ge-
sneeden,
Dus gaat me, om overdaat al veel het geld besteeden.
In plaats dat ook de drank kond' wei of dunbier zyn,
Zo drinkt nu meenig mensch veel eer de zoete wyn,
En zo na advenant, in veelderhande zaaken
Heeft men het heeden wel, en gaan noch klachten maaken;
Maar als men eens bedenkt, wat spys Joannes at,
En in wat arremoed dat Christus eertyds zat,
Zoschynen wy gewis daar weelig by te leeven;
Dies hoorden wy Godt dank, in plaats van klacht te gee-
ven.
Ziet, dus is 't niet Godts schuld dat meenig dapper klaagt
Maar 't komt dat meenig mensch zich niet vernoegt en
draagt.

Klaagl. Jerem. 3. v. 19 *Wat klaagt (dan) een leven-
dig mensche; een ieder (klaage) van weegen zyne zon-
den.*

XXVII. *Op't gemeene spreekwoord, dat van de Hondt en de Zog gaat.*

Wat baat het of een Hondt zyn krop heeft leeg gespoogen,
 En dat de vuiligheid is uit zyn maag getoogen,
 En veel onguere drek de aarde overgeeft;
 Wanneer hy weder eet dat hy gespoogen heeft.
 Wat baat het of de Zog is rein en net gewreeven,
 En dat het slyk en drek is van zyn huid gedreeven,
 Wanneer hy wederom gelyk als vooren doet,
 Hem wentelt in het slyk, en in de aarde wroet.
 Wat baat het of een mensch berou heeft van zyn zonden,
 Van't quaad, het welk men heeft wel eer in hem gevonden,
 En bidt Godt om genâ voor zyn voorleede quaad,
 Wanneer hy wederom het oude padtje gaat,
 En gaat van nieuwen aan de zonden weêr hervaaften,
 Gewis het zal die mensch in 't alderminst niet baaten.
 Hy doet gelyk de Hondt, of als het gnorrig Zwyn,
 Want ziet, hy eet dan dat hy achte drek te zyn.

Syrach 34. v. 27, 28. *Als iemandt is gewasschen na dat hy eenen doode (heeft geraakt) ende den zelven wederom aanraakt, wat nuttigheid heeft hy van zyne wasschinge, alzoo is 't met een mensch die vast van wegen zyne zonden, ende wederom heenengaat, ende 'het zelve doet: wie zal zyn gebedt verhooren, ende wat heeft hy daar meede gevordert dat hy hem zelven verneedert heeft.*

XXVIII. *Op't gezicht van een Man die hem reinigt.*

K Orts op een Sabbath-tyd , na myn gelegentheeden ,
Zo ben ik uit ons Dorp eens na een Buurt getreden ,
Alwaar ik doen ter tyd iet te verrichten hadt ;
Maar hoort , wat les ik kreeg terwyl ik heene tradt :
De gulde Zon die rees , de klok die hadt acht uren ,
Mits vond ik op de wal een oudt Man van ons buuren ,
Die stondt daar op de wal , en wiesch zyn smetten af ,
Het welke my oorzaak om hem te vraagen gaf.
't Is 's morgens zeer gewoon by ons (wy Boere menschen)
Dat wy malkander dan een goeden morgen wenschen ,
Ik deê in plaats een vraag , en zeide : Bestevaar ,
Wascht gy u smetten af ? maakt gy u aanzicht klaar ?
Waar op hy zeide , Ja , een wynigje van buiten :
Dit woordtje ging ik vast in mynen hart opsluiten ;
My docht dat woordt was waardt van my te zyn geacht ,
Dies heb ik 't naderhandt ook naarder overdacht ;
Ik ging in myn gemoed dit wichtig overleggen ,
Ik ging op deeze wys al tot myn zelve zeggen :
Hoe beezig is de mensch , wat doet hy staage vlyt ,
Om het uitwendig vuil (aan zich) te worden quyt ;
Wat gaat hy menigmaal al vlugge tyd besteeden ,
Om drek te wasschen van zyn drek en aardsche leeden ;
Des morgens als hy reist zo wascht hy zyn aanschyn ,
Op dat hy voor het Volk mach rein en zuiver zyn ;
Maar wat baat (lieve doch) het wasschen zo uitwendig ,
Als 't hert noch is vervuult , de Ziel noch is elendig ?

Hoe

Hoe laauw is doch de mensch om zyne waardste pand,
 Te maaken rein en net, te redd'ren uit de schand,
 Men wafcht wel; maar eilaas! een wynigje van buiten;
 De zonden, die voor schand', de waereld zelfs zou uiten,
 Die maakt men zich wat quyt; dus word men in 't gemeen
 Een goed en borg'lyk Man, en hier meê gaat men heen;
 Houdt Doopen Avontmaal: maar 't geen naast maakt
 Christen,

Dat's't recht vernieuwde hert: Wat is 't? eilaas! dat
 mistmen.

't Hert word naau eens geraakt, men wryft wat om de
 huilt.

Men plukt wel boven-lof, maar zelden wortel uit.

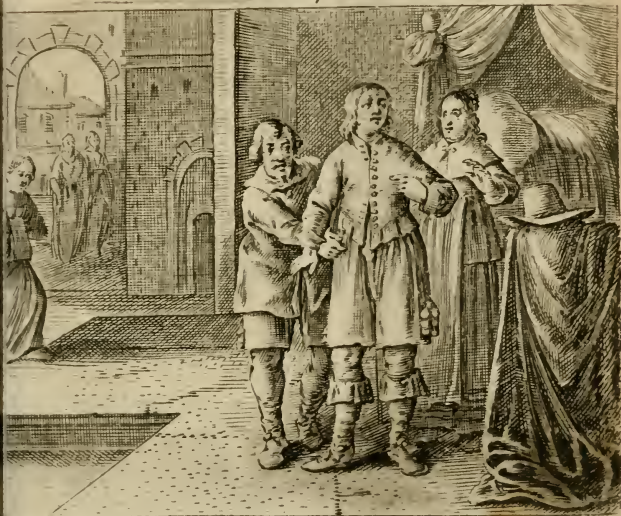
Hier door geschiet het dat die al gereinigt heeten,
 En Leden van Godts Kerk, zo's anders niet en weeten,
 Zo licht ontfteeken zyn tot hoogmoed, toorn en wraak,
 Tot achterklap, tot spot, tot ydelyk vermaak.

Och! laaten zulke weêr haar keeren tot de plassen,
 En zoeken haare smet wat dieper af te wassen.

't En is doch niet genoeg al ziet een ander niet
 Dat wy besmetlyk zyn; want Godt het alles ziet;
 Voor hem en is geen smet (hoe diep) bedekt te houwen,
 Hy is 't die hert en nier op 't naauwste gaat beschouwen;
 Dies laat ons 's morgens het inwendig maaken net,
 Eer dat wy uiterlyk afwasschen onze smet.

Jesaja 1. v. 16, 17. Waffchet u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor myne oogen wech, laat af van quaadt te doen, leeret goet doen, zoekt het recht.

XXIX. Op de gelegentheid van een Snyder, die aldus spreekt :

IK zou gewis dit kleedt veel eerder konnen maaken,
 Indien dat ieder mensch de hoovaardy ging laaken,
 Dit kleet was dan haast wel, maar nu (door hoovaardy)
 Zo schort 'er altyd iet, aan d'een of d'ander zy:
 Een ieder zou (bykans, zyn kleeders konnen naaien,
 Indien de hoovaardy het stuk niet quam verdraaien;
 Maar nu (door hoovaardy) zo is 'er veel aan vast,
 Een Snyder maakt nu naau dat het de lieden past.
 Och! of een ieder mensch zich vergenoegt kon houden,
 Ik meen het groot gemak aan veele geeven zouden.
 De mensch klaagt niet altyd door druk en tegenspoet,
 Maar

Maar dikwils om dat hy wil hebben overvloet.
 Ook vind' ik by de pracht noch dit gebrek te weezen,
 Dat zy veel schade doet van dieze word gepreezen,
 Wy moeten in het werk, een ander dieze draagt,
 Noch ziet men evenwel dat menig pracht behaagt.
 De Duivel, loos en boos, die vind veel looze gronden;
 Maar nooit en heeft hy dit, zo listelyk gevonden,
 Dat iemandt prachtig is, en dat met goed gemak,
 Maar pracht is (die ze mint) een zwaar en lastig pak.

Tobias 4. v. 14. Ende en wend u niet hoveerdelyk in uwe herte, want in de hoveerdigheid is verderf, ende veel ongestadigheid, ende in trotsheid vermindering ende groot gebrek.

XXX. *Op't gezichte van een Tooneelspel.*

IK ben eens op een tyd na Amsterdam gevaaren,
 Om op 't Tooneel aldaar een Spel te zien verklaren;
 Daar worde doen ter tyd een wonder Spel gespeelt,
 Daar worde meer gedaan als maar alleen geveelt:
 Een quam daar op't Tooneel, en stont een wyl te kyken,
 Doch na een kort gesprek zo ging hy weder stryken,
 Ik zag hem ook niet weêr. Daar quam een ander voort,
 Die worde zo het scheen daar daadelyk vermoort;
 Veel quamen op't Tooneel die naau de Lieden zaagen,
 Of wierden op't Tooneel daar daadlyk neêr geslaagen:
 Een wierd daar afgekapt (zo 't scheen) zyn rechterhand:
 Een ander (zo het scheen) gesmeeten in de brand:
 Een ander aan een boom gebonden, vast met banden,
 Een

Een ander (zoo men zei) verloor haar tong en handen.
Ja van al 't machtig Volk dat op 't Tooneel verscheen
(Gelyk het schynen mocht) en bleef naau levend' een ;
Doch 't was maar enkel schyn , zy zyn haast weêr verree-
zen ,

En ieder was terstont gelyk hy plach te weezen ;
Maar doen zo mosten zy , of prys , of spot ontfaan ,
Elk na dat hy zyn woordt had op 't Tooneel gedaan.
Ziet hier het rechte Beeld van 't menschelyke leeven ,
My dunkt dit waardig is om eens te zyn beschreeven.
De Waereld is 't Tooneel , waar op een ieder woont ,
Waar op een ieder zich maar naauwelyks vertoont :
De mensch ziet naauwelyks wat Godt hier heeft gesclaa-
pen ,

Of valt al weder neêr , en moet een wyltje slaapen ;
Den een gaat na het Graf , den ander komt weêr voort.
Den eenen word aldus , den ander zo versinoort :
Den een die word verbrandt , den ander dootd geslaagen :
Een ander die verftikt door Godes handt en plaagen ;
Maar die daar op 't Tooneel noch bleven , dit bediet ,
Elias , en Enoch , en storven meede niet :
Maar wy (die heden zyn) die moeten alle sterven ,
En zullen prys , of schand , hier na van Godt verwerven
Elk na dat hier zyn werk is goed : of quaad geweest.
O ! groot is het verscheel wie men op aarde vreest.

D

XXXI. *Op*

*Syrach 14. v. 19. Gelyk een groenende bladt op eenen
lichten boom , eenige werpt hy af , ende andere doet hy uit-
bruiten : also is het met het geslachte des vleeschs ende des
loedts het een sterft , ende het ander word geboren.*

XXXI. Op 't hangelen.

DAar komen door myn hoofd staag veel gedachten
vliegen;

Nu, hoe dat ik eens ging een goede Vis bedriegen,
Ik was eens in het veldt en smeet myn hangel uit,
Mits quam een graage Vis en hapte na de buit,
Het aas schein wonder schoon, en lieffelyk te hangen,
Maar binnen was een haak, daar werd hy aangevangen,
De Vis beet happig toe, als met een volle mondt,
En proefde niet (zo't schein) of't aas was ongezondt.
De Waereld noem ik 't aas, die schynt wel wat voor
oogen.

Dies meenig hem bemindt, en meenig word bedroogen.
De lust baart veel onrust, en moeiten overal,
En namaals zal het zyn een meerder ongeval.

Ecclesiast. 9. v. 12. Gelyk de visschen, die gevangen worden met het booze nette; ende gelyk de vogelkens, die gevangen worden met den strikke: gelyk die (alzo) worden de kinderen der menschen verstrikt. &c.

XXXII. Op de gelegenheid van een Bankrottier,
die aldus spreekt:

IK heb wat achteloos myn Koopmanschap gedreeven,
Ik wilde lekkerlyk, en zeer wellustig leeven,
Waar door ik zo te met in schulden ben geraakt,
Het welk niet weêr van my kond' effen zyn gemaakt.
Een, die ik schuldig was, nam my daarom gevangen,

En

En ik mogt niet weêr los , of hy moest geld ontfangen ,
En ik en had geen geld , doch raakten echter vry.
Maar lieve , hoort hier eens hoe 't is gekomen by :
Daar quam een goede vriend die over my ontfarmden ,
En myn gevankenis , en droeve staat erbarmden ,
Hy heeft my vry gekocht , en heeft voor my geteldt ,
Aan die ik schuldig was , een groote somme geldt.
Doen was ik weder vry , maar had hy 't niet gegeven ,
Ik hadde voor gewis daar altyd in gebleeven ,
En daar altyd geleeft in armoed' overgroot ;
Ja hadde eindelyk vervallen in de doodt ,
Nu kan ik dezen Heer niet eer genoeg bewyzen ,
Niet danken na behoor , en na waardye pryzen ,
Hy kan zyn leven nooit van my weêr zyn betaalt ,
Hoe lief ik hem ook heb , aan my 't noch altyd faalt ;
Maar daar valt my nu in , dat Adam eertyds deden
Gelyk ik heb gedaan , doen hy ging overtreeden
't Gebodt van Godt , en at van 't geen hem Godt verboodt ,
Waar door wy allen zyn vervallen in de doodt ,
Ja zouden mogelyk ook eeuwig moeten branden ,
En voelen in het hert gewiss'es scherpe tanden ,
Indien dat Godt voor ons de schuld niet had betaalt ,
En had ons vry gekocht , en uit het gat gehaalt ;
Maar Godt erbarmden ons en liet van boven daalen
Zyn Zoon , die als een vriendt ons schulden ging betaalen ,
Ja heeft voor onze schuld een bittere dood gesmaakt ,
Want ziet , 't en kond' met geld niet effen zyn gemaakt.
O overgroote liefd' ! die Godt ons heeft beweezen ,
Dat hy zyn Zoone zand , die sturf , en is verreezen ,
Voor ons , wy aard'en asch , voor ons , maar schand'lyk slyk ,

Om ons daar waardig door te maken tot zyn Ryk.
 Maar waar is nu de liefd' die wy hem weder draagen?
 Waar zoeken wy met vlyt hem weder te behaagen?
 Ik vrees dat nu de mensch Godt al te veel vergeet,
 En hem die weldaad nu niet danks genoeg en weet.
 Och! of een ieder zocht zyn schulden te betaalen
 Zo veel hy immer mach; want al, en altemaalen
 Kan men betaalen niet, dus ieder doe zyn best,
 Godt zal quyt schelden dan wat dat 'er meerder rest.
 Wy kunnen nimmermeer, zo lang wy zyn op aarden,
 Godt danken na behoor, noch diensten doen na waarden,
 Ja niemand zal het doen, hoe deugdig hy zich voegt;
 Doch zo wel dat hy Godt ten vollen vergenoegt.

Rom. 5. v. 18. *Zo dan gelyk door eene misdadaad (de schuld gekomen is) over alle menschen tot verdoemenisse: also ook door eene rechtveerdigheid. &c.*

Rom. 5. v. 8. *Maar Godt bevestigt zyne liefde tegen ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wy nog zondaars waren.*

XXXIII. *Op iemandt die onbekende wegen reizen wil.*

WAnneerder eenig mensch tot reizen is geneegen,
 (Maar daar hy reizen wil zyn 't ongebaande weegen,
 Die hy zyn leven nooit eens meer betreden heeft,
 Maar nu voor d'eerstemaal zich op de weg begeeft,) F
Z
M
B
 Die is 't een groote troost, dat hy (terwyl hy wandelt)
 Een goede leidtsman heeft, die 't alles hem verhandelt,
 Hoe dat hy reizen moet, ja treedt hem zelve voor,
Voor-

Voorwaar, 't is troostelyk te volgen zulk een spoor.
 Zo even ook een mensch die wil ten Hemel koomen ,
 En na Gods hooge Troon zyn reis heeft voorgenoomen ,
 Die heeft tot zynen troost een Leidsman , dat is Godt ,
 Die leid ons met zyn Woordt , en heilige Gebodt ,
 Ja zelfs zyn Zoon , die is de weg ons voor getreden ,
 In ootmoedt , needrigheid , in liefd' en waare vreedten.
 Voorwaar , 't is troostelyk dat hy is voorgegaan ,
 En heeft voor ons gemaakt een wel-gebaande baan.
 Wel laat ons lieve doch hem volgen in zyn staapen ,
 En zoeken (waar men kan) te weezen zyne knaapen ,
 Op dat de weg toch niet (die Godt ons heeft bereidt ,)
 Onnut en te vergeefs voor ons en is geleidt :
 Maar dat hy doch van ons mag vroom betreden werden ,
 Dat's , waare deugd te doen , en daar in te volherden ,
 Zo zal ons aankomst zyn , ten einde van de reis ,
 By Godt in 't Hemelryk ; dat overschoon Palleis.

1 Petri 2. v. 21. *Dewyle ook Christus voor ons geleden heeft , ons een exempel nalatende , op dat gy zyne voetstapen zoudet navolgen.*

XXXIV. Op't gezichte van het jeugdig Groen.

Ens ging ik door het veldt , omtrent de Lente tyden ,
 Wat voor de zoete Mey, die meenig komt verblyden ,
 Het weêr had koud geweest een wyl voor deze dag ,
 Zo dat men nu ter tyd noch Ys in 't water zag ;
 Maar nu zo quam een warmt ons door de leeden woelen ,
 Ik sloeg myn oog op 't kruid, dat schein het wel te voelen ,

Want het met deze warmt' quam schieten uitder aard ,
 En 't heeft aan alle kant zich groen geopenbaart ;
 Maar ik ging naderhand dit dieper overweegen ,
 En zag eens hoe het was met onze staat geleegeen.
 Ik dacht hoe dat ons Godt veelvuldig warmte zendt ,
 Dat 's , dat hy ons zyn Woordt veelvuldig maakt bekent ;
 Maar lieve , of dit kruidt ons niet moet overtreffen ,
 Of wy ons wel zo dra tot Godt ten Hemel heffen ,
 Als wel het jeugdig Groen , dat uit der aarde stygt ,
 Zeer vaardig naar om hoog , wanneer het warmte krygt.
 Wy die nu staag van Godt veelvuldig warmte krygen ,
 Ei laat ons dan (als 't kruidt) tot Godt na boven stygen ,
 Zeer vlytig uit der aardt , dat is : uit zonde boos.
 O Godt ! bedouwt ons toch dat wy zo doen altoos.

*'t Boek der Wysheyt 5.v. 6. Voorwaar wy zyn van den
 weg der waarheid afgedwaald , ende het licht der gerechtig-
 heid en is ons niet gescheenen , ende de zonne der gerechtig-
 heiden is ons niet opgegaan.*

*Proverb. 11. v. 28. De rechtveerdige zullen groenen
 als loof.*

XXXV. *Op 't gezichte van de Sterren.*

LAatst op een Avontstondt zo schiep ik groote vreug-
 den ;
 Maar hoort eens wat het was daar in ik my verheugden ,
 Ik ging ter deuren uit , doch ik ging niet aldaar ,
 Daar veel gezelschap was , en maakten bly gebaar ;
 Maar ik ging eenzaam staan , en kyken na de Sterren ,
 Die ik zag wonder schoon al tintlend' staan van verren ;

t'Wyl

Wyl dat ik stont en keek kreeg ik een diep gemerk,
En dacht aan Godes macht en groote wonderwerk,
Ik dacht, is 's Hemels-vloer zo schoon en uitgelezen,
Hoe mach die wooning zelfs van binnen dan wel weezen,
Is maar het onder-deel gemaakt zo çierelyk,
Hoe çierlyk mach 't dan zyn daar binnen in Godts Ryk;
Ik kreeg een groote lust om het eens aan te schouwen,
Hoe Godt dat schoon Palleis van binnen heeft gaan bouwen.

Terwyl ik stond en keek, zo scheen het of ik zag
Wat voor een helder licht dat by Godt wezen mach,
Maar heb wis niet gezien die çierelyke Wooning,
Waar in dat heden woondt den aldergrootsten Koning.
Myn hert dat vloog om hoog, mits keek ik na beneên,
Doen was 't dat ik noch vast aan dezer aarde scheen.
Doen quam in myn gepeis, hoe dat 'er veele menschen,
Om in Godts Koninkryk hier na te wezen, wenschen,
Maar dat zy zyn, als ik, noch aan der Aarde vast,
Dat is, de zonden zyn haar noch een zware last.
Wel aan, ik wil my dan van nu aan vaardig maaken,
Op dat ik namaals mach in 't schoon Palleis geraaken;
Ik wil dan heenen gaan, en schudden van my af
Al wat na zonden lykt, het welk my hinder gaf.
't En is noch niet myn tyd om Godes Ryk te erven,
Ik moet noch, als het zaadt eerst in der Aarde sterven,
Want nooit en wast 'er zaadt eer 't in der Aarde daalt,
Dus moet ik in het graf eer Godt my opwaarts haalt.

D 4

XXXVI. Op

Psalm 122. v. 1. *Ik verblyde my in de geene die tot my
zeggen: wy zullen in 't huis des HEEREN gaan.*
Luc. 1. v. 43. Psalm 100. v. 2. Ester 5. v. 6.

XXXVI. *Op't bezichtigen van een Huis,
terwyl ik een Brug afging, welk my
byna vallen veroorzaakte.*

IK ben eens op een tyd in zeeker Dorp gekoomen,
Alwaar ik by een Sluis een leering heb genoomen:
Ik vant aldaar een Brug, gemaakt omtrent een Sluis,
Waar by dat ik ook zag een fraai'en lustig Huis,
Dat deê myn oogen tot nieusgierigheid bekooren,
Dies keek ik 't Huis vast aan van achter en van vooren',
Ik keek het van ter zy, van boven tot beneên,
En dit al t'wyl dat ik de Brug ben afgetreên:
Al t'wyl ik heenen ging zo sloeg ik myne oogen
Vast op dat schoon gebouw, 't welk my ook heeft be-
droogen:

Want eer dat ik de Brug geheel ten einde was
Zo heb ik daar byna gedaan een quaade pas.
Hier op zo viel my in, hoe dat haar veele menschen
Vergaapen aan het aardfch dat zy hier gaaren wenschen,
Hier wroeten in het aardfch, ja bykans dag en nacht,
Waar door op Godts gebodt naau eens en word geacht.
Maar Godt die zal hier na haar eens ter needer velle,
Ind' Afgrondt, in de Poel en schrikkelyke Helle,
Om dat zy hier niet op het waare padt en treên:
Maar gaan vast in het aardfch haar levenstyd besteên.

XXXVII. *Op*

Luc. 17. v. 32. *Gedenkt aan het wyf Loths.*

Luc. 9. v. 62. *Niemand die zyne handt aan den ploeg
laat, ende ziet na het geene achter is, en is bequaam tot
het Koningryke Godts.*

XXXVII. Op't vangen van een Snoek.

Ens op een zeek're tyd zo voer ik door de Slooten,
 Om dobberen te vaan, aldaar van ons geschooten :
 Ik haald' een dobber op, en ziet ik ving een Snoek ;
 Doch echter wierd hy niet gevangen aan de hoek :
 Maar aan de and're draad daar wy de steenen maaken ,
 Die was gelyk het schein gehegtet aan zyn kaaken ,
 Doch hoe het is geweest ik niet naau zeggen kan ,
 Want ik hem naauwlyks zag , of hy viel daar al van ;
 Doch hy viel binnen 't boordt , en ik heb hem gekreegen ,
 En na een korten stondt heb ik hem doodt gesleegen.
 Voorwaar een vreemt bedryf, dat ik de Snoek daar ving
 Aan zulken steen of draad, daar 't aasje voor hem hing ;
 Dit was een vreemt geval, ik schein hier schier te weezen
 Een Polycrates maat, daar vreemts is van te leezen ;
 't Geluk, hoe dat het ging, wou hem schier altyd meê :
 Hy smeet eens (zo men zeit) een goude Ring in Zee ,
 En ziet, daar quame een Vis die heeft de Ring gevonden,
 En heeft hem door zyn keel tot in zyn krop gezonden :
 Doch Polycrates kreeg noch weder zyne schat,
 Want ziet, men ving de Vis die 't ingeswolgen had ;
 Men is met deze Vis doen na de merkt geloopt ,
 Daar Polycrates juist hem weder quam te koopen ;
 En doen men deze Vis toen eens ontweien ging ,
 Zo vant men in de Vis den kostelyken Ring.
 Voorwaar een vreemt geluk : 't schynt somtyds te ge-
 schieden
 Dat het Fortuin zeer vreemt komt springen by de Lieden,

Ja daar men het Fortuin in 't minst niet had gedacht
 Daar vint men 't somtyds wel, en dat zeer onverwacht:
 Doch zoder iemant waar die 't werken ging verveelen,
 En dacht op goed' fortuin, en ging de luiaart speelen;
 Die mocht in plaats van luk, wel krygen lyfs-gebrek;
 En speuren aan 't gevolg dat hy doet als een gek.
 Zo ook, die traag tot deugd, noch zaligheid wil hoopen,
 En denkt 't en leid doch niet aan iemandts wil, of loopen,
 Dat hy zal zalig zyn; en leeft dies na zyn lust,
 Die zal ook eind'lyk zien 't gebrek door zulke rust.
 Men vangt de Vissen meest als men de fuik gaat zetten,
 De Snoeken aan het aas, de vogels in de netten,
 Zeer zelden komen zy van zelfs ons in de handt;
 Dies zo men Vis begeert, de fuik diend uitgespant.

Proverb. 10. v. 4. *Die met een bedriegelyke hand werkt,
 word arm: maar de hand der vlytigen maakt ryk.*

XXXVIII. *Op't verhuizen van 't gemeene Volk, in 't begin van Mey.*

NA dat de zoete Mey zich quam aan ons vertoonen,
 Zo woonden meenig mensch daar hy niet plach te
 woonen;

Daar was een groot gewoel in deze maands begin,
 Den een ging uit zyn huis, en d'ander quam 'er in:
 Maar wel haar die dan in wat beter huizen vaaren,
 Als d'ander zyn geweest daar zy al moede waaren.
 Maar wee hem, die als dan een slimmer wooning vindt,
 Als eerst zyn wooning was, die hy heeft zeer bemindt.
 Wy moeten even zo (wy menschen die nu leeven)
 Verhuizen door de Doodt, en deze hut begeeven;

Maar wel gelukkig die dan beter wooning krygt ,
 En uit dit slim vertrek tot in den Hemel stygt.
 Gelyk zy zullen doen die Godt van herten vreezen ,
 En zoeken naarstelyk om goê Huurlui te weezen :
 Die hier also bestaan dat zy goê Huurlui zyn ,
 Die zullen blinken klaar hier na voor Godts Aanschyn :
 Maar wee hem die hier na in slimmer huis moet treden ,
 Een huis daar 't eeuwig brandt, en altyd word geleden ,
 Gelyk de geen ook zal die hier in zonden leeft ,
 En zich geheelliglyk de Waereld overgeeft.
 Weehem , die 't also maakt , dat hy hier word gevonden
 Een quaade knecht te zyn , een dienaar van de zonden ,
 Zyn Woonhuis dat zal zyn in 't schrikkelyk vertrek ,
 Alwaar hy hebben zal aan alle dink gebrek.

2 Cor. 5. v. 1. *Want wy weten dat zo ons' aardsche huis dezës tabernakel gebroken wordt, wy een gebouw van Godt hebben, een huis niet met handen gemaakt (maar) eeuwig in de Hemelen.*

XXXIX. Op't beschouwen van de Snykamer tot Leiden.

IK zag tot Leiden eens , 't welk my misschien zal dienen
 Tot leering , eenig Huis verçiert met doode bienen ,
 Het welk , dunkt my , te recht een School mag zyn genaamt ,
 Waar in ik heb gezien schier alderly Geraamt' ,
 Van Viſſchen , Vogelen , van Menschen ende Beesten ,
 Die stonden daar gelyk verschrikkelyke Geesten :
 Een Moorſe Koning , die wel dartien-hondert jaar
 Verstorven is geweest , die lag gebalzemt daar ;
 't Geraamte van een Mensch 't welk schriklyk om te zien
 was , Dar

Dat zat daar op een Paardt, 't welk meê geraamt en bien was,

Met veel geraamten meer, en lang verstorven bien,
't Welk altemaalen was verschriklyk om te zien.

Een die wat haast verschrikt, en lichtlyk zou beswyken,
En diend op zulken plaats niet veel te komen kyken:
Maar 't is een nutte School, dunkt my om in te gaan,
Want men daar leeren kan, schoon 't wynig wordt gedaan.

De leering die ik kreeg uit dat gezicht is deezèn:

Wat monsters dat wy haast na dezen zullen weezen,
Hoe ieder haast zal zyn een romp en vuile romp;
Maar lacie! 't is bedroeft dat men dees aarden-klomp
Dus alle dagen zoekt met kleeders te verçieren,
Met hoofs en vreemt gewaat op veelderly manieren;
Daar 't lichaam haast zal zyn der wormen spys en aas,
En houden niet met al van al het schoone waas:
't En is doch nimmer nut der wormen aas en spyzen
Zo veele çiers te doen en weldaads gaan bewyzen.
Ei laat ons leeren doch de pracht te leggen af,
Wanneer wy dooden zien, of gaan omtrent een graf,
En zeggen alle-tyd', ik wil de zwarte aarde
Niet zo veel çiers aan doen, want z' is van geender waarden;

Ik wil alleen myn Ziel bewaren voor 't gequel,
Als die is schoon verçiert zo staan myn zaaken wel.

Syrach 10. v. 8. *Wat verhooveerdigt haar doch aarde en affche, &c.*

XL. *Op iemandt die zyn tyd verluiert heeft ,
en aldus spreekt :*

IK heb laatst van myn Heer een werrik aangenoomen,
Het welk most zyn volmaakt eer dat hy weêr zou
koomen.

Het most van dezen dag zyn opgemaakt en klaar ,
Of anders most ik slaag , zo 't niet gedaan en waar ,
Maar nu ben ik verbaast , en zie het slecht geschaapen ,
Want ik de gantsche dag heel lui heb leggen slaapen .
Had ik myn best gewrocht het waar al lang gedaan ;
Maar nu is my alrêe te veele tyd ontgaan ,
Want ziet , de Zon is wech , en ging in 't Westen daalen ,
En zal hier nu (gewis) niet weder komen straalen ,
Wel

Wel aan, ik wil noch doen al wat ik heden kan :
 Maar laas ! het is te laat , de nacht komt vaardig an ,
 En morgen zal myn Heer (in 't krieken van den daagen)
 Hier komen , en bezien hoe ik my heb gedraagen ,
 En vind hy dan myn werk noch alles ongedaan ,
 Zo zal hy my met toorn zeer ongenadig slaan .
 Ziet hier het rechte Beeldt hoe dat veel menschen leeven ,
 Die niet en doen het werk dat Godt haar heeft gegeven ;
 Maar slaapen al den dag , en leggen lui en zacht ,
 En neemen naau op Godt , noch zyn geboden acht ,
 Maar wroeten al haar tyd in deze aardfche zaaken ,
 Dan hier een lustig Huis , of gins een Slot te maaken :
 Ook anders zynder veel die niet aldus en doen ;
 Maar van een anders sweet en bloed haar bykans voen ,
 En lusten (als men zeit) geen handen schier te roeren ,
 Maar leggen al den dag heel slaaperig te loeren ,
 En pleegen niet het aardfch , noch ook des Heeren werk ,
 Maar neemen op dees bei al vry te wynig merk .
 Dus zoekt d'een dus Godts werk , en d'ander 't zo te laa-
 ten ,
 En zoeken onder dies het geen haar minst kan baaten .
 Het schynt men naau eens denkt , dat eenmaal deze dag
 Ten einde komen zal , dat men niet werken mag ;
 Dat eens de gulde Zon in 't West zal onder daalen ,
 Dat ons deez' gulden tyd niet meer en zal bestraalen ;
 Maar denken , zo het schynt , dat hier geen eind' zal zyn ,
 Maar dat de Zon altyd zal geeven helle schyn ,
 En slaapen daar op lui , en leven in veel zonden ,
 Ja wroeten in het aardfch als Mollen in de gronden ,
 Tot dat de swarte nacht haar eenmaal overvalt ,

Dat is, tot dat de Doodt eens met haar leven malt;
 Dan wil men metter haast Godts werken noch uitrechten,

Maar 't is dan licht te laat, de Doodt komt dapper vechten,

Eu hakt al meenigmaal de mensch zyn leeven af,
 Ja dikmaal eer de mensch een steen of zuchjen gaf,
 Dan is den dag voorby, zy kunnen niet meer werken,
 En Godt zal 's andren daags weêr komen, en aanmerken
 Hoe dat haar werken zyn, vindt hyze ongedaan,
 Zo zal hy haar gewis zeer ongenadig slaan.

Gy Luiaart gaat eens tot de Mier,
 En leert van 't kleen, maar naarstig Dier,
 Hoe dat het in de Zomer-tyd
 Zyn kostje gaaren gaat met vlydt,
 Op dat het 's Winters, als het vriest,
 Zyn leeven niet door noodt verliest.

Proverb. 6. v. 6. *Gaat tot de miere gy luiaart: ziet hare wegen, en wort wys.*

Proverb. 10. v. 5. *Die in den oogst vast slaapt, is een zoon die beschaamt maakt.*

Johann. 9. v. 4. *De nacht komt wanneer niemand werken kan.*

XLI. Op 't gezichte van een Vogel die zwom.

SLa ik myn oog op alle ding,
 Zo zie ik met verwondering:

Laatst blies de windt te wonder zeer,

En

En dreef het water op en neêr,
Men zag veel holle baaren gaan:
En mits zo zag ik in de Zaan,
Een Vogel die op 't wâter lag,
Daar ik tot leering iet aan zag.
Hoe zeer de windt de baaren dreef,
De Vogel zeer verduelig bleef;
Dan was hy boven dan beneên,
En bleef noch echter wel te vreên;
Maar had de windt zich niet verheft,
En zo de baaren niet getreft,
Met meer gemak de vogel zou
Gezwommen hebben daar hy wou;
Maar had de Vogel (met geweld)
Zich dapper in de weer gestelt,
En hadde door de baaren wreedt
Gewilt, hy had zich zellefs leedt
Gedaan, en ging ook zachter voort;
Alleen om dat hy waar verstoort:

Maar nu zo ging hy laag en hoog,
En bleef gedurig even droog,
En had gemak, gelyk ik loof,
Om dat hy dreef daar men hem schoof.

Och! dat wy menschen deden meê
Gelyk als dezen Vogel deê:..
Dat wy in druk en tegenspoedt
Geduldig bleven van gemoedt,
En dreeven met verdueligheid
Daar ons 't Fortuin dan heenen leid.

't Gaat hoog en laag hier met de mensch,
Maar zelden gaat het na zyn wensch,
Zyn tijd is meest met druk vervult,
Dies dient hem altyd zeer gedult,
En dient zich hier (met alle vlijt) :
Altijd te schikken na den tijdt;
Ook als men van de Waereld zot
Moet zijn versmaat, en ook bespot,
En om de waarheid zijn veracht,
En om ons' deugde zijn belacht,
Ja dat men ons bykans verdreef,
Och dat men dan geduldig bleef,
Gewis het zoude voor ons zijn
Een groot belet van meerder pijn;
Want of men dan al knort en mорт,
En dikmaal gram van zinnen wort,
't En is gewis tot voordeel niet,
Maar 't vordert tot een meer verdriet.
,, De druk is hier gelijk de windt;
,, Die men wel haast niet meerder vindt.
De Vogel dreef ook op en neêr,
En maakte naau een natte veer.

Wy menschen moeten even zo,
Van deze Waereld boos en znoô,
Hoe hoog of laag men komt te gaan,
Niet iet wat van zijn smet ontfaan;
Hoe zeer dat het Fortuin ons treft,
Hoe hoog dat ons 't geluk verheft,
Ja hoe men ook verheeven wert,

Zo moet noch evenwel elks hert
Alleen genegen zijn tot Godt,
En om te doen na zijn gebodt
En houdén zich van 's waerelds drek
Altyd rein, zuyver, zonder vlek,
En leven hier zo onbesmèt,
Gelijk als 't Armelyntje net.

Proverb. 14. v. 29. *De lankmoedige is groot van verstandt: maar die haastig is van gemoede, verheft de dwaasheid.*

**XLII. Op iemandt die met zyn Schip van de wal
dryft, en aldus klaagt:**

HElaas! de klem die ben ik quyt,
 Het welk myn nu wel dapper spyt;
 Myn Schip dryft na de laager wal,
 Dies vrees ik zeer voor ongeval.
 Eerst dreef myn Schip al zachjes af,
 Maar nu zo valt de windt myn straf:
 Had ik myn zaak wel aangegaan,
 De windt had my geen schaâ gedaan:
 Myn Schip dat dreef eerst dapper zacht,
 Dies sloeg ik het ook wynig acht;

Maar doen het dreef met meerder haast,
Doen riep ik luid', en greep verbaast
Een haak, en sloeg hem na de kant,
Maar laas! ik was te ver van Landt;
Te keeren 't Schip zyn harde gank
Daar toe was ik al vry te krank.
Maar had ik dit in 't eerst gedaan,
Myn Schip waar niet van Landt gegaan;
Ik stond geen vrees om met myn Schip
Te raken op een zand of klip,
En had gemydt dit droef geklag,
En 't Schip gehouden daar het lag,
Ja, 't had dan licht, en zonder pyn
Van my gehouden kunnen zyn.

Maar dit diendt naader voorgefelt,
My dunkt dit meer als Schippers gelt:
Daar zyn veel menschen in myn staat,
Die niet en letten hoe het gaat,
Die niet haar leven nemen acht,
Maar leven al te onverdacht;
Zo dat te met het quaad by haar
Al woont, eer dat zy 't zijn gewaar,
Om dat het kleen was in 't begin,
Maar 't kruipt te met wat verder in,
En krygt ook wel een ruime steê,
Om dat het eerst maar zachjes deê;
Als dan de mensch zyn staat beziet,
Zo vind hy zich in groot verdriet,
Zo vind hy 't quaad in hem zeer groot,
Zo voelt hy van de zonden noot,

En wil de zonden gaan te keer,
En stelt zich dapper in de weer;
Maar, laas! de zonden zyn zo sterk
Dat hy licht doet verlooren werk.

Maar had hy haar zo eerst gekeert,
Gewis zy waaren niet vermeert;
Het quaad had hem geen schâ gedaan,
Mits hy 't licht tegen had gestaan,
Ja zonder moeiten ofte druk
Had hy gekeert het ongeluk,
En hadde nu een groot gemak,
In plaatse van een lastig pak,
En raakte nimmer op een klip
Met zyne Ziel, dat kost'lyk Schip.

Proverb. 12. v. 27. *Een bedrieger en zal zyn Jacht-
vang niet braden, &c.*

XLIII. *Op 't Spiegelen.*

DE mensch en kent zyn weezen niet,
Voor dat hy in de Spiegel ziet;
Maar als hy in de Spiegel kykt,
Zo ziet hy eerst hoe dat hy lykt,
Gelyk men 't van de jonge Liên,
En ouden, veele ziet geschiên:
Het is de mensch hier een gewoont'
Dat hy hem somtyds eens, vertoont,
En ziet daar of hy is besmet,
Dan of hy zuiver is en net.

Vind hy zich dan besmet te zyn,
 Zo gaat hy wasschen zyn aanschyn,
 En doet zyn best, en gantsche vlydt,
 Om zich het vuil te maaken quyt,
 En zoekt om haast te worden schoon.

Ook steld iemandt zich wel ten toon,
 En spiegelt hem eens in het glas,
 En gaat daar heen; doch hoe hy was
 Vergeet terstont, na dat hy gaat,
 Mits hy de zaak geen acht en slaat.

Een mensch die nimmer leeft noch schryft,
 Maar als in 't wilt zyn tyd verdryft,
 En in het aardsch zyn lusten heeft,
 Die mensch weet niet hoe dat hy leeft,

Die mensch kan Gods Boek (na den Geest)
 Een spiegel zyn wanneer hy leeft:
 Want als hy leeft in Godes Boek,
 En doet wel naarstig onderzoek,
 Zo ziet hy wat 'er diendt gedaan;
 Zo vind hy hoe hy diendt te gaan;
 En als hy dan eens overslaat,
 Hoe dat hy neffens Godt bestaat,
 Zo is het dat hy daatlyk ziet
 Of hy besmet is ofte niet.

Maar hier, eilaas! een groot gebrek:
 De mensch die ziet wel veel zyn vlek,
 Wanneer hy leeft, of lezen hoort,
 Maar 't gaat met hem niet verder voort,
 Hy sluit het Boek, en denkt niet meer,
 Om zyn gedaant', noch Godes Leer.

Och ! of de mensch zich dan begaf,
Te wasschen zyne zonden af,
Wanneer hy ziet dat hyze heeft,
Daar worde niet als nu geleeft.

Maar dit gebrek is by de mensch:
Om schoon te zyn waar wel zyn wensch,
Maar 't wasschen dunkt hem al te veel,
De waereld schynt hem noch te eel,
Hy slacht (gelyk men zeid) de Kat,
Die wou wel Vis, maar wou niet nat;
De luiheid is noch al te sterk,
Hy lust niet aan zo grooten werk,
Hy wil het quaad wat steeken schuil,
Dus blyft'er meenig wetend' vuil.

Maar Godt (die alle ding beschout)
Het nochtans ziet, hoe schuil men 't houdt.

Jacob 1. v. 23, 24. *Zo iemandt een hoorder is des Woordts, ende niet een daader, die is een mangelyk, welke zyn aangeboren aangesicht bemerkt in eenen spiegel: want hy heeft hem selven bemerkt, ende is wech gegaan, ende heeft verstont vergeeten hoedanig hy was, &c.*

XLIV. *Op 't gezichte van een Smit.*

En Smit, na dat ik kan verstaan,
Die moet in tyds het Yzer slaan,
Terwyl het gloeiend' is, en heet,
Diendt het van hem te zyn gesmeet;
Want ziet, het Yzer word te hart,
En styf, wanneer het kouder wart;

Zo dat de Smit daar dan niet van
Na zynen wil iet maaken kan.

De Mensch diendt even zo, met vlyt,
Terwyl hy leven heeft en tydt,
En als hy noch is in zyn jeugt,
Te leven vroom in ware deugt;
En t'wyl hy noch is in zyn fleur
Moet hy Godt neemen voor de keur;
Want als de koude ouderdooom
Eens komt, en maakt de leeden loom,
En maakt zyn krachten gantsch te niet,
En maakt dat hy niet meerder ziet,
En maakt dat hy niet hooren kan,
En jaagt ook het verstant 'er van,
Dan is het met die mensch te laat
Te doen na Godes wyze raat;
Hy is dan niet meer als een kindt,
Dat niet als pap en melk bemindt.

Dies dienen wy, met alle vlyt,
Wel waar te neemen onzen tydt,
Eer dat het fleurtyen is gegaan
Zo diendt Godt dienst te zyn gedaan,

Een Boom die vruchten draagen zal,
(En dat ook vry een goetd getal)
Die diendt te wassen in de Lent',
Zo haast Godt zynen zegen zendt;
Want slygt hy dan niet in de lucht,
Zo krygt hy licht geen rype vrucht.

Zo moet een mensch ook, van der jeugt,
Opwassen in de ware deugt,

En doen in tyds na Godes raadt,
 Terwyl hy in zyn bloeien staat,
 Of zyne vrucht rypt licht'lyk niet.
 Dies ieder een wel voor hem ziet,
 En maakt hem vroeg tot Godt gereet:
 Het Yzer diend in tyds gesineet.

Klaagl. Jerem. 3. v. 27. *'t Is goed voor een man, dat hy het jok in zyner jeugt draagt.*

Syrach 6 v. 18. *Myn kind, verkiest de onderwyzinge van uwe jeugt aan, ende tot uwe gryze hairen toe zult gy wysheid vinden.*

XLV. Op 't gezichte van een Knecht die werkt.

't **G**Edenkt my wat ik lefemaal zag,
 't Welk hier nu leering geeven mach,
 Ik was eens daar ik zag een Knecht,
 Die wrocht, maar 't was al vry wat flecht.
 Mits quam zyn Meester daar op 't perk,
 Doen maakt' hy vry wat beter werk;
 En t'wyl de Meester stont en keek,
 Zo had zyn werk een goede freek.

Maar hoort eens wat ik hier uit leer,
 En waar toe dat ik dit nu keer,
 Godt is alleen ons Opper-Heer,
 Geen Heer als hy en isser meer,
 Geen Heer en is zo groot van macht,
 Geen Heer en heeft alzulke kracht,
 Ja al de Heeren op der Aard

Zyn niet zo groot, wys, sterk, vermaard.

Hoe, doet men dan na Godts bevel,
Zo veel te meer en liever wel?

Zo veel ik merk my dunkt van niet;

Want het nu meenigmaal geschiet,

Dat iemandt zulke dingen doet

Die Godt gebiedt dat niemandt moet,

Ja doet al dikmaal recht verkeert

Als Godt ons in zyn Woorden leert.

Maar zeg my eens hoe dat het koomt,

Dat nu de mensch Godt niet meer schroomt?

Indien Godt voor zyn oogen quam,

En acht op al zyn handel nam,

En dat de mensch 't geloofden klaar,

Dat Godt het was, die by hem waar,

Of hy dan 't quaad wel zou bestaan,

Dat nu zo lichtlyk word gedaan?

Dit antwoordt diendt op zulken vraag,

Indien de mensch Godt altyd zaag,

En het ook vast gelooven wou

Dat Godt het was, gewis hy zou

Dan menigmaal niet doen het quaad,

Dat hy nu dikwils wel bestaat.

Wel dan, om met een woordt gezeid,

Zo moet een wangeloovigheid

De mensch staag hebben aan Gods macht,

En Godt moet wynig zyn geacht;

Want dan moet hy gelooven niet

Dat Godt zyn werken alles ziet,

En niet gelooven vast en wis

Dat Godt is Godt , gelyk hy is.

Ja dat een mensch is min als Hy;

Want waarder dikwils mensche by ,

Wanneer het quaad staat in geboort ,

Men ging niet met het quaad doen voort;

De schaamt' , en vreeze voor oneer ,

Die kan de drift straks houden weêr ,

Ja zo dat 't quaad niet uit en breekt ,

Schoon dat het vast in 't herte steekt.

Noch gaat 't besluit op deze voet :

Men kan niet beter als men doet.

Dit is een quaade traage aard ,

Die sloffigheid , en zonden baart ,

En maakt dat men gelyk de knecht ,

Zyn werk voor Godt maakt dapper slecht ,

Maar zo de Heer dan op ter daadt ,

Terwyl men beezig is in 't quaad ,

Ons in zyn Heerlykheid verscheen ,

Hoe zoud' het hert en al de leên ,

Door schrik , en vreeze zyn ontroert?

Als wierd men totter doodt gevoert.

Dit zal geschien : maar in dien dag

Wanneer men 't niet verdoen en mag.

't Werk moet nu door 't geloof geschien ,

Als quamen wy hier Godt te zien.

En die een zulk geloove heeft ,

Gelooft dat Godt (hoe dat hy leeft)

't Op 't naauwte ziet , en 't alles weet ,

Wat dat hy denkt , waar dat hy treedt ,

Gewisselyk zo 'n mensch die moet

Zyn werken maaken alzo goet,
 Als of hy wist dat Godt het zag,
 En voor hem stond de gantsche dag.

Maar laas! de wangeloovigheid,
 De mensch heel diep in 't herte leid,
 Zyn werk getuigt het klaar, en wis,
 Want anders zou 't niet zyn als 't is.

Of anders moet het komen by,
 Dat men dus traag en achtloos zy,
 Door dat men denkt: Godt is zo goet
 Schoon of men juist zo styf niet doet,
 En gaan zo eng als zomm'ge Lien,
 Hy zal 't wel door de ving'ren zien;
 Hy is zo streng niet, als hy heet,
 Wat diendt hem onze druk en leet?
 Hy heeft den Hemel niet gebouwt
 Voor wilde Dieren uit het wout.

Die Godt alzo voor goed bekend,
 Die zal bedroogen zyn in 't endt.
 Doch ik bekend Godt is heel goet,
 Want hy veel weldaad deed' en doet;
 Hy wenscht na ons' behoudenis,
 Maar hy ook gantsch rechtvaardig is,
 En heeft na zyn rechtvaardigheid,
 Elk na zyn werk loon toegezeid,
 En zal eens tot de Knecht die staag
 Zyn werk of niet en doet, of traag,
 Uitroepen, ô gy trage knecht,
 Gy hebt myn wil niet uitgerecht,
 Gy hebt my niet getrouw geweest,
 Noch door 't geloof niet recht gevrees't,
 Dies gaat nu in de duisternis,
 Daar uwe deel voor eeuwig is.

XLVI. Op

Coloss. 3. v 22. *Gy dienstknechten zyt in alles gehoorzaam (uwen) Heeren na den vleesche, &c. v. 24. Wetzende dat gy van den Heeren zult ontfangen de vergeldinge der erffensse: want gy diend den Heere Christo, &c.*

XLVI. Op de gelegenheid van een *Visscher*,
die spreekt als volgt:

NU zie ik dit is niet al mis,
Want ziet myn net is schier vol Vis,
Maar dat het slimst nu is van al,
De grooten zyn een klein getal,
De kleenen is 't getal heel groot,
En die smyt ik weêr in de floot.
Maar ziet de grooten ik bewaar,
En brengze vaardig in myn kaar.

Maar daar zo valt my in de zin, :

Dat

Dat hier voor my steekt leering in :
Godt zal de menschen zo by een
Hier na eens visschen in 't gemeen,
En zal, gelyk als ik nu doe,
De quaaden scheiden uit de goê.
Maar groot zal dan zyn het verscheel
Van d'een, of van des anders deel,
Te zitten aan Godts Rechterhandt,
Of dan te gaan in d'helsche brandt.

Wel die dan is een goede mensch,
Die zal Godt geeven al zyn wensch;
Maar die Godt vindt onrein te zyn,
Zal moeten in de helsche pyn.

Maar of dan ook het goê getal
Niet wel het kleinste wezen zal?
Ik meen gewisselyk van ja,
Na dat ik uit Godts Woordt versta.
Wel dan, zo wil ik nu voortaan,
My voegen op de finalle baan,
En dringen door de enge poort,
Op dat ik niet raak buiten boort.
Hoewel daar wynig zelschap is,
Men gaat 'er veilig, en gewis.
'k En zal daar meê niet kunnen deur,
Te volgen de gemeene fleur.
't Zou wel vermaaklykst zyn voor 't vleis,
Maar 'k maakte licht een quade reis.
Dus wil ik nu zoo veel ik kan,
Godts waare Leere neemen an,

En hoop dat ik uit dit geval,
My voegen zal by 't kleen getal.

Matth. 13. 48, 49. *Nederzittende leezen het goede uit in (haare) vaaten, maar het quade werpen zy weg: al-zoo zal het in de voleindinge der eeuwen weezen, &c.*

XLVII. *Op het treden langs een smal padtje.*

DAn doe ik dit, dan zie ik dat,
Waar uit ik iet tot leering vat;
Hooft eens wat ik nu zeggen zal:
Ik ging eens op een padtje smal,
't Welk was (na dat my is bekend)
Gemaakt van planken endt aan endt.
Terwyl ik naarstig heb gelet,
Waar ik myn voeten heb gezet,
Ik lichtelyk op 't padtje bleef,
En raakte nimmer uit de schreef.

Maar doen ik ging met onverdacht,
En nam niet op myn treden acht,
En al te vreemde stappen gaf,
Zo raakten ik van 't padtjen af.

Maar hoort eens hoe ik dit uitleg,
En wat ik meen met deze weg:
Godt heeft ons hier een weg geleid,
Waar door men gaat ter zaligheid,
En is ook smal om op te gaan,
Maar zo men naarstig acht gaat slaan,
Hoe dat men leeft, wat dat men doet,

Van 't geen men weet, hoe dat men moet,
 En dat de mensch zyn levens tydt,
 Oprecht in deugden vroom verslyt,
 En let wel naarstig al den dag,
 Of 't geen hy doet wel wezen mag,
 Of het met hem zo wel mach heen,
 Zo is het padtje wel te treên:
 Maar zo hy leeft wat onverdacht,
 En neemt niet naau zyn leven acht,
 En zich vergaapt aan 's waerelds mooi,
 ('t Welk ydel is, en dor als hooi,
 Schoon 't meenig mensch bekooring gaf,))
 Zo raakt hy van het padtjen af;
 Dies dienter wel, en naau gelet,
 Waar men zyn voeten heenen zet;
 Hoe dat het met ons leeven gaat,
 Of men al in Godts vreeze staat.

O Godt! ô Leidsman op de baan,
 Waar door men kan ten Hemel gaan;
 Myn Godt, myn alderlieffste Schat,
 Weest doch myn Leidsman op dat padt.
 Na u, ô Godt! is 't dat ik oog,
 Trekt my, ô Heer! na u om hoog.

*Eph. 5. v. 15. Ziet dan hoe gy voorzigtelyk wandelt:
 niet als onwyze, maar als wyze.*

LXVIII. *Op een Jongen met een broetsche Hen.*

En Jonge dien ik zeer wel ken,
 (Zeid' eender my) die had een Hen,
 Die Hen werd broetsch en zat op 't nest;
 En broede daar zyn gantsche best;
 Maar doen de Jonge dit bevant,
 Zo wou hy pleegen goed verstant,
 En doene raadt, dat hy niet meer
 Zou broeden, als hy deê wel eer.
 Maar hoort wat middel hy gebruikt,
 Zyn hoeft hy in het water duikt,
 En hield het zo lang in de sloot
 Tot dat de Hen daar door bleef doot;
 Maar doen de Jonge dit nu zag,
 Zo maakt' hy straks een droef geklag,
 Gelyk als men wel denken ken,
 Want ziet, het was zyn beste Hen.

Veel menschen doen ook onbedacht
 Een zaak, daar naau diendt op geacht;
 Daar men diendt matig in te gaan
 Word dikwils overdaadt gedaan.

Een Schipper myt de lager-wal,
 Op dat hy 't Schip behouden zal;
 Maar zeilt dan licht wel weêr zo hoog
 Dat hy blyft zitten op het droog;
 Maar had hy matig heen gezeilt,
 Gewis 't en had hem niet gefeilt.

Een mensch de zuinigheid wel laakt,

Tot hy in arremood' geraakt,
 Hy leeft zo lang in weelde breed
 Dat hy eens vindt het droevig leet,
 Van dat men zynen goetd verkoopt,
 En voor de schuld meê heenen loopt.
 Daar staat hy dan bedrukt en ziet,
 En heeft van geld noch goed're niet.

Maar zo hy had geleefd in maat,
 Zo waar hy noch in goeden staat,
 Gelyk hy nu wel wenschen zou;
 Doch 't is nu niet gelyk hy wou.
 Dus, eerst gedaan, en na bedacht,
 Heeft meenig man in noodt gebracht.

Proverb. 19. v. 2. *Ook is de Ziel zonder wetenschap niet goetd.* Proverb. 15. v. 14.

XLIX. Op 't gezichte van een Eend, met Pulpen.

't **G**Edenkt my dat ik leestmaal zag
Een Eend, die op het water lag,
En zo vast heen en weder zwom,
En had veel Piepels om en om,
Doch waren alle niet by hem:
Mits quaakten hy met luider stem,
't Welk ieder heeft terstondt gehoord,
En quamen daar op daat'lyk voort,
En quamen haare Moeder by,
Die zy doen dreeven onder 't zy.
Ik nam op al den handel acht,

En heb het naader overdacht:

Ik dacht, dat zo meê deê de Mensch,
Gelyk als deze Piepelkens,

En quam terstont wanneer Godt riep,

Ja dan als vaardig heenen liep,

Dat is, wanneer hem wort geleert,

Wat dat Godt hier van hem begeert,

Dat hy dan straks tradt vaardig toe,

En liet het quaad, en deê het goê,

En nam zyn toevlucht, loop en keer,

Terstondt tot Godt, en Godes leer.

Gelyk als Godt ons leeren doet,

En zo de mensch noodtwendig moet,

Indien hy Godt wil tot zyn Godt,

En namaals niet wil zyn bespot.

Maar laas! de Mensch Godts stem wel hoort,

Dat is, hy weet wel Godes Woordt,

Maar acht Godts stem niet (zo het blykt)

Want hy daar niet na om en kykt;

Hoe Godt hem roept, en noodt hem an,

Hy zwemter noch al verder van.

„ Maar zo de Piepel alzo doet,

Zo is het dat hy doolen moet.

De Mensch die zal ook, voor gewis,

Dan dwalen in de duisternis,

Wanneer hy hier niet zo en leeft

Gelyk als Godt bevoolen heeft.

Och! of de mensch gehoorzaamheid
(Als van de Piepels is gezeid)

Beweet aan Godt, wanneer Godts stem

Komt

Komt in zyn ooren dringen hem,
(En geeft gelyk de Eend een quak)
Dat dan de mensch quam vaardig strak,
En deê terstont al wat Godt wou,
De mensch en leefde niet als nou;
En 't waar de mensch een groote rust,
En Godt gewis een groote lust.

Jesaja 1. v. 3. *Een Osse kent zynen bezitter, ende een
Ezel de kribbe zynes Heeren (maar) Israël en heeft geen
kennisse, myn volk en verstaat niet.*

L. Op 't handelen van een Swavelstok.

EEn Solfer-priem (zo men bevindt)
Die is tot branden zeer gezint,
Want als hy 't vyer noch naau genaakt
Zo is 't dat hy aan 't branden raakt:
Ik hebder eertyds op gelet,
En hem dicht by een kool gezet,
Doch 't raakten niet (gelyk het schein)
En ziet de priem die branden heen.

En als men deze priem dan doet
In wat krul-spaanders droog en goet,
(Die leggen elders aan de wandt)
Zo maakt hy wel een groote brandt;
Ja 't ganschen huis dat kan als dan
Daar lichtelyk verbranden van,
Met wel veel and're huizen meê,
Zo men de brandt niet lesschen deê.

Zo even is de klappaarts tong,
(Dunkt my) als ik die priem bevong;

Een Klappaarts zoekt eens anders daadt
 Ruchtbaar te maken over straat,
 Al weet hy het bescheid ook niet,
 Hoe dat het is, of was geschiet,
 Zo kakelt hy het nochtans voort
 Dat het een ieder bykans hoort;
 En in diens oor hy 't eerst laat gaan
 Die zeld het weer een ander aan:
 Ja 't schynt hem staag te wezen leet
 Dat het niet ieder mensch en weet.

Een Klappaart rokkent dikwils twist
 Om dat hy in zyn woorden mist;
 Hy roept in volle monde uit
 Dat niet en is gelyk hy 't duit;
 En brengt, om maar een leur en zeur,
 De lieden dikmaal in getreur.

Ook praat een Klappaart dikwils 't geen
 Dat by de lieden niet en schein,
 En dat ook niet is inder daadt
 Daar van maakt hy by ieder praat:
 Daar hy maar een klein vonkje vant
 Daar sticht hy wel een groote brant;
 Een ding dat eerstmaal niet en was
 Dat maakt hy groot, en dat zeer ras.
 Dus is een Klappaarts tong (dunkt my)
 Gelyk het Solfer-priempje zy.

LI. Op

Proverb. 16. v. 26, 27, 28. *De ziele des arbeitzaamen
 arbeid voor hem zelven: want zyn mond buigt zig voor hem.
 Een belials man graaft quaadt, ende op zyne lippen is als een
 brandende vyer; een verkeert man zal krakkeel inwerpen, en-
 de een oorblaazer scheidt den voornaamste vriendt.* Ps. 120.

LI. Op 't blazen in een Vyer.

LAaft heb ik eens een Vyer gebout
(Gelyk men doet) van turf en hout,
't Welk niet heel vaardig branden heen,
Mits 't pit, (het Vyer), was al te klein.
Ik nam een blaasbalg in de handt,
Ea blies daar in, waar door de brandt
Na boven steeg, en wert zeer ras
Veel grooter als zy eerst wel was,
En 'k zag gedurig dat zy wies,
Alleen om dat ik daar in blies.

Wanneer een Klapaart hoort of ziet
Dat ergens menschen twisten iet,
Zo gaat hy straks en blaast daar in,
En zeid tot d'een: 't is u gewin,
Het twisten mag zo licht geen quaad,
Maar licht is het u groote baat,
Dies doet u best al meer, en meer,
Want zo gy wint zo krygt gy eer.

Tot d'ander zeid hy, houdt u endt,
Vermits gy wel de sterkste bent,
Zo zal het heel wel met u gaan,
Blyft maar vast op u stukken staan;
Zo ik was in een staat als gy,
'k En gaf niet iet toe myn party,
'k En zou (waar ik als u) zo mal
Niet zyn, dat ik gaf iet met al,
Want zo gy toe-geeft in de strydt,

Zo raakt g' u naam en eere quyt ;
 En dan zal u party en vriendt
 Uitlacchen, voor 't geen u niet dient
 Een jool, een kluts, een zoete vaar,
 Zal men u noemen met malkaar.

Dus blaast een zot, wanneer hy merkt
 Dat twist omtrent de menschen werkt :
 Waar door de twist al hooger ryst,
 Vermits hy elk 't volharden pryst,
 De twist die word wel haast zo groot
 Dat zy naau weêr kan zyn gedoodt,
 Mits zy schier onder ieder raalt,
 Alleen om dat hy daar in blaast.

Syrach 28. v. 13. *Indiengy in een vonke blaast, zo zal zy branden, &c.*

2 Timoth. 2. v. 16. *Stelt u tegen het ongodtlyk ydel roepen: want zy zullen in meerder godtloosheid toene- men.*

Proverb. 18. v. 6. *De lippen des zots komen in twist, &c.*

LII. *Op 't Spreeuwen vangen.*

IK wilden eenskens Spreeuwen vaan,
 Gelyk als ik ook heb gedaan;
 Maar hoort hier eens hoe ik ze ving,
 't Was met geen roer, of stale kling,
 O neen! maar het was met een Fuik,
 Gelyk 't hier wel is een gebruik:
 Ik nam wat Vlaerde-bei en schoon,

En hingze in de Fuik ten toon,
En heb de Fuik doen uitgespant,
En vast gebonden met een bandt
Aan 't topjen van een moolen-roe.
En draei den hem na boven toe.
Daar hing de Fuik toen wonder hoog.
De Spreeuwen kregen hem in 't oog,
En vlogen vaardig na het net,
En hebben haar daar op gezet;
Maar 't aas (zo 't scheen) was haar begeer,
Dies hipten zy vast heen en weêr,
Dan achter, en dan weder voor;
Een stak zijn bek van buiten door,
Doch kreeg het aas niet in de mondt,
Waar na hy vast te kijken stondt,
Dies hy zijn vlucht vast elders nam,
Tot dat hy in het inkel quam,
Doen hipt hy vaardig na het gat,
Waar in hy wat te kijken zat,
En 't aas (zo 't scheen) dat docht hem frei,
Dies hapten hy eens na een Bei,
En mits zo viel hy van de kant,
En was gevangen in het want.
Ik liet de Fuik doen dalen neêr,
Doen kreet de Vogel wonder zeer,
Doch of hy leelijk kreet en luit,
Hy mochter doen heel qualijk uit.

Dit is (dunkt my) het evenbeelt,
Hoe dat de Duivel heden speelt,

Het is zyn dagelyks gebruik
De mensch te lokken in de Fuik.
Hy pronkt zyn waren voor den mensch,
Als of zy waar na vollen wensch;
Hy noemt het quaad geen quaad te zyn,
Maar geeft het quaad een valsche schyn,
En pryst de mensch het quaad zo aan,
Gelyk hy Eva heeft gedaan,
Doen hy met valsheid 't quaad betoog,
En zo de goede Vrou bedroog:
Eerst nam zy 't Fruit maar in de handt,
Doen beet zy daar in met haar tandt;
Maar laas! zy zag doen straks met leedt
Dat zy was naakt en ongekleedt.

De Satan is nu noch zo snoô,
Hy doet met ons noch even zô;
De rykdom, gulzigheid, en prâcht,
Die maakt hy by de mensch geacht.
De mensch die ziet de vruchten an,
Hem dunkt hy lust 'er wel wat van,
Doch hapt met volle monde niet
Zo haast als hy de vruchten ziet;
Hy staat in 't eerst de hovaardy
Niet alles toe, en alles vry;
Maar hengelt eerst wat om de kant,
Tot hy valt midden in het want,
Tot dat hy wel gevangen is,
Dan daalt hy in de duisternis,
En geeft dan meê, gelyk de Spreeuw,

Een droef geklag, een naar geschreeuw:
Doch of hy dan al krijt, en huilt,
De helfche brandt hy niet ontschuilt.

Genes. 3. v. 6. *Ende de vrouwe zag, dat die boom goet was tot spyze, ende dat hy een lust was voor de oogen, &c.*

Proverb. 23. v. 31, 32. *En ziet de wyn niet aan als hy hem roodt vertoont; als hy in den beker zyne verwe geeft, als (hy) recht opgaat. (In) zyn einde zal hy als een slange byten, ende steeken als een adder.*

LIII. *Des Menschen leeven vergeleeken by een Kaars.*

DE Kaarssen branden altijd niet
Tot in de pijpen, (zo men ziet)
Tot dat haar smeer is alles voort.
Maar worden dikwils eer verstoort.

Als men een Kaars aan 't branden maakt,
En dat de brandt het smeer naau raakt,
Zo gaat de Kaars licht d'atlijk uit,
Of gaat licht uit als men hem snuit,
(En 't smeer te vaardig neder liep)
Zo men hem dan snuit al te diep:
Of licht zo komter iemandt by,
Die blaast hem uit van gekkerny;
Of licht zo blaast een dwarrel-windt
Dat men zyn licht niet meerder vindt:
Of anders valt hy in een plas,
Zyn glans verdwynt te wonder ras;
Of anders als men slaapen gaat

Blaast

Blaaft men hem uit, hoe ſchoon hy ſtaat :
 Of laat men hem al ſtille ſtaan,
 Zo moet moet hy echter haast uitgaan :
 Want ziet, zyn ſmeer is haast verbrant,
 Dies raakt zyn licht ook haast van kant,
 Hoe lieffelyk, hoe fraai, hoe ſchoon
 Hy heeft gebrandt, en ſtondt ten toon,
 Ten baat niet meer, mits men nu niet
 Als maar wat aſch en ſtoffe ziet.

Des Menſchen leven kan, met ſchyn,
 Wel by een Kaars geleecken zyn :
 De menſch heeft dikwils naau ontfaan
 Zyn leeven, of 't is weêr gedaan ;
 Ja hy is meenigmaal al doodt
 Eer hy is uit zyn Moeders ſchoot,
 Eer hy ter waereld is gebracht
 Zo is hy dikwils al verſmacht.

Ook zo de menſch al verder gaat,
 En klimt te met tot hooger ſtaat,
 Zo komter weêr veel tegenſpoet,
 Waar door hy licht ter neder moet,
 Waar door de Doodt hem rukt na 't graf,
 En ſnydt de draat des levens af :
 Zy dat hy ziekyk wordt en krank,
 Waar door de Medecyn een drank
 Hem maakt, tot lichting van zyn pyn ;
 Maar hier kan ſomtyds hinder zyn,
 Dat hy de dranken maakt te ſterk,
 Zo dat zy doen te grooten werk,
 De Kranke mach het niet beſtaan,

Maar moet daar door ten grave gaan;
En gaat gelyk het kaarsjen uit,
Dat men te diep, en harde snuit,

Ook raakt 'er meenig 't leven quyt
Door Kryg, door Oorelog en Stryd;
En worden 't leven uitgebluft
Door een die heeft in 't moorden lust.
Ook anders raakter meenig doodt,
Door harde windt, en waters noodt,
Wanneer zy zeilen in der Zee,
En dryven na een goede Reê,
Als dan een Noorde windt verheft,
Zo word het Schip licht zo getreft
Dat het raakt met de boom om hoog;
Of op een klip of op het droog;
Zo dat de Schipper met zyn maats
Daar moeten blyven op die plaats;
Door dat de windt te vinnig blaast,
En dat de Zee te byster raast,
Zo zyn zy na een korte tyd
Haar glans, haar licht, haar leven quyt.

Ook anders: meenig mensch die wordt
Door Pestelentie neêrgestort;
Hoe schoon, hoe jeugdig men ook is,
Hoe wel gezont, hoe fluks, en fris,
Men is dan na een korte tyd
Zyn brandt, zyn licht en leven quyt.

Door noch veel ongelukken meer
Verdwynt de mensch, en valt ter neêr.

Of schoon dit geen van allen quam

En hier de mensch uit 't leven nam,
 Zo is 't noch evenwel dat hy
 In 't kort niet meerder hier en zy,
 Wanneer dat zyne temprement
 Eens is verloopen, en ten end,
 Zo gaat hy uit, zo is hy doodt;
 Ja dat ook van een kleene stoot;
 Hoe ryk, hoe weelig hy eerst zat,
 Hoe groote vreugd hy somtyds had,
 't Vergaat dan al, men ziet dan niet
 Als dat men 't Rif alleenig ziet,
 't Welk dan haast word verschrikkelyk,
 En niet als afch, en stof, en flyk,
 Dat overblyft is vuilenis,
 Gelyk als d'afch van kaarsen is.

Syrach 10. v. 11. *De Medicynmeester houdt een lange ziekte af: en beeden is iemand Konink ende morgen zal hy sterven.*

LIV. *Op 't kyken door een Verrekyker.*

ALs men door een Verkyker kykt,
 Een ding dat ver is nader lykt,
 Hoewel een ding al verre zy
 Zo schijnt het nochtans dichte by:
 Maar hier dient dan wel opgelet,
 Wat end dat men na 't oog toe zet,
 Zo 't geen ver is zal zijn bekend,
 Zo moet het zijn het naauwste endt.

Of zo men eens de Kyker swaait,
En 't wijde endt na 't oog toe draait,
En zetten 't oog voor 't grootste glas,
Zo schijnt een ding niet zo het was;
't Geen dichte by is men naau ziet,
't Geen groot is lijkt dan bykans niet.

Een mensch die 't nauwe padtje gaat,
En leeft na Godes wijze Raat,
En doet gelijk als Godt hem leert,
En door 't Geloof zijn Schepper eert,
Die ziet Godt door 't geloove klaar
Als of hy dichte by hem waar,
Gods Rijk dat schijnt hem na, in 't oog,
Schoon het is wonder ver en hoog.

Maar een die 't ruime padt intreedt,
En in 't aardtsch zijn tijd besteedt,
En denkt bykans niet eens om Godt,
Ja weet ook naau van Godts gebodt;
Voor die schijnt Godt (zijn Opper-Heer)
Te wezen wonder hoog, en veer,
Om dat hy treedt op 't ruime padt,
En kykt als door het wijde gat.

Heb. 11. v. 1. *Het geloove nu is een vaste grond der dingen die men koopt (ende) een bewys der zaken die men niet en ziet, &c.*

L V. *Op 't visschen met den Elleger.*

't **G**Edenkt my dat ik met mijn Broër
Eens door de groene velden voer,

Om

Om daar de gladde Aal te vaan;
Gelijk'er van ons wiert|gedaan:
Wy waren met den Elger uit,
Daar meê wy sloegen na de buit,
Mijn Broeder sloeg een Aal op 't lijf,
Maar 't scheen al vry een vreemt dedrijf:
Hy was niet aan de tanden vast,
En echter gingw'er op te gast,
Hy lag maar op de tanden bloot;
En echter raakt' hy in de Boot.
Maar zo mijn Broeder onbedacht
Zijn slag niet had genomen acht,
Gewis hy had hem niet gevaan;
Maar licht vergeefze moeite gedaan.
Dat bleek daar wel op 't zelfde pas,
Want ik, die onbedreven was,
Nam meê den Elger by de staat,
En smeet hem vaardig na den Aal;
Ja smeet een Aal ook in zyn huid,
Doch echter kreeg ik niet de buit,
Want ik gevoelde niet dat hy
Was aan de tand', dies raakt' hy vry.
Indien ik maar had opgepast,
(Hy was wel aan de tanden vast)
Ik had gewiffelyk hem strak
Gevangen, voor myn ongemak;
Maar nu raakt' hy niet in de pan,
Doch ik hielt noch het leet daar van.
Maar vrienden staat een wynig stil,
En hoort eens wat ik zeggen wil:

't Gaat,

't Gaat, dunkt my, even mede toe
Met menig mensch, als met ons doe:
d'Een mensch wort ryk en wel gestelt,
En wint een groote somme gelt,
Alleen om dat hy (met voordacht)
Neemt naau op alle dingen acht,
En let hoe 't met zyn handel gaat,
En over-al gaau acht op staat.

Een ander die wint dikwils niet,
Om dat hy niet wel voor hem ziet,
Om dat hy niet neemt goetd gemerk
Op zyn bedryf, en staat, en werk;
Hoewel 't Fortuin zich somtyds schoon
Voor zyne oogen stelt ten toon,
Zo heeft hy echter geen geluk,
Om dat hy niet let op zyn stuk:
Hy vist gedurig zonder vang',
Ja dikmaal gantsche jaren lang,
En 't gaat hem even als 't my ging:
Ik visten, schoon ik niet en ving.

Proverb. 16. v. 20. *Die op het woord verstandelyk let,
zal het goede vinden.*

LVI. Op de gelegenthyd van iemand die een dool-weg in treedt, en spreekt als volgt:

DUs ver ben ik nu heen gegaan;
 Maar nu zo blyf ik stille staan,
 En zie eens of ik niet en mis;
 My dunkt dit 't rechte padt niet is:
 't Gaat hier al wat gemaklyk heen,
 Men zeyd my dat ik moſte treên
 Een weg heel ſnal, en eng te gaan,
 En deez' en ſchynt my zo niet aan.
 Maar ginter zie ik ander Liên,
 Die ſchynen op, en om te zien,

En

En zyn heel naarstig in haar gang;
Al gingen zy met groot verlang.
Ik wenschte dat ik by haar waar;
Want ziet myn bootschap ende haar;
Die zyn op eene plaats te doen,
Dies wil ik my nu tot haar spoên,
En loopen eerst noch zo ik ken,
Daar ik van daan gekomen ben:
En kiezen dan een beter padt,
Als doen ik deze weg intradt:
Ik mach hier dus niet blyven staan,
Zal eens mijn reis wel zijn gedaan;
Daar toe ik uitgezonden wiert,
En van mijn Meester ben gestiert:
Dus wil ik vaardig keeren weêr,
Al schijnt het padt voor my nu veer;
Op dat ik 't hier niet slimmer maak,
En verder heen verdooft geraak;
O! wat gemak zou 't zyn voor my;
Ja nu zo zoud ik wezen bly,
Indien dat ik de rechte baan,
In 't eerst waar vaardig ingegaan.
Voorwaar een zaak waar uit ik leer;
Hoe dat ons van ons Opper-Heer
Een grooten bootschap is belast,
Daar dapper op moet zijn gepast;
Dat is, om hier door ons verklaart
Te werden Godes Beelt, en aart.
Ten einde op dat Godt de Heer
Ons daar door dan hier na te meer

Zyn weezen maken wil gelyk,
En stellen in zyn Koningkryk.
En op dat ons niet onbekent
Zou zyn waar meê, en hoe omtrent
Hy door ons worden wel verklaart,
Zo heeft hy ons geopenbaart
Zyn wil, in het beschreeven Woordt,
Waar in van ons kan zyn gehoort,
Wat wegen dat wy moeten gaan,
En welk' ons ook te myden staan,
d'Een is een kruis-weg, eng en smal,
Dees zeid het Woordt bewandelt al;
De ander lustig ruim en breed,
Waar van ons 't Woordt afkeeren heet.
Nu ziet men hoe het veele gaat,
Dat elk de breede weg in slaat.
De jeugt is dertel en onvroet,
De enge weg dunkt haar onzoet;
De breede staat haar lustig aan,
Daar zien z'haar makkers vast op gaan;
Zy gaan meê toe en maken daar
Gelyk haar maats veel mal gebaar:
Zy drinken van de zothed in,
En noemen haar vermaak de min:
Zy Pronken haar als gekken óp,
Ja drinken van des warelds sóp
Zo vol en dronken haar dat zy
Te saam gaan danzen aan een ry.

Nu, na verloop zo troutmen wel,
En hier door hout het ydel spel

Dan veel wat op, met Man en Vrou,
Mits zulks nu schand'lyk wezen zou:
Dan dunkt men 't heeft wat breet gegaan,
't En mach also nu niet bestaan;
Men zou ook garen wezen een
Van Christi Kerk, en zyne Leën;
Men laat zich doopen met wat nat,
En doen een mond belyding, dat
De zonden zyn van herten leet:
En ook ('t welk m' een geloove heet)
Dat Vader, Zoon, en Heil'gen Geest
Van alle eeuwen zyn geweest:
En dat, 't in waarheid gantsch bestaat,
Al 't geen 't geschreven Woordt vervaat.
Men hoort wat hier uit werdt geleert,
En hier mee acht men zich bekeert.

Dus verre komt men in 't gemeen,
Maar verder gaat men zelden heen:
't Geen door verand'ring schand'lyk schynt,
Zo metter tyd van zelfs verdwynt;
Maar dat de oude mensch zyn aart
Noch blyft, wort vaak geopenbaart.
Want aan de kleeders en gebaar,
En wordmen anders niet gewaar,
Als dat de oude mensch noch leeft,
Die 't hert al lang bezeeten heeft.
Waar blykt verand'ring aan het kleet
Van die nu al boetvaardig heet:
't Geen dat men heeft dat houd men an,
Het schynt men niet verand'ren kan,

Vermits dat waar te groote schâ,
Dies houdt men d'oude drachten na.
't Kan somtyds wel de reden zyn,
Maar 't is al meest een valsche schyn;
Want als de mode anders wordt,
Zo ziet men hoe men in het kort
't Kleet van fatsoen verand'ren kan;
Men zetter wel een stopster an,
Die 't gantsche kleet aan stukken snyt,
En dan weer netjes t' samen vlyt;
Op dat men 't dan, na 't nieuw fatsoen,
De Snyder weer kan maken doen:
Myn dunkt een zaak waar aan men merkt,
Dat d'oude mensch noch leeft en werkt.
Het weezen en gebaart bewyft.
Ook dat men 't ydele noch pryft.
Men doet als d'algemeene Liên,
Men schaamt zich 't licht te laten zien;
Men klapt en Snapt meest dat onsticht,
Men doet van and're quaad bericht:
En ziet men dat 't een ander doet,
Zo krygt men straks een quaad gemoet,
Men spot en boert ook vaak om best;
Men rookt, men smookt, gelyk de rest,
Men gast, men brast, schoon wynig winst,
Men is in aanzien nood' de minst:
Men stelt zich als de geen waar by
Men ommegaat, en is: 't en zy
Het al te ongeregelt gaat;
En dat men doet een schand'lyk quaad.

Het schynt dat d'een op d'ander ziet,
En dar elk denkt, ik hoef my niet
Veel onger hier te stellen aan,
Als deez'en die my voore gaan:
Want zelfs de stylen van onz' Kerk,
Die plegen zulk en zulken werk:
Zy voeren wel een brede staat,
En zyn opzichtig in gewaat;
Zy leven gaarn op haar gemak,
En drinken Wyn, en wel Tobak:
En ik een van de slechte Le'en,
Die ben by haar noch wel gemeen:
Ja als ik my en haar bekyk,
Zo vind' ik my haar onglyk.

Dus ziet men dat zich menig troost,
En dat de zonde wordt vergloost:
En dat 's veel d'oorzaak, en waarom,
Waar door eilaas! het Christendom,
Al daaglyks meer en meer vervloeit,
En vast in veele zonden groeit:
En waar door veele maar in schyn,
En niet te recht bekeerden zyn.

Och! of een ieder zag om hoog,
Gelyk ik doe: en sloeg zyn oog
Op Christi voorbeelt ende Leer;
Hoe die in ootmoedt ons wel eer
Is voorgegaan: en was te recht
Gezint, te worden Christi Knecht.
Gewis men ging een ander baan,
Als daarder veele nu op gaan.

Wel aan hebt gy gedooit als ik,
 Neemt noch van uwe dooling schrik;
 Is u bekeerings vrucht wat slecht,
 Bekeert, bekeert u noch te recht:
 Roeit, roeit het quaad met wortel uit,
 Op dat het niet zo licht en spruit,
 Bekeert, vernieuwt, zet om u hert;
 Ja zo dat 't ieder kenlyk wert.
 Godt, Godt is niet gedient met schyn,
 Maar 't hert moet recht verandert zyn:
 En waar dat zulks komt te geschien,
 Daar moet men 't aan de vruchten zien.
 't Gaat vast een goede Boom daar kan
 Geen quade vruchten wassen an:
 Dies als gy quade vruchten ziet,
 Denkt vry de Boom en deugt ook niet.

Nu gy die dus lang hebt gedwaalt,
 Ziet datg'u boete eens herhaalt;
 En kies als ik een beter padt,
 Of gy en raakt niet in Godts Stad.

LVII. Op

Hofea 7. v. 16. *Zy keeren zich (maar) niet (tot) den alderhoogsten.*

1 Sam. 7. v. 3. *Indien gylieden u met uw gantsche herte tot d. n Heere bekeert, zo doet de vreemde Goden uit het midden van uw weg, ook de Aſtharots: ende richtet uw herte tot den Heere, ende diend hem alleen.*

Openb 3. v. 15, 16, 17. *Ik weet uwe werken, dat gy noch kout en zyt, noch heet: och of gy kout waart ofte heer! zo dan, om dat gy laauw zyt, ende noch kout noch heet, ik zal u uit mynen Mont ſpouwen, want gy zegt, ik ben ryk ende ver-rykt geworden, ende en hebbe geens dings gebrek: ende gy en weet niet dat gy zyt elendig, ende jammerlyk, ende arm, ende blind, ende naakt, &c.*

Matth. 3. v. 8. *Brengt dan vruchten voort der bekeeringe weerdig.*

LVII. Opeengezonde of vervuilde Maagb.

ALs iemandt eet met goede smaak,
En in het eten heeft vermaak,
Bekent daar aan, als of gy 't zaag,
Dat hy heeft een gezonde maag;
En zoo zyn maag is wel gestelt,
Zo laat hy hem niët ongequelt,
Of hy al eenmaal is verzaadt,
Want dat de leden wynig baat:
De mensch die wil gedurig meer;
Al eet hy eens hem lust noch weêr,
Ook die heeft zo'n gezonde maag,
Is schier na alle speizen graag,
Ja raauwe Boonen zyn hem zoet,
En smaakt hem wel indien 't maar voed.

Maar die zyn maag is gantsch vervuult,
En dat 'er veel gebrek in schuilt,
Die krygt na eeten zelden graag,
Ook wynig spys die hem behaagt;
Hy proeft, hy smaakt het bykans al,
Maar zelden heeft het eeten val;
Hy heeft 'er eer een walging van,
Mits hyze niet verdraagen kan.

Het is inwendig meê (dunkt my)
Gelyk het uiterlyke zy:
Een mensch die Godt van herten vreeft,
En heeft een recht vernieuwde geest,
Die doet gedurig onderzoek

(Met groot vermaak) in Godes Boek;
Of 't zy in eenig ander blat,
Waar uit hy iet tot leering vat;
Of als hy fomtyds ſpreken hoort
Van Godts gebenedyde Woordt,
Al zyn 't eenvuldelyke reên,
Hy is noch echter wel te vreên,
Vermits het hem tot deugd verwekt,
Al is het vry wat onperfekt.

Ook is die menſch noch niet verzaadt,
Of men eens van Godts Woorden praat,
Of hy eens hoort hoe dat men preekt,
En hoe, en wat de Preeker ſprekt,
Hy wil geduurig meer en meer,
Al eet hy eens, hem luſt noch weêr.

Maar een die in de zonden leeft;
Zeer wynig luſt tot Gode heeft;
Of hy al hoort wat Godt gebiedt,
Hy eert Godt evenwel noch niet,
Hy doet daarom niet na Godts Leer,
Maar neemt vaſt elders zynen keer,
Dan loopt hy hier, dan weder daar,
Dan in d'een Kerk, dan weêr in d'aar;
Maar waar hy loopt, en hoe hy jaagt,
Geen Leer (hoe goet) die hem behaagt;
Zy kan zyn hert noch ziel niet voên,
Vermits 't hem walgt daar na te doen.

Ook als hy in een Boekje kykt,
Dat niet heel ſcherripzinnig lykt,
En dat de woorden altemet

Niet na de kunst en zyn gezet,
Hoewel het steekt vol leering goet,
En leert hoe dat men leven moet,
Zo 't maar eenvoudig is gemaakt
Zo word het straks van hem gelaakt;
Hy ziet daar in zeer veel mis stal;
Ja zaid, ik acht het niet met al;
Alleen om dat hy is vervuult,
En dat iet zondigs in hem schuilt.

Maar wel gelukkig is die Man,
Die zulk een herte hebben kan,
Gelyk als een gezonde maag;
Want daar door leeft hy alle daag
In rust, en vreugd, en zoetigheid;
Ja al 't geen maar word aangeleidt
Tot deugd, tot weldoen, en Godts eer,
Verheugt gemoet, en herte zeer.
Al is het middel onperfekt,
Hy werd nochtans tot deugd verwekt.
Want even als een vyer, dat rookt,
En brand reê leid, wanneer men stookt,
Of daar in blaast, licht brandt daar heen;
Zo is 't gemoet ook van zulk' een.
Maar, och eilaas! het valt bezwaart;
Te worden van zo'n goeden aart:
Want als een maag die ongezondt,
En zwak, en vuil is, niet terstont,
Ja dikwils in geen lange tyd,
Is dat gebrek te maken quyt;
Alzo is ook een traag gemoed,

Niet licht te maaken, dat het goet,
 Zo zoet, en lustig aan hem smaakt;
 Dat het zyn hert en Ziel vermaakt.
 Dies om te komen tot die staat,
 Behoeft men wel een goede raat:
 Een kruut heel bitter in de mondt,
 Is voor de mage zeer gezont.
 Zo wort ook Ziel en geest versterkt,
 Met 't geen op 's vleesch begeerte werkt;
 Dat 's eigen-wil aan 't zy gemaakt,
 En al 't geen daar aanhangt verzaakt.
 Dit dit staag met gebeden doet,
 Die zal zyn lust, tot Godt, en goed,
 Wel meerder worden als hy plag,
 En nemen toe van dag tot dag;
 En zal de geestelyke spys,
 (Bereid op deez' of geene wys.)
 Welsinakend' zyn; doch hem noch meest
 Tot voedzel dienen voor de geest.

Proverb. 27. 7. *Eene verzade Ziele verteert het honich-
 zeem: maar eene hongerige Ziele is alle bitter, zoet.*

L VIII. Op iemandt die voor zyn Schatten waakt,
en spreekt:

IK heb veel geld in myn Kantoor,
Daar draag ik groote zorg voor;
Ik heb hier nu al op de wacht
Gestaan bykans de gantsche nacht,
Uit vrees, wannneer ik leg en slaap,
Dat dan een dief, een looze knaap,
Hier komen zal dat ik 't niet hoor,
En gaan met al myn schatten door,
En zo ik raak myn schatten quyt,
Zo sterf ik schier van enkel spyt.

Maar

Maar holla, hier niet om ontfelt,
 Ik voel iet anders dat my quelt,
 Een vrees is my daar aangejaagt,
 Die my tot in het herte knaagt;
 Ik weet, ik heb een grooter fchat,
 Daar ik geen vrees heb voor gehad,
 En zo ik daar niet voor en vrees,
 Zo zal ik daar van worden Wees;
 Het is myn Ziel, myn waardfte Goed,
 Waar na zo meenig zoeken doct:
 Veel dieven komen alle daag,
 Veel dieven komen even-ftaag,
 En zoeken na dit waarde pand,
 Maar wee my! zo het iemandt vand,
 Gelyk 't ook iemandt vinden zal,
 Zo 'k my niet hoed' voor 't ongeval,
 En dat ik niet, ja dag en nacht,
 Voor myne Ziel fta op de wacht:
 Dat is, zo hier niet wordt geleeft;
 Gelyk als Godt bevoolen heeft,
 En dat ik fta de zonden toe,
 En na myn eigen lusten doe:
 Maar neen, 'k en wil alzo niet doen,
 Maar my tot alle deugden spoên,
 Op dat geen dief, of looze knaap
 Myn fchat en fteelt, terwyl ik flaap.

Matth. 24. v. 43. *Maar weet dit, dat zo de Heere des
 huis geweten hadde in welke nacht-wake de dief komen zou-
 de, hy zouae gewaakt hebben; &c. Openb. 16. v. 15.*

LIX. *Op 't leven en lyden der vroomen Martelaren.*

Wanneer ik lees in 't Martel-boek,
En doe daar naarstig onderzoek
Hoe 't met veel Vroomen is gegaan,
Wat zy al hebben uitgestaan;
Zo vind' ik dat 'er veele zyn
Geweeft, die leden groote pyn;
Ja onverdragelyke groot,
En dat ook dikwils tot 'er doodt;
Daar worde door het gantsche Landt
Zo menig om 't Geloof verbrandt,
Als meê gehangen en onthooft,
Om dat zy hebben Godt geloofst,
Ook veel verdronken, lees ik klaar,
In poelen, grachten, hier en daar,
En noch veel meerder ongeval,
Te veel om hier te schryven al.
En 't wylder veele zo gedrukt
Uit 't leven worden weg gerukt,
Zo quamen daar weêr alle daag,
Zo quamen daar noch even-staag:
Gedurig meer en meerder aan,
Die 't zelfde padtje moesten gaan,
En leden al wat men haar deê,
Ja waren noch al wel te vreê;
Zy zagen op het loon en lot
Dat haar was toegezeid van Godt.

Maar wy beleven nu een tyd
Daar in men niet also en lydt,
Dat niemand om zyn deugden goet

Zo lyden en zo sterven moet;
 Maar waar is nu den yver meer
 Tot Godes Woordt, en ware Leer?
 Als doen in die benaude tyd,
 Daar voor wy heden zyn bevrydt.

My dunkt wy menschen zyn nu (meest)
 Al vry wat laauwer na den Geest,
 Want die den naam van Christen heeft,
 En meent dat hy al Christelyk leeft,
 Is dikwils dapper haast gestoort,
 Als hy maar hoort een bitzig woordt,
 Als iemandt maar iet van hem praat
 Dat min na goetd schynt als na quaad,
 Al zynder dikmaal noppen aan,
 En dat hy heeft also gedaan,
 Zo word hy echter zeer ontstelt,
 Als of hy dapper werdt gequelt.

O laauwigheid! dat nu de mensch
 (Nu hy de tyd heeft na zyn wensch,
 En dat Godts Woordt hem wordt geleert,
 En dat hy 't hoort, zo hy 't begeert)
 Dat hy nu doet noch minder vlyt
 Als in die zeer benaude tyd.

O Godt! ô Heer! ô Oppermacht!
 Weest doch myn hulpe dag en nacht,
 Op dat ik mach van mynder jeugd
 Opwassen in de ware deugd.

LX. Op

Matth. 24. v. 12, 13. Ende om dat de ongerechtigheid vermenigvuldigt zal worden, zo zal de liefde van veele verkouden. Maar wie volherden zal tot den einde die zal zalig worden.

LX. Op de gelegenheid van een Man die een distelige
Weg passeert, en aldus spreekt :

IK ga hier treden door het groen,
 En zonder kous', en zonder schoen';
 En hier staan, in een groot getal,
 Veel distels, doorens over-al,
 Die my niet wynig hinder zyn,
 Want raak ik z' aan zy doen my pyn,
 En zo ik nu niet naau en let
 Waar heen ik myne voeten zet,
 Zo voel ik daar'lyk in myn vel
 De doorens steeken wonder fel;

H

Maar

Maar zo ik let waar dat ik ga,
En acht op al myn treeden ſla,
Zo kan het wel wat zyn gemyt,
Dies wil ik dit nu doen altyd.
Maar daar valt my nu in den zin,
Dat hier ſteekt deze Leering in:
De waereld is als deze pa'an
Van zonden ſnood, en quaad te gaan;
Waar dat wy gaan zyn over-al,
Veel ſtrikken tot des menſchen val;
Geen Dorp, noch Stadt, geen Buurt, noch Straat
Daar voor de menſch geen ſtrik en ſtaat.
't Is vreemt wat dat'er huizen zyn,
Daar men Tobak en Brandewyn,
Verkoopt en drinkt in 't openbaar,
Als of het zond' noch ſchand' en waar.
Men koopt het by de klyne maat,
Maar drinkt het veel in overdaat.
Dit quaad word laas! hier zo gemeen,
Dat men ſchier ziet dat ieder een
Verkoopt, en koopt, Tobak en Wyn,
Van wat Reliegie hy mach zyn.
Wat wordt'er meenig kot gezien,
Dat 's morgens krielt van zulke liên?
Als of 't een neſt vol byen waar,
Die haar alzo vermaaken daar,
Daar valt in praat, en daat misbruik,
Zo dat zo'n huis is als een Fuik,
En ſtrik daar by de Satan loert,
En licht de menſch tot zonden voert:

Ja om te krygen tot'er doodt ,
 Is hier zyn kans geweldig groot.
 Daar zyn , zyn strikken niet alleen,
 Maar over-al waar dat wy treên.
 Wy gaanze zwaar en qualyk mis,
 't En zy men heel voorzichtig is,
 Want zo der iemandt wand'len gaat,
 Die niet zich zelfs naau acht en slaat,
 Noch let wat dat hy laat en doet,
 Die treed een dooren in zyn voet,
 En door het quaad daar hy in viel,
 Krygt hy een prikkel in zyn Ziel.

Och! of 't de mensch noch voelen kond',
 Wanneer zyn Ziele wordt gewondt,
 Door dien hy eenig quaad hanteert,
 Daar hy zyn Snepper meê ont-eert;
 Dat hy 't gevoelde dan , als ik,
 Als ik kryg in myn voet een prik.
 Zo waarder noch wat kans en raad,
 Om hem te beet'ren van zyn quaad.
 Maar laas! veel menschen, na ik merk,
 Die zyn van ongerechtig werk
 Zeer vol, doch zien het niet gewis,
 Door achtloosheid, gelyk het is.

Collof. 4. v. 5. *Wandelt met wysheid by de gene die buiten zyn, den bequamen tyd uitkopende.*

LXI. *Op 't gezichte van een Kalfje.*

't **G**Edenkt my dat ik lefemaal vondt,
 Een Kalfje dat gebonden stondt,
 Het stondt gebonden aan een tou,
 Op dat het niet verlooopen zou;
 Doch echter (na dat my doe docht)
 Zo wou 't wel verder als het mocht:
 Het wou zeer garen aan der heid',
 Het wou wel in een and're Weid',
 Want het zeer styf daar heenen drong,
 En gaf ook wel een hooge sprong;
 Ja 't sprong misschien wel duizent maal,
 Maar door het zeeltjen aan de paal,
 Zo werd het Kalfje daatlyk weêr
 Getrokken, dat het viel ter neêr:
 Het was hem leet (gelyk het scheen)
 Dat het niet mocht wat verder heen.

Hier op zo viel in myn gepys,
 (En dat vry meer als eene rys)
 Dat veele menschen zyn van aardt
 Als zich dit Kalfje heeft verklaart;
 Te weten, dat 'er in de mensch
 Is een begeert' en harten-wensch,
 En dat hy meê als 't Kalfje haakt
 Na 't geene dat hy niet en smaakt;
 Maar wordt (als door een tou) gekeert,
 Om zulks te doen als hy begeert:
 Een mensch zou dikwils leven breedt,

En gaan zeer prachtichlyk gekleedt,
Met kleeders wonder hoofs, en fyn,
Die van een vreemde stoffe zyn,
En na de mode fraai en net,
Indien het hem niet werdt belet;
Te weten, van zyn wynig geld,
Want dat is 't dat hem neder-stelt.

Ook anders zynder menschen meê,
Die leven zo het schynt in vreê,
Maar dragen in haar hert de haat,
En gunnen die, en die, veel quaad;
Ja zo het stoñdt in hare macht,
En zo haar will' zou zyn volbracht,
Daar liep'er menig groot gevaar;
Maar aan de macht ontbreekt het haar.

Met diergelyken dingen meer,
Daar toe de mensch wel heeft begeer,
Maar kleene macht doet dat zyn lust
Niet alle tyd wordt uitgebluft.

O groote boosheid in de mensch!
Schoon of hy niet en doet zyn wensch,
Gelyk hy zou indien hy mocht
Eens springen in de ruime bocht.

O weê de mensch! die zo bestaat,
Dat hy begeerte heeft tot quaad,
't Is door zyns harts begeerte, ziet,
Een grouwlyk quaad, al doet hy 't niet.

Matth. 5. v. 28. *Zo wie een vrouwe [aan] ziet om
dezelve te begeeren, die heeft alreede overspel in zyn her-
te met haar gedaan.*

LXII. *Op de gelegenheid van's avonds te rusten.
of slapen te gaan.*

Wanneer de Zon is schuil gegaan,
En dat de zwarte nacht valt aan,
Zo gaat 'er menig mensch, met lust,
Zich voegen tot de zoete rust;
Maar rust, voor die zyn arrebydt
Is af, eer hy zich nederlyt,
En heeft eerst afgedaan zyn taak,
Die slaapt en rust dan met vermaak.

Maar die dan niet en heeft gewrocht
't Geen dat hy most, en dat hy mocht,
Die rust dan niet gelyk hy zou,
Had hy gedaan zo hy maar wou.

Zo even, die hier heeft geleefd
Gelyk als Godt bevolen heeft,
Ja heeft het al gesponnen af
Dat Godt hem hier te spinnen gaf:
Die, als de Doodt hem overvalt,
En met zyn leven staat en malt,
En vrees niet, maar hy hoopt veel eer,
Om dat hy heeft geen werrik meer,
Geen knaging daar hy voor ontzet,
Maar gaat met groote lust te bedt.

Maar een die heeft geleefd altoos,
In veele zonden goddeloos,
Die heeft een knaging in 't gemoet,

Wanneer

Wanneer de Doodt hem pyn' aandoet;
Hy voelt een wroeging in zyn hert,
Daar van hy staag gepynigt werdt;
Ja 't baart hem dikwils meerder pyn
Als hem de ziekte' zou zelve zyn,
Indien hy had geleefd, als Godt
Bevolen heeft in zyn Gebodt.

O zwaar' benaütheid over-groot!
Die zo bestaat, als hem de Doodt
Komt vaardig rukken na het graf,
En snyt de draat zyns levens af.

Och! of de mensch te recht bedacht,
Eer dat hy ziet de zwarte nacht,
Of 't geen hy doet wel mach bestaan,
En deê 't geen dat 'er dient gedaan,
Het zou gewis hem 's avonts laat,
Zyn rust, wanneer hy slaapen gaat.

Openb. 14. v. 13. Zaligh zyn de dooden die in den Heere sterven, van nu aan: Ja zeght de Geest, op dat zy rusten moogen van haaren arbeit ende haar werken volgen met haar.

LXIII. Op't bandelen met Mussche-kotten.

HEt is gebeurt (na myn onthoudt)
Doen ik was wynig jaren oudt,
Dat ik van hout heb opgerecht
Een Musschen-huisje, doch zeer slecht,
En ziet, myn Broeder maakten meê

Een muffchen-kotje, als ik deê,
Wy hingen deze hutkens doe
Aan eene wand na boven toe.
Na dit een wyltje was geleên,
In Broeders kot een Musch verscheen,
En bracht daar in ook (met'er tydt)
Wat ruigt, en eijertjes (met vlyt.)
Maar ziet, myn hokje quam niet in,
Het welk my qualyk was van 't zin.
Ik nam uit Broeders kot wat hooi,
En leid'et in myn eigen kooi;
Maar ziet de Musch (die rechte zot)
En wou niet komen in myn kot,
En bleef uit Broeders kot ook, ziet,
Dies kreeg ik, en myn Broeder niet.

Zo even gaat het (na ik merk)
Met veele menschen ook te werk:
d'Een wordt door koopmanschap verrykt,
En wint veel geld en goedt zo 't blykt,
Mits hem 't Fortuin schynt meê te gaan;
Ja zeer getrouw'lyk by te staan.

Een ander, die in tegendeel
Meê koopmanschapt, en wint niet veel,
En ziet dat d'ander zo veel wint,
Die wordt 'er mede toe gezint;
Hy raapt, hy schraapt zo veel hy kan,
Om daar meê wat te krygen van,
Hy vist dan op de waters meê
Daar d'ander goede winste dee,
Hy zoekt, hy plokt zyn gantsche best,

En wil het hooi uit d'anders nest,
Maar onder dit (zo 't wel geschiet)
Zo krygen zy licht beide niet.

Syrach 34.v. 23. Hy doodt zynen naasten die hem zynen leeftogt afneemt.

LXIV. *Op een Zwemmer.*

EEn Zwemmer die zich heeft ontkleet,
En tot het Zwemmen staat gereet,
En dan zyn voet in 't water zet,
En gaat wat verder in te met,
En zo al schrillend' zich verftout,
Die dunkt het water wonder kout,
Maar een die in het water sprinkt,
En daat'lyk onder water zinkt,
Die dunkt de koude niet zoo groot,
Ja heeft ook van de koud' geen noot.

Zo even ook : een mensch die heeft
In snoode zonden slaag geleeft,
En nu wil uit het quaad opstaan,
En meent een beter weg te gaan,
Zo die dan van zyn eerste quaad
By kleene stukjes vallen laat,
En raadtslaagt vast in dit verdriet,
Of hy wil verder gaan of niet,
Die mensch doet zeer bezwaarlyk 't goet,
Dat hy van Godt nootwendig moet.

Maar een die straks treed vaardig toe,

En laat het quaad en doet het goê,
 En raadslaagt niet hoe dat hy wil,
 Maar houdt in 't quaad zich vaardig stil,
 Die mensch die kan met minder pyn
 In vry een beter weezen zyn.

Galat 1. v. 16 *Zo en hebbe ik terstont niet te rade ge-
 gaan met vleesch ende bloedt.*

LXV. *Op iemandt die reist.*

WAnneerder een (door lust verwekt)
 Na d'een of d'andere Stadt toe trekt,
 Al moet die treên een lange baân,
 En niet voorspoedig henen gaan,
 Zo heeft hy echter geen verdriet,
 Want hy op zyne aankomst ziet;
 Hy overleidt staag (op het padt)
 Wat schoon, wat heerelyke Stadt,
 Wat zoete vreugt hy vinden zal,
 Als hy eens is door 't ongeval,
 Hier op zo treedt hy zeer verheugt,
 En ziet op zyn gewenschte vreugt,
 Zo even die, door lust gevoedt,
 Na Godes ware Leere doet,
 (Waar door hy wil ten Hemel gaan)
 Al treedt die vry een lange baan,
 Al krygt die somtyds op de reis
 Een stoot, een prikkel in zyn vleis,

En werdt van ieder schier gehaat,
 En leit al dikwils spot en smaat,
 En hier niet hebben mach zyn lust,
 Zo is hy echter wel gerust,
 Hy heeft in zich een zoete hoop,
 Dat (als hy eindigt zynen loop)
 Hy komen zal in Godes Ryk,
 En daar zyn Schepper zyn gelyk.
 Dit speelt hem staag in zyn gedacht,
 En dat hy zoete vreugt verwacht.
 Hier op zo reist hy willig heen,
 En gaat met vreugt het padt betreên,
 Och! of een ieder mensch alzô
 Niet achten deze waereld snô;
 Maar deê gewillig na Godts Woordt,
 En ging daar in gedurig voort,
 Ik had myn hartelyke wensch,
 En Godt zyn wil van ieder mensch.

Rom. 12 v. 13. *Verblyd uw in de hope, zyt geduldig in de verdrukkingen.*

Psal. 42. v. 6. *Wat buigt gy u neder, ô myne ziele, ende zyt onrustig in my? hoopt op Godt, want ik zal hem loven, voor de verlossinge zyns aangezichts.*

LXVI. *Op 't onderscheid van 't geluit, wanneer men smyt op eenig Vat.*

Wanneer men slaat op eenig Vat,
 Dat ydel is, en zonder nat,

Zo bomt en rommelt het zo zeer
Dat men het hoort om weid en veer ;
Het maakt een dapper groot misbaar ,
Als of het schier een trommel waar.

Maar zo men 't Vat vol water giet,
(Gelyk het menigmaal geschiet)

Zo hoort men nauwelyks ge'uit ,
Al smyt men dapper op zyn huid ,

Zo even dunkt my dat het gaat
Met wyzens, en met dwazens praat ,
Een zot die heeft veel zot geklap ,
En brengt niet voort als bot gesnap ;
Al geeft het dikwils wynig stal ,
En dat het niet en past met al ,
Zo brengt hy echter nochtans voort
Zo menig onnut ydel woordt ,
Dat beter waar dat hy het zweeg ,
Want hy dan meerder eere kreeg.
Maar neen, een zot en ziet niet an
De tyd, gelegenheid, noch man.
Maar ratelt, rammelt. kalt en ralt ,
Na het zyn dwaasheid wel gevalt.

Hy maakt dat een, die dikwils zwygt,
Door hem beschaamde kaken krygt,
En geeft een ander dikmaal naar
Dat veel meer leugen is als waar ,
En kakelt even als een Hen ,
Dat ieder hem schier hooren ken ,
En bomt, en rammelt als een vat ,
Dat ydel is en zonder nat.

Maar een die 't hert vol wysheid steekt
Die zwygt wanneer de dwaze spreekt,
En spreekt niet of ten zy het dient
Voor hem, en voor een lieve vriendt,
En let wel naau op ieder woordt
Dat immer van hem wordt gehoord,
En wacht zich dat hy niet en liegt,
Of dat hem eenig woordt ontvliegt,
Hy spreekt niet anders als 't betaamt;
Hy maakt een ander niet beschaamt,
Hoewel zy slechter zyn als hy,
Noch houdt hy zich van 't spotten vry:
Maar onderwyft haar eer in 't geen,
Dat voor haar eerst noch duister schein,
En leert haar met veel zoete praat,
Ja rammelt nooit hoe dat het gaat.

Proverb. 12. v. 23. *Een kloekzinnig mensche bedekt de
etenschap maar het herte der zotten roept dwaasheid uit.*

LXVII. *Op 't gezichte van een Schaap
met Lammeren.*

IK zag eens (als ik quam gegaan)
Een Schaap met jonge Lamm'ren staan:
Het Schaap dat wierdt gejaagt (zo 't schein)
Dies liep het vaardig ginter heen;
De Lamm'ren scheenen meê verbaast,
En volgden 't Schaap (haar moeder) haast,
Doch liepen noch (in dat verdriet)
Zo vaardig als haar moeder niet,

Maar

Maar ieder liep (na dat my docht)
Zo vaardig als het immer mocht,
En liepen alzo lang, tot zy
Het Schaap (haar moeder) quamen by.

Op dit gezicht viel in myn zin,
Dat daar stak deze Leering in:
Godts Zoon die is ons voor gegaan,
Als 't Schaap de Lammers heeft gedaan,
Doen hy hier in dit Jammerdal
Verkeert heeft, met veel ongeval:
Hy wiert veracht, bespot, versinaat,
Ja schier van ieder een gehaat,
Ja heeft ter doodt voor ons gestreên,
't Welk hy al duldig heeft geleên,
Uit liefd', die hy gedragen heeft
Tot die na zynen wille leeft.

Och! dat wy hem nu volgden nâ,
Gelyk de Lamm'ren 't Schaap (zeer drâ)
In ootmoedt, liefde, ware vree,
In needrigheid, en zachtmoedt meê,
En noch veel and're deugden meer,
Gedaan van onzen Opper-Heer.

Doch niemandt kan ooit zo bestaan,
En doen als Christus heeft gedaan.

Maar och! of ieder deê altyd
Zyn best zyn naarstigheid en viyt,
En trachte waar hy immer magh,
Te doen, gelyk als Christus plach.
Als zo de mensch zich altyd voegt,
Gewis, zo zal Godt zyn vernoegt.

Maar laas! hier icht het dikwils an,
De mensch lust niet zo veel hy kan,
Alhoewel dat hy dikwils zeid.
Ik doe myu best en naarstigheid.

De mensch weet dikwils niet wat goet
Hy doen kan, meerder als hy doet.

Maar och! of doch meê deê de Mensch,
Gelyk als deze Lammerkens,
In 't volgen van zyn Opper-Heer,
En in 't beleven van Godts Leer,
Daar wierdt gewis (na dat ik merk)
Gedaan al meer Godtsdienstig werk.

Joh. 10. v. 4. *Ende wanneer hy zyneschapen uitgedree-
ven heeft, zo gaat hy voor haar benen, ende de schapen
volgen hem, overmits zy zyne stemme kennen.*
Ephes. 5. v. 1. *Zyt dan navolgers Godts, als geliefde
inderen.*

LXVIII. *Op 't bedryf van een Hen.*

WY hebben in ons Hoenderkot
Een Hen, die is te byster zot,
Want hy niet leggen wil in 't nest
Dat voor hem neder is gevest.
Wy maken hem een nest van stroô,
En ziet, hy leit'er even noô:
Hy zoekt te raken uit de kou:
En loopt dan daar hy liever wou,
Doch niet daar hy het beter vint,

Want

Want deze Hen (als ongezint)
Loopt in een schuur, daar hy zyn ey
Leidt op de turf, daar niemant ley;
Of op wat spaanders in de mandt,
Of hier, of elders aan een kant,
Daar 't is heel hart, zwart, kaal en naakt,
En nooit een nesjen is gemaakt.

Maar zo de Hen bleef in zyn kooi,
En leidt, daar op wat stroo of hooi,
Hy lei zyn eytjes zachter neêr,
En had 't schier al na zyn begeer,
Daar hy nu ('t schynt) met groot verdriet)
Gedurig na een ander vliet.

Dit 's 't evenbeelt (dunkt my) zeer fyn,
Van menschen die styf-zinnig zyn;
Want of haar iemandt somtyds raadt
Tot goetd, en tot haar eigen baat,
En tot haar eigen groot gemak,
En tot verlichting van haar pak,
Zo achten z' door styf-zinnigheid
Niet wat een ander raad of zeidt;
Maar werken na haar eigen aardt,
Het welk haar dikwils onrust baart,
En veele zwarigheid, en druk,
En tegenspoed, en ongeluk,
Het welk wel war kond' zyn gemyt,
En zy voor konnen zyn bevryt,
Zo zy de raadt maar namen aan
Die haar werdt van een vriend gedaan.

Maar neen, veel slachten onze Hoen,

Dat

Dat wil ons goede raad niet doen,
Maar 't zoekt een nest, door styve zin',
Daar zyn gemak is vry wat min.

Proverb. 11. v. 14. *Als 'er geen wyze raadslagen zyn,
vervalt het volk: maar de behoudenissen is de veelheid
der Raadslieden.*

Proverb. 12. v. 15. *Die na raad hoort die is wys.*

LXIX. *Op de gelegentheid van een klomp Aarde
in de Lucht te werpen.*

ALs iemant uit 'er Aarde spit
Een klomp, die inder Aarde zit,
En wil hem werpen (met'er vlucht)
Tot boven in de blaauwe Lucht,
Die valt het groote moeit' en pyn
Eer hy kan hoog verheven zyn;
En of hy schoon al hooge ryst,
't Is d'Aarde die gy weder pryst;
Want hy valt van zich zelven weêr
Zeer vaardig op der Aarde neêr,
Ja bykans in een oogenblik
Leit hy al weder in het slijk.
Hy wil weêr daar hy quam van daan,
Hy wil zo hoog niet blyven staan;
Hy wil na d'Aard, zyn eigen gront,
Daar hy eerst in gewortelt stont.

't Is even met de mensch gestelt,
Die altyd na het aardfche helt,

En daar zyn hert en zin op vest,
En acht dat voor zyn schat, en best;
Als die eens zal met zyn gedacht,
En zinnen, boven by Godts macht
Opstyggen, en met diep gemerk
Eens denken op Godts wonderwerk,
Die heeft daar groote moeite van
Eer dat hy daar toe komen kan,
Dat hy zyn hert en zinnig oog,
Kan brengen by zyn Godt om hoog,
Om dat het aardfch hem beter lust;
Want daar zyn hert. en zin op rust,
Dies zyn zyn zinnen vaardig weêr
Op 't aardfch gewoel, en lusten neêr,
't Welk hem is ongemak, noch pyn,
Want zy niet boven konnen zyn;
Ja eer hy daar van heeft gevoel
Zyn zy al op het aardfch gewoel;
Zy vliegen als by Godt van daan,
En zyn straks weêr op 't aardfch gegaan,
Alleen om dat hy is gezint
Dat hy meer 't aardfch als Godt bemint.
Maar die Godt meer als 't aardfche goet
Bemint, als ook Godts vreugde zoet,
Die is zeer haast met zyn gemoet
By Godt, en denkt wat men daar doet,
Ja 't vliegt ook dikwils vaardig heen,
En 't wil weêr qualyk na beneên.

Wel hem, waar meê het zo bestaat,
Dat hy de Waereld varen laat,

En houdt zich aan het grootste lot,
En dikwils zich verschynt voor Godt
Met zyn gedachten, hart en zin,
't Is een voorsmaak van 't groot gewin
Dat men hier na be-erven zal,
Zo men is van het goê getal.

1. Johann. 4. v. 5. *Zy zyn uit de waereld, daarom
spreken zy uit de waereld, ende de waereld hoort haar.*

LXX. *Opeen onverboeds ongeval, my in de zwarte
nacht overkomende.*

IK ging eens treden na myn werk
En hadde by my eenen Klerk,
Wy gingen in de zwarte nacht,
Die duisterheid had voortgebracht,
Zo groot dat men naau eenig ding
Kond' zien, dat stondt of boven hing;
Waar door dat ik als doen vernam
Een ongeval, eer dat ik quam
By mynen werk, vermits ik tradt
In 't open veldt, een open padt:
Ik tradt een Akkertje zeer smal,
Waar by ik vant myn ongeval;
Want ziet, ik tradt van 't endjen af,
Het welk my schrik en vreeze gaf,
Vermits ik viel in een moeras,
Eer dat ik wist dat ik noch was
Ten einde van die smalle baan,

Doch ik ben weder op geltaan.

'k Had een lantaren in myn handt,
Daar licht uit scheen, door 't kaarsjes brandt;
Doch evenwel wiert ik het endt
Noch vry al wat te laat bekend;
Want ik al in de modder lag
Eer ik het eind' van 't padtje zag:
Vermits de kaars niet scheen zo klaar
Dat ik kond' zien wasr dat ik waar.

't Is even met den mensch gestelt,
Als met my doe in 't open velt;
De mensch verstaat, en hoort, en ziet,
En weet het eind' zyns levens niet;
Elk treedtje dat hy treedt, of tradt,
Kort vaardig van zyns levens padt,
En nadert vaardig tot de Doodt,
Die 't al verslint, 't zy klein of groot.

De mensch die leeft als in der nacht,
Tot hem de Doodt eens onverdacht
Komt vaardig rukken na het graf,
En snyt de draat zyns levens af,
En hem ten grave dragen doet
Als hy daar minst is op verhoedt.

Den mensch die valt dan meê (als ik)
In eenen kuil van aard' en slijk.
Maar zal hier na noch eenmaal weêr
Verreizen, en voor Godt den Heer
Verschynen, en van hem ontfaan
Na hy heeft goed, of quaad gedaan,

Na hy zyn weg bewandelt heeft
Doen hy op aarde heeft geleefd.

't Boek der Wysheid 2. v. 2. *Want by gevallen zyn wy geboren, ende na dezen zullen wy zyn als of wy niet geweest waaren.*

Job 8. v 9 *Want wy zyn van gisteren, ende en weten niet, dewyle onze dagen op der aarde eene schaduw zyn.*

LXXI. *Op 't kakelen der Hennen.*

ONs' Hoenders hadden op een tyd

Een groot gekakel en gekryt,

Recht of een ieder daar meê zei,

Ik wil gaan leggen menig ey;

Ik wil nu noch van deze dag

Meer leggen als ooit iemandt mach.

Wy dochten (door dat groot geraas)

Dat s'avonds voor ons vry een aas

Gekomen wezen zou op 't nest,

Dies keeken wy ook eens (ten lest)

Maar vonden daar doen vry wat min

Goê eyers, als wy wilden, in:

Want daar was maar een kleen getal

In 't nest gebrachtet van haar al;

Want na het kaak'len was gedaan

Zyn zy al weder heen gegaan.

Zo even gaat het (na ik merk)

Met veele menschen ook te werk;

Veel roepen luid' van haar bedryf,
 Als of het vry wat had om 't lyf;
 Zy spreken van Godts heilig Woordt,
 En hoe een mensch te leven hoort.
 Zy willen noch veel wonders doen,
 En hier en daar haar noch toe spoen;
 Zy roepen dat zy dit of dat
 Ook kunnen doen, 't welk niemandt vat,
 Dat niemandt ooit en kon verstaan,
 Dat niemandt ooit en heeft gedaan;
 Maar anders komter van haar niet,
 Want men 't zo niet geschieden ziet;
 En na het kaaklen is ten endt,
 Zo wordt de daat voort niet bekend.
 't Is veel gerucht, en wynig wol,
 Van daden leeg, van roemen vol.

Proverb. 10. v. 19. *In de veelheid der woorden engebreckt de overtredinge niet, maar die zyne lippen weerbond in kloekverstandig.*

Pfalm 75. v. 5. *Ik hebbe gezeid tot de onzinnige, 'en weest niet onzinnig.*

LXXII. *Op de reuk van Mostert die bloemt,*

IK quam eens op een Dyk gegaan,
 Daar my en zochte reuk quam aan,
 Een reukje dat my docht zeer goet,
 Wat het beviel my wonder zoet:
 Mits keek ik op; en zag haast klaar
 Een Landt met Mostert-zaat aldaar,

't Well

't Welk my de zoete lucht aanbracht;
En mits zo viel in myn gedacht',
Hoe dat dat zaat de geen, die 't proeft,
Doet zien als waar hy zeer bedroeft,
Want het hem in de neuze quelt,
Dat hy wel dapper word onstelt.

My dunkt het met veel menschen gaat
Gelyk als met het Mostert-zaat:
Veel geven wel van deugd een schyn,
En schynen heiliglyk te zyn;
't Lykt aan de kleeders, en gebaar,
Als of men heel Godtsdienstig waar;
M' is dapper aan Reliegie vast,
Doopt, Avontmaal men wel op past:
Men wil een ander juist doen gaan,
Gelyk men 't zelfs meent te verstaan,
(Hoewel men 't zelfs niet naau verstaat,
Maar op een ander meest aangaat;)
Ja gaat men juist zo niet te werk,
Men haat de Leer, en schout de Kerk.
Waar aan men klaar bespeuren kan,
Wat liefd' 'er is in zulken man.
Doch 'k wil niet zeggen dat men 't al,
Hoe 't wezen magh verdragen zal;
Maar daar Godts Woordt geen Wet en stelt,
Geen mensche wet ook zo veel geldt,
Dat men daarom mach rechten aan,
Verschil, en twist, en buiten gaan,
En zeggen 't quaatste van die Leer,
Die men zo dapper prees wel eer.

Die alzo handelt, en bestaat,
 Die lykt wel na het Mostert zaat;
 Want als men zyn Opine laakt,
 Hy byt als 't Zaat, wanneer men 't raakt.

Veel toonen ook een zoet gelaat,
 En zyn wel minnelyk van praat,
 En schynen niet, tot quaad gezint,
 't Welk duurt zo lang als 't gaat voorwint,
 Maar zo men haar te veele quelt,
 En eens als op de toefteen stelt,
 Zo ziet men wat in 't herte leit,
 Men braakt niet uit als vuiligheid;
 Die eerst zo dapper heilig scheen,
 Doet dan veel onbescheide re'en;
 Hy voelt het wonder naau, en teer,
 Als iemandt eens trapt op zyn zeer.
 Dan blykt dat zyn Godts-dienstigheid,
 Meest in 't uitwendig hand'le leit;
 En niet ziet diep in zyn gemoet,
 Schoon hy eerst rook als Mostert zoet.

Matth. 7. v. 15. *Wacht uw van de valsche profeten die in schaeps kleederen tot uw koomen, maar van binnen zyn zy grypende wolven.*

LXXIII. Op't gezichte van een Koe, die herkaande.

IK ging eens door het groene velt,
 Daar Beesten waren ingestelt;
 Ik zag'er onder al een Koe,

Die

Die ging zyn mondt vast op en toe,
Terwyl dat hy daar neder zat,
En kaauden even of hy at.
Maar at niet (zo het schynen mocht)
Van 't geen hy daatlyk had gezocht;
Maar kaauden wederom de spys
(Gelyk 't de Koeyen is haar wys)
Die hy te vooren had geplokt;
En grof, en-raau had ingeschokt;
Het welk de Boer herkaauwen heet,
Want het de Koe dan twee-maal eet.

Hier uit greep ik een nutte Leer,
Die ik tot ieder aldus keer:
Een Mensch moet doen gelyk dat Beest,
Wanneer hy Godes woorden leest,
Of anders als hy leezen hoort,
Of spreken van des Heeren Woordt,
En dat 'er deugt bedreven wart,
Zo moet hy binnen in zyn hart
Opsluiten wat dat hy verstaat;
En dragen 't meê waar dat hy gaat,
En denken 't na in zyn gepeis,
Ja dat vry meer als eene reis,
En zien of 't geen daar is gezeid,
Hem dienen kan ter zaligheid;
Is het dan goed, en na zyn zin,
Zo kaaugt hy 't weêr en zwelgt het in.

Maar 't is bedroeft! dat veel niet doen
Gelyk de Beesten in het groen:
Zy hooren wel wat Godt begeert,

En dat men haar veel deugden leert,
 En nemen 't (doch wat boltjes) aan,
 Maar laas! 't is haar strak weêr ontgaan;
 Mits het niet weêr wordt nagedacht,
 Als t'wyl het haar wordt voortgebracht.

Hand. 17. v. 11. *Het woordt ontfangen met alle toege-
 neegentheid, onderzoekende dagelyks de Schriften, of deze
 dingen alzo waren.*

LXXIV. *Op de gelegenheid van goede, of quade
 Reekening te houden.*

En Koopman die doet onderzoek,
 En kykt in zynen Reekenboek
 Hoe dat het met zyn handel gaat,
 Of 't wel dan of het qualyk staat,
 Of hy wat veel of wynig wint,
 Tot hy zyn reekening eens vint:
 Zo hy dan vindt dat zyn gewin
 Is vry een quade misflag in,
 Zo kan hy op een ander tyd
 Dan lichter daar voor zyn bevryt;
 Hy ziet dan dat hy beter doet,
 Want hy dan weet hoe dat hy moet.

Maar een die nimmer reek'ning houd,
 Noch van het nieu, noch van het oud,
 En niet en neemt zyn handel acht,
 Maar koopmanschapt al onverdacht,
 En zelden rekent, wynig schryft,

't Is vreemt zo hy een Koopman blyft;
Want of hy schoon zich somtyds al,
Wil hoeden voor het ongeval,
Zo kan hy niet, mits hy het vint
Eer dat hy weet wat hy begint;
Om dat hy 't nimmer reekent nâ
Wat dat hem diend tot winst, of schâ,
Want t'wyl hy denkt het gaat al wel,
Ik voel in 't minst noch geen gequel,
Het is met my noch wel gestelt,
Zo byt de kanker in zyn gelt;
Zo dat hy (door onachtzaamhaaid)
Ten lesten zich vint zeer bekaaïd,
Al wat hy had dat raakt hy quydt,
Deur dien hy in een lange tyd
Geen reekening gehouden heeft,
Maar onbekommert heen geleest.

My dunkt het Geestelyk bestaat,
Als 't met natuurlyk reek'nen gaat;
Die Geestlyk goede reek'ning houdt,
En altyd naarstelyk beschout
Hoe hy bestaat voor Godt den Heer,
Hoe hy hem draagt na Godes Leer,
Hoe dat hy zyne wand'ling leit,
Wat dat 'er van hem wordt gezeïdt,
Of hy niet mist of hier of daar,
En doet dat beter niet en waar,
En spiegelt hem in Godes Woordt,
Hoe dat hy hier altyd behoordt
Te leven, en hoe dat hy doet,

Of hy al leeft gelyk hy moet.

Vindt hy dan dat hy ergens mist,
In hoogmoet, pracht, in haat, of twist,
Zo zoekt hy stráks dat groeizaam quaad
Te wieden uit, eer 't verder gaat,
En plukt het noch terwyl 't is kort,
Op dat het niet zyn meester wordt.

Maar 't beurt zeer veel ('t welk is bedroeft)
Dat menig mensch te lang vertoeft,
Met reek'nen hoe het na den geest
Met hem bestaat, of is geweest,
En ziet naau eens hoe dat hy malt,
Maar leeft na het hem wel gevalt.
Ook schoon of hy noch niet altoos
Wil leven in de zonde boos,
Zo ziet men echter dat hy 't doet,
Want hy het quaad niet kent uit 't goed;
Vermits hy niet doet onderzoek
Wat zonden zyn in Godes Boek;
Maar leeft als in het wilde heen,
En denkt naau eenskens om het geen
Dat Godt beveelt, en ook verbiet,
Wat dat hy wil en weder niet,
En denkt naau om een quade slag,
En denkt naau om den Jongsten dag,
En denkt naau om het ongeval
Dat hem eens overkomen zal,
Zo haast en vaardig als een strik,
Ja schielyk in een oogenblik.
In welke tyd dat hy zal zyn

In arremood en snoode schyn,
Om dat hy (t'wyl hy heeft geleefd)
Geen reekening gehouden heeft.

Och! of een ieder reek'ning hiel,
En zorgden voor zyn waarde Ziel,
Gelyk hy voor zyn Lichaam doet,
Het waar te wonder nut en goet;
Hy vindt dan in den Jongsten dag
In zyn bedryf geen quade slag.

2 Cor. 13. v. 5. *Onderzoek u zelven, &c.*

Galat 6. v. 4. *Een iegelyk beproeve zyns zelfs werk.*

LXXV. *Op't vangen van een Snoek en weder te verliezen.*

IK voer eens uit om Vis te vaan,
Gelyk als ik ook heb gedaan;
Ik heb myn netten uitgezet,
En ziet daar quam een Snoek in 't net;
Waar om ik dapper wiert verblydt,
Maar laas! ik raakt' hem weder quyt;
Want hy uit een zyn handen spronk,
En daat'lyk onder water zonk;
Waar om dat doen terstont myn hert,
Vry meer met druk bezoedelt wert,
Als het wel was met vreugd belaan
Doen ik de Snoek eerst had gevaan.

Dus even ging het (na ik merk)
Ook met d'Apostelen te werk:

Als die in 't Geestelyke Wandt,
 Of Euangelisch reine bandt
 Eens kregen iemandt, die tot deugt
 Zich voegd', zo waren zy verheugt.
 Maar als die haar dan weêr ontsprong,
 En na de zotte waereld drong,
 Ja die voor 't beste heeft gekeurt,
 Zo hebben zy daar om getreurt;
 Ja hare droefheit was niet kleen,
 Als iemandt zo ging van haar treên,
 Och! wat al droefheid, druk en pyn,
 Of 't wel voor haar geweest mach zyn?
 Als iemandt van het rechte padt,
 Zo na de zotte Waereld tradt.

Maar wat een smert mach 't zyn voor Godt,
 Als iemandt (die na zyn Gebodt
 Geleeft heeft) zich weêr van hem wendt,
 En hem niet meer voor Godt en kent.
 't Lykt (in Godts Woord) wel eer gebeurt,
 Dat Godt daarom wel heeft getreurt.

Matth. 4. v. 19. Volgt myna, ende ik zal nu visschers der menschen maaken.

Jezaia 19. v. 8. De Visschers zullen treuren.

Jezaia 30. v. 1. Wee den kinderen die afvallen.

LXXVI. *Op de gelegenheid van een Spyker
in 't Hout te smyten.*

Wanneer men op een spyker slaat,
Die boven op een houtje staat,
De spyker zachjes inne glyt,
Zo lang men recht op 't hoofje smyt;
Maar geeft men eens een slimme klop,
En juist niet recht daar boven op,
Zo wort hy datelyk zo krom
Dat hy zeer qualyk wil weêr om;
Hoe dat men slaat daar blyft een bocht,
't Welk ik wel somtyds heb besocht.

Zo even dunkt my dat het gaat,
Wanneer men heeft een vriendt of maat:
Hy blyft (zo 't schynt) zo lang een vriendt,
Als men in all's hem willig diend,
Zo lang als men hem vriendtschap doet,
En dat hem niet als goet ontmoet.
Maar geeft men eens een slimme slag,
(Het zy dan hoe het komen mach)
En dat men juist de Spyker niet
Smyt recht op 't hooft, zo 't wel geschiet,
En doen niet altyd dat hem lust,
Zo wordt de vriendtschap uitgebluft,
Ja hy wordt daarom zo ontfelt,
(Schoon dat men hem zeer wynig quelt)
Dat hy (hoe dat men smeekt en vleit)
Weêr qualyk komt tot vriend'lykheid,

Daar

Daar blyft in hem (hoe dat men praat)
Een wrok, en 't worteltje van 't quaadt.

Syrach 6. v. 9. *Ook is 'er meenig een vriend, die verandert wordt in een vyandt.*

Syrach 37. v. 2. *En blyft de droefheid niet tot de doot toe (wanneer) een medegezel ende een vriend tot vyanden worden.*

LXXVII. *Op 't koopen van een Kaas.*

MYn Vader kocht eens eeene Kaas,
En zocht ook na een keurig aas,
Hy wou 'er een wat vet en eel;
Hy vant 'er een die was vry geel,
Die meend' hy vet te zyn daar deur;
Dies zaid' hy: weeg my die ik keur.
De Vrouw (die hem verkoopen zou)
Hem wel een ander geven wou,
Die beter was (na dat haar docht)
Als die hy zelve had gezocht.
Maar neen, hy wou het geele vet,
Dies nam hy 't geele Kaasje met,
En bracht het t'huis. Maar doen men 't at
Doen zaid' men: wel wat Kaas is dat?
Die Kaas is byster droog, en zout,
En hebben hem niet goet geschout.

De Waereld met haar bly geraas
Is even als die geele Kaas;
Hy geeft van zich een bloote schyn,
Als of hy vol vermaak mocht zyn,

Dies wort hy ook van veel beïnt,
Veel zyn op 't hoogst tot hem gezint.

Do, h haar wort menigmaal geraan
Om 's Waerelds vreugde af te slaan,
En na een beter vreugt te staan
Die nimmermeer en zal vergaan.

Dat is de vreugt het bly geschal

Dat namaals by Godt wezen zal.

En om te treden tot die vreugt,

En eeuwiglyk te zyn verheugt,

Wort haar van meenig deftig man

So menigmaal geraden an:

Maar neen, die vreugt en wil men niet,

Want die niet schoon voor oogen ziet,

Te doen gelyk als Godt gebiedt

En dunkt haar niet als maar verdriet.

Dies wort die vreugde niet geacht,

Maar na de Waerelds vreugt getracht,

Die dunkt haar schoonder in het oog,

Maar is, als 't Kaasje, zout en droog;

Want die met goetd verstant haar smaakt

En wort 'er nimmer door vermaakt,

En 's Waerelds vreugt, en zoet vermaak,

Zal namaals geven wranger smaak.

1 Timoth. 3. v. 4. *Meer liefhebbers der wellusten, dan liefhebbers Godts.*

Jeremia 19 v. 14. *Maar hebben gewandelt, na het goetdunken hares herten, &c.*

Jeremia 7. v. 13. *Ende ik tot u gesproken hebbende vroeg op zynde en sprekende.*

LXXVIII. *Op de gelegenheid van een Bruigom
die Gasten noodigt.*

E En Bruidegom, die d'Echte-staat
 Met zyn Beminde inne-gaat,
 Die houdt gemeenelyk een Feest,
 Daar hy veel Gasten (bly van geest)
 Toe noodigt, ja hy bidt dat zy
 Hem trouw'lyk zullen komen by;
 Doch echter beurt het wel (gewis)
 Dat iemandt die gebeden is
 Niet komt, door dien hy iet wat heeft
 Dat hem t'huis blyvens oorzaak geeft;
 Want hy dat liever acht wil slaan,

Als dat hy zou ter Feeſte gaan.
Als zulken Gaſt de Feeſt niet ſmaakt,
En daar niet meê wort door vermaakt
Dat doet hy zelfs, en niet die geen
Die hem ter Bruiloft heeft gebeên.
Want als de Gaſt alzo vertoeft,
Zo wort de Bruidegom bedroeft,
Hy zoekt de Gaſt met zoet gebiedt
Te krygen meê, doch dwingt hem niet.

Godt noodt ons op alzulke wys,
Tot 's Hemels vreugt en zoete ſpys:
Hy bidt, hy ſmeekt waar dat hy kan,
Hy roept, hy noodt de menſchen an,
Haar komt ter Feeſt is zynen wensch.
Maar laas! daar is zo 'menig menſch
Die niet tet Feeſt zal gaan by Godt,
Om dat hy hier niet zyn Gebodt
Slaat acht, noch daar ook na en doet;
Maar liever in het aardſche wroet,
En mint van herten 's Waerelds ſpel,
Ja acht dat meer als Godts bevel.
Maar dat alzulken menſch niet zal
Hier namaals hooren 't bly geſchal,
Dat doet hy zelfs, en niet den Heer,
Die 't dan niet gaat na zyn begeer:
Want hy 't veel liever anders zaag;
Hy noodt, hy bidt de menſch geſtaag,
Hy roept hem met zyn Woordt en Leer,
Doch dwingt de menſch niet tot bekeer;
Maar zoekt met woorden lieffelyk

De mensch te trekken tot zyn Ryk,
 Ei! laat ons doch, terwyl Godt bidt,
 En noch met liefden is verhit,
 En t'wyl wy hooren zyne stem,
 Ons harten open doen voor hem;
 Want doen wy nu de deur niet op,
 Terwylen Godt geeft klop op klop;
 Zo zullen wy 't licht doen te spa;
 En doen 't wanneer dat Godts genâ
 (Door het langdurig wederstaan)
 Van ons zal wezen afgegaan.

Want als een minnaar lange staat
 Voor zyn Bemindens deur en praat,
 En zy hem niet wil laten in,
 Zo wort hy wel met tegen-min
 Ontsteken, ende gaat van daar;
 Maar dan zo komt 'er liefd' in haar,
 Dies gaat zy haar dan vaardig spoên,
 En wil de deur noch open doen;
 Voor die, waar toe zy is gezint;
 Maar vindt dan niet die zy bemint:
 Daar staat hy dan bedrukt en ziet,
 En vindt haar alderliefste niet.

Wee hem! die Godts genâ en raadt
 Zo lang verwerpt en tegen staat,
 Tot hem de Doodt daar eens van scheid,
 En hem die goê genâ ontzeidt.

LXXIX. Op

Openb 3. v. 20. *Ziet ik sta aan de deure ende ik kloppe: indien iemandt, &c.*

Hooglied Salom. 5. v. 3 4, 5, 6. *Ik hebbe myne voeten gewasschen, hoe zal ik ze weder bezoetelen? &c. myn liefste trok zyne hand van't gadt (der deure) &c. Ik stond op om myn liefste open te doen, &c. Ik deede myn liefste open, maar myn liefste was geweken, hy was doorgegaan, myn ziele ging uit van wegen zyns reeken, &c.*

Hebr. 12. v. 15. *Toeziende dat niet iemand en verachtte van de genade Godts, &c.*

LXXIX. *Op de gelegenheid van een Kindt dat praten leert.*

Wanneer een fris en jeugdig Kindt
Het praten leeren eerst begint,
Zo heeft zyn praten wynig val,
Zyn woorden geven wynig stal;
Het drolt; en praat, men weet niet wat,
Ja 't praat dat naauw'zyn Moeder vat,
En spreekt dat dikwils wynig sluit;
Doch 't kan ten besten zyn geduit,
Vermits het Kindt is jonk en teer
Zo eischt men van het Kindt niet meer.

Maar als het Kindt wat hooger stygt,
En met de jaren wysheid krygt,
Zo leert het Kindt van handt tot handt,
En praat wel haast met goet verstandt.

Als ik myn zelven eens bekyk,
Zo vind'ik my een Kindt gelyk,
Ja 't is het evenbeelt van my,
Want ik ben in de Rymery
En in 't verstant noch jonk en teer,
Een Kindt, een Leerling, en niet meer;
Want 't is noch wynig tyd geleên
Dat ik wat Rympjes bracht by' een,
Ja deze zyn meest allegaar
Gemaakt in 't laatste hallef-Jaar,
Dies of ik al wat drollig schryf,
En juist niet in de maat en blyf,

En hou al vry een Boersche styl,
 En somtyds mis een lange wyl,
 En dat het niet met klaar bescheit
 Van my wort alles uitgeleidt,
 Als menig' oude Rymer doet,
 Zo neemt het echter in het goed',
 En denk dat ik noch ben een Kindt,
 In woorden zwak, in wysheid blindt.

Maar och! of ik (onweetig mensch)
 Nu meê op-wies (na Godes wensch)
 In wysheid, deugt, als Kinders doen,
 Die haar noch met een papje voên,
 Gelyk ik hoop dat ik voortaan
 Daar in zal ver en verder gaan,
 Op dat ik namaals in Godts Ryk
 Myn Vader Godt mach zyn gelyk.

O Vader Godt! van wien het goedt,
 En alle wysheid dalen moet,
 Ik bidt bedouwt my doch, ô Heer!
 Op dat ik toe-neem meer en meer.
 In deugt, en wysheid, dat elk 't zie?
 Doch, Godt! allen u wil geschiê.

1 Cor. 13. v. 11. *Doe ik een kint was, sprak ik als een kint, was ik gezindt als een kint.*

1 Petri 2. v. 2. *Ende als de nieuwgeboore Kinderkens zyt begeerig na de redelyke onzer valsche melk, op dat gy door dezelve moogt opwassen.*

LXXX. Op 't ongelyk bewegen der Moolens door eene Windt.

WY zien wanneer de Windt ons Neêrlandt komt be-
waaien ,

Dat dan veel Moolens (doch niet even snel) omdraaien ;

Ja schoon al blies de Windt by ieder even fel ,

Zo zouden zy nochtans niet draaien even snel :

De oorzaak hier van is , of buiten ofte binnen ,

Aan iet dat is gestelt tot malen of om-winnen :

Van buiten kan een wiek of twee niet drachtig staan ,

Waar door de Windt (hoe sterk) haar niet doet snel om-
gaan :

Van binnen kan een rat des Moolens loop verstrammen ,

Door al te groot of klein , en ook door niet wel kammen .

Daar is ook somtyds wel een Moolen zo verlaan ,

Met werk , dat hy naau kan (als zachjes) ommegaan .

Ook wordender somtyds die stille staan gevonden ,

Door dien de vang haar dwingt , en dat zy zyn gebonden .

Zo dat d'een somtyds zacht , een ander snelder draait ,

Een ander stille staat , schoon dat het dapper waait .

Dus even gaat het ook , wanneer men komt te hooren

De Windt van Godes Woord met d'uiterlyke ooren ;

En dat wanneer der een Godts Woorden openbaart ,

En in het algemeen tot stigting die verklaart .

Dan ziet men hoe het gaat ; d'een wort heel licht bewo-
gen ,

Een ander weder traag , en dient wel om getoogen :

De derde rept naau eens , schoon dat men byster raast ,

En dat de Predikant als op trompetten blaast ;

De vierde hoort gantſch niet , al drygtmen als de donder,
En ſchietter met Kanons van veertig ponden onder.

Zo dat zeer ongelyk 't bewegen is hoewel
De Predikant tot elk ſpreekt even ſcherp en fel.

Waar uit het blykt dat niet des meſchen herts bewegen
Is altyd aan de Leer des Predikants gelegen ;

Maar waar 's dan d'oorzaak van beweegeniſ verſcheel ?

Maar in 't hert van die hoort , is d'oorzaak meeft of veel.

Een van een goeden aardt , licht tot de deugd geleid word ,

Ja 't maalt al wat 'er is , zo haalt hy maar bewaait word ,

Al wort hem Godes Woordt eenvoudig uitgeleid ,

't Dringt nochtans hem tot deugd , en 't is hem zoetigheid.

Maar wynig vindt m'er dus , meeft elk dient ſcherpere-
den ,

Door dien het hert is traag , en loom tot goede zeden :

De aardtſche woeldery is al te veel in 't zin ;

Ja 't herte wort zo vol , Godts Woord mach daar naau in ,

't En zy 't aandringend' is , en krachtig in de ooren ,

Dan voelt men 't ſomtyds noch ; doch hout men op van
hooren :

Zo is 't eilaas ! weêr ſtil , men ſpreekt van aardſch bedryf ,

En 't hooren van Godts Woordt , heeft niet veel meer om
't lyf.

Zulk' zynder veel , die noch al goede Chriſt'nen heeten ,

En Leden van Godts Kerk , zo z' anders niet en weeten.

Ook zynder die het hert naau eens en wort geruert ,

't En zy de Predikant heel vreezelyk afſchuert ,

En roept : hoe Godt het quaad hier namaals zal beloonen ,

Hoe haar de duivel dan veel wreetheid zal betoonen :

Ja ſnyten in het vyer , en trekken by het haar ;

Dan

Dan voelt men 't somtyds noch, door zulken groot gebaar.

Doch 't dringt heel wynig in; dies als men weêr gaat wand'len,

't Is straks weêr van het aardtsch, van 't oud' is al het hand'len.

Noch zynder die al min bewegen van het Woordt,
Ja hoe men roept, en raast, het wort als niet gehoord,
Het hert is gantsch verhart, door 't plegen van de zonden,
Zo dat zy zyn gelyk een Moolen die gebonden,
En vast gevangen is, die niet en rept hoe 't waait,
Ja hoe het stormt, en raast, niet eenen slag en draait.
Zo weten zy ook niet van blikzein, noch van donders,
Van teek'nen in de lucht, of and're vreemde wonders,
't En raakt noch hert, noch gront, zy wyzen 't van haar of;
Waar door het hert noch itaag krygt meer verherdens stof.

Dus is zeer ongelyk 't bewegen van die hooren;
Al brengt de Predikant een stem in alle ooren.
Waar van d'oorzaak (gelyk verhaalt is) veel is by
Die hoort; want die vaak niet bequaam tot hooren zy.
Noch wil men 't altyd schier op Prekers preken leggen:
Dat 's dus en zo geweest, daar valt veel op te zeggen.
't Is waar 't is somtyds laf, maar 't is eilaas bedroeft,
Dat men itaag harde windt, ja groote stormen hoeft:
Want licht'lyk mist men die; daar staat men dan heel ledig
En vord'ren niet in 't goet, ja worden schier min zeedig.
Wel aan gy traage dan, die Prekers Leer verwerpt,
Ziet of g' al zyt bereit te worden ingescherpt
De kracht van Godes Woordt; 't is dunkt my klaar t'aan-
schouwen,

Dat gy hebt lust noch moedt, om dat te onderhouden.
 Gy wilt dat men u staag Godts Woorden klaar bediedt,
 Maar 't noodigst een, het doen (zo 't schynt) en zoekt
 gy niet.

Maar wee u, zo gy staag van 't beste komt te smaaken,
 Ja spys, die hert en Ziel kan voeden en vermaaken,
 En gy en wast niet op, maar blyft vast na als voor:
 Tot zwaarder oordeel zal dan dienen u 't gehoor.
 Al weet g' op 't naauwst Godts Woordt, en gaat na't doen
 niet trachten,
 g'Hebt dies (na Christi Woordt) te grooter strafte wachten.
 Dies troost u daar meê niet, dat gy een Preeker hoort,
 Die u op 't alderscherpst kan spreken van Godts Woordt.
 't En is de zaak doch niet, al is 't wel schatten waardig,
 Maar staag met hert en zin, te zyn tot goet wil vaardig,
 Dat is de zaak, en geeft de sinaak van Prekers Leer;
 Dies tracht na 't weten zeer: maar na het doen veel meer.

*Hand. 2. v. 37. Als zy (dit) hoorden, wierden zy
 verslagen in het herte.*

*Hebr. 5. v. 11. Dewyle gy traag om te hooren geworden
 zyt.*

*Jeremia 4. v. 20. Gy ziet (wel) veele dingen, maar
 gy en bewaart ze niet, of hy schoon de Ooren open doet, zo
 en hoort hy doch niet*

*Jacob 1. v. 22. Zyt daders des Woordts, ende niet al-
 leen hoorders.*

*Luc. 11. v. 28. Zalig zyn de geen en die het Woordt
 Godts hooren, ende dat zelve bewaaren.*

LXXXI. *Op een zekere daadt, gedaân van den
Keizer Maximilianus, na't getuigenis van de
Historie-schryvers.*

DE Keizer Maximiliaan,
Die deê eens (na men tekent aan)
Al vry een treffelyke daadt,
Die ons nu meê te plegen staat.
Hy sprak eens (als hy heeft beschoudt
Een lustig Huis dat wierdt gebouwt)
'k Heb geen behagen aan dit werk,
Al is het lustig, schoon, en sterk.
'k Wil my een ander huis (sprak hy)
Opbouwen laten, 't welke my
Zal beter aanstaan als 't gebouw,
Dat ik nu heden hier aanschouw.
t'Huis komend' sprak hy: maakt gereet,
Een doodkist, ende spreit een kleet
Daar op, 't welk (na hy 't heeft gezeid)
Zo altemalen wierdt bereidt.
De Keizer deê dat schoon Palleis,
De woning voor zyn doode vleis,
Gedurig zetten voor zyn oog,
Ja waar hy reisde, reed, of toog,
Daar voerde hy ook meê (omtrent
Vyf Jaren lang) die kleine tent.
Licht denkt nu iemandt kond die pyn,
En last, hem immer dienstlig zyn?
Was dat de loffelyke daadt
Die ons nu meê te plegen staat?

③ Ja: Want deze groote Heer
Die deed' dat, om daar door te meer
De doodt te hebben in den zin,
En 't sterven zich te beelden in.
't Welk altyd, waar wy gaan of staan,
Van ons behoort te zyn gedaan;
Wy moeten voor onz' oogen meê,
Een doodt-kist stellen als hy deê.
Maar iemandt denkt nu licht; 't en past
Niet ieder zo te zyn belast:

't Is waar 't past zo een ieder niet;
Maar daar is echter nochtans iet.,
't Welk ons niet min komt wyzen aan,
Dat wy ten grave moeten gaan:
Want aan de schoenen die men draagt,
En schuyers daar men mede vaagt,
En aan het hout, dat men verbrandt,
En aan de oesters van het strandt,
En aan de visschen die men eet,
En kleeders, daar men zich meê kleedt;
En aan het smeer, dat veerdig styft,
En penne daar men mede schryft,
En aan het vleesch, 't welk 't lichaam voedt,
Is klaar te merken dat men moet
Eens van het leven scheiden af;
Ja dat wy moeten na het graf,
Dat wyft ons mede naakt en klaar,
't Gerimpelt vel, en 't gryze haar:
Ja veel gebreken die men krygt,
Die leeren dat men neder zygt;

En d'Aardkloot die wy staag betreên,
Dat is een kist voor ieder een;
Een kist die men beschouwen mach,
Op ieder uurtje van den dag;
Ja zo men 't grondig alles wist,
Men zag veel meerder als een kist.
Maar waarom dieper onderzocht,
En meerder tekens by gebrocht?
Hier is nu stof in overvloedt
't Welk leert hoe dat men sterven moet.
Die nu maar leeren wil die kan,
Geen stof en zal 't hem scheelen an.

Maar och eilaas! hoe laau, en traag,
Zyn veel in 't leeren alle daag?
De Zon die ryft, en schuilt, en schynt,
Hy daalt weêr neêr, zyn licht verdwynt;
De Kaarssen worden uitgebluft,
Men voegt zich 's avondts tot de rust;
Men schiet de pylen uit de boog,
De Vogels vliegen snel om hoog;
De boomen worden afgehakt,
De terwe worden t'zaam gebakt;
De Wever schiet zeer snel zyn spoel,
De Winter maakt de dagen koel;
De bloemkens worden afgeplukt,
De graskens schielyk weg gerukt,
En niemant leert 'er bykans iet,
Uit alles wat men hoort of ziet:
Ja die al lange heeft geleest,
En veele ondervonden heeft,

En in veel boeken gestudeert,
 Heeft veeltyds dan noch naau geleert,
 Hoe dat hy eenmaal sterven moet;
 Want veeltyds schynt noch onverhoet,
 De doodt de mensch te komen by;
 Als of de mensch niet wist dat hy
 Zoud' moeten scheiden uit dit vleis;
 En eenmaal doen een lange reis.
 Och! of de mensch doch zocht met vlyt
 Te leeren al zyn levens tydt
 Om wel zyn reize aan te vaan,
 Hy deed een meester-stuk daar aan.

*Pfalm 90. v. 12. Leert (ons) alle onze dagen tellen
 dat wy een wys herte bekomen.*

*Pfalm 39: v. 5, 6. Heere maakt my bekend myn einde,
 ende welke de mate myner dagen zy, dat ik weete hoe ver-
 gankelyk ik zy, ziet gy hebt myne dagen een hand breet ge-
 steld, ende myn leeftyd is als niets voor u, immers is een
 ieder mensche (hoe) vast bystaat enkel ydelheid.*

LXXXII. Op Slaperigheid.

Wanneer de Slaap my zeer bestrydt,
 Zo raak ik myne kennis quyt,
 Zo 'k hem niet tegen zoek te staan,
 Maar laat hem altemaal begaan,
 En my geruttig leg ter neêr;
 Ja dan zo wort hy wel myn heer.

Maar zo 'k dan wil dat hy my niet
 Heel overwint, maar van my vliedt;

Zo moet ik my wat gaan vertreên,
En staag verreppen myne Leên,
En nimmer stil of leedig zyn,
Maar werk'lyk schoon al is 't met pyn.
Als ik de slaap dus ga te keer,
Zo wort hy niet heel licht myn heer.

De slaap der zonden is (dunkt my)
Gelyk 't natuurlyk slapen zy:
Van deze slaap der zonden wort
De mensch gedurig aangeport:
Die raad om van Godt af te gaan,
En 't ydel spel te vatten aan:
Ja deze slaap valt hem zo zoet,
En listig aan, als of 't al goet
Mocht zyn, wat hem te plegen lust:
En of in 't quaad waar volle rust.
Zo dan de mensch het zondig quaad,
Al zachjes in hem wick'len laat:
En 't pralen (door vermornden schyn)
Niet quaad maar eerlyk acht te zyn,
En zeid het kleed dat maakt de Man,
Diens staat 't vermach trekt 't vrylyk an;
En beeld zich in dat Godt de pracht
(Gelyk als hy) niet zondig acht.
En acht ook d'overdaad niet quaad,
Als hy 't maar doen mach van zyn staat,
En meent zo 't is hem geen ondeugt,
Dat hy met iemandt zich verheugt,
Al is 't zo veel ook dat zyn hoeft,
Daar door wort van verstandt berooft.

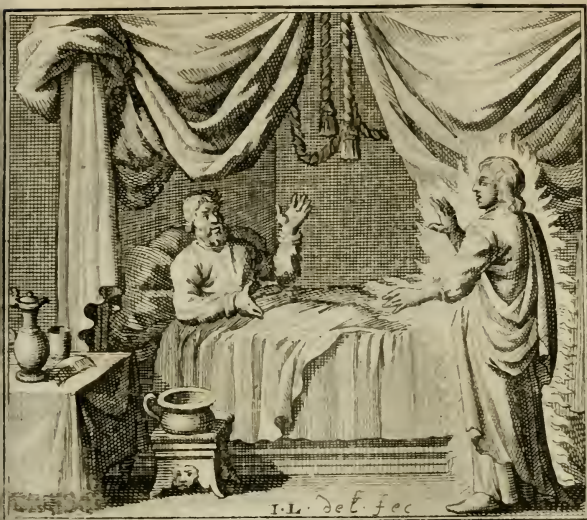
En denkt, al doet hy juist geen goet,
 Dat hy nochtans geen quaad en doet
 En veele zonden dus verschoont,
 En 't quaad niet zo het is vertoont,
 En zo hem zelven zachjes vleit,
 En zich geruſtig neder leit,
 En hem zo niet, of wynig weert,
 Wort haast van zonden overheert;
 Het quaad heeft wel een klein begin,
 Maar 't kruipt gedurig verder in;
 Ja 't wort ten leſten wel zo groot,
 Dat hy al levende is doot.

Nu zo de menſch niet ſlapen wil;
 Zo moet hy nimmer wezen ſtil;
 Maar tot het oefſſenen zich ſpoên,
 En d'een of d'ander deugden doen,
 Het zy dan dat hy ernſtig bidt,
 Of tot het leezen neder zit;
 Of deugd bewyſt aan eenig vriendt;
 Of 't zy waar meê hy Godt dan dient:
 Veel deugden worden hem geleert,
 Daar meê het quaad kan zyn geweert;
 En is de deugd in hem te recht,
 Zo wort hy nooit der zonden knecht;
 Maar zal ſchoon hem de ſlaap beſtrydt,
 Wel voor het ſlaapen zyn bevrydt.

LXXXIII. Op

*Pſalm 132. v. 4. Zo ik mynen oogen ſlaap geeve my-
 nen oog-leden ſluimeringe.*

LXXXIII. Op Slaapen en Droomen.

Als my de Slaap heeft ingenoomen,
 En ik in 't bedde leg gevelt;
 Zo droom ik dikwils vieze droomen,
 Daar van myn herte zeer ontfelt.
 Somwylen schyn ik vreugd te smaaken,
 En in een goede staat te zyn,
 Somtyds schyn ik in noodt te raaken,
 En overstelpt met druk en pyn.
 Doch hoe ik schyn in vreugd of vreezen,
 Wat ik verwerp, waar na ik haak;
 Nooit kom ik tot het waare weezen:
 Want als ik wederom ontwaak,
 Zo vind ik 't ydel altemaalen;
 Niets vind ik, 't schynt al weg gestroomt,

Ik kan zeer zelden iets verhaalen,
Van 't geene dat ik heb gedroomt.

Dus even dunkt my is 't gelegen,
Met iemandt die in zonden leeft,
En 's Waerelds vreugde zoekt te plegen,
Ja daar zyn hert toe overgeeft:
Zyn doen, zyn handel, en geneugde,
Is als een droom, die niet en is:
Hy ziet (zo 't schynt) wel somtyds vreugde,
Maar grypt hy daar eens na, 't is mis.
Zyn doen dat gaat hem zeer ontroeren,
Gelyk my 't droomen in der nacht;
't Ontstelt hem, zoekt hy 't uit te voeren,
Al daar zyn hert en oog' na tracht:
De ware vreugt is hem verborgen,
Al smaakt hy iets dat vreugde schynt;
Zyn blydschap is vermengt met zorgen;
Zyn zoetste zoet eer lang verdwynt;
Zyn vieze droomen zyn meest treurig;
Zyn heil is ramp, en ongeluk:
Want als men zyn bedryf naaukeurig
Na speurt, men vindt geen vreugt, maar druk.
Nooit komt hy tot het ware weezen;
Nooit heeft hy meer als schyn van vreugt:
Want dwong men hem hy zoude vreezen
Voor 't geen daar in hy zich verheugt.
d'Inbeelding moet zyn vreugde maken,
Zyn zoet hangt alles aan de waan,
Want zonder waan zou 't bitter smaken
't Geen hem zyn vreugt moet brengen aan.
Niet beter als by vieze droomen.
Kan ik afbeelden zyn bedryf;
Wat heerlyks hem schynt voor te koomen
Nooit heeft zyn heerlykheid om't lyf.

LXXXIV. O

Syrach 34 v. 1, 2. *Droomen maken den onwyzen vlegelen, gelyk een die na de schaduw grypt, endede winden najaagt, also is hy die droomen gade slaat.*

LXXXIV. Op de gestaltenisse van vriendschap
tusschen twee lieve vrienden.

Als twee eendrachtiglyk vergadert zyn by een,
 Uit liefde die haar heeft omvaan,
 En in haar herte straalt; zo doen zy (in 't gemeen)
 Malkander groote vriendschap aan:
 Ja eer het scheiden komt ('t welk eenmaal komen moet)
 Zo gaat 'er naau een uur voorby
 Dat d'eene d'ander niet uit gunste vriendschap doet;
 Maar zyn tot in het scheiden bly.
 Dan worden zy bedrukt, doch als zy zyn gewis,
 Dat zy daar na weer lange tyd.
 Te samen zullen zyn, dan houdt de droeffenis

Wat op: mits dat haar weer verblydt.

Myn ziel, myn liefste vriendt, ons gaat dees' reden an,
Wy zyn te saam zo vast gepaart,

Dat niemandt dan de doodt ons nimmer scheiden kan.

Wy zyn al overlang vergaart.

Myn Ziel eer 't scheiden komt ('twelk eenmaal komen
zal)

Zo wil ik u myn gunst en min

Betoonen waar ik mach, en dienen u voor al,

Myn waardste vriendt, na uwe zin.

Gy zult my haast ontgaan, helaas! myn lieve vriendt;

Maar dit vertroost my weer, dat wy

Hier na in vreugden lang (zo 'k u hier heb gedient)

Malkander zullen wezen by.

Zo 'k u, beminde Ziel, myn gunst hier recht betoon,

Zo is het scheiden ons geen pyn:

Mits wy voor eeuwiglyk, hier na dan op Godts Throon,

Te saam vergadert zullen zyn.

Myn Ziele deze zaak daar wort ik in verheugt,

Ik vrees voor 't scheiden niet, indien

Gy zyt van my ge-eert, gedient, verciert met deugt,

Dan kan 't my nooit t'onpas geschiên.

Jozua 23. v. 11. *Bewaart uwe zielen neerstelyk.*

Proverb. 16. v. 17. *Hy behoet zyne ziele, die zynen
weg bewaart.*

1 Petri 1. v. 22. *Hebbende (dan) uwe ziele gerei-
nigt in de gehoorzaamheid der Waarheid, door den Geest.*

LXXXV. *Op een ongeval, my door onvoorzichtigheid overkomende.*

IK die niet zelden ongeval,
En vind in 't jammer tranen-dal;
Quam laast met wat gezelschap gaan,
Des nachts, tot dat wy quamen aan
By eene Vaart, waar over wy
Doen wilden na de andere zy.
Een Veerman quam van d'ander kant,
Om ons te haalen van het Landt:
Doen liep een ieder in de schuit,
Doch ik bleef daar tot 't leste uit:
Maar eer dat zy noch voeren heen,
Zo ben ik mede in getreên:
Doch mits de schuit was vol gelaan,
Zo ging ik op de steeven staan,
Daar 'k meende dat ik vry wel stondt,
Het welk ik anders haast bevondt:
Want doen men 't schuitjen haalden voort,
Zo viel ik byna buiten boort;
Waarom ik riep: hou vast, ik zal
Hier anders licht wel doen een val;
Vermits ik noch niet wel en stâ:
Maar laas! ik wist het al te spâ:
Dat ik stondt qualyk in de boort;
Want of ik riep, en scheen in noodt,
Noch hielder niemandt 't schuitje stil;
Waar door ik qualyk na myn wil

Bekomen kon een beter steê,
Maar most al vreezend' varen meê.
Doch doen de schuit wat heeft gezwaait,
En al te schielyk heeft gedraait,
Of al te vreemden slinger gaf,
Zo viel ik van de steeven af.

Veel menschen acht ik dat bestaan,
Gelyk als ik daar heb gedaan,
Die meenen dat na Godes Wet,
Haar doen en handel is gezet;
En zy dies zyn gantsch buiten noodt;
Maar dat haar deugden zyn zo groot,
Dat Godt haar wel genadiglyk
Zal namaals neemen in zyn Ryk.
Dus denk ik dat zich meenig vleit,
Die noch zoud' zyn heel onbereit;
Indien de doodt hem smeet in 't bedt,
Dan zou hy dapper zyn ontzet,
En voelen staag een groot gequel,
Van 't geen hy meende daar hy wel
Voor zyne Schepper in bestondt:
En voelen zo dat hem de grondt,
Daar zyne timmering op staat,
Al vast ontglyt en heenen gaat:
En zou licht bidden om respyt,
Op dat hy noch na deze tyd
Mocht beter leven, als hy heeft
Tot heden toe voor Godt geleeft.

Maar laas! de doodt die valt als dan,
De menschen wel licht zo dapper an,

En geeft hem zulk een fellen slag,
Dat hy het niet verdoen en mach:
Maar moet met Carons boot dan voort,
En raakt als ik zo buiten boort.

O! die benaauthheit is te groot,
Die zo bestaat, als hem de doot
Komt sleepen in het duister graf,
En snyt de draad des levens af.

Dies is 't van nood' dat elk zyn staat
Wel onderzoekt, terwyl hy gaat;

Op dat hy in zyn laatste dag
Niet heeft te maken dit geklag:

Och! had ik doch geleefd in deugd,
En niet geacht des Waerelds vreugd.
Och! waarder nooit van my gehoord,
Een eenig onnut, ydel woordt.

Och! had ik 't twisten doch gemyt,
En nooit geleefd in haat noch nydt.

Och! waarder doch geen pronkery,
Van iemandt ooit bespeurt aan my.

Och! had ik nooit om dit, noch dat,
Een opgeblaazen hert gehadt;

Maar al wat ydel is verzaakt:

In 't kort, och! had ik 't zo gemaakt,
Dat ik waar heden onbelaan,

En namaals mocht ten hemel gaan.

Maar laat een ieder (wie het zy)
Hem wel bereiden, t'wyl dat hy
Noch mach (op dat hy vry mach zyn)
Van alle wroeging, smert en pyn,

En zich niet vindt bedroogen, dan
Wanneer hy 't niet verdoen en kan.

1 Cor. 10. v. 12. *Zo dan die meint te staan zie toe dat hy niet en valle.*

Syrach 3. v. 26. *Veelen heeft haar ydel vermoeden bedrogen, ende boos achterdenken heeft haar gemoet doen wankelen.*

Een andere toe-eigening op 't zelve voorval.

WY die des nachts te zamen gingen,
(Gelyk verhaalt is) in een schuit,
Die konnen dunkt my zonderlingen,
Op Godts Gemeente zyn geduid:
Als Godts Gemeente leeft in vreedem,
Zo komt 'er fomtyds iemandt by;
Die waant, dat hy als d'ander leeden,
Een goed en Christlyk Lidmaat zy.
Zo lang hy buiten druk mag leeven,
Zo schynt hy wel te staan, doch staat
(Gelyk ik deê) maar op de steeven:
Die hem (als my) heel licht ontgaat;
Want dan wanneer de felle baaren
Op Godts Gemeente vallen aan,
En die met kruis en druk bezwaaren;
Zo kan hy qualyk blyven staan;
Ja valt dan af, mit hy eerst waande,
Dat hy stont wel in Godes Boot;
Maar die zich nedrig stelt, blyft staande,
Schoon Godts Gemeente raakt in noodt.

LXXXVI. Op

Matth. 13. v. 21. *Hy en heeft geen wortel in hem zelven, maar is voor eenen tyd: ende als verdrukkinge of vervolginge komt, om des Voorwarts wille, zo wordt hy terstont ge-ergert.*

LXXXVI. *Op Arbeiden en rust.*

IK werk en woel my meen'gen dag,
Zo moed', zo mat, zo maf, dat ik verlang (met lusten)
Na d'avondt; op dat ik dan mach,
Van myne arrebeidt, en moeilyk werken rusten.
Als ik myn werk heb af gedaan,
Zo is het rusten my zeer zoet, en zeer vermaaklyk,
En als ik ben te bed gegaan,
Zo valt het slaapen my zeer aangenaam en smaaklyk.
Maar Ziel behoord' ik na de rust
Niet meer te hoopen, die niet is vermengt met droomen?
O Ja ik wis! ik heb ook lust,
Om in de zoete rust eerlang te mogen koomen.
Maar Ziel myn werk is noch niet af,
Zeer veel ben ik myn Heer noch schuldig te betaalen,
Eer dat ik neder zyg in 't graf;
Maar och! ik kan 't niet doen volkomen altemaalen.
Wat raadt myn Ziel? daar is voor my
Veel werk, en wynig tyd: geen tyd zal ik beleeven,
Zo lang, hoe lang dat die ook zy;
Daar in ik mynen Godt volkoomen eer kan geeven.
Maar Ziele, of ik wel ter neêr
Des avondts in het grafgerust zal kunnen zygen,
't En zy dat eerst noch myne Heer,
Van my volkomen werk en eere komt te krygen?
Wat my belangt, my dunkt van ja;
Ik kan schoon onvolmaakt, wel rusten zonder vreezen;
Maar Ziele hier moet Godts genâ

De oorzaak dan van zyn; want anders kan 't niet weezen.

Op Godts genade moet ik aan,

Daar door kan ik vermaak, en hoop, en trooft verwerven;

Maar wiert my geen genâ gedaan,

Zo most ik, niet alleen hier eens, maar eeuwig sterven.

't Komt altyd daar op aan, dat Godt

My moet genadig zyn; want zwaar is 't zich te draagen

Volmaaktelyk na Godts gebodt;

Doch schoon ik 't niet en doe, ik hoop hem te behaagen.

Op Godts genâ, verlang ik dan,

(Zo 't Godt belieft) dat my de avondt by zal koomen;

Op dat ik eens mach rusten, van

Myn arbeit die ik doe, en slaapen zonder droomen.

Myn Ziel hoe zoud' ik lange tyd,

Hier wenschen op der Aard' te zyn? mits ik myn dagen

Met druk en kommer meest verslyt?

Des avondts wensch ik niet dat ik noch weer zal dragen,

Het pak dat ik droeg op den dag;

En als myn werk is af, zo gaa 'k haast leggen slaapen;

En rust dan zo ik rusten mach:

Voorwaar waar is dan tyd, voor my, geneugt te raapen?

De arbeit baart my zelden vreugt;

En als ik leg en slaap zo schep ik ook geen vreugden.

't Zy my een vicze droom verheugt;

Doch meest zo sinaak ik dan of druk, of geen geneugden.

Myn Ziel hoe zoud ik niet met lust

Verlangen na die rust? ik denk als ik moet slyden,

Och! waar ik nu doch wel gerust,

Zo waar ik buiten noodt, om schipbreuk hier te lyden.

Doch Ziel, 'k moet niet met ongedult

Myn

Myn tyd (alwaar die lang, die doch is kort en nietig)

Besteen, neen Ziel, 'k ben voor myn schult

Wel schuldig lange tyd te werken onverdrietig

Wel aan; ô Godt! help zo myn loop

Hier stieren, dat ik mach na 't rusten zeer verlangen;

En hebben staag een zoete hoop,

Dat gy my in u ryk, eerlange zult ontfangen.

Psalms 13. v. 6. Ik vertrouwe op uwe goedertierenheid: myn herte zal zig verheugen in uw heil.

Openb. 14. v. 13. Zelig zyn de dooden, die in den Heere sterven, van nu aan, ja zegt de geest, op dat zy rusten moogen van haare arbeid: ende haare werken volgen met haar.

Op 't voorgaande.

En mensch die in de zonden heeft,

Na 's vleesch begeerte lang geleeft;

Maar nu met ongemak, zyn pak gaat dragen;

En dat hem 't pak, 't welk hy nu draagt,

Gedurig wroegt, en quelt, en knaagt;

Waar door hy walgt voor 't geen hem ging behagen;

En keert dierhalven zich tot Godt,

En houdt waar dat hy kan 't Gebodt;

Welk Godt, tot onze heil, ons heeft gegeven:

Zo heeft hy, na hy 't lastig pak

Heeft afgeleit, steeds groot gemak;

Ja kan in Godt gerust en vrolyk leeven.

LXXXVII. Op

Matth. 11. v. 29. Neemt myn jok op u, ende leert van my dat ik zagtmoedig ben, ende needrig van herten: ende gy zult ruste vinden voor uwe Zielen.

LXXXVII. *Op Abrahams Offerhande.*

DOen Godt met Abram heeft gemaakt een heil verbont,

Beloofd hy hem met een, te maken tot een Vader
Van een ontelbaar tal; en maakten hem ook kond,
Door wien dit groote Volk zoud' komen allegader:
Te weten Izaäk, die Sara zyne Vrou
Noch baren zoud', gelyk zulks ook daar na geschieden.
Dies Abram wierd getroost dat zulks geschieden zou.
Maar ziet wat vreemder zaak, Godt quam hem haast gebieden,

Dat hy dit eenig Kindt zoud' off'ren als het Vee;
En schoon't onmooglyk scheen dat Godt zyn Woordt
kond' houwen,

Als zulks geschied', nochtans hy na Godts woorden deê;
En bracht zyn lieve Kint (voorwaar een vast vertrouwen)
Ter plaats daar Godt de Heer had zulks te doen belast;
Vast denkend' Godt kan hem weêr van de doodt verwekken.

Hy maakt de plaats bereidt, en bindt zyn Zoone vast,
En leit hem op het hout, om't offer te voltrekken;
Maar Godt die meerder zag op zyn gehoorzaamheid
Als d'outerlyke daat, zondt eene van zyn Booden
Die Abraham belet; en van Godts wege zeid,
Dat hy niet voort zal gaan zyn lieve Kindt te dooden:
Doen hield Abram op, en Godt heeft deze daat
Gehouden voor gedaan. Voorwaar een groot gelooven
Bleek hier in Abraham, want hy straks heenen gaat,
Als Godt maar spreekt zyn Kindt van't leven te berooven.

Nu even zo gelyk als Abram wierd geboôn
Om zyn beloofde Zoon te off'ren en te dooden ,
Zo word ons ook belaft ons aardfche Leên te doôn ,
En in gehoorzaamheid te volgen Godts geboden ,
Al zyn z' na ons verftandt juist zo nootzaaklyk niet ,
En dat ons wynig nut dunkt in 't Gebodts beleeven ,
Zo moeten wy uit kracht om dat het Godt gebiedt
Ons tot gehoorzaamheid gantsch willig overgeeven.
Wanneer ons Godt belooft te maken heerelyk ,
En ons met een belaft ons zelve te verzaken.
Al heeft verzaken zelfs van heerlykheid geen blyk ,
Wy moeten nochtans ons ten offer willig maken ;
Een zaak die niet dan door 't geloof wort uitgewrocht.
Want zonder het geloof kan niemant tot Godt koomen ;
Godt wort niet door vernuft rein offer toegebracht.
De doodt der aardfche leen zal 't vleefch te veel voor
fchroomen ;
En dan wort zelden Godt recht offer toegebracht.
Want door het wangelooft en oude traage herten ,
Zo worden dikwils veel excuzen opgezocht.
Of 't dus en zo niet wel kan gaan met minder fmerten ,
Hier argueert men af , hier difputeert men om ;
Hier toe weet men veel ftof van gints en weer te haalen ,
En dit 's eilaas ! d'oorzaak waar door het Chriftendom
Al velt vervloeit , en komt by trappen neer te daalen.
Elk roept wel dat wy Godt gehoorzaam moeten zyn ,
Maar op de lichtfte wys zou elk dit garen giften ,
Verzaken alles , dat is 't vleefch te groote pyn ;
Men wil zyn liefste Kindt als Abram zo niet miffen ,
En die dat al wil doen , en zoekt wat eng te gaan ,

En zeid de wech is smal, ten mach dus breed niet weezen,
Dat ruikt te veel van 't vleesch, en zulks diend weg ge-
daan,

Die moet een vies hoofd zyn, die muggen zoekt te leezen.
Men eischt bewys, en vraagt, waar of 't in Godes
Woordt

In naakte termien staat, hoe lang het hair mach weezen;
Hoe juist het kleedt moet zyn eer 't mach door d'enge
poort;

Waar dat 'er van Tabak ooit wert verbodt geleezen;
En zulke vragen meer: die veeltids meest ontstaan
Uit een vertraagt gemoed, een hert voor 't kruis pad gril-
lig:

Want zo men Abrahams voorbeeldt zocht na te gaan;
En dat elk tot de deugd van herten was gewillig;
Zo zoud' men dikwils daar zo zeer niet tegen stry'n,
Maar zoeken om voor al, in prykel niet te blyven,
In deugd en heiligheid, elk om de meest te zyn;
En zo zou vast in 't goed elk dan den ander styven.

LXXXVIII. Op

Hebr. 11. v. 17, 18, 19. Door het geloove heeft Abraham als hy verzocht wierd Izaak ge-offert, ende hy die de belofte ontfangen hadde, heeft (zynen) eenighgeboorenen ge-offert [tot den welke gezegt was in Izaak zal u het Zaat genaamt worden] overleggende dat Godt machtig was hem ook uit den dooden te verwekken, waar uit hy hem ook by gelykenisse wedergekregeen heeft. Gen. 22. v. 1.

Matth. 17 v. 37, 38. Die vader ofte moeder lief heeft boven my, en is myns niet weerdig, ende die Zoone of Dochter lief heeft boven my, en is myns niet weerdig. Ende die zyn kruice niet (op hem) en neemt, ende my na en volgt, en is myns niet weerdig.

LXXXVIII. *Op de Geboorte Christi.*

ALs zich de mensch zo had verloopen,
Dat hy in zonden lag verzoopen;
Zo heeft hem Godt nochtans bemint;
Ja zo dat hy om deez' elenden
Weêr van de menschen af te wenden,
Gezonden heeft zyn enig Kindt.
Een Kindt hoewel zeer rijk van goede,
En alderedelst van gemoede;
Nochtans hier arm en slecht verscheen;
Ja zo dat hier schier nimmer minder
Ter Waereld komen Menschen-kinder:
Daar scheen naau dekzel voor zyn Leên;
Naau plaats voor hem om op te leggen;
Maar 't schynt wel naast, uit Lucas zeggen,
Of 't beeste stal zyn leeger wiert.
Een krib waar uit de beesten eeten,
Waar by heel licht is af te meeten,
Dat hy aanzienlyk noch verciert
Hier op de Waereld is verscheenen;
En zoo was ook zyn staat al heenen,
Zyn gansche leven (als men leeft)
Al was hy ook een Konings Zoone,
Dus quam hy zich hier zo vertoonen,
Als had hy d'Aard' niet waart geweest.

Een voorbeeldt dat ons moet verstreken,
Om ons tot ootmoedt op te wekken:
Want quam dien aldergrootsten Heer
Zo klein, en slecht hier op der aarde;

En was 't een Dienstmaagt die hem baatde :
Zo zyn wy immers alle zeer
Verplicht, om ons gering te stellen ;
En niet met hoogheid ons te quellen ;
Maar needrig ons te stellen aan :
En denken dat de Knecht niet meerder
Is als zyn Heer , dies wy (als weerder)
Hem niet voorby en moeten gaan.
En echter ziet men 't veel geschieden ,
Dat na aanzienlykheid veel lieden
Geweldig poogen : Ja op dat
Men zich aanzienlyk mach doen lyken ,
Zo ziet men hoe hier toe veel ryken
Niet sparen arrebeid noch schat.
Men ziet ook veel dat arme poogen
Wat groots te zyn in and'ren oogen ,
Niet ziende hare onmacht aan :
En komt men iemandt aan te spreken ,
En zeggen dat dit zyn gebreeken
En vruchten die uit vleesch ontstaan ;
Zo gaat m'er met veel reden tegen ;
Men zeid daar is geen Godtsdienst gelegen
In 't uiterlyke kleedt , als 't hert
Maar is ootmoedig en verslagen ;
Daar in heeft Godt alleen behagen :
Gelyk wel eer gesprooken wert ,
Verscheurt u hert en niet u kleêren ,
Dies als wy 't hert maar recht verneêren ,
Godt op het kleedt zo naau nooit zag ;
Wat scheelt het hoe dat wort gesneeden ,

Of 't ruim of eng is om de leeden ;
En ook wat stof het wezen mach.
't Is waar het hert is 't principaale,
Daar Godt op ziet, ja altemaale:
Als dat niet klein is in der daat,
Zo zal 't uitwendig kleedt niet gelden,
Schoon men zich hier zo need'rig stelden,
Als die in haare kleeders gaat.
Maar ik acht waarheid Syrachs reeden ;
Dat 's menschen lagchen, gank en kleeden
Zyn 's herts gestalte heel ontdekt:
't Schynt niet wel mooglyk dat een menschen,
Wiens herts verlangen lust en wenschen
Na Godt en 't Hemels wezen strekt,
Zich zo veel met zyn kleedt zal quellen,
Dat hy zich daat'lyk zoekt te stellen
Gelyk des Waerelds mode wert ;
En schoon 't zyn broeder mach bedroeven,
Noch echter daar in niet te toeven ;
Maar in zyn opzet vast volherdt.
Wat zal m' hier anders uit besluiten,
Wy die niet zien als maar van buiten ;
Dat zulk een hert noch niet te recht
Vernedert is, en niet geleert heeft
Van Christo (die hem heel verneêrt heeft)
Ootmoedig zyn, en klein en slecht.
d'Apost'len pleegen ook te leeren,
Om niet uitwendig met de kleêren
Of ander çiersel en gewaat,
Het lyf te çieren: maar alleen

Het hert te çieren met het geen
 Dat in Godts oogen çierlyk staat.
 De Heer beloofde eertyds meeden,
 De Docht'ren Zions neêr te treden;
 Om dat zy stout, aanzienlyk groot,
 En çierlyk haar uitwendig stelden,
 En lieten pracht en aanzien gelden:
 Dies Godt haar maken wild' ontbloedt
 Van alles zulks; en haar elenden
 En plagen in de plaatze zenden;
 Ja voor de goede reuk een stank;
 En voor 't gekrulde haar een kaalheid;
 En voor de schoone kleur een vaalheid;
 Zo zeer mishagden hem haar gank.
 Wel laat ons uit het voorbeeldt leeren
 Van Christus, ons heel te verneêren;
 Zierend' verder als de Waereld oogt:
 En niet na 't geen dat hoog schynt haaken;
 Maar ons gelyk de kleine maaken;
 Op dat ons Godt hier na verhoogt.

LXXXIX. Op

Luc. 2. v. 7. *Ende zy baarden haaren eerst-gebooren Zoon, ende wandt hem in doeken, ende leide hem neder in de kribbe om dat voor haarlieden geen plaatze was in de herberg.*

Luc. 9. v. 58. *De Vossen hebben hooien, ende de vogelen des hemels nesten: maar de Zoone des menschen en heeft niet daar by zyn hooft op nederlegge.*

Matth. 11. v. 29. *Leert van my dat ik zagtmoedig ben: ende nedrig van herten.*

Rom. 12. v. 16. *Tracht niet na de hooge dingen, maar voegt u tot de nedrige.*

1 Petri 3. v. 3. *Welker verçiersel zy, niet 't gene uiterlyk is, (bestaande) in het vlechten hairs, ende omhangen van gout ofte van kleederen aan te trekken.* 2 Tim. 2 v. 9. Jezaia 3. v. 17.

LXXXIX. *Opeen Kat die beslooten was.*

K ging in onze schuur onlangs een Kat besluiten ,
 Die (zo het schynen mocht) haast liever was daar bui-
 ten ;

Want doen ik eens de deur een wynig op liet gaan ,
 O snapt hy straks daar uit , al had hy reedt gestaan.
 Hier op zo viel my in : hoe dat 'er veele zonden
 Aan uit des menschen hert , zo haast het is ontbonden ;
 O liefd' , en vreze Godts het herte niet en sluit ,
 O berst het lichtelyk tot veele zonden uit.

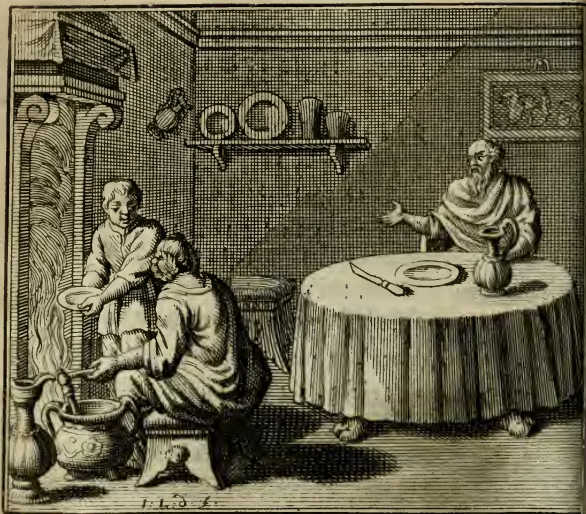
Het oogte poogt te zien 't geen schoon is en gevallig ;
 Het oor heeft gaarn 't geluit dat zoet is , en liefstallig ;
 De neus dat lieflyk riekt , de mont dat lekker smaakt ;
 En 't heele lyf voelt gaarn dat hert en zin vermaakt.
 So dan geen vreze Godts wort in het hert gevonden ,
 So gaat de lust te ver , en berst wel uit tot zonden :
 Hy schynen als de Kat tot uitgaan reê te staan ,
 Dies dient het hert wel dicht door vreze Godts gedaan.

Matth. 15. v. 19. *Uit het herte komen voort booze be-
 enkingen , doodslagen , overspelen , &c.*

Proverb. 23. v. 17. *Uw herte en zy niet nydig over de
 ondaaren : maar zyt t'allen dagen in de vreeze des Hee-
 en.*

Syrach 41. v. 17. *Myne kinderen bewaart den tught in
 vrede.*

XC. Op 't handelen van een Kan.

IK had onlangs een Kan met nat,
 Die goot ik uit, en merkten dat,
 Zo haast het water daar uit droop
 Dat straks de windt dan binnen sloop.
 Het is natuurlyk dat 'er niet
 Is hol, of wort vervult met iet.
 My dunkt; des menschen hert gelykt
 Zeer wel een zulken kan: Want wykt
 De deugd daar maar een wynig van,
 Zo neemt het straks weêr ondeugd an.
 Daar d'eene komt, de ander gaat,
 Daar 's altyd iets in, goed of quaad.

En onder alle zonden is 't
Dat hoogmoet met de meeste list
Daar in sluipt; ja zy is wel daar,
Eer dat men 't weet, of wert gewaar.
Om maar een woordt dat iemandt spreekt,
't Gemoed tot hoogmoedt wel ontfleekt.
't Neemt licht de yd'le eere aan,
Zo der wat pryslyk is gedaan.
't Loftuiten maakt het hert verheugd;
En dat geschiedt niet of de deugd
Van ootmoedt wort met een gemist,
En dat al eer men daar op gist.
Dies zo men 't hert niet wel en sluit,
Zo dryft de zond' de deugd daar uit.
Elk doe dan in zyn aarde vat
De deugd, en pas wel op zyn schat:
Op dat hy end'lyk niet bevint
Dat hy heeft in zyn kan maar windt.

O Godt! gy die de herten kent,
Doch ootmoedt in myn herte zent;
Op dat ik mach (met myn advys)
Van herten zeggen, GODT DE PRYS.

M 3

XCI. Op

Tob. 4. v. 14. *Ende en went u niet hoveerdelyk in het herte van uwe broederen, want in hovaardigheid is verderf, &c.*

Rom. 12. v. 16. *En zyt niet wys by u zelven.*

Matth. 12. v. 43. *Ende wanneer de onreine gheest van de mensche uitgegaan is, &c.*

XCI. Op de oeffening van een Hovenier.

E En Hovenier die op zyn Hof,
 Niet wel en past: maar is wat slof,
 Om 't vuil of onkruid uit te wiën;
 Die zal in 't voorjaar lichtlyk zien,
 Dat 't onkruid neemt de overhandt,
 En wast als offer waar geplant.
 En hy heeft groote moeit' daar van,
 Eer hy 't weer zuiver krygen kan.
 Maar zo hy 't straks ging wieden uit,
 Met lof, en wortel als het spruit,
 Zo zoud' hy met een wynig wiën,
 Zyn Hof des Zomers schoonder zien,
 De aarde schynt van beter grondt,
 Als doen het onkruid daar in stondt:
 Het goede zaadt dat krygt dan kracht,
 En wort volkomen voortgebracht.

Wel gy die in u jonkheid zyt,
 Ik bidt u neemt wel waar u tyd,
 En zyt niet achteloos noch slof;
 Om wel te wiën uw 's herten Hof.
 Want zo gy 't nu geen acht en slaat,
 Maar d'ondeugd vast inwort'len laat:
 't Zal zo haast zyn met vuil vervult,
 Dat gy 't weer zwaarlyk zuiv'ren zult.
 Dies plukt, ei plukt, terwyl 't is kort,
 Op dat het niet u meester wort:
 Doet vroeg de ondeugd uit de weeg;

De deugd heeft des te beter deeg;
En dan zal slaag ook u gemoet,
Veel beter zyn gestelt tot 't goed;
Als doen 't met ondeugd was bezet:
Want die de deugd op 't hoogst belet.

Maar laci! men heel wynig ziet,
Dat iemandt in zyn jonkheid wiet;
Het onkruid schynt te klein 't oog,
Men denkt wanneer 't is vast, en hoog,
En dat men 't klaar bekennen kan,
Zo zal ik 't wel eens vatten an,
En plukken 't met de wortel óp;
Nu pluk ik licht maar af de tóp:
En onderwyl zo wast de zond',
Zo vast en diep in 's herten grondt,
Dat als men al eens wied, en plukt,
Men 't halve quaad noch naau uitrukt:
Want m' is zo eigen aan het quaad,
Dat als men 't alderquaadste laat,
En volgen d'algemeene fleur,
Zo meent men 't mach zo heel wel deur;
Zich zelve men boetvaardig schout;
Doop, Avondtmaal men onderhoudt,
Als waar men Leden van Godts Kerk;
Maar onderwyl zo blykt aan 't werk,
Dat 't hert noch is al zeer vervuult,
En d'ondeugds wortel daar in schuilt.
Wanneer 't eens regent op 't onkruid,
Zo spruit de wortel weder uit.
Zo ook als 't hert eens oorzaak krygt

Tot ondeugd, ondeugd daar uit flygt;
 Waar aan men merken kan dat niet
 De Wortel heel is uitgewiet.

Klaagl. Jerem. 3. v. 27. *'t Is goet voor eenen man dat hy het jok in zynen jeugt draagt.*

Matth 3. v. 8. *Brengt dan vrugten voort der bekeeringe weerdig.*

Hozea 7. v. 15. *Zy keeren zich, [maar] niet [tot] den alderhoogsten.*

XCII. *Op 't Lyden Christi.*

K Omt Menschen treurt en weent, g'hebt dubbelt stof
 en reden,

Wanneer gy wel bedenkt wat Christus heeft geleden,
 Doen hy hier heeft verkeert in 't jammer traanen-dal;
 Denkt wat hy spot en smaet moest lyden overal:
 Hoe dat hy wert verdrukt, verstooten, en verschooven;
 Ja lyden aangedaan; 't welk noch de smaet gaat booven:
 Ja van zyn dienaars zelfs, Judas Ischariot,
 Wiert hy verkocht, verraan, geleverd tot een spot.
 Men heeft een dooren kroon, uit spot, voor hem gaan
 maken,

En spotlyk opgezét: waar by hy staag most sinaken:
 Maar hy heeft met gedult, als een onnoozel Lam,
 Geleen; wat haat, wat smaet, wat spot dat op hem quam.
 Ook heeft men hem, helaas! geleid op zyne leden,
 Een kruis, een bitter kruis, waar meê hy voort moest treden;

Tot dat men hem daar heeft met nagels aangehecht,

En

En hem zo met het hout na boven opgerecht :

Daar hing 't zachtmoedig Lam doen tusschen Moordena-
ren ;

Die om haar boosheid daar meê opgerichtet waren.

In deze groote noodt heeft Christus noch gebeên ,

Voor die waar van hy heeft dus veele leet geleên.

Daar hing het Lam bezet met Wolven ende Draken ,

Die sperden tegen hem haar monden op , en spraken :

Fy uws , hoe fyn breekt gy den Tempel , ende recht

Die in drie dagen weer , gelyk gy hebt gezegt :

Meer spottelyke reên hy aan het kruis noch hoorden ;

Maar doen 't was al vervult : zo sprak hy deze woorden :

Riepluid' , *Ely, Ely, Lamma Sabachthany* ,

Dat is : Myn Godt , myn Godt , waarom verlaat gy my.

Helaas ! myn keel is droog , myn tonge voel ik kleven

Aan het gehemelte myns monds ! Ach droevig leven !

Hier schynt voor my geen drank , als galle en azyn :

Myn hulp , helaas ! myn hulp schynt ver in deze pyn ;

Jazelfs myn Vaders gunst die schyn ik hier te derven :

Dus vast myn kracht vergaat , en wort gelyk potscherven.

Waar , waar of ooit een mensch dus wynig hulpe vandt ?

Doch Vader myne geeft beveel ik u handt.

Doen hy dit had gezeid heeft hy den geest gegeven ;

Daar scheiden hem de doodt doen van het droevig leven :

Daar hing 't onschuldig Schaap , daar hing 't onnoozel

Lam ;

Waar aan men in de druk nooit gramschap en vernain :

Maar ging het altemaal geduldelyken lyden ,

Om ons van Hel , en Doodt , en Duivel te bevryden ;

Om ons , maar stof en aard' , om ons maar drek en slyk

Om ons , zeg ik , daar door te brengen in zyn ryk.
O weldaat overgroot ; daar 's stof , hoewel dit lyden
Het hert tot treuren dringt , met eene te verblyden.
Dank , dank en lof zy hem , die dit heeft uitgewrocht ;
En ons tot vrygheid door Christum weêr gebrocht.

Elk denkt nu by hem zelfs ik heb myn Heer bedrogen ,
Veracht , bespot , versinaat , gelaster en bespoogen ;
Ik heb myn Meester zelfs gebracht in pyn en noodt ;
Ja met myn eigen handt genagelt en gedoot.
Want 't was om mynent wil dat hy also veracht wert ,
Dat hy also bespot , verdrukt , versmaat , belacht wert.
Om my is 't dat hy staag een geesling heeft geleên :
Voor my is 't dat hy heeft zo vroomelyk gestreên.
Ach ! als men dit bedenkt , wie zal niet treurig klagen ;
Want zelve de natuur kond' 't ongelyk niet dragen :
De Zon is schuil gegaan , en heeft 'er om getreurt ;
Het kleet des Tempels is daar door in tweên gescheurt :
De dooden quamen uit de graven meenigvuldig ;
De Aardkloot heeft geschut en wert zo 't schein ondul-
dig ;
Ja 't heeft 'er altemaal om Christi doot geweent ;
Dan menschen al'te veel die bleven noch versteent ;
Die achten 't lyden niet , noch wat het wou bedieden :
Maar laat ons wyzer zyn als die versteende Lieden.
Laat ons met d' Aardkloot vry ontfellen ons , wanneer
De Zon zich wat verschuilt , en straalt niet op ons neêr.
Als 's morgens ons de Haan komt in de ooren kraayen ;
Laat ons met Petrus dan onz' zonden vry beschraayen ,
Voor dat wy meenigmaal verzaakten onze Godt ;
Ja voor dat hy van ons zo dikwils is bespot.

Laat ons ook wraak'loosheid uit dit ons voorbeeld leeren,
 Van hem die in zyn leed nooit wraake ging begeeren :
 Hy die de heerschappy en eer en aanzien vloot,
 Ons met zyn voorbeeld sterk tot alle kleinheid noodt :
 Wy mogen hier met hem onz' eigen wil niet leven ,
 Maar moeten onze wil aan Godes overgeven ;
 Opneemend' onze kruis als Christus heeft gedaan ;
 Ja zelfs wanneer men wil met ons ten offer gaan.
 Veel meer noch als het kruis niet zwaar is om te dragen !:
 En naau een kruis zou zyn quam 't niet door ons mishagen ,
 't Geen zelfs het lyf niet raakt ; ja maar een vluchtig
 woordt ,
 Is immer meerder reën dat men geduldig hoort.
 Och ! laat ons altyd zien , dat Christi droevig sterven
 Voor ons niet is vergeefs : maar dat wy mogen erven
 Zyn Ryk en worden ryk door zyn armoed' en schâ ,
 Het welk zo zal geschiên , zo wy hem volgen nâ.

XCIII. Op

Jezaia 53. v. 3, 4, 5, 6, 7. Hy was veracht, ende de onweerdigste onder de menschen, een man van smerten, ende verzocht in krankheid, &c. waarlyk hy heeft onze krankheden op zig genoomen, ende onze smerten die heeft hy gedragen &c. maar hy is om onze overtredinge verwondet, om onze ongerechtigheeden is hy verbryzelt: de straffe die ons de Vreede aanbrengt was op hem; ende door zyne striemen is onze geneezinge geworden, &c. doe wierd hy verdrukt, dog hy en dede zynen mondt niet op: als een Lantwerf hy ter slachtinge geleid, ende als een schaap dat stom is voor het aangezichte zynerscheerders, also en dede hy zynen mondt niet op.

Hebr. 13. v. 12, 13. Daarom heeft ook Jesus, op dat hy door zyn eigen bloedt het volk zonde heiligen, buiten de poorte geleeden, zo laat ons dan tot hem uitgaan buiten de Le-gerplaatze, zyne smaadheid dragende.

XCIII. *Op't gaan ingoed enook in regenachtig
weder.*

IK ging eens wand'len langs de wegen,
En t'wyl ik ging zo quam een regen,
En maakte my al vry wat nat,
Waar door ik straks te snelder tradt;
Ik werde van de bui gedreeven,
Als of het Paard wiert 't spoor gegeven,
Waar door ik ging de weg veel eer,
Dan of 't gebleven had mooi weêr.
En doen zo quam in myn gedachten;
Hoe traag wy zyn in 't deugd betrachten,
In deze aangename tyd:
En hoe wel eertyds groote vlyt,
Ons ouders deden doen de daagen
Zyn boos geweest, vol noorde vlaagen;
Al was de noot doen groot en sterk;
Noch groeid' en bloeiden Godes Kerk,
Veel meer als in deez' vrye tyden,
Daar in m'om deugd schier niet moet lyden.
't Schynt of door zoetheid van de tyd
De Pellegrim schier neder glyt.
En door dit traage deugd beleeven,
Wy Godt wel dubbelt oorzaak geeven;
Om ons (zo hy ons noch bemint)
Te zenden bui' en noorde wint.
't Schynt wel doen doet ons meer vertragen;
Dies zal men spoên, Godt dient te jagen.
Voorwaar een dwaasheid in de mensch,

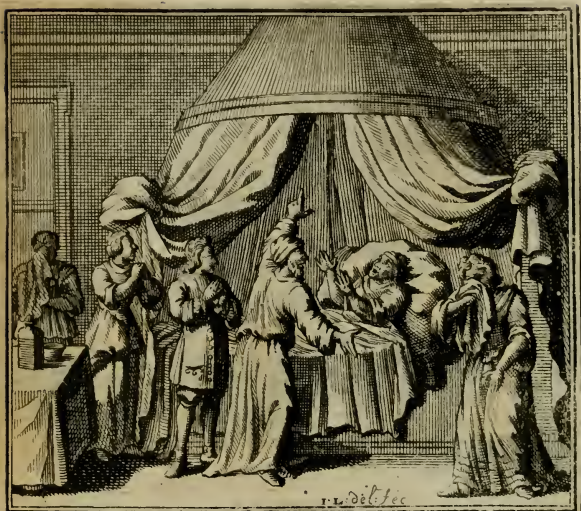
Dat

Dat nu hy 't weêr heeft na zyn wensch,
Gaaf 't deugden padt veel trager treden,
Als doen m' hem alle smaaf aandeeden.
Och! laaf ons doch noch waken óp;
Eer dat ons Godt ook met het fóp
Van kruis en lyden komt begieten;
En doet ons 't leven fchier verdrieten:
Het welk hy licht haaf zal befaan;
Zo wy dus traaglyk blyven gaan.

1 Petri 4. v. 17. *Want het is de tyd dat het oordeel be-
ginne van het huis Godts: ende indien het eerst van ons
(begint) welk zal het einde zyn der gene die den Euangelie
Godts ongehoorzaam zyn.*

XCIV. Op 't onverhoeds sterven van een zwaarlyvig man.

'k **Z** At tot een Koopmans t'Amsterdam,
 Eens aan 't Kantoor, daar doen ook quam
 Een Vries, een Schipper zo het scheen,
 Een Man heel zwaar van Lyf en Leên,
 Hy was volslagen dik en hoog,
 En dies aanzienelyk in 't oog:
 Doch hoe geweldig hy ook leek,
 Zyn nietigheid noch meerder bleek:
 Want t'wyl hy na de reek'ning keek,
 Zyn hoofd al zachjes neder streck;
 En hadden wy hem niet gevat,

Hy heel ter Aard' gevallen had.
Maar nu zo leiden wy hem neêr,
En zagen zo terstont niet meer
Verstant, noch krachten in de Man;
En 't leven scheid' ook straks daar van.

Een voorval dat wel meer gebeurt,
En waar aan dat ik heb gespeurt,
Hoe nietig dat een mensche is,
Al schynt zyn leven noch zo wis;
Al was de Reuze sterk en groot;
Al heeft 'er Samzon veel gedoodt;
Hoe heerlyk ook Beltsazar scheen;
Hoe God'lyk ook Herodes reên,
Het volk geacht heeft en vol geeft;
Noch heeft de doodt haar niet gevreesd;
Maar haar al t'samen neêrgeftort:

Ja schielyk 't leven afgekort.
En dat gaat noch zo dag aan dag,
De doodt haalt alderleye slag,
Hoe sterk, hoe heerlyk, wys of ryk;
Hy maaktze alle tot een lyk.
Veel onverhoets: Dies niemandt leeft,
Die hier een uurtje zeker heeft.
En echter blykt, aan 't geen men werkt,
Dat menig 't zo niet aan en merkt;
Men leeft als of d'onsterfelykheid
Zich hier alreê waar by geleidt;
Men stelt zich schier als Goden aan;
't Lyf wort alom veel çiers gedaan,
En meest het hooft; het hair dat wort

Gekemt, gekrult, en is 't te kort,
 Of vreemt van kleur, gekrult, noch zacht;
 Daar wort een pruik op 't hooft gebracht.
 Daar gaat de zot dan ftryken heen,
 En meent hy 's meerder als gemeen;
 Te meer, bewyft men hem veel eer,
 Met knikken, neigen, knielen neêr;
 't Welk veel gebeurt, ja zulk een zot,
 Die eertmen dikwils meer als Godt.
 Doch veele zyn van minder staat,
 En opgetooit in minder graadt;
 En worden dies ook min ge-eert:
 Doch elk is (dunkt hem) eere weert:
 En in 't gemeen bewyft men meer
 Het fchepzel, als de Schepper eer.
 Daar't fchepfel doch niet iets en heeft.
 Dat hem de Schepper niet en geeft;
 Verftant, memorie, fchoonheid, kracht,
 Wort al van Godt hem toe gebracht.
 Houdt die zyn hulpe maar eens of,
 Zo leit de menfch terftont in 't ftof;
 Geen lit hy meer verroeren kan,
 Al is hy noch zo'n grooten Man.

Pfalm. 39. v. 5. Heere maak my bekend myn einde, ende welke de mate myner dagen zy; dat ik wete hoe vergankelyk ik zy.

Syrach 10. v. 11. Heeden is iemand Konink, ende morgen zal hy fterven.

XCV. *Op't sluiten van Poorten of Deuren.*

W Anneer de dag is weg gekroopen,
En dat de nacht ons komt belooopen,
En ik my voegen wil na 't bedt;
Zo gaan ik poort en deuren sluiten,
Op datter niemandt komt van buiten,
Die my berooft, of rust belet.
En dan komt wel in myn gedachren,
Het sluiten dat noch staat te wachten,
En eens zal zyn voor eeuwiglyk;
Na Christus komen zal te uitten,
Gaaf van my boozen, blyft daar buiten,
g'Hebt part noch deel hier in myn ryk.
Hoe naar is 't buitens-huis te blyven?
Wanneer de koud 't lyf doet verstyven?
Of dat de lucht wort (in der nacht)
Bezet met storm, en sture vlagen?
Met bliksem, en veel donderslagen?
Waar door men 't einde schier verwacht?
Maar och veel banger nog zal 't weezen,
Als die Sentencie wort geleezen;
Ik ken u niet, wilt buiten staan.
Want dan zal alle goet verdwynen,
En alle noodt terstont verschynen,
Het hert zal van benaauthheid slaan;
Het licht zal alles zyn geweken,
't Gewisse zal onleid'lyk steeken,
Gelyk een worm die nooit vergaaf;
Daar zal alom zyn droevig huilen,

Ja 't zalder banger als in kuilen
Vol Leeuwen zyn. O droeve staat!

Nu als de quade zo verftooten,
En 't Ryk wel vaft is toegeslooten,
O, ô! hoe vredig en geruft,
Zal 't voor die binnen zyn dan weezen?
Zy zullen dief nog onweer vreezen;
Maar hebben 't alles wat haar luft.

Voorwaar 't verfcheel is niet te uiten,
Van 't eeuwig binnen zyn, of buiten.
Och! of men dat te recht bedacht!
En overleide, als wy poorten
Of deuren fluiten, van wat foorten
Wy mogen zyn van Godt geacht.
Licht zal 't befluit zyn twyfelachtig,
Maakt men zich zelfs maar recht indachtig,
Hoe wynig nut wy rechten uit.

Is 't zo laat ons terftont op waken,
En eer wy flapen, zien te raken
In Godts genâ: licht of hy fluit.
En als de deur is toegesloten,
Hoe lang, en bang 't ons heeft verdooten,
Zo wort hy nooit weêr opgedaan.
Hier kan men altyd weêr ontfluiten,
En laten iemandt in van buiten;
Maar dan zal 't al heel anders gaan.
Die 's avondts in een Stadt wil weezen,
Die ver is weg, die spoeit uit vreezen
(Van al te laat) zich dapper voort.
Laat ons zo haaften in te koomen,

Ter plaats daar rust nooit wort ontnoomen,
Eer Godt noch sluit des Hemels poort.

Matth. 25. v. 10, 11, 12. *Ende die gereet waaren gingen met hem in tot de bruiloft, ende de deure wiert geslooten. Daar na quamen ook de andere maagden, zeggende, Heere, doet ons open: ende hy antwoorde zeide, voorwaar zegge ik u, ik en kenne u niet.*

Hebr. 4. v. 1. *Laat ons dan vreezen, dat niet t'eeniger d, de belofte van in zyne ruste in te gaan nagelaten zynde, mand van u en schyne achter gebleven te zyn.*

[CVI. *Op zeekere voorvallen my ontmoetende, onder 't varen in een Veerschuit.*

WAnneer ik onder in een Schuit,
Somwylen strek myn leden uit;
Zo beurt het wel, dat ik aldaar
In 't duister wort de slaap gewaar;
En na dat die weêr is gegaan,
Zo wort'er dikwils op gedaan
Een luik, waar door de Zon zyn licht
My schynen laat in myn gezicht;
Waar voor myn oogen zyn beschroomt,
Zo haalt het haar beschynen koomt;
Want 't valt haar moeielyk, en zwaar,
Wanneer 't zo schielyk komt by haar.
Door dien dat door de duisternis,
't Gezicht te zeer bedorven is.
Maar als 'k een wyl weêr heb geweest
In 't licht zo wort het niet gevreesd?

Ja 't valt dan aangenaam en zoet,
En 't doet verheugen het gemoet.

Dus dunkt my dat het meê bestaat.
Met die op 't padt der zondaars gaat,
En in de zonden leit en slaapt,
Zyn vreugt in d'yd'le dingen raapt;
Ja die als voor zy Goden houdt,
Daar hy van herten op vertrouwt;
Doch nu van Godt verlichting krygt,
En dies uit zyne slaap opstyg;
Die mensch heeft dan een groote strydt,
Vermits hy door te langen tyd,
In 't duister zyn wiert gansch ver-aart,
En dies veel zonden heeft gebaart;
En nu hem Godt aan 't herte roert,
En 't licht als voor zyn oogen voert;
(Hoewel 't zyn Ziele wel behaagt)
Maakt dat hem zyn gewisse knaagt;
En byt, en tergt, dat hy naau weet,
Waar hy zich wenden zal van 't leet.
Vermits hy weêrzyds wort geparst,
Nu dringt de een, dan d'ander 't hartst.

Indien hy dan zyn oogen sluit.
En bluft het licht der waarheid uit;
Zo wort hy erger als voorheen.
Eer dat het licht hem noch verscheen

Maar zo hy zich dan wat verpynt,
En met geweld als 't licht verschynt,
Zyn oogen opent; ja met vlyt
Zoekt in het licht te zyn altyd;

Zo voelt hy dat het hem verheugt,
Ja leeft dan in veel meerder vreugt,
Als doen hy in het duister lag,
En niet het licht der waarheid zag,
Hoewel hy doe zyn dertel vleis,
Scheen gantsch te geven zynen eis;
Want daar door komt nooit ware rust,
Want als hy heeft geboedt zyn lust,
(’t Welk haast geschiet) zo walgt hem ’t geen,
Dat eerst voor hem wat lekkers scheen.
Ook komt dan dikwils in de steê,
Van wellust, hooft-pyn, herte weê;
Verschrikking, dulheid, sierecyn;
Verrotting, krimping, leede pyn.

Maar die van ’t licht om schaduwt wert,
Gevoelt wat anders in zyn hert.
Indien hy ’t licht dan niet versmaat;
Maar zich daar door bewegen laat:
Ja hoe hy meer de deugt hanteert,
Hoe hy ’t deugt doen noch meer begeert:
Want hy gevoelt dan hoe daar uit
Gerustigheid en vreugde spruit;
En vreê met Godt; en zyn gewiss;
En met zyn evenmensch; Ja is
Vol hoope, dat hy ’t namaals al
Wat hy begeert genieten zal.

O Licht! hoe aangenaam zyt gy?
Ik wenschte dat ik altyd my
Van u omschaduwt vinden mocht,
Op dat ik nooit verkeert en wrocht.

O Godt! zo ik noch ergens mis,
 (Gelyk 't niet dan te blyklik is)
 Zo stelt my 't licht wat klaarder voor,
 En wyft my doch het rechte spoor;
 Ja sterkt daar by ook myn gezicht,
 Dat ik nooit fchroom noch fchril voor 't licht
 Maar daar met lust en vlyt na haak,
 En u mach dienen met vermaak.

*Prov. 4. v. 19. De weg der godloozen is als donkerheid
 zy en weten niet waar over zy ftruikeken zullen.*

*Joh. 1. v. 9. (Dit) was het waarachtige licht, 't welk
 verlicht een iegelyk menfche komende in de waereld.*

*2 Petr. 1. v. 19. Ende wy hebben het Prophetifche woor
 dat zeer vafst is, ende gy doet wel dat gy daar op acht hebt
 als op een licht fchynende in een duifkere plaatze.*

XCVII. Op 't Hemelvaart Chrifti.

NA Chriftus was in d'aard gedooken,
 Zo is hy wederom ontlooken;
 Doch is op d'Aarde niet gebleven;
 Maar heeft ten Hemel zich begeven,
 En fchoon hy fcheen van geender waarden,
 Als ook zyn poogen hier op aarden;
 Zo had hy nochtans zulke krachten,
 Dat Aarde, Lucht, noch menfchen machten
 Hem konden houwden hier beneden;
 Maar is na boven door getreeden.

Een voorbeeld dat ons moet verftrekken,
 Om onze herten op te wekken;

Om uit de zonden te ontwaaken,
 En na den Hemel ons te maaken:
 Dat is, om met 't gemoet hier booven
 By Godt te wand'len, hem te looven:
 Zo wy hier na geduurig poogen,
 Zo zal ons Godt ook eens verhoogen;
 En schoon wy hier van vernedert lyken,
 Zo zal 't nochtans eens alles wyken,
 Wat ons nu op der Aard' mach houwen:
 En dan zo zal men klaar aanschouwen,
 Hoe helder 't wezen Godts mach lichten,
 Dat nu leit scheem'rig in 't gezichten.
 Hier is 't dat wy 't volmaakte missen,
 Maar daar is 't zeker en gewissen.
 Maar op dat wy dat wis verkrygen,
 Zo moet men hier uit 't stof opstygen;
 En niet aan 't zienlyk blyven hangen,
 Maar aan 't onzienlyk met verlangen.

Handel. 1. v. 9. *Ende als hy dit gezegt hadde, wierdt hy opgenoomen daar zy het zage, ende een wolke nam hem weg van haare oogen, &c.*

Col. 3. v. 1. *Indien gy dan met Christo opgewekt zyt, zo zoekt de dingen die boven zyn daar Christus is, zittende aan de rechter- (hand) Godts: bedenkt de dingen die boven zyn, niet die op der aarden zyn, want gy zyt gestorven en uw leven is met Christo verborgen in Gode, wanneer (nu) Christus zal geopenbaart zyn, die ons leeven is, dan zult ook gy met hem geopenbaart worden in heerlijkheid.*

XCVIII. *Op't snoeyen en ente in de Lente.*

't IS Bouman nu u tyd, in deze zoete Lenten,
 U Boompies na den eifch te enten;
 En daar weêr looties op te zetten, daar gy acht,
 Dat gy goê vruchten af verwacht.
 Maar Bouman leert hier uit; u Kinderen te snoeien,
 In hare Lente-tyd en groeien:
 En plant haar weder in, t'wyl zy zyn in haar jeugt,
 De rechte looties van de deugt.
 Wilt gy dat aan u Boom komt goede vrucht te waffen,
 Zo dient gy daar nu op te paffen;
 Wilt gy dat uwe Kindt in deugden groeit, en bloeit,
 Zo ziet dat gy 't nu ent, en snoeit.
 Zo gy de Boom niet ent, maar laat in 't wild' opflygen,
 Zo zult gy geen goê vruchten krygen.
 Wel leert dan, Bouman leert, uit uwe Boomen enten;
 Dat gy u Kinders in haar Lenten;
 En onderjarigheid, het quaat af-wennen moet,
 En in haar weder planten 't goet.

Syrach. 7. v. 24. *Hebt gy kinderen, onderwyft dezelve, ende buigt haren hals van der Jeuget aan.*

XCIX. *Op versaagtheid en kloekmoedigheid
der Honden.*

E Ens hoord ik op een Avondt-stondt,
(Zo als ik gaan quam) eenen Hondt;
Die blafte met een luide stem,
Zo lang ik verre was van hem?
Maar doen ik dichte by hem quam,
Zo was 't dat ik geen Hondt vernam:
Hy zweeg doen stil en school voor my;
Maar doen ik hem wat was voorby,
Zo quam hy weder voor den dag:
En blafte weder als hy plach.
Waar aan ik merkte dat het beest,
Niet zeer kloekmoedig is geweest.
Maar 't leek (door dien hy school zo ras)
Dat hy een bloode blaffer was.

Siet hier gy die van deugden roemt,
En u een dapper Krygsman noemt;
Ziet Pocher, ziet hier hebt gy nu,
Het rechte evenbeeld van u:
Gy roept wel luid' van deugt en goet,
En hoe een Christen leven moet;
En zegt ook dat gy met gedult,
Veel Kruis en druk verdragen zult;
Maar als'er deugt moet zyn gedaan,
En 't op een dulden dient te gaan,
Dan is het met u bykans niet;
Geen kloekheid men dan in u ziet;

Gy hebt de kloekheid, als de hondt;
Niet in de grondt, maar in de mondt.

Ei gy die hier in zyt geraakt,
Ik bid u dat gy 't beter maakt;
Zyt waarlyk kloek: en niet in schyn,
En wilt geen bloode blaffer zyn;
Doet als de kloeke Honden; doen,
Die byten eer men 't zou vermoên.
Ik wil u dan in dit geval,
Een voorbeeld toonen, 't welk u zal
Met ving'ren wyzen, hoe gy moet
Al zwygend' neerstig zyn in 't goed';
Ik quam eens met myn Vader gaan,
Daar ik een groote Hondt zag staan,
Wy liepen dichte by zyn spys,
Het welk de lincker werde wys,
En quam al zwygend' na ons treên,
En quetsen datelyk myn been;
Ja heeft myn Vader met geweld,
Terstont ter aarden neêrgevelt;
Hy greep hem onder aan zyn broek,
En rukten daar uit ook een hoek,
En dat al zonder groot gebaar;
Waar meê hy heeft bewezen klaar,
Dat zyn kloekmoedigheid bestondt,
Niet in de mondt, maar in de grondt.
Zo even moet gy metter daat,
En niet met veele bloote praat,
Betoonen u kloekmoedigheid;
Want in het doen de kloekheid leit.

Die luide roept van zyn bedryf,
 Heeft veeltids 't doen niet veel om 't lyf;
 Het spreekwoordt is al lang geweest:
 De blootste honden blaffen meest.

2. Petrie. 2. v. 18. *Want zy zeer opgeblaazene ydelheid spreekende, verlokken door de begeerlykheeden des vleesches.*

1. Tefsal. 4 v 10, 11. *Wy vermanen u broeders, dat gy meer overvloedigh wort: ende dat gy u beneerstight stille te zyn ende uwe eigene dingen te doen, eef.*

C. Op 't Zeilen met een Schuitje.

't **G** Ebeurd' eens dat ik de Zaan,
 Wild' met een Schuitje zeilen gaan,
 En schoon de Windt blies vinnig óp,
 Zo zet' ik echter 't Zeil in tóp,
 My docht ik had een styve Boot,
 En dies Licht van de windt geén noodt!
 Ik stak van Landt, maar doen ik quam
 Daar ik de vrye windt vernam;
 Ontschoot het my; want ziet de macht
 Des winds, heeft zo veel by gebracht,
 Dat 't boortje onder water ging,
 En ik in 't schuitje water ving;
 En 'k dreef, na dit myn ongeval,
 Te met ook na de lager-wal.

Ei let of 't dus niet meê en gaat,
 Met veele van een kleine staat,
 Die door wat erf, of huwelyk,

Haar met een wynig dunken ryk.
 En mits zy 't goet niet zyn gewent,
 Zo neemt het wel een qualyk endt;
 Want zy haar staat zo stelle aan,
 Of 't nimmermeer mocht zyn verdaan:
 Men koopt een Huis, of Tuin, of Schuit;
 Men bouwt, men plant, of vaart wel uit,
 En koopt, en handelt gins en weêr;
 Men teert men sineert gelyk een Heer;
 En licht loopt het Fortuin haar mis
 Zo dan het goet niet groot en is,
 Zo valt haar schuitje om als myn,
 Waar door s' een last en plage zyn,
 Voor die haar crediteerden 't goet;
 Of nu mits vrindtschap hulpe doet,
 Voorwaar het is een stout bestaan,
 Op kleine win zo breet te gaan;
 Doch schoon men 't doet op groot gewin,
 Het quaad is licht niet veel te min;
 Want 's Heeren goet onnut verquist,
 Al heeft men 't veel, is zeer gemist.

CI. Op

Luc 15. v. 13. Heeft al zyn goet doorgebraght leevende overdadiglyk.

2 Petri. 2 v. 13. Ende zyn Weelderig in haare bedriegerien als zy inde maaltyden met u zyn.

Proverb. 21. v. 17. Die blydschap lief heeft die zal gebrek Lyden.

*Luc. 16. v 19. Ende daar was een Zeeker ryk mensche, ende was gekleedt met purper ende Zeer syn Lyn-
 waat Levende alle dagen vrolyk ende prachtigh.*

CI: *Op't reyen over't Ys elk om't snelste.*

WY zien hoe 's Winters over 't Ys,
Veel Menschen reyen elk om prys,
Ja gantsche troepen ziet men wel
Dan komen tot dat zeltsaam spel;
Daar menig dan om prys en eer,
Zo dapper zich stelt in de weer,
Dat hy (al is het kout) zo woelt;
Dat hy al dikwils rollen voelt,
Langs zyne kaken 't ziltig nat;
Zo dat hy wort zeer moed' en mat,
Voorwaar hy 's hier zo bezig in,
Als of een overgroot gewin,
Voor hem in dezen handel stak;
Daar 't loon niet is als ongemak.
Of dunkt het iemandt meer te zyn,
Ik zeg het is een bloote schyn,
Want beeldt hy zich niet in, 't is niet;
Verdwynt de lust 't spel baart verdriet.

Wel gy die prys begeerig zyt,
En schroomt om eer, voor moeite noch vlyt;
Ik weet een kost'lyk goet voor u,
't Welk kryg-baar is, indien gy nu
U vlyt daar toe zo zeer aanlegt,
Als van het reyen is gezegt:
Dat 's 't eeuwig leven. O! een staat,
Die 't alles hier te booven gaat.
En om te komen tot dat goet,

Hier deugt bewezen worden moet.
Wel aan dan Christ'nen komt en speelt,
Gy die aan troepen zy verdeelt;
Kom zeg ik lustig op de baan,
En spant nu elk zyn krachten aan,
Om dezen prys loopt elk voorby,
En leit niet dat'er iemandt zy,
Die meerder lof als gy verkrygt,
En hooger in de deugt op-slygt:
Doch schoon gy iemandt hooger ziet,
Laat echter 't loopen daar om niet;
Want 't is hier zo niet dat juist een,
Die snelst loopt, krygt de prys alleen.
O neen, maar ieder diese jaagt,
Die krygt zo veel als hem behaagt.

Nu gy die Christen troepen heet,
Laat zien hoe gy u plicht bekleet;
Ik zie wel dat gy prys bemint,
En garen eer en rykdom wint;
Maar zoekt de alderzekerst' niet;
Maar die gelyk de schaduw vliet:
Elk jaagt om 't zeerst om tydlyk goet,
En zoekt het hier in overvloed.
Ja door d'uitwendigheid, en pracht,
Tracht elk om 't meest te zyn geacht;
Als de een wat gierlyk gaat gekleed,
Zo schynt het d'ander bykans leet,
Dat hy niet zulken nieuw fatsoen
Meê straks mach aan zyn leden doen;
Ja is beschaamt, wanneer by niet

Zo juist gelyk hy and're ziet,
 Is hoofs en net; ja overal,
 Vindt hy schier aan zich zelfs misstal,
 Dus gaat het niet met 't kleet alleen,
 Maar ook met 't huisraat in 't gemeen;
 Elk zoekt op 't zeerst te stek en uit,
 Licht of 't een gek tot eere duit.
 't Welk 't meeste loon is dat het geeft,
 En lichtmen noch dit loon niet heeft:
 Want die zo uitsteekt in de pracht,
 Licht wort van ieder uit gelacht.
 En doch wat heeft de pronkaart meer,
 Als windt, en ingebeelde eer?

1. Cor. 9. v. 24 *Weet gylieden niet, dat die in de Loopbaane Loopen, alle wel Loopen, maar [dat] een den prys ontsangt? loopt also dat gy [dien] moogt verkrygen.*

2. Petri 1. v. 5. *Ende gy tot het zelve ook alle neerstigheid toebrengeude, voeght by uw geloove deugt, ende by de deugt kennisse, ect.*

CII. Op een ongeval my overkomende door stoutelyk op't Ystereyen.

Als eens het water styf en hert,
 Door groote kou gebakken wert,
 Zo ging ik reyen over 't Ys,
 (Gelyk dat is der kinders wys)
 Ik deê voorwaar ook Kinder werk;
 Vermits het Ys noch was niet sterk.
 Had ik myn Ouders raad gedaan,

Ik waar zo niet van Huis gegaan.
Maar 'k zag vast Reyers hier en daar,
Die 'k zwaarder achte als ik waar,
Dies wild' ik hoewel met gevaar,
Het meê eens wagen hier en daar:
En schoon ik 't kraken heb gehoord,
Zo reed ik echter noch al voort;
Zo lang tot dat ik eenmaal quam,
Daar ik nog fwakker Ys vernam,
En doen ik quam op't olyk wrak,
Zo keerd' ik na de wal my strak;
Maar lacie! op dien eigen stondt,
Zo zonk ik neder na de grond:
Waar door ik dapper wiert ontfelt;
Doch myne Maats, daar meê in 't velt,
Die haalden my straks uit de floot,
Dies ik van 't leven had geen noodt.

Ziet gy die gaar'n op 't ruime gaat,
Hier hebt g' een beelt van uwe staat;
Gy schynt niet wyzer als een Kindt;
Want schoon hy die u Ziel bemint,
U raad te blyven by zyn Leer,
Noch wilt gy loopen wyt en veer;
U dunkt Godts goetheid is zo groot,
Gy hebt niet licht van 't leven noot;
Gy ziet vast and're voore gaan,
U dunkt, ik mach wel achter aan;
Ik ben zo goet noch wel als die,
En geene, die ik om my zie.
Een ander ryd met volle vaart,

En gy als op een hinkent Paardt.
 Gy hoort en ziet Godts dreigen wel,
 (Als 't krakend' Ys) doch voor 't gequel
 Schynt gy niet veel te zyn beschroomt,
 Voor dat de bleeke Doodt eens koomt,
 En onverhoets u nedervelt,
 Dan wort u herte zeer óntstelt,
 Dan zucht gy als ik deê, eilaas!
 Wat heb ik doch bestaan, ik dwaas!
 Dat ik my niet heb laten raan!
 Om in het prykel niet te gaan;
 Maar staag te kiezen d'engste kant:
 Want dan zo waar ik nu op 't Landt.
 Maar och! het is gevaarlyk dan,
 Al roept g' om hulp veel Menschen an;
 Ja zelfs ook Godt, dat gy verzoen
 Zult krygen, dat gy 't kondt verdoen.
 Doch evenwel is 't op het lest,
 Noch nodig om te doen zyn best.

2 Petri 2. v. 15. *Die den rechten weg verlaten hebbende, zyn verdwaalt.*

CIII. *Op de zendinge des Heiligen Geestes tot de Apostelen, op den Pinxter-dag.*

ALs Christî Dienaars vierig baden,
 (Eendrachtiglyk) en haar ontladen
 Van alle aardſche woeldery,
 Zo quam de Heil'ge Geest haar by;

En zo omtrent, en in haar werken,
Dat zy die ongeleerde Klerken
En Leeken waren, nu voortaan
Zo spraken, dat 't elk kond' verstaan,
't Zy waar zy woonden, in wat Palen;
't Zy ook geoeffent in wat talen,
Haar sprake was voor ieder klaar,
En zo was ieders spraak voor haar.

Voorwaar een zaak waar uit wy leeren,
Hoe dat niet meest de Geest des Heeren
Ter plaats komt daar het meenig dunkt;
Te weten daar van punt tot punt
Men alle dingen weet t'ontleden,
Met veel en ver gehaalde reden,
Die men met vreemde termen mengt,
En na de konst te voorschyn brengt:
Maar herten zuiver van d'affeeten,
Die nooit tot quaad of zonden strekten:
En gantsch gewillig tot het goedt:
Godt biddende met waar' ootmoedt,
Dat hy haar hulp en kracht wil toonen:
Daar in is 't dat Godts Geest wil wonen;
Daar wort de gaaf wel meer vermeêrt,
Als ooit door School-konst wort geleert.
En immer wel zo veel gegeven,
Als noodig is tot 't eeuwig leven.
Een gaaf die hy wel nooit bekooft,
Die staag in School-konst leit en droomt.

Wel dan gy die u wilt verkloeken,
Om konst en wysheid hier te zoeken;

Zoekt, zoekt daar zy te vinden is;
In Christi School daar gaat men wis;
Dies laat u Kind'ren daar studeeren,
En zoekt ook zelve daar te leeren.
Stelt u gelaten en bereit,
Te worden van de Geest geleit:
Legt af wat hier mach hinder geven,
Dat is het oud' en zondig leven;
En bidt, ja bidt gestaag den Heer,
Dat hy zyn Geest zendt meer en meer.

Handel. 2. v. 1. *Ende als de dag des Pinkster [feest] vervult wert, &c.*

1 Timoth. 4 v. 7. *Oeffent uw zelve tot Godtzaligheid.*

Hand 9. v. 6. *Heere wat wilt gy dat ik doen zal.*

Matth. 11. v. 25. *Ik danke u Vader Heere des Heemels en der Aarden, dat gy deze dingen voor de wyze en verstandige verborgen hebt, ende hebt dezelve de kinderkens geopenbaart.*

1 Cor. 1. v. 21. *Want nademaal in de wysheid Godts, de waereld Godt niet en heeft gekent door de wysheid, zo heeft het Gode bebaagt door de dwaasheid der predikingen zalig te maken die gelooven.*

CIV. *Op de gelegenheid van een Schipper.*

En Schipper die met prykel heeft
 Lang op de woeste Zee gezweeft,
 En heeft veel tegenspoet gehad,
 Die is 't vermaak als hy een Stadt
 Of goede Haven wort gewaar;
 Vermids hy buiten prykel daar,
 Zyn Schip mach rustig leggen aan;
 Zo maar zyn Schip dan is gelaan
 Met zulke goederen, als hy
 Dan op die plaats mach brengen vry;
 Maar is zyn Schip gelaan met goet,

Dat hy daar geenzints brengen moet,
Zo is 't gevaarlyk uit 'er Zee,
Te zeilen na een zulke Ree;
Vermits hy licht in korten tyd,
Raakt Schip en goet, en alles quyt,
Een mensch die op der Aarden heeft,
In druk en kommer lang geleeft,
Is 't vreugt te reizen na het graf,
En van 't gewoel te laten af;
Indien hy altyd op der Aard
Zyn Ziel zorgvuldig heeft bewaart;
En 't zo gemaakt, dat in Godts Ryk,
Zyn waar mach komen vryelyk;
Ja zulken mensch is 't graf een kust,
En haven daar hy leit geruſt.
Veel prykel, angst, gevaar en noodt,
Komt hy t'ontzeilen door de doodt;
Want t'wyl hy leefden, licht zyn hert,
Met water overſtollept wert;
Vermids de baren zeer ontſfelt,
Staag op hem ſtormen met geweld;
Zo dat hy dikwils prykel ſtondt,
Om heel te raken in de grondt;
Dit prykel leit hy alles af,
Wanneer hy neder zygt in 't graf.
Maar die met zonden is belaſt,
En over al aan 't aardſche vaſt;
Ja heeft zyn heil daar in gezet,
Voor die is 't graf een grouzaam bed;
Ja in het graf te moeten gaan,

Is 't schriklykt dat hy mach bestaan:
 Vermits zyn Ziel zyn waardste pand,
 Dan raakt in 's Duivels wreede handt;
 Die 't zelfde maar voor roof goet acht,
 En om des menschen onheil lacht.

Voorwaar hy is in snoode schyn,
 Ja in de grootste noot en pyn,
 Die zo zyn gangen heeft gemaakt,
 Dat hy in zulken haven raakt.

O Godt! toont my het rechte spoor,
 Stelt my het Licht der waarheid voor;
 Op dat ik door de duisternis,
 De rechte Haven niet en mis.

Openb. 14. v. 13. *Zalig zyn de dooden die in den Heere sterven, van nu aan, ja zegt de Geest op dat zy rusten mogen van haaren arbeid, ende haare werken volgen me haar.*

Proverb. 11. v. 7. *Als de godtlooze mensche sterft, ver gaat zynen verwachtinge.*

CV. *Op de gemeene zorgvuldigheid der Ouders, om haar Kinderen voor ongeluk te bewaren.*

DE Ouders in 't gemeen die zyn heel zorrigvuldig,
 Om hare Kinderen voor schade te verhoên;
 Elk wil aan ongeluk niet garen heeten schuldig;
 Dies letmen wat, en waar het Kindt kan schade doen;
 Vyer, water, mes, of iets daar prykel in mach steken
 Daar keert en hout men 't af; men maakt een hek, of schu
 Not

Noch is men niet geruft; daar wort staag na gekeken,
En zulk een zorg die is voorwaar heel goet en nut.
Doch 't is naturelyk; men ziet 't ook in de beesten;
Het kost haar vleesch en bloedt, wanneer zy broên, en
voên.

Zy zyn heel naarstig om haar jongen op te queesten;
Ja doen meer vlyt om die, als haar zelfs wel te doen.
Dus speurt m'een liefde in meest alle creaturen,
In 't geen 't natuurlyk lyf, en zyne welvaart raakt:
Maar om tot Godt, en goet, de Kinderen te sturen,
(Daar in haar heil bestaat) wort wynig werks gemaakt.
'k Zie hier een groot gebrek, ô Ouders in u plichten,
Gy gaat alleen in 't goet u Kinderen niet voor;
Maar zoekt daar van der jeugt het quaad zo in te sichten,
Dat, als g'eens anders wilt, hebt by haar geen gehoor.
Gy pleegt u oogen-lust in 't çieren van u Kinder;
Daar pronkt en praalt gy meê, gy kleedt haar fier en fijn;
Gestikt, geprikt, gekoordt; gy wilt niet dat zy minder
In aanzien en gewaat, als hare makkers zyn.
Gy went van jongs haar tong ook veel tot lekk're dingen;
De beurs moet zyn gevult, 't welk haar heel licht beweegt
Tot dobb'len, speelen, en onnuttelyk door brengen;
Vult hem vry dikwils op, hy wort haast weêr geleeft.
Dus zet gy haar op weg om tot 't verderf te loopen,
En zo zy (na verloop) wat hard'en snelder gaan,
Als u be-ooging was, en gy wel eer gingt hoopen;
Zo kant gy met geweld u daar dan tegen aan:
Gy kyft, en knort, en mort, en wort heel onverduldig;
Gy straft met mondt en handt, maar lacie! al te laat;
Het boompje is te steeg, al bindt gy 't menigvuldig,

Zyn eerſt gewaſſen krom niet licht weêr recht en gaat.
 Wat 's 't of gy ook al eer haar iet wat zoekt te buigen,
 Als onderwylen zelfs u voorgang qualyk raadt,
 En zelfs u tucht zo is dat zy daar quaad uit zuigen,
 Door dat gy in de tucht houdt regel, voet noch maat:
 Maar roept uit toornigheid, hou op gy herſſebekken;
 Of anders ſchobbejak, hondt, kreng, of vuile zwyn;
 Of ezels kinnebak, of broeder van de gekken;
 Of woorden die in kracht wat min of meerder zyn.
 Voorwaar daar 's wynig vrucht van zulke tucht te wacht-
 ten;

Maar wel het tegendeel; zy gaan u na in 't quaad,
 En leeren van u zelfs het ſchelden en verachten;
 Haar dunkt dat 't haar zo vry als hare Ouders ſtaat.
 Voorbeelden zyt gy haar in meer ongure dingen:
 In 't misbruik van Tobak, van Bier en Brandewyn,
 In braſſen, zuipen, en lichtvaardelyk te zingen,
 En zulke dingen meer, die gantsch onchriſtlyk zyn
 Voorwaar gantsch krachteloos moet weezen al u tuchten,
 Als gy in zulk (of vry noch minder) quaad gaat voor;
 Al ſtraft gy noch zo fel, 't zal wezen zonder vruchten:
 U voorgang is in 't quaad voor haar veel eer een ſpoor.
 Wel Ouders wat is doch u oogwit met u Kinder?
 Is 't om tot eer en ſtaat te brengen haar op Aard?
 Zo doet gy dwafelyk, en kieſt het ſlechtſt en 't minder,
 Voor 't geen dat beſt, en meeſt is voor u Kinder waard.
 Haar heil beſtaat niet in voorſpoedig hier te leven;
 Maar in hier naby Godt te ſmaken 's Hemels goetd.
 Waar toe gy ſchuldig zyt haar hulp en ſpoor te geven;
 En zorgen voor de Ziel als gy voor 't Lichaam doet.

Wel laat ons, gy en ik, voorzichtig hier in weezen,
 Dat wy voor 't Lichaam niet alleen hier zyn beducht;
 Maar voor de Ziel veel meer; en laat ons in de vreezen
 Des Heeren haar op voên, met matelyke tucht:
 En gaan voor al haar voor met zulken goeden wandel,
 Die haar gemoed en hert staag tot de deugd ontfteekt;
 En dat zy merken uit onz' doen, bedryf, en handel,
 Wat dat haar staat te doen, schoon dat men niet en spreekt.
 O Godt! helpt ons hier in, de zaak is heel gewichtig;
 Daar is tot onze plicht verstant en kracht van doen.
 Men doolt hier licht indien men niet gaat heel voorzich-
 tig,
 En zoeken na u Woordt de Kinder op te voên.

*Syrach 30. v. 12. Buigt hem zynen hals in der jeugd,
 ende breekt zyne lendenen, terwyle hy noch een kind is, op
 dat hy niet t'eeniger tyd verhard zynde, u ongehoorzaam,
 ende uwer ziele een smerte zy.*

CVI. *Op de gewilligheid eens Kindts om tot zyn
 rustplaats geleid te worden, door ontnee-
 ming van zyn Speeltuig.*

DEs Avonds is myn Vrouw gewoon,
 t'Ontkleeden onze oudste Zoon;
 Laatste was zy op haar tyd gereedt,
 Maar 't Kindt en wou niet zyn ontkleedt,
 Al was 't zyn tyd van ruste al:
 Want ziet het hadde meer geval,
 In eenig speeltuig dat het had,

Waar meê het vast te speelen zat.
Ik nam op al den handel acht,
En nam het speeltuig met voordacht;
Doen was het Kindt terstondt bereit,
Te worden tot de rust geleit,
Ik had bedenken of het Kindt
Daar door wel worden mocht ontzint;
Mits 't zo wel veel met Kinders gaat,
Wanneer m' haar speelen wederstaat:
Maar neen, het Kindt deê deze reis
Te beter na zyn Moeders eis.

Hoewel dit was maar Kinder-werk,
Zo ging nochtans myn oogmerk
Al verder als op 't Kindts bedryf:
Want dat en had niet veel om 't lyf.
Maar 'k dacht wy zyn gelyk dit Kindt,
Ook veel tot speelen zeer gezint:
Elk heeft zyn speeltuig en zyn Spel,
Daar in hy zoekt zyn heil en wel:
d'Een eenig Vee tot speeltuig houdt,
Een ander Zilvergelt of Goudt,
Een ander Man, of Wyf, of Kindt;
Een ander Landt of Zandt bemint;
Een ander Huis, of Thuin, of Schuit,
En zo al voort; Elk kiest vast uit
'Tot zyne speeltuig, 't geene dat
Hy voor hem zelve dienstig vat.

Nu is 't des Menschen plicht aan Godt,
Al speelende op zyn Gebodt
Te letten; 't welk in zich vervaat,

Een noodiging tot beter staat;
Tot rust, tot vreugd', tot's herten wensch;
Een staat die dikwils van de mensch,
Niet hertiglyk en wort betracht;
Mits hy te veel op 't speeltuig acht.
En Godt die echter hem bemint,
Meer als een Vader doet zyn Kindt,
Beneemt hem dan het speeltuig wel,
Op dat hy nimmer door het spel
Zyn Ziele-heil verzuimen zou,
Maar in zyn Godtsdienst zyn getrou,
Want om te worden opgewekt,
De tucht tot middel wel verstrekt;
En deugt geoeffent door onspoet,
Brenge rust en vreugde aan 't gemoet.
Maar wel gelukkig is de Mensch,
Die als 't hem hier gaat tegen wensch,
En van zyn speeltuig wort vervreemt,
Het alles zo ten besten neemt,
Dat hy daar door met vlyt en lust,
Terstont zoekt na zyn Ziele rust;
En is gelyk het Kindt bereidt,
Te worden tot de rust geleidt.

Maar of het niet al meer gebeurt,
Dat dan de mensch te hertlyk treurt;
Niet treuren dat tot deugd verwekt,
Maar treuren dat tot ondeugd strekt;
Tot wangunst, wrevelmoet en haat,
Tot knorren, morren, en meer quaad:
My dunkt het dikwils zo wel lykt:

Een merk en teken waar aan blykt,
 Hoe zeer het speeltuig wort bemint,
 En dat ons overtuigt een Kindt.

Wel dan, wanneer ons tegenspoet,
 't Zy hoe, waar door, of waar ontmoet,
 Zo laat ons zien, of niet de Heer
 Dat alzo stiert, om ons te meer
 Daar door van 't Aardsch te trekken of;
 En tot de deugd te geven stof:
 Niet doende als een Hondt; die byt
 De steen, niet diese na hem smyt.
 Al schynt het dat een Mensch 't ons doet,
 Men 't altyd zo niet nemen moet:
 Want Godt die onze voordeel kent,
 Zulk quaad wel t'onzen voordeel went.
 Doen 't Godt hier Adam wensch'lyk gaf,
 Ging Adam van zyn Schepper af;
 Maar doen hy hem die staat ontnam,
 Hy weder tot zyn Schepper quam.
 Had ook Manasse niet geleên,
 Hy hadde licht ook niet gebeên,
 Doen Petrus was in waters noot,
 Hy met zyn stem tot Christum vloot.
 Dat ook 't verlooren Kindt weêr tradt
 Tot zyne Vader, en hem badt,
 Daar heeft de noodt hem toe gebrocht;
 In weeld' hy ander zelschap zocht.
 Zo meen ik gaat het noch wel toe,
 Wanneer een Mensch bemerrikt hoe
 Onzeker is des Waerelds staat;

Hoe licht zyn heil hem hier ontgaat;
 Dat hy daar uit dan oorzaak neemt,
 Om niet van heil te zyn vervreemt,
 Te keeren tot des Heeren Leer,
 Om daar te vinden hoe hy weêr
 Een beter staat bekomen mocht,
 Als daar hy eerst heeft na gezocht.

Voor my ik danke Godt , dat hy
 Met tegenspoet al dikwils my
 Als met de handt heeft heen geleit
 Ter plaats daar ruste is bereit.
 En 'k bid ook Heer doet noch voortaan,
 My vast op uwe wegen gaan;
 En zo myn voet door voorspoet dwaait,
 Ik bid door onspoet my weêr haalt.
 Doch matigt zo u tucht en roê,
 Of zendt my zo veel krachten toe,
 Dat ik in ('t zy wat) tegenspoet,
 U loven mach in myn gemoet.

Hebr. 12. v. 11. *Alle kastydinge als die tegenwoordig is, en schynt geen (zake) van vreugde, maar van droefheid te zyn: doch daar na geeft zy van haar een vreedzaame vrucht der gerechtigheid, den genen die door dezelfde geoeffent zyn.*

CVII. Op 't pyn stillen door Opium.

Als iemandt mist gezontheids gaven,
 Het zy door honger, dorst of slaven,

En 't Lichaam wort bezet met pyn,
 Die schier ondraaglyk ſchynt te zyn;
 Wort *Opium* wel ingegeven,
 En zo (zo 't ſchynt) de pyn verdreven:
 Doch dat de pyn dan minder ſchynt,
 Komt niet dat pyns-oorzaak verdwynt:
 Maar door verdooving van 't gevoelen,
 Schynt nu de pyn zo niet te woelen.
 Dies als men dus de pyn veel ſuft,
 Met een wel 't leven wort gebluft.
 Dus als de noot niet hart komt dringen,
 Dit kruut niet licht kan voordeel bringen.
 't Is beter als 't kan zyn gedaan,
 Dat men pyns-oorzaak doet verſlaan.

Een Menſch die door het zonden plegen,
 Heeft na de Ziel een quaal gekregen,
 Die metter tyd vaſt dieper raakt,
 En dies 't hem ſomtyds pynlik maakt;
 Ja is voor hem een herte knager,
 En hy dies garen miſt die plager,
 Neemt ſomtyds wel een middel aan,
 Waar door de pyn ſchynt te verſlaan:
 d'Een zoekt zyn hert tot ruſt te bringen,
 Met yd'le Liedekens te zingen;
 Een ander leeft een kluchtig Boek;
 De derde doet vaſt onderzoek,
 Wat dees' of gene doen of laten;
 De vierde ſtelt zich om te praten,
 Hier in een Veer-ſchuit, daar op ſtraat,
 Of daar men om een praatje gaat;

De vyfde 't hert in rust wil stellen,
Door 't zien en hooren van Klucht-spellen;
Een ander somtyds zich vermeit,
En hier en ginder eens uit-weit;
Een ander geeft zich om te drinken,
Of zo zyn quel-geest neêr mocht zinken;
Dus zoekt en vint 'er menig rust;
Dus wort 't gewisse wel gefust;
Maar 't zyn voorwaar vergifte dingen,
Die waarlyk lust noch rust aanbrengen;
Maar dooven zonds-gevoelen uit,
Het welk de mensch in beet'ring sluit.
Zo dat de quaal niet wort vermindert,
Maar quaals gevoel zo wat verhindert;
En als men veel die midd'len kiest,
't Gewisse 't leven wel verliest.
Doch schoon zy moet een wyl hier zwynen,
Zal nochtans weêr eens boven stygen;
En knagen zo tot in het hert,
Dat nooit weêr rust gevonden wert.
Dies 't beter is met 't kruit te werken,
Dat of kan zetten en versterken;
Dit doet verzuchten tot den Heer,
En schult-belyden wonder zeer:
En als men zich dan hoedt voor zonden,
En niet de Ziel laat weder wonden;
En dat men door de geest beweegt,
Voortaan de deugt met yver pleegt;
Zo raakt 't gewisse weêr in 't leven,
Dat anders wel had schuil gebleven.

Wel dat gy die gewont moogt zyn ,
 Zoekt dus verlichting voor u pyn.

2 Petr. 3. v. 5. *Want willens is dit haar onbekend.*

Handel. 13. v. 46. *Het was nodig dat eerst tot uw het woordt Godts gesproken zoude worden: doch nademaal gy het zelve verstoot, ende u zelven des eeuwigen Levens niet weerdig en oordeelt, ziet wy keeren ons tot de Heidenen.*

Rom 2. v. 5. *Na uwe hardigheid, ende onbekeerlyk herte vergadert gy u zelven toorne als eenen schat, in den dag des toorns ende der openbaaringe van het rechtvaardig Oordeel Godts, &c.*

CVIII. Op de Gelykenis van de vyf wyze en dwaze Maagden.

ALs Christus had vertelt van 't einde dezer Aarde,
 En veel omstandigheid den volken openbaarde,
 Zo zaid' hy hoe 't zal gaan met die Godtsdienstig zyn ;
 Zo waarlyk in der daat , als uitterlyk in schyn.
 Zy zullen zyn gelyk tien Maagden of Speellinnen ,
 Die tot een Bruidegom uit treden , om hem binnen
 'Te leiden tot zyn Bruit ; en t'wyl dit in der nacht
 't Gebruik was moester licht met haar zyn uitgebracht ;
 Ook om aanzienelyk haar hier in te gelaten ,
 Zo nemen zy al t'zaam meê Oly, Lampen, Vaten,
 En vyf hier van als Wys, die deden in 't gemeen
 Haar Lampen Oly in, en Vaten vol met een :
 Maar vyf hier van als Dwaas niet in haar Vaten deden,
 Maar in haar Lampen zy een wynig namen mede :

Dus

Dus treên zy alle uit den Bruigom te gemoet ,
Maar mits hy wat vertoeft , en niet heel vaardig spoet ;
En ook terwyl de nacht tot rusten is geschapen ,
Zo vallen z' alle neêr , en geven haar tot slapen ,
Tot dat ter middernacht haar iemandt op doet staan ,
En zeid de Bruigom komt , ryft wilt hem tegen gaan.
Doen stonden z' alle op , en cierden hare Lampen ;
Maar ziet der Dwazen Licht , verkeerd in vuile dampen ;
Mits d'Oly was verbrandt , dies spreken z' d'and're aan ;
Geef van u Oly ons , ons Licht schynt uit te gaan :
De Wyze spraken neen , wy mogen doch niet missen ,
Gaat daar men Oly koopt , en wilt u beter wissèn :
De Dwaze gingen heen , doe quam de Bruigom voort ,
En ziet de Wyze gaan met hem in door de Poort.
Doen quamen d'ander ook en riepen Heer doet open ,
Wy zyn met d'ander ook tot u uit komen loopen :
Hy sprak ik ken u niet , gy zult daar buiten staan ,
Voor u en wort de deur nooit weder opgedaan.
Dus gaat het en zal 't gaan , met die nu Christ'nen heten ,
Zo die het waarlyk zyn , als die het haar vermeten.
Nu die het waarlyk zyn dat dunkt my zyn de geen ,
Die niet met Lamp en Vat gaan slecht en ledig heen ;
Dat is die niet met Doop , noch Avontmaal , noch Preken ,
Noch met een Pelgrims kleedt , noch met van deugt te
 spreken
Te vreden zyn ; maar doen daar Oly by , dat's Geest ,
En dienen met het hert haar Schepper aldermeest ;
De Dwaze dunkt my zyn die haar by deze stellen ,
Als Leden van een Kerk , als Broêrs en Metgezellen ;
Haar licht in d'eerste komst wel eenigzins ook schynt ;

Maar door de minste windt het wederom verdwynt.
Zy zyn heel traag en loom, en houden haar te vreden,
Als zy uitwendig haar gelyk de and're kleden,
Ter Predicatie gaan, en houden Avontmaal,
Hier rust dan 't herte op, als waar dat 't principaal:
Maar 't recht vernieuwde hert, afkeerig van de zonden,
Geneigt tot Godt en goet, wort in haar niet gevonden.
Nu t'wyl dat Christus zich niet daat'lyk openbaart,
Zo vallen z' all' in slaap, en schieten in der Aard:
Doch daar zal haast een stem haar komen in de ooren:
Staat op, u Koning komt; gy zult u Vonnis hooren.
Daar zullen zy al t'zaam dan voor den Rechter staan,
En die zyn Licht dan brandt zal met hem binnen gaan:
Maar d'ander heel verbaast, die niet in hare Lampen
En hebben dat haar Licht, maar niet als vuile dampen;
Die zullen dan met ernst haar keeren tot de geen,
Die scheenen op der Aard, haar Broeders ende Leën:
En bidden geeft ons wat van uwe goede werken;
Komt ons met uwe Geest en Oly doch versterken;
Maar 't antwoordt zal dan zyn, Bidt ons vry niet zo zeer.
Wy hebben niet te veel, maar hadden liever meer:
Gaat tot de Troosters, die u plachten troost te geven:
En zeiden dat men juist zo streng niet hoeft' te leven.
De Dwaze zullen gaan en nemen hare vlucht
Tot deez' en gene vast; maar 't is vergeefs gezucht:
De deur wort toegedaan, daar is niet meerder hopen:
Doch echter zullen zy noch roepen; Heer doet open,
Dat zyn van onze Maats die binnen zyn getreên;
Wy zyn van eene Kerk, en onderlinge Leën:
Wy plachten in u naam al vry wat uit te rechten;

Een ieder hielt bykans ons voor u eigen Knechten :
 Maar 't antwoordt zal dan zyn ; de Deur is toegedaan ,
 Ik ken u stemme niet , gy zult daar buiten staan.
 O schriklyk buiten zyn ! daar niet en zal verschynen ,
 Als eeuwig , eeuwig weê , en 't hert vol leet en pynen ;
 Wel wie , die dit bedenkt , zal niet na Christi raad ,
 Staag waken , en voor al , zich hoeden voor dat quaad .

Matth. 25. v. 1. *Als dan zal't Koninkryk der Hemelen gelyk zantien Maagden, &c. en v. 13. Zo waakt dan, want gy en weet den dag, noch de Uure niet in dewelke de Zone des menschen komen zal.*

Deuter 10. v 12 *Den Heere uwen Godt te dienen, met uw gantsche herte, ende met uwe gantsche ziele.*

Matth. 23 v. 23. *Weê u gy Schriftgeleerde ende Pharizeen, gy gevynsde, want gy vertient de munte, ende de dille, ende het komyn, ende gy laat na het zwaarste der Wet [namentlyk] het oordeel ende de barmhertigheid ende het geloove, deze dingen moest men doen, ende de andere niet nalaten.*

CIX. Op wenschen in pyn om verlichting.

K Orts als my groote pyn quam woelen door de leden ;
 Ja pyn die my zeer zwaar en vinnig heeft bestreden ;
 Doe dacht ik , och wiert doch de pyn zo veel verzacht !
 Dat ik een wynig kon tot ruste zyn gebracht :
 Doch hoe ik zocht en wrocht ik kon geen rust bekomen ;
 Doch met 'er tyd is my de pyn zo veel ontnomen ,
 Dat ik wat rusten kon ; dies ik nu bykans hadt
 De staat daarom ik in de pyne riep en badt .

Doch na een korte rust myn baat-lust noch verhitten,
 En t'wyl ik altyd lag , zo dacht ik mocht ik zitten ,
 En lezen in een boek , en schryven op pampier ,
 En loopen door het huis , dan gints dan weder hier.
 Dit worde mede zo ; doe dacht ik mocht ik loopen ,
 Om dan na eisch myn waar te koopen en verkoopen :
 Maar eer dit dus noch is , zo komt in myn gedacht' ,
 Dit wenschen heeft geen endt ; dus wort ik niet gebracht
 Tot 't gene dat ik wensch , dat 's een geruſtig leven :
 Want licht'lyk wort myn quaal wel nimmermeer ver-
 dreven.

Dies is het voor my beſt dat ik my houd' geruſt ,
 Het ga my zo 't my ga , en weêr de verd're luſt.
 Maar t'wyl 't my aldus gaat , zo denk ik hoe wy menſchen
 Ook altyd om wat nieuws (ons dunkt wat beters) wen-
 ſchen :

Een arme Bedelaar die denkt waar ik een Boer ,
 En dat ik na myn Vee om myne vruchten voer ;
 Een Boer die eigen heeft , wat Koeien ofte Schapen ,
 Die denkt och waar 't myn Landt , daar zy haar voeder
 rapen ;

Bekomt hy dit , hy denkt , had ik noch zo veel meer ,
 Dat ik met Koets en Ros mocht ryden wyt en veer.
 Wanneer hy dit verkrygt , zo denkt hy , mocht ik ſchou-
 wen ,

Dearbeid tot het Vee , en d'Akker laten bouwen ;
 En wezen als een Heer die zyne rent verwacht ,
 Die van zyn Landt-zaat hem wort in zyn huis gebracht' ,
 Wanneer hy dit verkrygt , zal noch al verder pogen
 En wenschen nu hy is van aanzien en vermogen

Te zyn een Edelman , en zo hy dit ook wort ;
Hy wenscht een Prins of Heer te worden in het kort :
Komt hy tot zulken staat , hy is noch niet te vreden ,
Hy wenscht dat men hem tot een Koning kronen deden ,
Zo hy een Koning wort van maar een Koningryk ,
Hy heeft noch niet genoeg , hy wenscht 'er drie gelyk :
En schoon hy krygt 'er drie , hy zal noch verder wenschen ,

Ja wenschen dat hy waar een Heer van alle Menschen ,
Als Alexander was , en schoon hy wort het al ,
Zyn wenschen houdt niet op , als hy maar hooren zal ,
Dat hier of ginder noch een Waereld mochte weezen ;
Hy zucht , en wenscht dat die hem mede mochte vreezen :

Zo dat indien begeert niet ingebonden wert ,
Zy altyd verder gaat ; ja zonder endt volhert .
Dus niet de rykdom leit in veele goet beheeren ,
Maar in vernoeftszaamheid en wynig te begeeren .
Hoe menig is 'er arm met hoopen tydlyk goet ,
Alleen om dat begeert ' staag verder leit en wroet .
Dies is de beste raadt om tot geluk te raken ,
Om voor begeerte eens een breidel toom te maken ;
Te meer noch als ons Godt zo velegunst bewyft ,
Dat hy na nooddruft ons heel ryklyk voet en spyft ;
Of drukt de noodt te hert , zo hebben wy te keeren
Tot Godt , en van hem hulp ootmoedig te begeeren ;
Niet biddend ' dat hy juist ons dus of zo veel geeft ,
Maar zo veel als de Ziel tot heil van nooden heeft .
Voorwaar die zyn begeert ' dus kan in ruste stellen ,
En is voorwaar niet meer een slave van haar quellen ;

Die is de alderrykst' die op der Aarden woont,
Zoryk dat hy voorwaar verdient te zyn gekroont.

1 Timoth 6. v. 6, 7, 8, 9. *De Godtzaligheid is een groot gewin met vergenoeginge. Want wy en hebben niets in de waereld gebracht, 't is openbaar dat wy ook niet en kunnen daar iet nit dragen, maar als wy voedzel en dekzel hebben, wy zullen daar meede verzenoegt zyn. Doch die ryk willen worden vallen in verzoekingén, &c.*

C X. *Op Cebes Tafereel.*

't **S** Cheen Cebes eertyds wou met deze prent uitbeelden,
Hoe dat de menschen hier op aard haar rolle speelden.

Doch wat dit alles is wort niet met klaar bescheit,

En zo 't wel passen zou, by deze prent gezeidt.

My dunkt hy kan wel zyn gevoeglyk vergeleken,

Met 't geen dat Christus komt Mattheus zeven spreken;

Van d' wyd' en enge poort, de breed' en finale baan,

Waar door de eerste veel, de laatste wynig gaan,

Nu om op deze prent noch nader iet te zeggen,

En om des Heeren spreuk met eenen uit te leggen;

Zo laat ons eens bezién hoe 't met de Menschē gaat,

En wat 'er wort gezocht in dees en gene staat.

Zo haast de Kinders zyn bequaam om iet te leeren,

Zo brengt men haar ter School, om wysheid te ver-
meeren;

Maar mits de Kinders dit wat streng en lastig valt,

Vermits 'er van haar liefst wat wezen wil gemalt;

En mits de malle waan zich cierlyk komt vertoonen,

En met veel zoetigheid de jonkheid wil beloonen,

En ook haar gaven gansch om niet gewillig schenkt,
Zo gaan de Kinders om van haar te zyn gedrenkt,
En oeffenen haar spel, nu dit, dan weêr een ander,
En waanen zo vast vreugd te piegen met malkander;
Doch na een jaar of tien zo gaat dit spel te niet;
't En lust haar dan niet meer, elk dunkt hy beter ziet:
Doch waan en onkund' blyft haar noch in 't herte zitten,
En doet op nieuws haar weêr tot dit en dat verhitten.
Zy geven haar tot 't geen dat licht het hert verlokt,
En dees tot deze zond', geen' weêr tot and're rokt.
Elk volgt opinies raadt. Veel zoeken om te paren,
En dan van staat te zyn, en geld en goed te garen;
Dies gaan zy tot 't Fortuin, en kyken neerstig uit,
Waar dat zyn gave smakt, en happen na een buit.
Zo dit om nooddrift is zo zyn 't geen quade zaken;
Maar 't oogwit in de zaak kan 't quaad en zondig maken;
Gelyk het veeltyds doet: Want ziet hoe dat het gaat,
Een ieder zoekt bykans, eer, wellust, hooge staat.
De meesten hoop dat zyn naturelyke Menschen,
Die na natuurs vermaak haar poogen is, en wenschen.
Doch onder dit getal ook veele wand'len gaan,
Die zeer Godloozelyk veel boosheid nemen aan;
En geven zo haar zelfs tot moorden, rooven, steelen,
Tot zwynsche gulzigheid, tot hoeren en bordeelen;
En deze al te saam, daar nu af is gezeidt,
Gaan op de breedde weg die ter verdoem'nis leit.
'k Versta by deze weg de eigen liêd' en wille,
Die maken 't alles ruim in baatzucht en geschillen;
De Poort die hier op staat is 't Politieke recht,
Dit maakt (doch zelden) noch dat in'ergeus raakt of hecht,

't En zy men is heel groot , en van zo lange beenen ,
 Dat men kan over huis en galge stappen heenen ;
 Gelyk die groot zyn doen , doch voor elk in 't gemeen
 Is tusschen huis en galg zeer groote ruimt te treên.
 Voorwaar een breede weg, en Poort schier zonder posten,
 't Waar niet wel mogelyk dat iemandt daar aan bosten ;
 Hoe dat men zwaait en zwiert , 't en raakt haar nimmer-
 meer ,

't Zy aan het huis of galg , en die staan wonder veer.
 Hier hindert geen krakeel , geen twisten , pleiten , vechten ;
 Het is hier ruim genoeg , men kan 't 'er all' uitrechten.
 Log en bedrog is hier een gantsch onstraflyk quaad ,
 De spot en boertery hier zelfs aanzienlyk staat.
 't Is hier ook daaglyks werk malkander te blameeren ,
 Endoor 't fenyn des tongs malkander heel t'onteeren.
 Hoe men hier rookt en sinookt , daar is zo'n ruime lucht ,
 Daar hoeft niet om de stank eens uit de Poort gevlucht ;
 Ja 't is hier ruim genoeg te danzen en te springen ,
 Met 't hantje over 't hoeft te spelen en te zingen ,
 Hoe men hier kloft en schiet , men raakt niet uit de baan :
 Men kan met kaart en bort by troepen speelen gaan ;
 Ja 't is 'er alzo ruim dat heele troepen wagens
 Daar reffens kunnen deur , en dat ook schoon al dragenz'
 Een hoop ontuchtig volk , en dat 'er nevens gaat
 Een groot getal en sleep , Lakkeyen tot haar staat.
 En schoon meest ieder hier is uiterlyk te kennen ,
 Zogaans 'er nochtans ook die zo schynheilig bennen ,
 Dat menig haar ziet aan voor rechte Dienaars Godts ,
 Daar z' in het herte zyn verachters Godts gebodts.
 Ook komen voor het volk als Priesters haar verschynen ,

Die't kleet is heel onzacht, en die het Lichaam pynen :
En dees (het schynt wat vreemts) gaan meê op 't breede
padt,

Want haar Godtsdienſtigheid geſchiet om eer of ſchat.
Nu ſchoon dit meeſte volk die tot 't Fortuin haar geven,
Haar herte zyn geſtelt om met vermaak te leven ;
Zo valt 'er nochtans niet al voorſpoet en geluk :
Maar menig vindt ook wel na 't Lichaam groote druk.
Veel zonden brengen zelfs haar ſtraf en plagen mede ;
By welluſt, eere, ſchat, gaan vele tegenheden :
De welluſt baart veel ziek't, de ziek't het Lichaam ſmert,
Door eerezucht knaagt ook veel de ſpyt tot aan het hert :
De nyt en gierigheid zyn ſchat-zuchts Metgezellen,
Die dik wils nacht noch dag niet laten af van quellen ;
Maar brengen ſomtyds wel tot dievery en moort,
Waar door het Lichaam wort geſtraft met zwaardt of
Koordt.

Doch ſomtyds worden zulk' noch eerder wel ontbonden,
Door hertelyk berou en kennis van haar zonden :
Doch 't meeſte gros dat gaat in zond' en ondeugt voort ;
Het zy met luk of druk, elk kieſt de ruime poort.
Nu t'wyl dees grooten hoop de breede weg voort wan-
d'len,

En dat den eenen dus en and're zo weêr hand'len ;
Zo komt de dood en ſchiet, dan dees dan die in 't hert,
En ſcheurt zo Lyfen Ziel van een met groote ſmert.
Dit is haar einde hier : Maar na dit droevig ſcheiden,
Zo vallen s'in een poel daar toe dees weg haar leiden.
Hier vinden zy haar vrucht ; hier werden zy geloont ;
Dat is, van haar gewiſſ' en 't hels geſpook gehoont.

Nu uit het vorig tal die gantsch natuerlyk leven

Haar sommige ook wel op d'andere weg begeven;
Een weg waar by men kan de Wetten Gods verstaan;
Die letterlyk de plicht een Christens wyzen aan.
De eene post des Poorts is Liefde Godts, en d'ander
De Liefd' des Naasten, dees staan dichte by malkander.
Nu op dees smalle weg (die aan het water leit.
En dicht ontrent een vyer) dient met voorzichtigheid
Gegaan, of 't hapert licht, mits hy heet wynig breete;
Hy lyt niet dat'er wort gekeven of gesmeten:
Men mach door dronkenschap of zulke zaken meer,
Niet wyt en zwierig gaan, of daatlyk valt men neêr.
En t'wyl dat deze weg is hoog en styl te treden,
Zo mach men met het oog niet kyken na heneden,
Dat maakt een suizeling, en dat het alles maalt,
En waar door dat men licht van boven neder daalt,
Dies moet men na om hoog gedurig slaan de oogen,
En staag met neerstigheid, ja alle yver poogen
Te komen tot de plaats die boven is bereit,
En hebben in het werk gestaag omzichtigheid;
Te meer dewyl der staag veel Roovers loopen loeren,
Om zulke Pellegrims van boven af te voeren;
Dies zy ook moeten zyn gewapent en gekleet,
Met zulks waar door zy haast behoeden voor het leet:
Godts Woordt is Roer en Zwaardt, maar meê fy kunnen
 vechten,
Wanneer haar iemandt wil ten quaden onderrechten;
Zy gorden ook het lyf met waarheid dicht en vast,
Op dat begeert des vleesch niet uit en puilt nog wast.
Ootmoedt en sachtmoedt zyn dees Pelgrims zachte rok-
ken;

Zy dragen ook al om 't geloove tot haar stokken ;
En schoon hier by de weg wel veel rust-huizen staan ,
Wilvaardigheid en hoop doen haar gedurig gaan.
Doch 't beurt ei laci ! wel , dat iemandt met behagen
Dus aan het loopen trekt , en weêr komt te vertragen.
Zy vinden op de weg een Poort van wynig ruimt' ,
Waar door een ieder wort die boven wil gesnuimt
Hier dient gebukt te zyn , of 't hoeft dat zal men stoten ,
En somtyds dient men 't lyf om ruimt' ook wel t'ont-
blooten ;

Dies zo de kleeders zyn aanzienelyk en groot ,
Zy raken licht zo vast dat het te rugge sloot.
Of zo het haar hangt lang en wilt om 't hoeft te zwaayen ,
Kan licht ook raken vast , en doen de loop omdraayen.
Zo dat 'er op dees weg wel menig trekt aan 't gaan ,
Maar voor de enge poort daar blyft men dik wils staan.
Zo lang men zacht mach gaan , en zonder tegenheden ;
Zo gaat men al wat voort ; Maar moet 'er zyn geleden ,
En dat de poort vereist , dat men het hert ontkleet
Van eigen wil , ei ziet ! hoe menig dan aftreet.
Maar , ô ! dat klein getal dat vroom komt door te dringen ,
Dat voelt dan in het hert een zoete bron ontspringen :
Haar onderlinge liefd' die maakt het alles zoet ;
Zy spreken van haar reis en van het Hemels goet.
Zy zoeken op de weg malkander te versterken ,
En elk is ander staag een spoor tot goede werken ;
Zy hebben rust en vreê ; of komt 'er eens geschil ,
't Is daatlyk weêr gefust ; een ieder buigt zyn wil.
Godt is haar Leidsman ook , en geeft haar zyne gaven ,
En komt haar aan de Ziel met troost en hope laven ,

En zo de Vyandt haar te zwaar en lustig drukt ;
 Hy zendt haar hulp en kracht, en maakt dat 't haar gelukt ;
 Of zo zy in haar loop door 't mooie weêr vertragen ,
 Zo zendt hy haar een bui om haar al voort te jagen ;
 En schoon dit lastig schynt , en enkel tegenspoet ,
 Zo zuivert en versterkt het nochtans haar gemoet.

Nu t'wyl dit zoete volk dus stil en vredig wand'len ,
 En t'wyl zy van Godts Ryk; en haar verlossing hand'len ;
 Zo komt de slaap des doodts , en leit haar zachjes neêr :
 Maar Christus zal eerlang haar al te zamen weêr
 Opwekken , en haar dan ter plaats en stede leiden ;
 Daar hy al over lang haar kamers ging bereiden.
 Een plaatze daar 't al is wat dat men wenscht bereid ,
 Alwaar zy zullen zyn tot in der eeuwigheid.

*Wel wie zal niet , die dit inziet die ruimt' begeven ;
 En dringen voort, door d'enge Poort, tot 't eeuwig Leven.*

Want

Daar's groot gevaar , in ruimt' voor haar , die ruimte zoeken ,

Maar ziet de engt , wis voordeel brengt , die haar verkloeken.

En daarom.

Math 7. v 13, 14 *Gaat in door de enge poorte want wyt is de poorte, Ende breed is de wegh die tot het verderf leit, ende veele zynder die door dezelve ingaan. want de poorte is enge, ende de wegh is naauwe die tot het leeven leit, ende wyne zynder die denzelve vinden.*

JAN CLAASZ. SCHAAP
STICHTELYKE
ZANG-RYMEN
OF
LIEDEKENS,

Tot vermaak der Deugt-lievende
Zangers en Zangereffen.

T W E E D E D E E L.

Op nieuws vermeerdert met Kopere Platen.

RICHTEREN 5. V. 12.

*Waakt op, waakt op, Debora, waakt op,
waakt op spreekt een Lied.*

Op't zingen in de Groente.

Tot de ZANGERS.

Zangers die nu lang gesmaakt hebt
 Lekk're spys, en u vermaakt hebt,
 In veel zangen die vermaakt zyn,
 Ja als puik by een vergaart zyn;
 Licht g'uw lust daar in gebluft hebt.
 En tot slechter spys nu lust hebt,
 Wilj' een Moes gerecht dat slecht is?
 Loop niet wyt, want hier gerecht is:
 Hier is Moes dat elk gezondt is;
 Zelfs een Ziele die gewondt is
 Zingt, ei zingt! maar niet om eeren;
 Zingt, ei zingt! maar om te leeren;
 Zingt! ei zingt! om Godt te loven;
 Zingt een zang, die wil na boven.

De Deugt uitgebeelt door 't geeven van Aalmoesen.
De Deugt verheugt.

STEMME: *O! booze domme jeugt.*

OF: *Ten is niet alle tyd van vreugde.*

1 **D**E deugt, de ware deugt, is edelder dan gout;
 Wel hem die daar te recht zyn hert en zin opbouwt.
 Hy voelt door deugt veel vreugt, ja vreugt die hem geluft,
 In pyn, druk, ongeval, stelt deugt het hert geruft.

2 Hy voelt door deugdens kracht een zoetheid in zyn
 hert,
 Waar door zyn Ziel verquikt, en opgetogen wert;

Hy

Hy wort door deugts vermaak getrooft in zware pyn,
Deugt zaid: ei geweest geruft, 't zal namaals beter zyn.

3 Deugt giet in's Menſchen hart de aldergrooſte vreugt;
Niets is'er dat de Menſch, als deugt, het hert verheugt;
Geen Wyn of zoete drank, geen Feest of Maaltyd breet,
Die 't hert als deugt verheugt, maar geeft kontrary leet.

4 't Geloove is de Boom, daar deze vrucht uitvloeit
Wie die wel, neſt en ſnoeit, maakt datze luſtig groeit
Oormoedt, liefd', vree, gedult, zyn vruchten dieze geeft;
Voorwaar die deze ſmaakt het alderlekkerſt heeft.

5 Dees vrucht' en deugden zyn recht wapens voor de
Ziel,

Waar mee zy kan verſlaan die ooit haar laſtig viel:
Geen vyandt (wie het zy) kan tegen haar beſtaan;
Wanneer zy met de deugt hem tegen zoekt te gaan.

6 Hoe zeer dat iemandt wort veracht, beſpot, verſmaat,
Die windt, wanneer hy met gedult en liefde ſlaat:
Die 't al geduldig lydt om Godt wat men hem doet,
Voelt vreugt ook in de druk, want druk die ſmaakt hem
zoet.

7 Mits hy dan dunkt, ik ga dus vaardig tot Godt ſpoen,
Te lyden met gedult is 't beſt dat ik kan doen.
De Ziel heft zich tot Godt, wanneer het Lichaam lydt;
Wanneer 't vleechſch wort gekruift zo is de Geest verblyd.

8 Wel hem, die 't Vlees zo door de Geest te onder drukt;
Maar meer ziet men de Geest door 't Vlees ter neêr gerukt.
't Vlees heeft hier iet voor 't oog, doch 't is maar enkel waan,
Want na een ſchyn van vreugt zo heeft de vreugt gedaan.

9 De Geest ziet hier geen hulp, als door 's harts innig oog,
Als dat is recht verlicht, ziet hy zyn hulp om hoog;
O vreugt! door deugt, die zo 's harts oogen zyn verlicht,
Dat hy door vaſt geloof Godt klaar van verre zicht;

10 En zaid altyd; O God! 't is wel hoe dat gy 't voegt:
Heere u wil geſchie, zo ben ik vergenoegt.

Om zo te wezen, Godt, dat waar myn 's Menſcher
wenſcht

Helpt my ô Heer hier toe! mitſgaders ieder menſch.

De Stilheid vergeleeken by een klyn Gezelschap.

Gewoel baart druk.

STEMME: *Dat eenig Godlyk weezen zoet.*
 OF: *Gy die de naam van Christen draagt.*

1 **H** Et zelschap van een goede vriendt
 Kan (dunkt my) voordeel geven,
 Als een ten goede d'ander dient,
 En t'saam in eendracht leven,
 Als men zo doet
 Is 't zelschap goet,
 Na ik eens vant beschreven.

Q

2 Doch

2 Doch veel gezelschap, groot gewoel,
Wort van my niet geprezen;
Want ik my dikwils beter voel
Eenzaam en stil te wezen,
Om onderzoek
In Godes Boek
Te doen, en wat te lezen.

3 Of 't zy in eenig ander bladt,
Daar uit ik iet kan leeren,
En daar door dat myn kennis wat
En deugt ook mach vermeeren,
Waar na ik haak,
O zoet vermaak!
In stilheid Godt te eeren.

4 Het aardfch gewoel my niet en lust.
Ik kan daar niet in vinden
Als droefheid, druk, en veel onrust,
En licht de deugt verslinden
Door zulken vreugt,
Krenkt zeer de deugt,
En 't fchaad' hem deze minden.

5 Want daar veel zelfchap is vergaart,
Wort menigmaal gesproken
Dat twist, onrust en moeite baart,
En d'ed'le Vreê gebroken.
Om maar een leur
Komt wel getreur,
Door klappaarts vyerig ftoeken.

6 En als men al gefcheiden zy,
Zo voelt noch menig 't ftryden,

Door knaging van het geen dat hy
Gedaan heeft, of moest lyden.

Zo dat 't gewoel

(Na ik gevoel)

Zeer zelden baart verblyden.

7 Myn vreugde die ik fomtyds smaak
Is een Gedicht te maken,

Dat is myn vry al meer vermaak

Als 's Waerelds vreugt te smaken.

En word' verheugt

Door hoop, in vreugt

Hier na by Godt te raken.

8 't Is best voor my, en minste pyn;

Geruſt en ſtil te leven,

En (waar ik kan) deugts Knecht te zyn;

Ja vaſt daar aan te kleven;

't Is hier geen ſcha,

En 't zal hier na

Noch 't grootſte voordeel geven.

9 Adieu dan Waereld, groot gewoel,

Adieu dan zotte vreugde,

't Is druk dat ik van u gevoel,

En 'k vind' by u geen deugde,

'k Vind in de deugt

Al meerder vreugt,

Als gy my ooit verheugde.

10 O Godt! neemt gy my tot u Knecht,

Sterkt my in druk en lyden;

Stuurt my op uwe wegen recht,

Op dat ik vroom mach ſtryden,

En namaals zyn
 Voor u Aanschyn,
 En my met u verblyden.

11 Dit is myn beê van u, ô Godt!
 Laat my dees beê verwerven,
 Sterkt my dat ik na u Gebodt
 Mach leven ende sterven,
 Tot uwer eer,
 En namaals, Heer,
 U Koninkryk be-erven.

Wys te weezen, is Godt te vreezen.

STEMME: *Rozemont die lag gedoken.*

OF: *Als de Heer ons komt beproeven.*

1 O! Wat vindt men al Bemidders
 Van des Wysheids hooge trap,
 Maar eilacy! wynig vinders
 Van de ware wetenschap,
 Wysheid daar men meest na jaagt
 Godt niet alderbest behaagt.

2 Ware Wysheid (zo wy leezen)
 Is (als Syrach ons vermelt)
 Godt van herten recht te vreezen,
 Dat is Wysheid die der gelt:
 Die ze heeft zal van zyn Heer
 Daar voor krygen prys en eer.

3 Menig Mensch wil hoog geleert zyn,
 Maar zoekt Wysheid die niet baat;

Want hy wil van elk ge-eert zyn,
 Als hy zich wat hoogs verstaat;
 Ja verheft dan zo zyn hert
 Dat zyn Ziel gewondet wert.

4 d'Oeff'ning daar elk toe gezint is,
 Geeft geen groote nuttigheid:
 Maar die van elk minst bemindt is,
 Is (gelyk als Paulus zeld)
 Tot veel dingen zeer bequaam,
 Maar is wynig aangenaam.

5 Hy is wys, al schynt hy slecht'lyk,
 Die zyn Schepper dient te recht,
 En zich niet stuk-wys draagt Knecht'lyk,
 Maar in alles is Godts Knecht,
 Zulken een veel dingen weet,
 Schoon of hy eenvoudig heet.

6 Wilt na zulke wysheid jagen,
 Wieje bent, of wezen meugt;
 Vreest u Godt, wilt hem behagen,
 Zoekt na Wysheid in de deugt;
 't Zal u hier zyn wonder goet,
 En hier namaals vallen zoet.

Schyn doet doolen.

STEMME: *Altyd altyd zynder Zotten.*

OF: *Elk heeft zyn bezonder dryven.*

1 S Alomon die zag een Hoere,
 Die een Jong'ling heeft gekust,

Onbeschaamt, uit vuile lust,
Ging hem tot onkuisheid voeren,
Schoot hem end'lyk met bedroch.
Zulk een Vrou is heden noch.

2 Wel wat of zy mach beginnen?
Dat zy dus verweent, en schoon,
Haar voor ieder stelt ten toon,
En zo ieder lokt tot minnen;
Daar zy is een vuile Hoer,
Reine Maagt, noch echte Moer.

3 O! wat heeft zy Jongelingen
(Dikwils) voor een blyde nacht
In elendigheid gebracht,
Door haar vleyen, door haar zingen,
Door het streelen dat zy streelt,
En de deuntjes die zy speelt.

4 Zy schynt cierelyk voor oogen,
En zy toont een zoet gelaat
Is ook minnelyk van praat.
Echter zo wort hy bedrogen
Die ze mindt; want die in haar
Dan veel valsheid wort gewaar.

5 Schoon haar kleeders cierlyk lyken,
En zy jeugdig, schoon en wel,
z' Is een oude morffebel.
Want die haar gaat recht bekyken,
Vind ze niet gelyk zy schynt,
Al haar schoonheid dan verdwynt.

6 Die zy eens krygt in haar wooning,
Die een nachtje by haar rust,

(Uit begeert, en vuile lust)
Krygt niet anders voor beloning
Als de uitterste elend,
Die niet weder van hem wendt.

7 Schouwt dan, lieve Jonge lieden,
Deze Hoere valsch en smoot,
Die der menig bracht in noot,
En haar ware ging aanbieden;
Ja zy doet dit evenstaag
Noch de menschen alle daag.

8 Zy kan streelen, minlyk vleyen,
Lieff'lyk kust zy met de mond:
Maar die 't smaakt die wort gewondt,
Zy gaat 't quaad in goed verdreyen,
Geeft het quaad een vreemde schyn,
En noemt het dan mooi te zyn.

9 O die Hoer! die booze Spookster,
O die vals vermomde Vrouw,
Is zo loos en vol ontrouw.
O 't is zulken twiste-stookster,
Groot verderf, en staag verdriet
Brengt zy aan, en anders niet.

10 Wilje weten, jonge Jeugde,
Wie ik met dees' Hoere mein?
't Is de Waereld zeer onrein,
Die u lokt tot veel ondeugde,
Ja z' is juist in haar bedryf
Als een overspeelig Wyf.

's Vlees vreugts vruchten , zyn maar zuchten.

STEMME: *Na u begeer Maagdekens ziet.*

OF: *Wanneer de Zon in't morgen Rood.*

1 **A** Ls ik te recht (in myn gemoet)

Bedenk myn korte leven,
Daar in myn druk, en tegenspoet,
En ook myn vreugt en blydschap zoet,
Al die ik heb bedreven;

2 Zo komt (als in een spiegel klaar)
My deze zake blyken,
Dat al myn vreugt (hoe zoet die waar)
By al myn droefheid, druk, gevaar,
Niet eens is te gelyken.

3 Want ziet myn vreugt ('t welk vreugde schein)
Die voer zeer haast daar heenen;
Ja als een damp en rook verdween,
Of wert ook dikwils in gewezen
Verkeert en droevig steenen.

4 't Gedenkt my, hoe het in myn jeugt
Zo menigmaal gebeurden,
Dat ik schiep myn vermaak en vreugt,
En my in dingen heb verheugt,
Daarom ik dikwils treurden.

5 Myn vreugt was ik veel eerder quyt
Als myn droefheid en zuchten,
Myn vreugt die duurde naau een tyd,
Daar tegen myn druk, droefheid, spyt,
Wou my schier niet ontvluchten.

6 De druk die bleef waar dat ik ging,
Ja dikmaal ganfche dagen,
En was my als een wichtig ding,
Dat zwaar aan myne leden hing,
Ja fchier niet om te dragen.

7 Ik kond' myn droefheid (na myn wil)
Niet loffen t'allen tyden,
Al was ik dikmaals eenzaam ftil,
En ook met niemant in gefchil,
Noch kend' ik niet verblyden.

8 Want myn gemoet daar was ftraag in
Een knaging, van 't gebeurde,
Dies was door knaging dan niet min
Myn druk, en zeer bezwaarde zin,
Als doen ik z' eerst betreurde.

9 Dies vind ik nu dat myn geneugt,
(Gepleegt in al myn dagen)
Niet waardig is de naam van vreugt
(Hoe zeer ik my ook heb verheugt)
Te voeren en te dragen.

10 Want ziet, ik hier nooit vreugt bekoom,
Of moet daar tegen lyden,
En ziet myn vreugt is als een droom,
Myn druk gelyk een tegen-ftroom,
Die my fteeds komt beftryden.

11 Wel denk ik dan in myn gemoet:
Waar toe ben ik gebooren,
Altyd te lyden tegenspoet,
En druk en droefheid zeer onzoet,
En dan noch gaan verlooren!

12 Maar neen, ô neen! gewis ik ben
Geschapen tot de vreugde,
Een vreugt die ik niet smaken ken,
't Zy ik myn Ziel eerst heene zen,
Verzelschapt met veel deugden.

13 Myn Ziel die moet tot geender stee,
Besinet zyn met de zonden,
Maar zyn verzelschapt met de vree,
En noch veel and're deugden mee,
Door liefde t'saam gebonden.

14 Indien ik dit te recht bestel,
Gewis zo zal ik komen
Daar my geen druk ontmoeten zel,
Maar daar de zoetste vreugde wel
In volheid wort vernomen.

15 Welaan dan Ziel, (myn waardste pandt)
Ik wil u vaardig maken,
Op dat wy in ons Vaderlandt
(Het welke Enoch eertyds vant)
Te samen mogen raken.

16 Want dus te leven ben ik moe,
Ik wensch een beter leven,
Myn Vaderlandt trek ik na toe,
Daar niemandt iemandt smaat aandoe,
Maar vreugde wort bedreven.

De mensch verslyt, met druk, zyn tyd.

STEMME: *O jonge Jeugt blyhartig.*

1 **W**Aar is myn tyd gebleven
 Die Godt my heeft gegeven?
 Waar is de tyd die my verscheen?
 Daar in ik dikwils heb geleen,
 Zy is als rook verdweenen,
 Ja schynt myn naau verscheenen.
 Zo haast is zy gevlogen heen.

2 Nu is het zeer vervaarlyk,
 En 't schynt voor my bezwaarlyk,
 Om wederom zo langen tyd
 Te leven op der Aard, (in stryt,
 Met zo veel tegenheden
 Als ik nu heb geleden)
 Als ik nu ben alrede quyt.

3 Ons leven hier op Aarde
 Dat is van geender waarde.
 Ons' dagen zyn een klein getal.
 En zeer vol druk en ongeval,
 Ja al ons levens dagen
 Die gaan daar heen met klagen,
 De slaap (zeid men) is 't zoest van al.

4 Hier by is af te meeten,
 En zekerlyk te weeten,
 Dat 's Waerelds vreugt geen vreugt en is;
 Maar niet als druk en droeffenis;
 Ja waar dat wy ons wenden

Daar

Daar vinden wy elenden:

De droetheid gaat hier niemant mis.

5 Maar dit is troostelyke,

Voor die hier zoekt Godts Ryke,

Dat hier zyn Ryk niet lang zal staan,

Maar dat het haast zal zyn gedaan

(Hier) met zyn klaaglyk treuren,

En dat 't haast zal gebeuren

Dat hy in d'eeuw'gē vreugt zal gaan.

6 Alwaar hy nooit zal vinden

Noch stroom, noch tegen-winden,

Ja niet de minste druk of pyn:

Maar zal daar altyd vrolyk zyn,

En hem (tot allen tyden)

Met zynen Godt verblyden,

En blinken als de Zonneschyn.

7 O overgroote vreugde!

Wie zou zich niet tot deugden

Hier schikken, maar een wynig tyd;

Die haast en vaardig henen glyt,

Om namaals met Godts Zone,

(Die ons met vreugt zal kroonen)

In eeuwigheid te zyn verblyd.

8 Hoe zouden wy doch menschen

Noch lang te leven wenschen

Hier in dit jammer Tranen-dal?

Daar zulken vreugde komen zal,

Voor die haar Godt hier vrezen,

En dienstbaar willen wezen.

Die Godt alleen heeft, heeft het al.

9 Ik wensch niet lang te leven,
 Zo Godt my maar wil geven
 Vergeving van myn zond' en schult:
 Gelyk ik Godt hoop dat gy zult!
 Vergeven myne boosheid,
 En groote Goddeloosheid,
 Waar mede dat ik ben vervult.

Aan de Jeugt.

STEMME: *Allekmaar wel schoone Steê.*

- 1 **G**Y Jeugden, die nu heden zyt
 In uwe fleur en beste tyd,
 En staat ten toon,
 Als Bloempjes schoon,
 Of Roosjes zoet,
 Of bloeit gelyk de Lely doet;
 2 Gedenkt hoe haast het u zal gaan,
 Dat al u schoonheid is gedaan,
 En dat'er wel
 Grimpelt vel
 Aan u aanschyn,
 (Ja na een korte tyd) zal zyn.
 3 Gy zyt nu heden in u fleur,
 Veel vreugde schynt 'er voor de deur,
 Het schynt voor u
 Als ofje nu
 Noch in u jeugt
 Bekomen 'zoud' een groote vreugt,

4 Maar neen 't en is niet zo het schynt,
U jeugt, u vreugt zeer haast verdwynt,
Als ramp u quelt,
En 't hart ontstelt
Zo is 't gedaan,
O Jeugt! u vreugt is haast vergaan.

5 Dies zoekt noch (lieve jonge Jeugt)
En beter schoon, een zoete vreugt,
't Welk u niet zel

Ontvlieden snel,
Gelyk hier doet

U Jeugt, u vreugt, u schoon en zoet.

6 maar daar voor u al is beried
(Van aan begin tot eeuwigheid)

Volmaakte rust,

Uw 's herten lust,

Zo gy hier leeft

Gelyk als Godt bevoelen heeft.

7 Vraagt iemandt hoe hy leven moet?
Ik zegge leeft op deze voet:

Voor al liefst Godt,

Dit 's zyn Gebodt,

't Hoogst dat men vindt,

U naasten als u zelfs bemindt.

8 Zo deze deugden in u zyn,
In ware daat, niet in de schyn,
Zo zal (gewis)

Wat meer deugt is

Uit deze rein

Staag vloeyen als uit een fontein.

9 Wel aan dan Jeugt, zoekt (wie je zyt)
 Dat gy u hier in lustig quyt,
 Op dat j' in deugt
 Opwassen meugt,
 Van dag tot dag,
 't Waar my een vreugt dat ik het zag.

Aan T. J. Dochter, tot troost in haar langdurige
 Siek-quale.

STEMME: *O boose domme Jeugt, &c.*

OF: *Myn vrient die van my eist, &c.*

H Et lyden (jonge Maagt) dat gy nu heden lyt,
 Dat acht ik voor u vleesch te zyn een harde strydt:
 Maar troost u zelve, Maagt, denkt dat u druk en pyn
 Is voor u waarde Ziel een rechte Medecyn.

1 Want gy hadt anders licht om 't Geestlyk niet ge-
 dacht,

Als gy mischien nu wel op 't Geestelyk neemt acht:
 Wat schaakt het of u vlees hier somtyts lyt gequel,
 Is maar u Ziel gezont, zo staan u zaken wel

3 Valt u het lyden hier somtyds wat strang, en bang,
 Zo troost u zelfs, en denkt 't en zal hier zyn niet lang,
 Want gy zult haastlyk zyn verheerlykt van Godts Soon,
 Indien gy hier maar leeft gelyk hy heeft geboon.

4 Misschien zyt gy bezwaart, om dat Godts heilig
 Woordt

Van u niet is beleeft, gelyker wel behoort
 't Is goet, verstaat u vry, maar wanhoopt nimmermeer
 Dat voor u geen genâ zou wezen by den Heer.

5 Denkt

5 Denkt niet als Cajan dee : myn zonden zyn te veel ,
Te groot dat Godt ze my vergeven zou geheel :

Maar doet noch 't geen u dunkt dat van u dient gedaan ,
Vernedert u voor Godt , laat liefd' u hart omvaan ,

6 Weert haat uit uw gemoet , myt twiſt , maar vree
bemint ,

Wyft hoogmoedt van u af , zyt nooit tot praal' gezint ,

Laat geen onguer geklap op uwe tonge zyn ,

Want dat is voor u Ziel maar doodelyk fenyn.

7 Roept Godt ootmoedig aan , en bid hem om genâ

Voor u voorleden ſchult , eer dat het is te ſpâ

Bidt hem dat hy u wil afnemen 't laſtig pak ,

Het welk gy daglyks draagt met grooten ongemak

8 Doch wilt , wanneerje bidt , niet op u wysheid zien ,

Maar zegt: Godt niet myn wil , maar uwe moet geſchien.

Misschien gy u hier weer te zwak toe vinden zult ,

En denken dat dit niet van u kan zyn verdult.

9 Maar neen , wort daar in niet miſtrooſtig , maar houdt
moedt ,

Zoekt maar zo veel gy kunt dat gy Godts wil voldoet ,

Godt eifcht na myn begrip niet meerder van de Menſch

Als hy vermâch te doen , en dat 's zyn wil en wensch.

10 Stelt uwe hoop op Godt , die kan u vaardig wel
(Indien het hem belieft) afnemen dit gequel ;

Als ik wensch dat hy zal , of zo je langer ſtrydt

Zo wensch ik dat gy 't hier geduldigt alles lyt.

11 't Welk u in deze ſtaat een medecyn kan zyn ,

Want zo gy 't niet en doet zo lyt gy dubbelt pyn ;

Dit weet ik (dunkt my) klaar , mits ik u droeve ſtaat

Door ondervindnig ken , dies geef 'k u deze raadt.

12 Nu dochter neemt in dank al 't geen dat ik u geef,
 't Is na u eis geschiet dat ik dit Liedtje schreef,
 Al is 't juist alles niet zin-ryk op rym te pas,
 't Is na myn gaafgedaan, en na myn herte was.

Troost-Liedt aan myn eenige Moei, in haar
 Weduwlyke staat.

STEMME: *Fyn Godtvreezende Helden.*

1 **I**S uwe vreugt verdweenen?

Nu dat uw' Echts-genoot

Gevaren is daar heenen,

Verwonnen van de Doodt?

Wilt al te zeer niet treuren,

Want deezen staat

('t Zy vroeg of laat)

Moet u of hem eens beuren.

2 Hoopt dat gy haast na deezen

Zult weder zyn vergaart,

En eeuwig t'samen weezen

Daar vreugde, vreugde baart,

Daar nooit zal scheiden komen,

Noch ongeneugt,

Maar daar de vreugt

In volheid wort vernomen.

3 't Is troostlyk dat de geen

Is toegezeid geluk,

Die hier geduurig weenen,

En zitten in den druk,

Schier als van elk verschoven;

Alzulke Liën

Die zyn gezien

By Godt den Heer hier boven.

4 O! die Godt maar alleen heeft

Te hulp, te vriendt, te baat,

En hier niet iets gemeen heeft

Met 's Waerelds hooge staat,

Behoeft geen troost van menschen;

Want Godt alleen

(En anders geen)

Die troost hem na zyn wenschen.

5 Is u uw' vreugt ontnomen,

Lichaamlyk? zo houdt Feeft

Met Godt en alle vromen,

Inwendig na de Geest;

Zoekt uwen heul aan Gode,

Die zal in pyn

U Trooster zyn,

Houdt gy maar zyn geboden.

6 Diens Ziel is ryk van deugden,

En schoon, is waarlyk ryk:

Hy leeft in weeld' en vreugden,

Al schynt hy armelyk:

Want hy houdt alle dagen

Met Gode feest,

Is bly van Geest,

Al schynt hy zeer verslagen.

7 Wilt ryk en cierlyk maken

Uw' Ziel, ja wilt daar voor

Vry flooven ende waken,
 Die neering kan men door
 Een groote fchat verkrygen,
 Want die z' aanvaat
 Die zal in staat

Gedurig hooger ftygen.

8 'k Wensch Godt (de ware Goedheid)
 Uw' Ziel zal daaglyks voen
 Met d'alderzoetste zoetheid,
 't Welk hy belooft te doen
 Die hem van herten vreezen,
 In overvloet
 Zal 't zoetste zoet
 Voor zulk een eeuwig weezen.

Opwekking der Deugt.

STEMME: *Van het Vlas, &c.*

OF: *Weeft welkom Bruidegom, en, &c.*

1 **S**Taat op, bedaart, ô Jeugt! 't is tyd,
 Zoekt noch te zyn dat gy niet zyt:
 Schikt u tot deugt

Terwylje goet doen meugt.

2 Gy wilt doch inimmers in Godts Ryk
 Hier namaals Godt wel zyn gelyk.

Maar flaapje wat

Zo misje licht die fchat.

3 Want u de Doodt licht sleept na 't graf
 Eer 't morgen is, ook fchoon hy gaf

U noch rifpyt

Al vry een ruime tyd,

4 't Waar nochtans tyd. En buiten reën
 Zoud gy dees uwe tyd besteën
 Na uwe vleisch,
 Begeerte, lust en eisch.

5 Gelykje licht ook zyt gezint,
 Om zulks te doen als gy bemindt,
 Tot 's Waerelds mal
 U niet meer lusten zal.

6 Maar Jeugt! waar mee zult gy den Heer
 Dan dienen? en bewyzen eer,
 Daar voor gy meugt
 Hier namaals zyn in vreugt?

7 Met zinnen dof en gantsch versuft,
 En met een kinderlyk vernuft,
 Met vel en bien,
 Dat angstylyk is te zien?

8 En off'ren Godt zo op het geen
 Dat niet en deugt, het slimst alleen.
 O! dat 's te snoot,

Die dwaasheid waar te groot.

9 Wat zal Godt zyn gedient met drek?
 Met stramme leden vol gebrek?
 Met een lichaam

Schier nergens toe bequaam?

10 O Jeugt! dient Godt van dezer uur,
 Bedwingt u vleesch, buigt u natuur
 Tot Godes Leer,

En offert uwen Heer

11 Het edelst op, het frist en 't best,
 Ziet dat gy 't pit van 't eerst, noch 't lest
 Niet voor hem spaart,

't Loon is 't wel dubbelt waart.

12 Deugts loon is hier, en by den Heer
 't Is hier vermaak: doch namaals meer.

Dies schikt u Jeugt
 Tot deugt, terwylje meugt.

De Onrust uitgebeelt door dronke Gasten.

Zelden rust.

STEMME: *O nacht jaloersche nacht.*

OF: *Al wie Godtzaliglyk na, &c.*

M Et hoop en vrees verslyt de mensch zyn tyd en leven :

hoopt en wenscht om iet daar na zyn herte strekt ;
reeft en zorgt dat Godt hem geen geluk zal geven ,
welk onrustigheid , en stryft in hem verwekt.

Nooit kan hy , waarlyk rust in 't aardsch bedryf beko-
men ,

Et schoon hy 't al verkrygt daar na zyn herte haakt ,

't Is onrust: want zyn hert wort daar van ingenomen,
Daar dient dan voor zyn pandt gezorgt, gevrees, gewaakt,

3 Of mist hy 't geen hy wenscht, zo lyt hy meerder
smerten;

Want als hy derven moet zyn hope van geluk,
Zo komt de rouw en knaagt, en byt, en tergt zyn herte
Dat hy (hoe hy zich wendt) bedompelt lyt in druk.

4 Door vrees, door zorg, door druk, door hope
en door wenschen

Is steeds 't gemoet ontroert, en nimmer recht gerust,
Dit gaat zo rondt, het is en 't blyft ook by de Menschen.
Zo lang tot haar de Doodt komt sleepen na zyn kust.

5 Doch 't kan geschien (schoon 't geen men wensc
niet is verkreegen)

Dat iemandt is gerust, en in zyn hert verheugt,
Doch niet 't en zy zyn hoop in weldoen is geleege,
En dat hy hoopt op 't loon voor zyn gedane deugt;

6 Dat 's rust: maar zonder dat is hier naauw rust
vinden,

Men zorgt, men hoopt, men draaft, men rent, men spe
men malt,

Men ploegt, men zaait, men oogst, men trekt door ste
en winden,

Men spit, men delft, men graaft, tot men in d'Aarde v

7 Dan heeft men rust indien men zalig komt te sterv
Geen hoop, geen zorg, geen vrees, geen druk, g
finert, geen pyn

Is daar: maar daar zal men al's Waerelds onheil derv
En die dan zalig is zal eeuwig zalig zyn.

Aan de Nieuw-getroude.

STEMME: *Wat mach Goosen toch gebreeken.*

1 **B** Ruidegom, met uwe Vrouwe,
 'k Wensch u luk in d'Echte staat,
 En ik wensch dat u het trouwen
 Dienen zal tot heil en baat;
 En dat gy na Godes raadt
 Zult dees staat bekleeden

 Zeer bequaam,
 En te saam
 Altyd zyn in vreedden.

2 Wilt u altyd minlyk draagen,
 Liefst malkander waarje meugt,
 Zoekt malkander te behaagen,
 En zyt daaglyks t'saam verheugt,
 Maakt u vrolyk in de deugt,
 Wilt u nimmer voegen

 Om u vleisch
 Na zyn eisch
 Gansch te vergenoegen.

3 'k Wensch u kind'ren om u zullen
 Bloeyen, juist als rankjes zoet.
 (Zo 't u wil is) en vervullen
 Staag met vreugden uw' gemoet,
 En haar schikken tot het goet;

 Buigt haar teere zinnen
 Van der jeugt
 Tot 'er deugt,
 Op dat z' u beminnen.

4 'k Wensch hem Godt tot u zal keeren,
 Ende zegenen uw' dis,
 Op dat gy u meugt geneeren
 Zo 't bequaam en eerlyk is,
 En dat hy in droeffenis

Wil uw' Trooster weezen.

Welke hy

Zal, zo gy

Hem zoekt recht te vreezen.

5 'k Wensch u d'alderbeste wenschen:
 'k Wensch u 'Zielen grooten schat,
 En dat gy als Christen Menschen
 Zult betreden 's Levens padt,
 Ende wand'len na Godts Stadt,
 En u t'saam yermaken,
 Eeuwiglyk
 In Godts Ryk.
 Wilt hier doch na haken.

Aan J. W. Zoon.

STEMME: *Helena.*

OF: *Hou op die gylgedigt.*

1 **M**Yn vriendt, gy zyt nu door de roode Zee gegaan,
 Maar in 't beloofde Landt noch niet gekomen
 aan:

Gy zyt nu in d'Woestyn, die moet gy door passeeren,
 Aleer gy komen zult daar gy meugt triumfeeren.

2 Daar dient in deez' Woestyn (die gy zyt in getreên)
 Ge-

Geduldig haat en smaadt, en ſpot te zyn geleên;
 De vyandt laat niet af van ſtryden en benyden;
 Dies dienje nacht en dag wel vroomelyk te ſtryden.

3 De luſten van het vleefch die dienen ingetoomt,
 Het quaat (hoe ſchoon verbloemt) dat dient te zyn ge-
 ſchroomt;

Het dient te zyn volbracht dat van u is begonnen,
 De vyandt die u quelt die dient te zyn verwonnen.

4 Niet die alleen begint het loon is toegezeid:
 Maar die volherdend' ſtrydt die is de Kroon bereidt.
 Stryt als een kloek Soldaat, wilt uw' beloften houwen
 Wilt op uw' Hooftman (Godt) in angſt en noodt be-
 trouwen.

5 Als 't u hier ſomtyds komt wat ongevallig voor
 Zo denkt: dit poortje tradt myn Meeſter eertyds door,
 Dees' weg is hy gegaan, dit zelfs heeft hy geleden,
 En wilt zo met gedult gewillig 't padt betreden.

6 'k Wenfch Godt u trooft zal zyn in druk en ongeval,
 En dat hy over u zyn zegen ſtorten zal,
 En u al meer en meer in 't goe voornemen ſtyven,
 Op dat gy in zyn Wet ſtantvaſtiglyk meugt blyven;

7 En gaan op 's Levens padt al ver en verder voort,
 En wyken nimmer af van Godes heilig Woordt.
 Ziet dat aan uwer zy, Godts gunſt niet wort verhin-
 cert,

Maar ziet dat g'u gebrek van dag tot dag vermindert.

8 En neemt Godts ware Leer al vaſt en vaſter aan,
 En wilt op 't deugden padt al ver en verder gaan.

Wilt Chriſtus zoete jok, en laſt gewillig dragen;
 Dit doende zult gy Godt gewiſſ'lyk wel behagen;

9 En krygen tot u loon, voor uw' gedane deugt,
 Het schoone Hemelryk en d'alderzoetste vreugt:
 Waar toe ik wensch dat Godt zal over u zyn zegen
 Uitstorten! op dat dit van u mach zyn verkregen.

Al dat vreugt hiet, en verheugt niet.

STEMME: *Gy vraagt my of ik zelfs, &c.*

1 **A**ls zich myn Ziel verheft, en klimt by Godt om
 hoog,

Dan is de Waereld spot, en onheil in myn oog.

O! als myn hert

Niet aan de Waereld vast is,

Maar van het aards ontlast is,

Dan ben ik vry van smert.

2 Dan zit ik op Godts Troon, dan is myn Ziel verheugt,
 Dan vlieten door myn hert de Beekjes vol geneugt.

Maar zo 'k van daar

Eens zie des menschen staat aan,

Ja zie die in der daat aan,

Zo vind ik dat by haar

3 Ellend' en jammer is, en droefheid, ongeval;
 Ja dat 'er niets en is als druk in 't Aardsche dal;

Want zo ik weer

Daal op de Aardsche dingen,

Zo komt my druk omringen,

En dalen op my neer,

4 Als of 'teen dikke damp, of nevel mochte zyn,
 Waar in ik (hoe 'k my wend) niet vind dan enkel pyn
 Maar

Maar dan zo fchynt
De Zon, en laat haar ftralen
Tot in myn herte dalen,
Waar door de mift verdwynt.

5 Nooit is myn hert terecht door 's Waerelds vreugt
verheugt,

Want zelden duurt het lang of 't is weer ongeneugt.

Maar zulk een vreugt
Kan waarlyk 't hert vermaken,
Die men hier komt te fmaken
Door middel van de deugt.

6 Zo ik ga fpeuren na myn tyd die is voor by,
En proef of zulk een tyd my weer behaaglyk zy,
Zo fluit ik, neen;

Want al myn gansche jaren,
(Die negentien zyn) waren
Vol droefheid en geweën.

7 Myn zoetfte vreugt die ik op aarden waarlyk kryg
Is, als ik met myn hert en zin ten Hemel flyg,
En wand'len ga

Met Godt en alle vroomen,
Waar by ik hoop te komen
Eens wezentlyk hier na.

8 O Godt! laat doch altyd de ware Zonneschyn
My ftralen in het hert, en nooit verborgen zyn,
Op dat ik dy,

O Godt! te recht mach looven,
En flygen daaglyks booven
By u, en wezen bly.

Op het Reizen van een Maagt.

De beste pracht is voor een Maagt,
Dat zy haar ftil en zedig draagt.

STEMME: *Wilder dan wilt, wie zal myn temme.*
OF: *Die door des waerelds woefte baaren.*

1 **W**El Maagden wilt gy u verciereu,
Zo ziet dat gy tot cierzcl draagt
De zedigheid, en goe manieren;
Dat 's 't schoonste cierzcl voor een Maagt:
2 Ja 't prachtlyk voor haar om te dragen,
Het eerlykst om haar mee te kleen.

Wie

Wie gaat ooit and're pracht behagen,
Zyn 't wyze Liens? gewiff'lyk neen.

3 Want nimmermeer en zullen Wyzen,
Die recht in Godes vreeze staan,
Het ciersel aan de kleeders pryzen;
Maar tot de zedigheid ons raan.

4 Dat is 't ciersel daar de Maagden
Wel eertyds mee vercierden haar
Daar zy haar Schepper mee behaagden.
Och! of het heden noch zo waar.

5 De zedigheid, 't manierlyk weezen,
Dat maakt een Maagt zeer hoog geacht,
Zy wort daarom bemint, gepreezen,
Al schynt het vry een slechte pracht.

6 Geen boertery, geen zotte reden,
Geen banden, koorden, kanten fyn
Vercieren haar zo zeer als zeden;
Wanneer die wel gematigt zyn.

7 Wel Maagden! wilt u dan vercieren,
Met ciersel dat u cierlyk staat,
Met zedigheid en goe manieren;
Dat 's ciersel dat uw' Zielen baat.

't Is niet al hoog dat hoog schynt,
Noch laag dat laag in 't oog schynt.

STEMME: *Van Grobbendonk.*

OF: *Jacob is nytgetogen.*

1 **W**Y zien hoe alle dagen
De menschen haar behagen

Meest scheppen in dat hoog
En heerlyk is in 't oog.

2 Daar nochtans Godt de Heeren
Gebiedt, en ons komt leeren
Van 't hooge af te staan,
En 't laag te hangen aan.

3 Doch wel na 't hoog te haken,
Daar toe men komt te raken
Door middel van de deugt,
Dat is, tot 's Hemels vreugt.

4 Niet na dat in de Waereld
Schynt hoog en schoon bepaereld:
Want dat is enkel schyn,
En kan niet waarlyk zyn.

5 Want die is op gerezen,
Die heeft gedurig vrezen
Dat hy, tot zyn on-eer
Eens vallen zal ter neer.

6 Maar die zich houdt beneden,
En in dien staat te vreden,
Die heeft gemak, en zal
Niet doen een quade val.

7 Die hoog staat moet nootwendig
Eens vallen neer ellendig,
En komen tot een staat
Daar in hem ieder haat.

8 Dat slecht schynt is te pryzen.
Dat laag leit zal eens ryzen,
Die hier niet is gezien
Wilt Godt de Kroone bien.

9 't Is troostlyk voor de genen
Die hier gedurig weenen,
En zyn van elk veracht;
Bespot, versmaat, belacht;

10 Dat Godt haar zal verhoogen,
En zetten daar zy moogen
Al doen wat haar geluft,
En eeuwig zyn geruft.

11 O! die by Godt mach leven,
Is waarlyk hoog verheven,
Die heeft geen vrees om weer
In 't laag te vallen neer.

12 Oeh! of doch alle Menschen
Die na dat hoog is wenschen,
Recht trachten na dat hoog
In daat is, niet in 't oog.

Aan de M. M. Dochter

STEMME: 't Hemelryk is een schoon Prieel.

OF: Waar toe myn Ziel, waar toe gesteeent.

1 't **I**S goedt zyt gy gezint voortaan
Niet verder 't dool-padt in te gaan,
't Is recht, 't dient voorgenomen,
Maar vlytig dient 'er na getracht
Om van het padt te komen.

2 Zyt gy van 't padt, zo ziet dat gy
Dan niet blyft stille staan ter zy,
Maar wilt dan naarstig haken,

Om van 't verkeerde padt, op 't padt
Der Waarheid te geraken.

3 Die zich van 't dool-padt heeft gemaakt,
Is noch niet op het padt geraakt,
Dat waarlyk 't rechte padt is.

Veel zorg en moeite heeft hy, eer hy
Op 't padt, en in Godts Stadt is.

4 Veel kruis, veel druk en tegenspoet,
Veel ongeval hy lyden moet
Die op het padt geraakt is;
Maar die trekt door, en wykt niet af,
Zal komen daar 't volmaakt is.

5 't Loon is beloofd, niet die begint,
Of stukwys strydt, maar die verwint
Belooning toegezeid is,
En die tot in het end volhert
De Kroon tot loon bereid is,

6 Dunkt u de weg tot Godes Stadt
Te zyn een ongemaklyk padt,
En laat g'u daar door keereu?
't Padt is 't (zo 't schynt) maar wilje loon
Zo moet gy 't padt passeeren.

7 Een die iet ziet van verr' daar hy
Wou gaaren wezen, doch daar by
Te komen schynt vervaarlyk,
Maar zo hy willig ging daar na
Hy quam 'er ja niet zwaarlyk.

8 Zo ook, die willig dient zyn Godt
Die valt het zoet, al lyt hy spot,
't Is hem (uit liefd' tot Gode)

Geen druk, dat druk fchynt, maar hem vreugt
Te doen na Godts Geboden.

9 Des Heeren laft is licht en zoet
Te dragen, voor die 't willig doet;
Maar die het bloot ziet dragen,
En zelfs niet draagt, die dunkt het zwaar,
En 't zal hem niet behagen.

10 Maakt u gewillig onderdaan
Uw' Heer, en treedt op zyne paan,
Wilt hem van herten vrezen,
Op dat gy namaals eeuwiglyk
Met hem verheugt meugt wezen.

11 Nu Dochter 't planten is genucht,
Wanneer de Planten dragen vrucht;
Het Rymen is my zoetheid,
Als ik maar zie dat myn Gedicht
U tot het ware goet leit.

Aan M. J. Dochter.

STEMME: *Poliphemus aan de stranden.*

OF: *Pfalm 61.*

1 **N** Ademaal ik, waarde Nichte,
Om te dichten
Aan u my nu vint verplicht,
Zo wil ik u iet berichten,
Ende flichten,
Zo ik kan met een Gedicht.

S

2 Wil-

2 Wilt gy uwe lof en eeren
Staag vermeerren,
En gedurig vrolyk zyn;
Zo wilt u van nu aan keeren
Tot Godts Leeren,
Waarelyk en niet in schyn.

3 Dan zo zal m'u hooglyk pryzen,
En bewyzen
Eer; daar men bezoldingt wert;
Dan zo zult gy vreugt genieten,
Die zal vlieten
Stadig door u jeugdig hert.

4 Wilt gy door u reden weezen
Zeer gepreezen,
Spreekt niet of 't en zy het past:
Quaad geklap verderf goe zeeden,
En veel reeden
Zyn een ander licht een last.

5 Wilt gy ciersel aan uw' leden,
En u kleden
Cierlyk, zo ziet datje draagt
Zedigheid en goe manieren
Die vercieren

Op het alderschoonst een Maagt.

6 Wilt gy ook van uw' gebieken
Zyn ontfteken,
En eens werden wel gezondt,
Laat Godts woordt uw' zalve weezen,
Dat kan g'neezen,
Schoon men zwaarlyk is gewont.

7. Wilt gy lekk're ipeize smaken,
 En vermaken
 U met Most en zoeten Wyn,
 Zo wilt op ten Hemel ryzen,
 Daar zult gyze
 Vinden die zal lekker zyn.
- 8 Wilj' een groote schat verkrygen,
 Ende stygen
 Op in hooge staat en macht,
 Zo wilt ware deugden plegen,
 Zulke wegen
 Wort men door tot staat gebracht.
- 9 O die staat! daar alle menschen
 Wel om wenschen
 Doch niet trachten na met vlyt;
 Wensch ik dat gy in zult treden,
 En bekleden
 Eeuwiglyk hier na altyd.

Geen 't Vleesch onzoet is, de Ziele goet is.

STEMME: *Gy Volkeren des Aardtryks al.*

OF: *Gy die uit 's waerelds droom ontwaak.*

- 1 **D**iens herte leit bedwelmt in vocht
 En heeft ter waereld geen genocht,
 Geen feest en brengt hem blydschap an,
 Mits vreugt zyn hert niet vinden kan;
- 2 Door dien het in de dampen leit:
 Maar waarom hier van meer gezeid?

Een die zyn Ziele onbedacht
In vuile zonden heeft gebracht ,

3 Is nimmermeer te recht verheugt ,
Door dien de Goddelyke vreugt
Niet tot zyn Ziele in en dringt ,
Door dien die is met zond' omringt.

4 Die wil dat van zyn herte vliet
De vochtigheid , die eete iet
Dat hem is bitter in de mondt ,
Want bitter is zyn hert gezondt.

5 Die voor zyn Ziel wil Medecyn ;
En van zyn quaal genezen zyn ,
Die ga en kruis zyn weelig vleis ,
En geef dat nimmer zynen eis.

6 En dient de Waereld nimmermeer ,
Maar dient alleen den Opper-Heer ;
Dat 's fause voor een Ziele goet ,
Doch smaakt het vleesch niet al te zoet.

7 Een Ziele niet aan zonden vast ,
Maar die van zonden is ontlast ,
Die kan te midden in de pyn
Verheugt , en bly , en vrolyk zyn.

8 Want schoon 'et vleesch al pyne lyt ,
En staat gedurig in den fryd ,
En dikwils raakt in groote noot ,
Ja schoon het ligchaam wort gedoodt ;

9 Zo maar de Geest het vleesch verwint ,
En zyne tochten t'Samen bindt ,
Zo blyft de Ziele ongequelt
Ja wort daar beter door gestelt.

10 Wy zien hoe 't in de Waereld gaat,
 Dát d'een verliest is d'ander baat,
 Hoe 't vleesch te anger wert benert,
 Hoe dat de Ziel te ryker wert.

11 Wel hem die 't vleesch te onderdrukt,
 En maakt dat het zyn Geest gelukt,
 En maakt zyn Ziel van deugden ryk,
 Zyn schat wort dan onmetelyk.

12 Die zyne ziel van zonde speent,
 Die wort veel ryker als hy meent;
 Des Ziels gezontheid is gewis.
 Een schat dat niemandt kenlyk is.

Aan G. W. Dochter.

STEMME: *De Winter is vergangen.*

HEt geven is bezwaarlyk
 Voor die heeft wynig schat,
 Vermanen is gevaarlyk
 't Wort licht verkeert gevat;
 Doch echter is 't nootzaaklyk,
 En dient somtyds gedaan,
 En dan is 't ook vermaaklyk
 Als 't minlyk wort ontfaan.

2 't Is zoet bemint te werden,
 Zo hy die mint is goet,
 En daar in wil volherden,
 Voorwaar dan is het zoet;
 Maar die bemindt wil weezen,
 Moet zien, gedenkt dit Maagt,

Dat zy uit liefd' en vreezen
Haar weder minlyk draagt.

3 Niet stuurs, maar altoos zedig,
Vol liefd', en zonder haat;
Niet twistende, maar vredig,
Ontlast van alle quaad.

Godt wil de menschen minnen,
Ja treen met haar in d'Echt,
Als hy aldus haar zinnen
En herten vindt gerecht.

4 Wilt Godt, die u komt sineken,
Aannemen tot u Hooft;
Geen vreugt zal u ontbreken,
Zo gy hem maar gelooft;
Maar dan moet gy begeven
U Speelnoots, en alleen
Aan uwe Hooftman kleven,
Hem minnen, anders geen.

5 't Quaad zelschap moet geschout zyn,
De zonden afgesnoeit,
En op den Steen gebout zyn
Daar niet dan goedt uit vloeit:
Wie pek komt aan te raken
Die vindt zich haast besmet
Maar die 't niet komt genaken
Houdt zich wel rein en net.

6 Wilt Godt u Schepper eeren;
En dienen waar gy meugt,
Zo zult g'u lof vermeeren,
En smaken 's Hemels vreugt.

O Maagt! zo deze vreugden
 Uw' hert eens had omvaan,
 Gy voegd' u straks tot deugden,
 En naamt uw' Minnaar aan.

7 Doch hoe uw' hert gezint is,
 Is u bekend, niet my,
 Proeft eens of 't ook verblindt is,
 En doolen gaat ter zy;
 Indien gy zyt genegen
 Tot goedt en Godt voor al,
 Zo wensch ik dat Godts zegen
 U vruchtbaar maken zal.

8 Het valt my zoet te schryven,
 Kan ik met een gedicht
 U tot u Minnaar dryven,
 En tot u schuld'ge plicht.
 Klopt hy noch aan uw' deuren,
 Doet op, en noodt hem aan,
 Of gy zult het betreuren
 Wanneer hy is gegaan.

Nydt baart Strydt.

STEMME: *Het regent zeer en ik word nat.*

I **A** Ls nydt des Menschen hert regeert,
 Zo wort de Mensch getormenteert;
 Mits hy van dien
 Gedurig wort geraden,

Om zyn party de rug te bien.

2 En zo hy dan niet dorft bestaan
Te doen gelyk hy wort geraan.

Zo komt de spyt
En knaagt hem aan het herte,
Daar hy inwendig pein door lyt.

3 Of zo hy zoekt (na 't hem behaagt)
Zyn vyandt leet te doen, zo knaagt
De Spyt noch meer,
Door dien hy licht valt onder,
En dat zyn vyandt wort zyn Heer.

4 Dan knaagt de daat hem zonder rust,
En 't spyt hem dat hy niet zyn lust
Uitwerken mach;
Maar dat hy zo moet buigen
Voor die hy gaarn vertreden zag.

5 Dus valt het zwaar de Nydt te voen,
En in het hert te laten broen,
Zy baart verdriet,
En maakt de mensch onrustig,
Het zy dat hy uitwerkt of niet.

6 O boose Haat! wat werkje al
De mensch veel druk en ongeval,
En slaage pyn;

Dies hert gy komt bekruipen
Kan nimmer recht geruſtig zyn.

7 Wel weert dan uit uw hert de nyd
Dat zwarte spook, wie datje zyt;

Remint de deugt,
Die zal u meer vermaken,
Daar in is voor u herte vreugt.

Een Helt is hy die zyn Gemoet
Houdt in balans, in quaad en goet.

STEMME: *Schoonste Nimpje van 't Wout.*

OF: *Wat is d'onvernoegde Mensch.*

1 't **I**S een wys en machtig Man
Die staag kan

Zyn natuer te recht beheeren,
En in druk en tegenspoet

Zyn gemoet

(Schoon 't ontroert) kan wel regeeren:

2 Ja is sterker als die velt

Met geweld

Legers, en kan Steden winnen,

Want hy weert een vyand af,

(Zonder staf)

Die hem listig bolt van binnen.

3 Die een rechte Christen is,

Heeft gewis

Met dees' vyandt staag te stryden;

Want hy moet hier om zyn Godt

Smaat en spot

Van de booze Waereld lyden.

4 't Welk hem dikwils valt onzoet,

En zyn bloedt

Wel doet springen heen en weder.

Maar het is een dapper Helt

Die dan stelt

Zyn gemoet geruft ter neder.

5 't Welk is een recht Christens ampt,
 Als hy kampt,
 Zyn gemoet ter neer te vellen,
 En als hy van iemandt lyt
 (Die 'm benyt)

Zich weer wrakeloos te stellen.

6 Wel hem die weer-wrakeloos
 Zich altoos

In de tegenſpoet kan dragen,

Hy belet dan door gedult

Dat geen ſchult

Hem komt aan het herte knagen.

1 Want die wraak-zucht daaglyks voedt

In 't gemoedt,

En pleegt wraak door ongenoegen,

Voelt dan lichtlyk aan zyn hert

(Daar door) ſinert,

En hem zyn gewiſſe wroegen.

8 Die zyn zelfs een Heere is,

Kan gewis

Zyn party doen niet uitrechten;

Want wanneer hy wykt en lyt,

In de ſtryt,

Waar kan dan zyn vyandt vechten?

9 Immer zynen vyandt kan

Dan niet van

Hem een Heer of Meester werden;

Want hy dan niet met geweld

Iemandt velt,

Die hem liſtelyk beſerden.

10 Iemandt die niet vecht noch ſtaat.

Ja niet ſtaat,

Te verwinnen, is geen eere;

Maar die zyn gemoet regeert,

En beheert,

Als 't ontroert, dat is een Heere.

Op de onvergenoegheid.

Hy 's zot en bot, die knort op Godt.

STEMME: *Het jaar is langer als den dag.*

1 **W**EL Mensch waarom dus onvernoegt?
En tegen Godt dit morren?

Als 't Godt niet juist altyd en voegt
Na wensch, zo hoort m'u knorren.

2 Maar zegt eens, of gy 't recht'lyk doet;
Gewis 't is zonder reden:

Want Godt geeft dat g'in overvloed
U speizen meugt en kleden.

3 Zo Godt met u in 't recht wou treen,
En na verdienſt kaſtyden,
Gewis hy vant wel dubbelt reën
Om u te laten lyden;

4 Maar neen, Godt zoekt altoos u heil,
Geeft onverdiend u zegen;
Hy maakt voor u de wegen veil,
Om Godtsdienſt vry te plegen.

5 Waar voor dat gy hem ſchuldig zyt
Te loven en te pryzen,
En om u (hoe 't u ga) altyd
Dankbaarlyk te bewyzen.

6 Of zo gy morren wilt, zo mort
Vry tegen uwe zonden,
Daar toe is dubbelt ſtof, dus knort,
Want zy u Ziele wonden.

7 Wilt die voor Godt (met ongedult)
Vry hertiglyk beklagen,
Bidt om vergiff'nis voor u ſchult,
Wilt Godt u hert op-dragen.

8 Mort nimmermeer in dees Woefſtyn,
Schoon 't u in 't aardſch gaat tegen.
Maar laas! gy ſchynt dan ſtraks te zyn
Tot morren zeer genegen.

9 Of mort gy om dat Godt de Heer
U ſomtyds ſtraft, en pyn doet?
't Is dwaasheid, doet het nimmermeer,
Want Godt weet beſt hoe 't zyn moet.

10 Godt ſtraft u niet op dat gy zult
Van hem afkeerig werden;

Maar

Maar dan zo proeft hy u gedult,
En of gy kunt volherden.

11 Als Godt u slaat, en straffe zendt,
Aan 't Lichaam, of inwendig
Zo gy maar recht volherden kent,
Zo zyt gy niet elendig.

12 't Volherden dient, 't zy 't met ons mach
Of voor-of tegen-windt zyn;
In voorspoet, vreugt, in ramp, geklach,
Moet Godt altyd bemint zyn.

13 't Is niet genoeg of men hem mindt
Wanneer men in elend is,
Indien men anders zy gezint
Wanneer de roe gewent is.

15 Maar moeten hier, in vreugt of druk,
Gedurig Gode vrezen,
Ons moet noch ramp, noch ook geluk,
Hier hinderlyk in wezen.

15 Wy Menschen moeten dees Woestyn
Geduldig door passeeren.
't Kan altyd voor de windt niet zyn,
Een Schip moet wel laveeren.

Die Wysheid fchort, en kracht begeert,
Tot Godt met zyn Gebeden keert,

STEMME: *Zal ik noch lang met heete tranen.*

OF: *Niet die den ftryd al heeft begonnen.*

1 **M**Yn Heer! myn Godt! myn waarde Vader!
Myn Hoop! myn Trooft! myn Hulp in't goet,
O gy Fontein! en levens ader,
Die wysheid geeft in overvloed,
Geeft my ze Heer
Staag meer en meer,
Op dat ik u myn Heer, myn Godt, te recht
Mach dienen, als een vroom en trouwe knecht.

2 Myn hope staat in u, O Heere!
In u stel ik myn hert geruft,
Wilt doch myn hoop en trooft vermeeren,
Ontsteekt myn herte staag met lust
Tot uwe Wet,
Op dat ik met
U hulp altyd, O Heer! van dag tot dag
In deugde meer en meer toe nemen mag.

3 O Godt! vergeef my myne zonden,
Daar mee ik zwaar beladen ben,
Daar van ik niet kan zyn ontbonden,
't Zy door u hulp, daar door ik ken.
O Heer maakt my
Van zonden vry,
Die ik heb ooit of immermeer gedaan,

Heer

Heer wilt met my niet in 't gerechte gaan.

4 Ik dank u Godt, voor u weldaden,
Die gy my overvloedig zendt,
En dat gy voor my uit genaden
U Zoon liet komen in elend,
Daar 'k u niet van
Recht danken kan,
Dies bid ik u, O Godt! voldoet doch gy
Met u genaad' 't geen hier gebreekt by my.

5 Op u Heer wil ik my verlaten,
Doet uwe wil, dat is myn wensch,
't Is u bekend wat my kan baten,
(Veel beter als my, nietig Mensch)
U Heer alleen
En anders geen,
Schoon 'k bid: O Heer bewaar my voor 't verdriet,
Nochtans niet myn, maar uwe wille geschiet.

Aan den Autheur.

STEMME: *Hoe leg ik hier in dees elenle.*

OF: *Hoe ik 't verstandt meer inwaards wende.*

1 **D** It Liedt moet ik in 't kort verhalen,
Aan u myn geeste Broed'ren vrient,
Mits 's Heeren Geest door u komt stralen
Tot ons, 't welk niet verzwegen dient,
Dat m' hem hier van alleen moet pryzen,
Komt dit u schrift met ving'ren wyzen.

2 Mits 't ons niet nood', of komt verbeyen,
Op 't geen in dit of gene school,
Waar door m'er veele ziet verleyen,
't En zy dat ik hier inne dool;
Maar 't u van Godt een goede gaven,
Is nut, en zoet de Ziel te laven.

3 't Wyl ik dit zie door u opstyggen,
Kryg lust hier door tot dit vermaan,
'Ten eind' gy niet hier meed' zoud zwygen,
Maar met u gaaf mocht verder gaan;
Godt wil, gelyk 'er staat geschreven,
Die naarfstig zyn, noch meerder geven.

4 Dat 's zo gy poogt met alle kracht,
Om te doorzien Godts heilig Woordt,
En staag gewandelt met gedachten,
In 't geen hy leert tē treden voort,
Godt zal laat g'u dat niet verdrieten,
Veel heil ons uit u boezem gieten.

5 Dat ons zo'n goet staat te verwachten,
Baart hoop, en vrēugt, my in 't gemoet;
Doch 'k voel noch weer in myn gedachten,
Dat my op 't hoogst bedroeven doet:
Gy zult beid' listg' en felle streiden,
Van de Satan noch moeten leiden.

6 Quaad en onheil kan hy uitrechten,
Door wyze Lien; en die dan doet
Na zyne wil, zo kan hy slechten,
Waarheid, en Deugt onder de voet,
Nocit traagheid zal hem doen verbeyen,
Kan hy u 't zonden padt in leyen.

7 Gy in u boek stelt vele zaken,
 Die u fomwylen zyn ontmoet,
 En ons, en u tot nut kond' maken,
 t Geen my hier ook bedenken doet,
 Hoe ik 't gevogelte in 't vliegen,
 Heb dik gepoogt om te bedriegen.

8 Ik had ten hoogsten dan verlangen,
 Een van 't geslacht in 't net te zien,
 Waar mee 'k 'er veele konde vangen,
 Ja meer als van fom and're thien,
 Of dees of die my door 't slag vloogen,
 Na zo'n voorzeid, scheen al myn poogen.

9 Niet om my daar mee te vernoegen;
 Neen, neen dat was de meening niet;
 Maar dat zyn aart hem konde voegen,
 Tot mynen dienst (dat was het) ziet,
 Om 't geen hier in van my gesproken,
 Zal u de Duivel ook bestoken.

10 U gaaf hebt gy van Godt ontfangen,
 Tot's naasten heil, en u profyt;
 Maar weet, de Duivel met verlangen
 Zoekt uwe Ziel met list, uit nyt,
 Nooit meer profyt voor hem gevonden,
 Als wyze Liens gebracht tot zonden.

11 Want ieder roept als zulke Lieden,
 Van groot verstant, als dees of geen,
 Het Vlees, en Waereld dienste bieden,
 Waar zal 't eenvoudig volkje heen;
 Want haar verstant door kloeke reden,
 Kan 't quaad (door schyn) als goet doen kleden

T

12 Dus

12. Dus wilt (myn Vriendt) zyn valscheid myden,
En is 't dat gy de zonden haat,
En die geenzints in u wilt lyden,
Hy 't daar mee noch niet rusten laat:
Hy weet (als Syrach eertyds zeide)
Wat weg de Mensch van Gode leiden.

13. Hy stelt de Mensch schyn-wysheid vooren,
Niemandt als hy de Schrift verstaat,
Een ieder dient na hem te hooren,
Of dat hy anders doolen gaat;
Zo raakt de Mensch tot hovaardye;
't Welk ieder Christen staat te myen.

14. Hy zal hier door in liefd' vertragen,
't Wyl hy zyn naasten wynig acht,
Door groot gevoel en zelfs behagen,
En hoog gezweeft, van zyn gedacht',
Geen volk is 't waart hem te begeven,
By haar, dies moet hy eenzaam leven.

15. Hier mee myn vriendt neemt dit in 't goede;
Want ziet hier in myn wensch, en wit;
Dat gy u meugt voor onheil hoeden,
En met wysheid u Ziel bezit.
Oorlof hier mee, al eer ik zwyge,
Verzoek weer iet van u te krygen.

J. M. V.

Aan Jan M. V.

STEMME: *Hoe leg ik hier in dees elende.
Of: Hoe ik 't verstand meer inwaarts wende.*

1 d' **E**n min brengt d'ander in. U fchryven
(Myn Broeder na den geest) dat port
My zo dat ik niet ftil kan blyven:

Maar wysheid is 't daar 't my aan fchort.
Niets kan ik, wil de Zon niet ftralen,
En komt Godts Geest niet op my dalen.

2 'k En heb in 't goet geen hulp uit Scholen,
School-wysheid dryft myn pen noch handt,
Geen Schoolgeleertheid doet my doolen;
Maar dool ik 't is uit onverftant,
Des niet; Godt gaat het fpoor my wyzen;
Dies ik, noch 't School niet ben te pryzen.

3 Gy acht myn fchrift (naar luit uw's reden)
Tot laafnis dienftig voor de Ziel,
Gy raad my verder voort te treden,
Ik wenscht' dat Godt my onderhiel,
Dat ik noch verder voort mocht leeren,
Om uit te breiden 't lof der Heeren.

4 't Heil dat gy fchynt uit my te wachten,
Daar toe vind ik geen gaaf in my,
't Is waar Godt geeft de zwakke krachten,
En zet ook d' arme gaven by.
Zoud' ik wat heils voor u uitgieten,
Zo moft ik 't eerft van hem genieten.

5 Dies wacht niet op onwiffle gaven;
Maar gaat gy voort, om met Godts Woort

T'ē spyzen ons, en Ziel te laven;
t Welk zyn kan als me u reden hoort;
Gy kont alreê ons doen verquikken,
Door 't geen u Godt komt toe te schikken.

6 Laat dees noch gene Aardsche zaken,
Of wat het zy, u ooit hier in
Vertragen of afkeerig maken;
Daar's noot om hulp, tot Ziels- gewin,
Hier kondt g'een middel toe verstrekken,
Dies hout niet op van op te wekken.

7 Voorwaar de Heer moet zyn geprezen,
Dat hy ons die genaad' bewyft,
Dat wy dus zoet'lyk mogen wezen,
Van u en and're staag gespyft.
Och! of'er maar meer vruchten bleken,
Gy zout misschien te liever spreken.

8 Gy leert uit uwe vogel-netten,
Wat lagen ons de Satan leit,
Hoe hy zyn strikken weet te zetten,
En hoe bedrieglyk dat hy vleit,
En leert ook hoe mē dient te waken
Als hy zyn strikken zo komt maken.

9 Wanneer een Koopman komt te hooren,
Dat Dieven loeren op zyn gelt,
Hy waakt, en zoektze te verstooren;
Zo moeten wy ook zyn gestelt;
En zien staag uit, aan alle hoeken,
Waar ons de vyandt wil bezoeken.

10 Gy acht te groot (dunkt my) myn gaven,
Wist gy hoe slecht ik ben, ik meen

Gy zoudt daar mee zo hoog niet draven ;
 Want och ! myn wysheid is zeer kleen :
 Ik vind geen wysheid , waar ziet gy ze
 In my ? die waardig is te pryzen.

11 Doch uwe leering is wel waardig ,
 Voor my te drukken op myn hert ;
 Want somtyds wel een leek hovaardig ,
 En trots op zyne kennis wert ;
 Al is de gaaf van geender waarden ,
 Noch pocht , en roemt de arme Aarde.

12 Hier kond' ik my mee toe begeven ,
 Vermits alreede door myn pen
 Verscheide leerings zyn beschreven ,
 Doch daar 'k maar een werk-tuig van ben ;
 De kracht die 'k had om zulks te uiten ,
 Quam van myn zelfs niet , maar van buiten.

13 't Is waar de Duivel wil inwikk'len ,
 By veel dat Wysheid in haar steekt ;
 En kan de Mensch met hoogmoet prikk'len ,
 Als hy maar eens een reden spreekt ,
 Al is 't Niet veel , maar is 't liefstallig.
 Die spreekt , dunkt 't licht al zeer gevallig.

14 Hy weet de Mensch ook in te geven ;
 Te trotzen op zyn boertery ,
 Op pracht , op staat ; Hy zeid , verheven
 Zyt gy , roemt , roemens stof hebt gy .
 d'Aardworm die gaarn zich wil verhogen ,
 Die volgt het spoor , en wort bedrogen.

15 Dus zyn zyn strikken loos , en veele :
 Dies vriendt laat ons slaag ommezien ,

Op dat wy doch zyn Meester speelen,
 Hier toe wil Godt ons hulpe bien.
 Nu Vriendt, ik dank u voor u gifje,
 En 'k bid neemt weer in dank dit schrifje.

Aan G. W. D.

STEMME: *Te Ryffel in 't vergulde Radt.*

1 **A**L draal ik wat met myn gedicht,
 'k Wil nochtans niet u eis verwerpen,
 Maar 'k wensche recht te zyn verlicht,
 Om u iet hylzaams in te scherpen.
 't Welk kan geschien door reen; doch meest
 Door Godes Woordt, en zynen geest.

2 't Kruis is een Christens wiste deel,
 Dat hem op aarden mach gebeuren;
 Dies is, O Maagt! een Christen veel
 Geprangt met angst, en druk, en treuren.
 Maar och! wat noodt is 't noch als hy
 Zyn geest heeft licht, en vry, en bly.

3 Want daar dor'vindt hy, schoon hem 't kruis
 Al dapper prangt, noch wel genoeg.
 De beste vree is binnens huis;
 Want die belet het innig wroegen;
 Al is 'er buiten een rebel,
 Is binnen vree, het gaat noch wel.

4 Ja deze vree is 't kostelykst,
 Van al dat iemandt ooit beminden,
 Schoon iemandt waar van schat de rykst,

Hy 's arm, kan hy dees' vree niet vinden,
 En diese waarlyk in zich heeft,
 's ryk, hoe armlyk hy ook leeft.

5 Maar och! tot deze kost'lykheid
 En kan men niet dan zwaarlyk komen;
 Daar eischt voor af veel arbeidt,
 Eer 't ryke Godts wort ingenomen:
 Niet die begint; maar strydt, en wint,
 De ware rust en vrede vindt.

6 Dies 't best is (dat ik weet, O Maagt)
 Met vlyt naa deze vreed' te pogen,
 En slaan naa u acht wat Godt behaagt,
 En doen zyn wil na al 't vermogen.
 Dit doende zullen wy hier naar
 Of hier noch worden rust gewaar.

7 En spruit 'er somtyds wat onkruit,
 't Welk dreigt het goede te verpletten,
 Zo moet men dat straks wieden uit,
 Eer 't zich tot voortgaan komt te zetten;
 Waar is een Hof zo goedt van aard',
 't Welk nimmer eenig onkruit baart.

8 Wy zyn ook aard', en volgens dien
 Geneigt te dragen aardfche vruchten;
 En zulks moet echter niet geschien,
 Dies moet een Christen dikwils zuchten:
 Van 't Vlees wort hy tot zond' geraan,
 En van de Geest tot wederstaan.

9 't Welk in hem baart een stage stryd,
 De stryd, een kruis voor Vlees en zinnen,
 Doch zo de zonden wort gemyt,
 En dat de Geest komt t'overwinnen;

Zo wort het kruis, veel lichter, dan
Doen hy het eerſtemaal vatte an.

10 Het geen eerſt zuur ſcheen, wort noch zoet,
Gewoonte kan natuur verwennen;
Die in de zonden leeft, kan 't goet
En nut der deugden niet bekennen;
Want deugt die groeit, en vloeit uit Geest,
Verheugt het herte aldermeest.

11 Doch elk ſmaakt hier niet even veel,
Deugts vrucht, al doen s' de zelfde deugden;
d' Een ſmaakt terſtondt na d'oeff'ning veel,
En d'ander weer heel wynig vreugden.
Doch 't loon der deugden is gelyk,
Die hier is arm, wort namaals ryk.

*De ongelyke stand der vroomen en onvroome hier
namaals.*

't Zal niet zyn dat iet is;
't Zal iet zyn dat niet is.

STEMME: *Laat ons een Schei-Liedt zingen.*

1 **N**-iets heeft 'er duur op aarden,
't Scheit, of verdwynt, wat hier iet schynt;
Ja ook hoe groot van waarden.

2 Een Ryke, hoe verheven,
Zal door de doodt, berooit en bloot,
Zyn schatten haast begeven.

T 5

3 Daar

3 Twee die in d'Echt vergaren,
Zyn wel een wyl, doch in der yl,
Komt haar de doodt ontparen.

4 De zoete Zomer-vlagen,
Zyn ons naau by, of 't is dat wy
Weer krygen stuure dagen.

5 Wy zien de Zon naau schynen,
Of hy daalt weer in 't westen neer,
En 't licht gaat hier verdwynen.

6 De Mensch van Godt geschapen,
Is naau gebaart, of valt in d'aardt,
Als ging hy leggen slapen.

7 Al wat hier is voor oogen,
Dat zal gewis, hoe schoon 't ook is,
Niet lang hier wezen mogen.

8 Ei laat hem elk bereiden
Met ware deugt, om eens verheugt
Van hier te mogen scheiden.

9 Och ! kond' hem elk zo dragen,
Dat schult, noch spyt, na deze tyd,
Hem quam aan 't herte knageu.

10 Dan waar 't geen noodt te varen,
In Carons boot; want buiten noodt,
Is men dan van de baren.

11 't Zy blyd'lyk, of met vrezen;
Ja hoe het gaat; 't zy vroeg of laat,
't Moet eens gescheiden wezen.

Aan D. C. en H. A.

STEMME : *Wilt gy een Pelgrims weg in gaan.*

1 **D**E Menschen wenschen veel om rust,
En trachten ook na 's herts vernoegen,
En dat elk meent dat lust uitbluft,
Daar gaat hy zich na voegen.

2 Lust baart onrust zo lang men haar
Niet bluft, gebluft, komt rust te voren
d'Een zoekt rust hier, en d'ander daar,
Maar veel niet na 't behooren.

3 En om dat men niet wel en tracht,
(Schoon of men zoekt) tot rust te komen;
Zo wort de rust van veel (zo 'k acht)
Ook zelden recht vernomen.

4 En gy die u in d'Echt begeeft,
Is 't mede licht om rust verwerven;
Maar weet dat gy na dat gy leeft,
Rust hebben zult of derven.

5 Rust hebben : zo door reine Min,
U herten t'samen zyn gebonden,
Rust derven zo gy van 't begin,
Tweespaltig wort bevonden.

6 Doch uwe rust zal zo niet zyn,
(Schoon u de trou mach wel gevallen)
Dat gy daar by van druk, en pyn,
Zult vry zyn, neen; niet allen.

7 De Trou lust zal dan zyn gedaan,
En u (als 't wel is) rust doen smaken;

Maar

Maar and're onrust zal voortaan,
U licht te meer genaken.

8 Want d'Echte staat en is zo niet,
Of lytzaamheid is nut te leeren:
Godt sprak met kommer en verdriet,
Zult gy u staag geneeren.

9. Doch deze kommer is gemeen,
d'Echt kan veel druk en pyn verzoeten;
Twee zyn elk's troost, een heeft'er geen,
Als druk hem komt ontmoeten.

10 Daarom is 't Bruidegom en Bruit,
Niet vreemt dat g'u in d'Echt laat voegen;
Als d'Echt is recht, zo spruit daar uit
Veel zoetheid en vernoegen.

11 't Vernoegen bluft hem lust: baart rust,
En doet de Mensch blyhertig leven:
Een die niet heeft, en ook niet lust,
Wat 's die aan veel bedreven?

12 Nu twee geliefden, dit 's myn raadt:
Zoekt in vernoegzaamheid te leven;
't Baart rust, ja kan in d'Echte staat
Een wonder voordeel geven.

13 En om vernoegt te zyn (daar toe)
Dient reine liefd' u boven allen;
Want zonder liefd' zal d'Echt u, hoe
Wel schijnend', niet gevallen.

14 Gy Bruit verquikt met zoete reën,
En vriend'lik zyn 't hert uws beminden;
Maakt u zyn druk als 't dient gemeen,
Op dar hy troost mach vinden.

15. En gy ook Bruigom laat u min,
 U Bruidts (als zyt g'haar hoofd) gemeen zyn:
 Gy moet voortaan van hert en zin
 Niet meerder twee maar een zyn.

16. Nu Broer, en Sufter wat ik raad,
 Dat hoop en wensch ik zult gy leeren:
 Mint flaag malkander, hoe het gaat,
 En dient voor al den Heere.

Aan A. J.

STEMME : *O Heilig Zalig Bethlehem.*

OF : *Myn hert bevrugt met.*

1 **W**El dien zaid, David die niet gaat,
 Ter plaats daar haar de Zondaars keeren,
 Noch daar men spot, of boetig praat;
 Maar lust heeft in de Wet des Heeren.

2 Uit 't eerst spruit wee; verlies van faam,
 By Godt, en mede by de Menschen;
 Uit 't laaft vermaak, en een goe naam,
 En by gevolg meer als wy wenschen.

3 Maar laat ons Davids woorden, met
 Opmerreking eens wat ontleden,
 Zyn lust te hebben in de Wet;
 Wat 's dat? of hy de geen hier mede

4 Pryst Zalig, die met zoetigheid,
 Godts Boek doorzoekt, en komt te lezen;
 En daar van spreekt; ja dat uitleit,
 Voor die het duister schynt te wezen?

6 Wat

5 't Schynt ja ; want dat is groot en veel,
 Wy kunnen Godt daar mee behagen,
 Doch niet genoeg ; 't is maar een deel :
 De Boom moet meer als bladers dragen.

6 Wat nut brengt het de Bouman aan ,
 Dat hy zyn Boomen schoon ziet bloeyen?
 Verciert met spruiten, en met bla'an,
 Als daar geen vruchten aan en groeyen.

7 Wat 's of men Godts Woordt dag en nacht
 Met lust door leeft, en daar van hand'len ;
 't Is niets, zo men niet neerftig tracht,
 Om na 't bericht des zelfs te wand'len.

8 Dies vrient laat ons 't vermaak niet gantsch
 In 't lezen noch in 't schryven zoeken ;
 Maar verder gaan. Doch 'k laak nochtans
 Het schryven niet, noch lust tot boeken.

9 Want dat is beide nut en goet ;
 Doch boven nut kan nutter wezen :
 Een nedrig, zacht, gedwee gemoet,
 Gaat boven zingen, schryven, lezen.

10 Wel dien die zulke vruchten draagt ;
 't Baart hier en namaals hem geneugde ;
 Ja schon hy fomtyds zucht en klaagt,
 Noch voelt zyn hert inwendig vreugde.

11 Maar och ! 't vereift niet wynig vlyt,
 Om zulke Christenen te werden ;
 't Is nu, eilaas ! een quade tyd,
 Om recht in 't goede te volherden.

12 Niet door vervolg, neen, maar men wert
 Genoodt, gelokt, schier t'allen stonden ;

Ja dikwils listiglyk bezert,
Van Duivel, Waereld, Vlees en zonden.

13 De Waereld die in boosheid leit,
Die trekt door dwang, of lokt met reeden;
De zonden ('t welk wellustigheid
En pracht, en staat is) trekken meede.

14 Het Vleesch is of uit eigen aart,
Of anderzins geneigt ten quaden;
Dies 't lichtelyk met de zonden paart,
Te meer mits zulk hem wort geraden.

15 De Duivel (die niet ledig gaat)
Die speelt, en werkt ontrent dit allen;
Dies 't Christen volk groot prykel staat,
Om uit het Christendom te vallen.

16 Myn Vriendt wy die dit prykel zien,
En laat ons altyd neerstig waken,
Of ziet wy zullen niet misſchien
Maar zeker in 't verdriet geraken.

17 Laat ons de waereld zond', noch vleis,
Noch ook de Duivel iet toe-vieren.
Maar altyd af slaan haren eis;
En na Godts Woordt ons leven stieren.

Een ieder neemt zyn tydje waar,
Als Swaluw, Kraan, en Oyevaar.

STEMME. *Laat ons een afscheid maken.*

1 **N**U is de Winter henen,
Haar vreucht die heeft gedaan,
Het Ys dat is verdweenen,

Mits de Lenten is verscheenen;
Die ons valt zoet en lieflyk aan.

2 Zy baart ons veel geneugden,
De Aardkloot wort verciert,
Het kiestje schynt vol vreugden,
't Is of d'heel natuur verheugden,
De Lieuwrik zingt en tiereliert.

3 De Zwaluw ziet men zweven,
Vliegt over gras en kruid,
De Mug schynt weer te leven,
En met vreugt zich te begeven.
Om 's Menschen bloet te zuigen uit.

4 Wy ziet hoe d'Oyevaren,
Haar tyd ook nemen waar,
Die korts noch verre waren,
Vliegen hier nu t'saam by paren,
Gelyk men ziet, zo hier en daar.

5 Het Muschje heeft (uit minnen)
Op 't nesje zich gezet,
Om vrucht te mogen winnen,
En wy zien ook hoe de Spinnen,
Zeer konstig breyen menig net.

6 Nu 't gras begint te groeyen,
Hoort men ook ('t welk is zoet)
't Geblaar en jeugdig loeyen,
Van de nut en vruchtbaar' Koeyen,
Het welk den Huisman voordeel doet.

7 De Zon die laat zyn stralen,
Zyn zoete glans, en schyn,

Vast' lieflyk op ons dalen,
Waar door dat het altemalen
Nu fchynt vol jeugt en vreugt te zyn.

8 Alleen de Mensch eilacy!
Blyft na de Geest noch kout,
't Schynt hy geen converzacie
(Schoon al toont hem Godt zyn gratie)
Met zyne Godt inwendig houdt.

9 't Hert blyft noch onherboren,
Ja fchier alleen de Mensch
Schynt noch te zyn als voren,
Schoon al klinken in zyn ooren,
Godts woorden na zyn wil en wensch.

10 De klare beekjes ftroomen
Staag over hem zeer zoet,
Hoe of het doch mach komen,
Dat'er nu niet wort vernomen
In hem een Godlyk nieuw gemoet:

11 Het fchynt dat deze tyden
Zo zalig niet en zyn,
Al zoet en zonder lyden;
Mits men zich nu mach verblyden,
En Chrift'nen heeten zonder pyn.

12 Maar wee ons! zo Godts goetheid,
Tot weeld' getrokken wert,
En niet tot goetd 't gemoet leit.
Wee ons! zo dees tyd (vol zoetheid)
Ons' herte meer en meer verhert.

13 Dies raad' ik (wie 't mach wezen)
Zyn tyd te nemen waar,

En dat hy wil in dezen
 Vryen tyd, veel leering lezen:
 Uit Zwaluw, Kraan en Oyevaar.

Aan J. J. en N. H.

STEMME: *Hoe leg ik hier in dees' elende.*
 OF: *Hoe ik 't verstand meer inwaards wende.*

1 **E**Y, gy die d'Echt zyt ingetreden,
 En aan malkander u verbindt,
 Met handt, met mondt, en alle leden;
 Zyt ook inwendig zo gezint;
 Om niet meer twee, maar een, na dezen,
 In voorspoet, en in druk te wezen.

2 Wat is de Echt, als in de herten
 Der echte Lien geen liefde woelt?
 En dat door liefd' elks anders smerten
 Niet als zyn eigen smert gevoelt?
 Voorwaar 't is nutter vry gebleeven,
 Als zonder, liefd' in d'Echt te leeven.

3 Maar als door liefde twee geminden,
 Zo worden tot den Echt verzocht,
 Dat zy geen ruste kunnen vinden,
 Eer zy te samen zyn verknocht,
 Zo is 't gemeenlyk voor die beiden
 Vereenigt beter dan gescheiden.

4 De Liefde doet het alles voegen,
 Schoon of de lyftocht schraalder zy;
 Zy hebben nochtans haar genoeg,

Nu meer als doe zy waren vry.
Doet zulke liefd' u t'samen binden,
Zo zult gy u verbeterd vinden.

5 't Is voor u Bruidegom een zegen,
Hebt gy van Godt in uwen huis,
Een Vrou die zedig is verkregen,
En helpen dragen wil u kruis;
Vermits zy 't zuur zal doen verzoeten,
Wanneer u onheil komt ontmoeten.

6 Een goede Vrouw is als de Zonne
Die 't gantsche huis rontom beschynt;
Daar veel onheil ('t zy hoe begonnen)
Gelyk de nevel door verdwynt;
s' Is als een kusse dat de steenen
Aan stukken morss'len doet daar henen.

7 Gy Bruidt zoekt dit voorbeeld te volgen,
Denkt wat een kussen is gezeid:
Toont (hoe u Vriendt is meer verbolgen)
Hem des te meerder vriendlykheid;
Verzoet door zachtheid zyne zinnen,
En wilt zo 't quaad met goetd verwinnen,

8 Doch 'k hoop daar zal geen oorzaak wezen:
Maar als 'er oorzaak komt, dit doet
Wilt beide alle onheil vrezen,
En voor de eerste twist u hoet,
Zo valt de tweede niet te schroomen,
Daar licht meer onheil uit zoud' komen.

9 Nu 'k wensch dat u de Heer zal zeeg'nen,
Met liefd'; op dat 't zy hoe 't u gaat,
Dat gy malkander meugt bejeeg'nen,

Na recht vereis der Echte staat.
 Maar zoekt voor al, u Godt de trouwe,
 Die gy hem schuldig zyt te houwen.

Aan N. G.

STEMME: *O Heer gy staat altyd in myn zinnen.*

't **G** Een (nagyzegt) dat gy hebt voorgenomen,
 Is noodig tot der Zielen Zaligheid,
 Maar eer men wel tot zulk 'een zaak kan komen,
 Zo dient het hert al vry wat voorbereidt.

2 't Moet door Godts Woordt tot afkeer van de zonden

Gebracht zyn, en gedwee, en murw gemaakt;

Ja zo dat 't zoekt daar van te zyn ontbonden;
 En nooit met lust, meer zonden wetens smaakt.

3 Maar zoekt (als 't zo van 't quade is ontledigt)
 Vruchtbaar te zyn in 't goed', en wenscht, en tracht,
 Om met zich zelfs en Godt te zyn bevredigt;
 Ja bidt daar toe Godt aan om hulp en kracht.

4 Is dus u hert bereit, zo wilt vry komen
 Tot 't noodig werk, des niet, maar is u hert
 Noch van de zond' of waereld ingenomen
 Zo byt noch wat tot gy bequamer wert.

5 't Doen is van nood', doch nutter kan het laten
 Noch zyn, wanneer men 't niet met ernst begint;
 Maar dat men 't komt alleen uit fleur t'aanvaaten;
 Of om 't genot, of iemandt die men mint.

6 Ach! dan kan 't doen tot grooter onheil strekken;
 Want

Vant die Godtsdienst lichtvaardig pleegt, verdoemt
 Zich zelfs daar door : want hy dan schynt te gekken
 Met Godt, en 't geen daar Godt in wort genoemt.

7 Dies onderzoekt (myn Vriendt) u hert rer deegen,
 Ziet of gy daar ook anders iet in vindt,
 Als vreze Godts het welk u doet beweegen
 En tot Godts dienst (in schyn) doet zyn gezint.

8 Is 't vreze Gods (gelyk ik 't hoop te wezen)
 Zo treet vry toe : en maakt een vast besluit,
 Om Godt voortaan al meer en meer te vrezen ;
 En om het quaad geheel te weeren uit.

9 Men kan het quaad in 't eerst zo zelden stuiten,
 Dat 't gantsch niet rept ; maar leit als doot te neer ;
 Maar met 'er tyd zo moet men 't quaad zo uiten,
 Dat (schoon het perst) nooit uitberst tot een Heer.

10 Zoekt dus (myn Vriendt) door oeff'ning 't quaad
 te weeren ;

Roept Godt om hulp en kracht gedurig aan ;
 Met hem kan men de grootste vyandt keeren,
 Die zonder hem niet tegen waar te staan.

11 En als 't gemoet tot Godt aldus bereit is ;
 Zo zie wel toe dat gy niet weder dwaalt :
 En dat de geen, daar Eva door verleit is,
 U niet van 't eng, op 't ruime weer en haalt.

12 't Vereischt veel werk op 't enge padt te raken,
 Maar meerder nog daar op te blyven gaan ;
 't Is veel met Godt een vast verbondt te maken,
 Maar dan genoeg wanneer dat wort voldaan.

13 Ach ! zwaarlyk is 't volstandiglyk te blyven,
 Ten eindetoe ; mits 't vlees baart kruis. Doch (Vriendt)

Gaat niet terug, al schyn ik zwaar te schryven;
Hy vindt ook vreugt die Godt met iever dient.

14 Myn schryven dient alleene tot waarschouwing
Of gy misschien noch misten hier of daar;
En 'k hoop het zal ook dienen tot opbouwning
Van Godes Kerk. Vaart wel: en denkt dit naar.

Aan A. D.

STEMME: *Helena.*

OF: *Beeltryke Schilderhand.*

1 **M** Et kommer en verdriet, met druk en herten-leet
Met zwaren arbeit, en prikkeling van 't zweet
Sprak Godt tot Adam, zult gy u op d'Aard geneeren;
En tot de Vrou: met pyn zult gy uw Zaat vermeeren.

2 Wel mocht men vragen, Heer, is 't dan de Mensch
niet goet

Te leven vry en bly, in rusten en voorspoet?

't Schynt ja; 't wort zo betracht: Doch 't kruis geeft vaal
meer voordeel:

Want daar door komt men wel tot Godt, en bete
oordeel.

3 Hoe dat? maar als de Mensch des waerelds heil ont
gaat,

Zo ziet hy eerst hoe los hy in de waereld staat,

Hoe wynig hy daar aan mach houwen en vertrouwen,
En echter is 't zo dat hy ergens aan moet houwen;

4 Want als hy niet iet heeft, daar op zyn herte ziet,
Zo wort hy desperaat, en valt in doods verdriet.

Die

Dies als hem .t Aardsch ontgaat, zo zoekt hy op en neder,
 Zo trekt (gelyk 't Compas) zyn herte heen en weder

5 En mits hy weet dat hy op 't Aardsch niet steunen,
 mach,

Want dat hy heden heeft dat mist hy d'and're dag)

Zo scheid hy zyn gemoet van 't onder-aardsch gewemel ;

En zoekt dies beter troost, waar doch? maar in den Hemel.

6 Aan wie? maar aan zyn Godt: die zyne Ziel bemint

Daar by is 't dat hy troost, en ware ruste vint ;

En hier toe dryft hem 't kruis : Want dikwils zonder 't
 zelve,

Zo zoud'het Aardsch vermaak 't gemoet geheel bedelven.

7 Wel is 'et kruis dus nut , hoe 't dan zo zeer ge-
 schroomt?

En waarom 't liever niet met lust verwellekoomt?

Maar't vlees is't zeer ontzoet, dies wort het veel gevloten;

En daarom achten 't veel ook voor haar niet van noden.

8 Maar 't is niet zo het schynt, 't is nut voor menig
 Mensch :

Dies raad' ik u , O Maagt? schoon 't u na wil en wensch

Hier altyd niet en gaat, dat gy 't ziet wel te vatten ;

Vernoegen en gedult, zyn voor u groote schatten.

9 Hebt gy geen Aardsche schat, als menig groot en
 veel,

Denkt't is hier haast genoeg ; by Godt is 't beste deel.

Laat daar u herte zyn geveft op 's Hemels goeden :

Zo zult gy (schoon hier arm) noch ryk zyn van gemoede,

10 Wort gy ook niet ge-eert ge-acht, en zo ontzien,

Gelyk men dikwils doet geleerd' en ryke Lien :

Zo keert al weer tot Godt, en denkt die ziet wel neder ;

Als ik die eer en min, zo doet hy 't my ook weder.

11 Gaat dus in alles voort, en houdt u aan den Heer,
Dat is derykft', en grootst', de vriendt, troust' en noch
meer.

Ik weet geen beter raad voor u en my te geven,
Als dat wy staag op hem 't oog hebben in dit leven.

Aan verscheide Dochters.

STEMME: *O Zalig Heilig Bethlehem.*

OF: *Myn hert bevrugt met vrolykheid.*

1 **L**aat ons eens door de Velden gaan,
Daar veel Leermeesters voor ons woonen;
Ja daar de Boeken open staan,
Die zonder Letters ons vertoonen,

2 En hoe, en wat ons staat te doen;
Te weten, in Godts Wet te bloeyen;
En juist gelyk het jeugdig groen,
In onze Lente tyd te groeyen.

3 Gy, die nu in u Lente zyt,
Wilt op de tyd met vlyt nu passen;
Ontluikt, en spruit, 't is wassens tyd,
Dat nu niet groeit zal licht niet wassen.

4 Stygt uit de zonden als het kruid,
Komt uit de zwarte aarde stygen;
En spruit en bloeit, als 't bloempje spruit,
Als 't vocht en warmte komt te krygen.

5 't Is droevig dat wy, die in warmt'
En regen staan na 's herten wenschen,

in worden als van Godt om-armt;
 Joch zyn zo dorr' en koele Menschen.

6 Ach! ach! het stom onwetend lof,
 Dat overtuigt ons wel te degen:

Want die al heeten uit het stof
 Der zonden op te zyn gestegen,

7 Staan dikwils noch zo doof, of zy
 Weer gansch ter Aarden zouden zygen
 Daar 't gras (als 't regen krygt, als wy)
 Komt groen en jeugdig op te stygen.

8 De Aarde, schoon als is zy zwert,
 Die geeft ons vrucht om af te leven,
 Als zy bezaait, be-arbeid wert;
 Ja dan ziet men haar ryklyk geven.

9 Veel meer behoort het Godlyk Zaad
 In ons (wy redelyke Menschen)
 Te wassen; want ons vroeg en laat,
 Het Hemels Licht beschynt, na wenschen.

10 Dies laat de Liefde en 't Geloof
 Te recht in onze herten woonen,
 Zo zullen wy niet dor noch doof,
 Maar groen en jeugdig ons vertoonen.

11 Nu laat ons noch wat zyn in 't Velt,
 En verder uit de kruiden leeren,
 Hoe 't met ons menschen is gestelt,
 In 't komen en in 't weder keeren.

12 Wy zyn als gras (zo Petrus spreekt)
 Het gras dat wort schier af gebeten,
 Zo haast als uit 'er aarden steekt,
 Of wort eerlang ter neer gesineten.

13 Ja schoon het ryft tot in den top,
Zo kan 't nochtans niet lange waffen:
't Verwelkt zeer haast. Dit kan men op
Ons leven (dunkt my) lydig paffen:

14 Gelyk als 't gras veel prykel lydt,
Eer het tot in den top kan komen;
Alzo wort ons ook licht de tyd,
Eer wy volwaffen zyn ontnomen.

15 De Doodt die rukt 'er veel in 't graf,
Schier eer zy uit haar Moeder stygen;
Ja meest snyt hy ze 't leven af,
Eer zy door ouderdom neerzygen.

16 d'Een stikt door pest, en d'ander wort
Door 't Zwaart gevelt van zyn partyen;
Een ander wort zyn tyd verkort,
Met groote brant of koud' te lyen.

17 En schoon de Mensch geen toeval krygt,
Hy kan nochtans niet lang hier wezen;
Zyn temprement verloopt, dan zygt
Hy neer, gelyk hy is gerezen.

18 Wat is 't dan met de mensch? eilaas!
Of hy schoon lang hier omgegaan heeft,
Hy 's dan niet meer als wormen aas,
Enhooi, hoe schoon hy ook gestaan heeft.

19 Ei laat ons onze nietigheid,
Uit gras en kruid zo kennen leeren;
Dat wy tot sterven zyn bereid,
Als ons de Doodt komt overheeren.

Aan M. C. D.

STEMME: *Van den 8 Psalm.*

1 **S**choon of een Lichaam sterk is en volwassen,
 Zo dient men nochtans daar wel op te passen
 Met spys en drank, zal 't blyven in die graat,
 Want anders het haast weder neder gaat.

2 Zo ook al is een Mensch al hoog en veere
 De Deugt-trap opgeklommen tot den Heere;
 Zo dient hy nochtans staag in 't geen hy werkt,
 Iet dat hem na den Geest voedt en versterkt.

3 Hier toe is nut Godts Woordt met ernst te lezen;
 Ook kan 't vermanen hier toe dienstig wezen;
 Noch meest als elks gemoet ten goede strekt,
 En garen wil tot deugt zyn opgewekt.

4 O! o! dan kunnen zulke t'samen spraken
 't Gemoet en hert zeer sterken en vermaken;
 Ja zo dat 't Lichaam nooit zulk voedzel smaakt.
 Noch iet dat hem zo sterkt noch zo vermaakt.

5 De Deugt (als liefde oeff'nen) geeft ook sterkheid:
 Ook schoon men al zyn kracht daar aan te werk leit.
 De oeffening maakt lust, de lust maakt sterk,
 En deugt hoe meer gedaan hoe beter werk.

5 Kracht wort ook vast, door veel met Godt te
 spreken;
 Want hy zendt hulp wanneer wy daar om smeken.
 Nu om te wassen op in deugt en 't goet,
 Dees midd'len men in 't werrik stellen moet,

7 Men moet op 't padt vertragen noch omkyken;
Want zulk omzien doet wel geheel bezwyken.
Dies moet men zo men wil door d'enge Poort,
Met neerftigheid gestadig dringen voort.

8 En houden ons vast door 't geloof aan Gode;
En door de liefd'. Zieënd' staag op zyn Geboden,
En treden voort daar ons die wyzen heen;
Al strydt 'et ook met 's vleesch vernuft en reen.

9 Aldus, aldus gedurig voort te treden,
Dat kan en zal, schoon door veel tegenheden,
Het Lichaam ook tot zwakheid wort gebracht,
Staag geven 't hert inwendig nieuwe kracht.

10 Ja 't zal 't gemoet ook troost en vreugde baren;
Want schoonder iet het Lichaam mach bezwaren;
En dat ons Godt (zo 't schynt) hier onspoet zendt,
't Wort door 't Geloof ten besten al gewent.

11 't Verlies van goed, ja zulke lieve Vrienden,
Die ons na Ziel en Lichaam daaglyks dienden,
Natuurlyk droefheid brengen aan het hert:
Maar dit verzacht en licht weer zeer de Smert.

12 Wanneer men denkt of vast'lyk kan gelooven,
Dat hare Zielen rusten by Godt boven:
Men weet dat 't hier was als een woeste Zee,
En dat by Godt is rust en stille reê.

13 Dit overdenken en zo goetd vertrouwen,
Kan droefheid in balans en mate houwen;
Ja zo dat schoon het ooge weent en treurt,
Het hert nochtans inwendig blydschap beurt.

14 De hoop om weder eens by een te komen,
In 't zelschap Godts en alle ware vroomen;

Daar

Daar nooit, daar nooit (hoe lang geweest) eens weer
Zal scheiden komen, troost 't gemoet ook zeer.

15 O wonderlyke kracht! O diepe zoetheid!
Die schoon men treurt de vromen in 't gemoet leit,
Voorwaar 't is zo verborgen kracht en schat,
Dat geen natuurlyk Mensch die ooit bevat.

16 Wel kan men hier, alreede zulks gebeuren,
En kan der zulk' een vreugt nu zyn by treuren;
En is goet zelschap hier zo lief en zoet:
O! o! wat vreugt en zoetheid zal 't gemoet.

17 Dan scheppen, als 't by Godt in rust mach woenen:

En dat Godt zich in 't zelschap komt vertoonen,
En blinken laat zyn vrolyke Aanschyn;
Voorwaar 't zal daar (nu) onuitspreeklyk zyn.

18 O Maagt! zo wy dit heil nu recht bevatten,
Zo zou gewis voor ons al d'aardsche schatten,
En eer, en wellust, of zulks in waardy,
Maar schynen niet als drek en slyk daar by.

19 Weldaan, nu Maagt, om eens zo ver teraken,
Dat men dees heil-trap waarlyk mach genaken;
Zo laat ons daaglyks voortgaan in het goet,
En zien niet' om door voor noch tegenspoet.

22 Maar houden staag het oog tot Godt hier boven,
En als met arme door liefd' en gelooven,
Hem vast omhelzen. O! gewiss'lyk hy
Zal ons dan 't eeuwig heil eens zetten by.

Aan G. D. en M. I. Weduwen.

STEMME: *O Kersnacht schoonder dan de dagen.*

OF: *Hoe komt ons Godlyk licht bestraalen.*

1 **V**Erlies van goet kan dapper smerten,
 't Verlies van eer gaat zeer aan 't herten,
 Maar 't missen van een Bedt-genoodt,
 Daar mee men nimmer schier verschilden;
 Maar dat d'een staag als d'ander wilden,
 Dat maakt de rouw noch alzo groot

2 't Is ook niet vreemt, maar gaat op reden;
 Want scheiding van gezonde leden,
 Dat baart natuurlyk smert en pyn:
 Maar al dit leet wort wel versleten,
 En niet 'er tyd schier heel vergeten;
 Maar dan is 't tyd voorzichtig zyn.

3 Als iemandt komt uit 't ziek-bedt stygen,
 Licht weer een and're ziek't zal krygen,
 Indien hy zich niet dapper hoet,
 Zo ziet men 't dikwils ook gebeuren,
 Dat dertelheid wel komt na treuren;
 Want rouw' is lastig voor 't gemoet.

4 't Vermaak, ('t is Menschlik) wort verkoren
 En rouw brengt hier niet weer 't verloren,
 Dies schâ verdooft, 't hert wort weer bly:
 Maar, O! de maat dan wel te houwen,
 Is werks genoeg voor jonge Vrouwen,
 Licht raakt dan zedigheit aan 't zy.

5 Dies om 't verlies niet al te klachtig,
En in 't verdooven weer aandachtig
Te wezen, dient in zulk' een staat
Als gy ook eens zyt in gekomen,
Dies ik deez' stof had voorgenomen,
Alchoon 'k niet en weet hoe 't met u gaat.

6 Indien 't verlies u noch doet weenen,
En gy hebt droefheid om de geene
Die u zyn door de doodt ontscheurt:
Zo laaft u herten en gedachten,
Met Godes Woordt en wil betrachten;
Dit baart wel troost wanneer men treurt.

7 Of is uw' rouwe wat verschoven,
Laat aandacht nochtans niet verdooven;
Want die 't gemoet houd in balans.
Daar aandacht wykt vergaan goe zeden,
Curieusheid, dertelheid, klap-rede,
Daar toe sterkt dan haast 't herte gantsch.

8 En dat betaamt geen Christen vrouwen,
Die moeten haar hier zuiver houwen,
Manierlyk, zedig, kuis en stil.
Ei zoekt u altyd zo te dragen,
Zo zult gy Christum zo behagen,
Dat hy u Trooster wezen wil.

Geen boozen wonden,
Al door de zonden.

STEMME: *Zyt gy in angst en schroomen.*

1 **O** Zonde! booze zonde!
Hoe finert en byt uw' wonde:
Gy byt met uwe tanden,
Tot in de ingewanden.

2 Gy geeft vergifte steken,
En dood'lyke gebreken;
Ja waar gy wort bezitter,
Daar maakt gy 't alles bitter.

3 En doet het herte lyden,
Of hier, of na dees tyden;
Geeft hier u wond' geen smerte,
Zo zal z' hier na in 't herte

4 Gelyk een adder byten;
En doen door pyn uitkryten:
O! o! vervloekte zonden;
Hoe smerten my u wonden.

5 Voorwaar hy 's noch gelukkig,
Die hier (al valt het drukkig)
Te recht in zynder herte,
Gevoelt u wondens smerte.

6 Want die krygt dan noch hope,
Hier na u smert t'ontloopen,
Die hier zyn schult gaat boeten,
Zal billyk niet weer moeten

7 Hier na daar straf voor lyden,

d'Een

d'Een straf kan d'ander vryden.
Doch dit moet eenmaal waar zyn,
Dat uwe straf moet zwaar zyn.

8 Wel wie zal dan niet vreezen
Van u gewont te weezen;
En wie van u gebeten,
Mach nu niet garen weten

9 Hoe dat zyn Ziel gewont is:
Op dat hy als hy 't kond is,
Mach na genezing zoeken,
En raadt in Godes Boeken.

10 Het middel daar beschreven,
Nu ons tot heil gegeven,
Is boete, ware boeten,
Daar wy door zoeken moeten!

11 Genezing onzer Zielen,
En 't quaad daar wy in vielen,
Dees boet' en zond' ontladen,
Geschied by trap en graden.

12 De eerst' is zellefs kennis,
En weten van Ziels schennis.
De tweed' om wondes finerten
Bedroeft te zyn van herten.

13 De derd' is zonden haten,
En willig zonden laten.
De vierd' is, te doen merken
Ons' deugt en goede werken.

14 Met bidden en met smeeken;
En veel met Godt te spreken;
Dus moet men gaan by treden,

Van qua tot goede zeden.

15 En weeren zo de zonden;
Eerst leggende tot gronden
Zich zelfs wel onderzoeken,
En ook met een Godts boeken.

16 Dit brengt tot zonden kennis
't Verstant tot haat van schennis;
De haat tot zond' betreuren.
't Betreuren tot afkeuren.

17 Van weder quaad beginnen,
Zond' laten Deugt beminnen,
Deugt, minnen, deugt hanteeren.
Hanteeren vaster leeren.

18 Wanneer men aldus handelt,
En voort het Deugt-padt wandelt,
Zo wort de Ziel genezen,
En heeft niet meer te vrezen,

19 Maar, och! wat grooter smerte,
Gevoelt hier door het herte;
Eer men zo ver kan raken,
Dat men weer troost kan smaken.

20 Veel zoeter is 't de genen,
Die van zyn Jeugt alheenen,
Zich schikt tot ware deugden,
Die baren 't herte vreugden.

21 Maar gy, o booze zonden!
Geeft 't herte zulke wonden,
Dat naau in veele jaren
Weer troost kan openbaren.

22 Wel wie zal u niet haten,

Die dit recht komt te vaten,
En u als Slangen vlieden,
Die haar fenyn ons bieden.

23 Hy mist gewis goe kennis,
Die niet en vliet u schennis;
Men kan u leelykheeden
Niet schild'ren uit met reeden.

24 Maar deugt die is te roemen
Met roem niet om te noemen.
Men vindt de grootste vreugden,
Door 't plegen van de deugden.

's Waerelds onwisheid uitgebeelt door Sodoma
en Gomorra.

Schyns bedrog baart veel verdriet;
Door naau toezien men s' onsvliet.

STEMME: *Zal ik noch lang met heete tranen.*
OF: *Niet die den strydt al heeft begonnen.*

I **W** At is de Waereld met haar luister?
Dat somtyds noch iet schynt, is niet;
Haar schoonste glans bevindt men duister,
Wanneer men haar te recht bezieet;

Haar heil dat rust

Gantsch op de lust,

Van 's Menschen hert; dies snydt de lust, en waan

Van 't wezen af, en ziet wat daar blyft staan.

2 't Zal wynig wezen (na myn oordeel)

Ja min als niet; want neemt: wat 's 't goudt?

Daar menig in stelt zo groot voordeel,

Dat hy 't als voor zyn Afgodt houdt;

Wat 's 't meerder waart

Als steen, of aardt?

Voorwaar niets meer, acht men 't niet meer te zyn,

Haar meeste nut betreft de Medecyn.

3 Doch 't is ook nut om meed' te hand'len,

Maar die dat doet, of 't zelfd' bewaart

Is 't vaak een lust; want gaat hy wand'len,

Het drukt en hangt hem zeer bezwaart.

Ook schoon al is 't

Vast in zyn kist,

Hy vreest een dief, of anders ongeval;

Dies (zonder dienst) is 't ondiens overal.

4 Eens meende iemandt ryk te wezen,

En was 't ook zo men 't worden mach;

Want hy veel stoffe had gelezen,

Uit d'Aard', 't welk elk voor gout aan zach;

Zyn rykdom duurt,

Tot dat men 't puurt,

En 't zelfd' niet meer voor goudt, maar aard' aanziet,

Door welk bezien zyn schat wiert rat te niet.

5 Dus is de Waereld in haar deelen,

Haar heil bestaat al meest in waan,

Dies wil men haar te recht zien speelen,
 Zo dient de waan eerst afgedaan ;

Want zonder dat

Schynt zy noch wat ,

Maar scheidt men heel het wezen van de schyn,
 Zo zal s' in daat voorts niet meer minbaar zyn.

6 Wel is 't (zo 't is) dat zy meer smerten ,
 De Mensch als vreugt en zoetheid geeft ;
 Hoe komt dan dat des Menschen herten
 Zo vast noch aan de Waereld kleeft ?

d' Oorzaak hier van

(Zo 'k merken kan)

Is onkund' : want dat vaak d'oorzaak is , dat
 Een ding (veel) niet zo 't is wort opgevat.

7 Wel hoe 's de Mensch noch zo onkundig ?
 Dewyl hy hoort veel wyze raadt ?

Maar omdat hy niet naau en bondig ,
 Op alle zaken acht en slaat ;

Want schoon hy hoort

Uit Godes Woordt ,

Verhalen 't onderscheid van goet en quaad,
 Noch vat zyn hert 't verscheel niet in der daadt.

8 't Welk doet zyn acht'loosheid in 't hooren ,
 Want als hem leerings stof komt voor ,
 Zo leent hy niet zyn hert , maar ooren ;
 Dies 't niet en dringt tot binnen door :

En door de lust

Tot Aardsche rust ,

En staat , en eer , wort zo zyn hert verherft

Dat 't dings waardy voor hem niet kenbaar wert.

9 Maar om nu daar toe weer te komen,
 Dat men elk ding met onderscheid
 Kan aanzien, dient eerst wech genomen
 's Vlees'oordeel; 't welk 't verstandt verleit.

En dan getracht,

Dat men naau acht,

Op ieder dings gevolg, en vruchten slaat,
 En zien of 't Ziel of Lichaam schaad' of baat

10 Dit doende zal men klaar bekenen,
 Elk dings waardy; en als men 't kan,
 Zo zal men hert en zin licht wennen,
 Om 't nutst, en best te nemen an;

Dat 's 't geen, waar uit

De Ziele spruit

Een onwaardeerlyk goet, hier, en hier na,
 En 't Lichaam ook meer voordeel doet als schâ.

11 Welk heil ontstaat en vloeit uit deugden
 Als liefde en zachtmoedigheid,
 En zulke meer; want zulks meer vreugden
 Als d'Aardsche overvloedigheid

't Hert baart. En dat

Is wel een schat

Ja d'alderkostelykst' voor Lyfen Ziel.

Voorwaar elk had een schat zo 'm deugt geviel.

De Mensch veeltjds oorzaak van zyn onheil.

Van veel gequel, droefheid, en pijn,
De Mensche zelve oorzaak zijn.

STEMME : *Zalik noch lang met heete tranen.*
OF : *Niet die den slyd al heeft begonnen.*

I **D**E Waereld is zeer vol droefheden,
En leelykheid, gelyk men ziet,
Maar zo 't de Menschen zelfs niet deden,
Hy waar noch dus beklaglyk niet.
Eer, wellust, fchat,
En 't gene dat

Daar

Daar meer af hangt, ontstelt des Menschen hert,
En geeft voor rust, veel quellust, stryd en smert.

2 Elk waar een Prins, kond' hy beheeren,
Zyn tochten tot de ydelheid;
En liet door liefd' zyn hert regeeren,
En was tot vrede staag bereidt:

O! dat waar lust;

En dan waar rust

En zoetigheid noch groot hier op der Aard';
Dan wiert verzoent 't zuur dat natuure baart.

3 Nu lydt, en strydt, en draaft'er menig
Om eer, zo zeer, dat 't goet en bloedt
Verflint, en wint, schoon 't somtyds eenig
Vermaak en kitt'ling d'herff'nen doet;

Meer heeft men niet,

't Meest is verdriet;

Want mits men moet een anders eer zien meer
Als s'eigen; zo byt spyt (uit nydt) 't hert zeer.

4 Hier uit ontstaan verscheide streiden;
Met mondt, met handt, met zwaart, met pracht:
Elk wil om eer veel doen en leiden;
Noch twist, noch lyfs-verdriet men acht.

By kleinen is 't

Veel woorden twist;

Die groot zijn strei'n om eer, met pracht en zwaart
Zo dat alom 't eerzoeken quelling baart.

5 Om wellusts quellust op te volgen,
Dient men ook sterk aan 't werk, aan 't doen;
Een dag-huur is haast opgezwoegen,

X 5

't Kost

t Kost veel na tong-lust zicht te voen.

En wat 's noch dat?

m' Is 't zoet haast zat;

Doch dat's noch 't minst; daar's meer, uit wellust spruit
Veel ziekte, pyn, droef zyn, kort leven uit.

6 Een Gulf' gaart toont zicht als een Verken;

Hy 's vol ontzet, heeft schaamt noch eer,

Hy kyft en knort, verzuimt zyn werken;

't Wyf spyt haar leet, dies kyftze weer;

Dies wort het huis,

Vol twist en kruis,

't Lydt door verzuim aan 't Lyf gebrek en noodt?

Dus is 't verdriet uit wellust ook zeer groot.

7 't Goet hebben lykt wat meer te wezen;

Vermits dat handt en oog' vervult;

Maar gy schat-zoeker moogt wel vrezen,

Want gy'er veel om lyden zult

Eer 't u vernoegt;

U hert dat wroegt

En byt u, als 't u hier of gints mislukt;

Ook maakt de zorg u vorens vaak bedrukt.

8 Doch dat noch 't slimst is by 't vergaren,

Is; dat daar by gaat veel krakkeel;

Elk wil zyn eer en recht bewaren,

Hier uit ontstaat het pleiten veel,

Een woorden-stryt,

Waar door de nyt

Vast wast, en elk zo dapper maakt vergramt,

Dat m' niet alleen met mondt, maar handen kampt.

9 't Gerucht hier van maakt veel ontstelden,
Elk vindt zyn aanhang in zyn quaad,
Waar uit ontstaat veel twist, en schelden,
En achterklap, en quade raad.

En zyn zy groot,

Daar 't quaad uit sproot,

't Ontstelt wel Dorp en Ste'en ; ja 't gantsche Landt
Raakt in rumoer, en licht in quade standt.

10 Dus is de quelling, die de Mensche
Zich zelfs en and're doen, heel groot ;
Ja zo dat Menschen somtyds wenschen
(Uit desperaatheid) na de Doodt :

Alleen om dat

Eer, wellust, schat,

Zy niet na wensch verkrygen hier op Aard ;
Dies eere, wellust, schat veel plagen baart.

11 Eilaas ! een zaak om te beklagen,
Dat men zich dus slaafachtig maakt,
En dat men niet schept meer behagen
In 't geen daar 't hert tot rust door raakt.

Zo elk (vernoegt)

Na tyd zich voegd',

En leefden onderling in liefd' en vree,
En dat elk ander als zich zelve dee ;

12 Dan zoud' de Waer'ld zo quaad niet wezen,
Als zy nu is. Doch echter waar
Natuurs verdriet noch al te vrezen,
Maar niet als nu, zo veel en zwaar.

De ziekte en pyn

Zoud' minder zyn ;

Want

Want door het ongeregelt leven, wort
De Mensch al veel met ziekten overstort.

13 En schoon nature baard' ontstelling,
Zo zoud' (als d'ommegang zo zoet
En hulpzaam was) 't niet zulke quelling
De zieke baren als 't nu doet.

En als natuur

In goe bestuur

Een tyd mocht zyn, en blyven by de Mensch,
Hy leefd' in zoetigheid schier na zyn wensch.

Kiest zyn, voor schyn; 't wis voor 't onwis!
Dient Godt; uw heil heel zeker is.

STEMME: *Zalik noch lang met heete tranen.*

OF: *Niet die den stryd al heeft begonnen.*

1 **H**Oe wel m' hier mocht gewenschter leven,
Zo elk daar recht waar toe gezint;
Tyd schynt nochtans geen kans te geven,
Tot zulk' een eeuw; mits men bevindt

Dat meer en meer,

Goet, wellust, eer,

Geacht wort en betracht. Dies moet m' alleen
Met d'hoop tot zulk' een eeuw niet zyn te vreen.

2 Te meer nu cere, wellust, schatten,
Hier zoekers hert veel quelling geeft;
Zo dient m' iets beters op te vatten;
Daar 'siet dat maakt dat m' eeuwig leeft,

In volle vreugt:

Dat 's reine Deugt,

Daar

Daar door verkrygt men meer, of men hier had

Al's Waerelds eer, vermaak en groote ſchat

3 Hier voelt Deugts-pleger trooft in 't herte;

Ja ſchoon hy lyt, van die 't benyt,

't Mach vel en vleefch een wynig finerten;

Maar 't hert, het edelft blyft bevryt:

En ſtryd hy door,

Zo is 'er voor

Hem zo veel eer, vermaak, en ſchat bereit,

Als hy begeert by Godt in eeuwigheid,

4 O groot geluk! dat zulke gaven

Noch krygbaar zyn voor ſlechte Lien.

Wie zal met Verkens-draf zich laven,

Die's Vaders tafel komt te zien

Vol opgediſt?

O wonder is 't,

Of waart, zo die zich hielt met draf te vreen;

Te meer, zo'y zeer ter Tafel wiert gebeên.

5 Treet aan dan gy Liefhebbers allen,

Hoe ongeacht, hoe klein van vreugt,

Hoe arm van ſtaat; wilt ſterk aanvallen,

Om Godt te Off³ren reine deugt.

Godt ziet niet toe

Van wie, maar hoe

Hy wort gedient. Waar op dan volgt 't beſluit;

Wie hy des Hemel goedt zal deilen uit.

Aan A. en H. C. D.

STEMME: *Na u begeer Maagdekens ziet.*

OF: *Wanneer de Zon in't Morgen Root.*

1 't **I**S goedt hebt gy met uwe mondt
 De Waereld gaan verzaken;
 En 't is veel (is 't uit 's herten grondt)
 Dat gy met Godt een vast Verbondt
 Van liefd' en trou gingt maken.

2 Maar meer is 't als gy in de strydt,
 De Vyandt kond verwinnen;
 En dan 's 't genoeg, wanneer gy zyt
 Geweeft hier bezig, al u tyd,
 Om Godt op 't hoogst te minnen.

3 't Is wynig pyn te neemen voor,
 Nooit quaad te zullen hand'len;
 Maar zwaarder is 't, 't Vlees geen gehoor
 Te geven; en noch zwaarder, 't spoor
 Ons Heilands na te wand'len.

4 't Is in belofte licht te gaan,
 Maar och eilaas! 't volbrengen,
 (Daar op het al zal komen aan)
 En is zo licht'lyk niet gedaan;
 Maar eischt vry grooter dingen.

5 Wat doch? maar een gevolg van goedt;
 Ja zulke goede werken,
 En zulk een zacht gedwee gemoet,
 Dat elk daar uit, in overvloed,
 U liefd' tot Godt kan merken.

6 Indien gy wist wat nut hier in
Dees Godtsdienst waar te leezen;
Zo meen ik zoud' u hert en zin,
Tot Godt, en goetd met meerder min
Ontsteeken als voor dezen.

7 En is'er 't nut, schoon 't niet (zo 't is)
En schynt in onze oogen;
Want Godts beloften zyn gewis,
En al 't geen hy belooft heeft, is
Van weldoen en verhoogen.

8 Wel aan schikt u zo, dat gy meugt
Van Godt verheven werden;
Zyt daaglyks neerstig in de deugt;
En schoon 't voor 't Vlees viel ongeneugt,
Wilt nochtans staag volherden.

9 Eenvuldig zyt in u gewaat,
Schoon m'u daarom bespotten:
Veracht de pracht, en hooge staat;
Want hoogmoed, en veel Lyf-cieraat,
Kenteekens zyn der Zotten.

10 Trekt gramschap uit, weer ongedult,
Wilt u zachtmoedig toonen;
In 't kort, zyt met goe ze'en vervult,
En laat geen onrein door u schult,
U Ziele ooit bywoonen.

11 En zoekt Godts Boek voort door en door;
Wat u staat meer te plegen,
Dat zal 't u alles stellen voor:
Volgt maar alleen ons Heilandts spoor;
Zo gaat gy wisse wegen.

Door schult belyden, en zonden myden;
Komt 's Geests blyheid, en Ziels vryheid.

STEMME, *Heft op u hert, opent u ooren.*

OF; *Die door des waerelds woefte baaren.*

1 **V** Erhoort o Heere! myn gebeden,

Ik roep uit dieper noodt u aan;

Want ik zo dapper wort bestreden,

Dat ik strydt naau uit kan staan.

2 Ja, ach! ik zal noch gantsch versmachten,

Zo my geen bystant wort gedaan;

Want ik kan met myn eigen krachten

Myn weerparty niet verslaan;

3 Mits zy te veele zyn, en krachtig,

Daar helpt geen schoot van een Muffchet;

En schoon ik maak 'er een onmachtig,

Zo strydt een ander weer te bet.

4 Ik ben rontom aan alle zeiden

Van haar omcingelt, en benert;

Dies ik gedurig heb te streiden,

Of licht het quaat goets Meester wert.

5 Maar och! waar zal ik henen keeren,

In zulk een noot, om hulp en kracht?

Tot Menschen; neen: Maar tot u Heere,

Want gy alleen hebt gevens macht.

6 O Heer! hebt doch met my medoogen,

Sluit u genade deur niet toe;

Maar geeft my wysheid en vermoogen,

Op dat ik doch u wille doe.

7 Gy weet wat of myn is van nooden,
Of voor- of tegen-spoet, na 't vleis:
t Geen dienstigst is om u geboden
Te onderhouden, is myn eis.

8 Of mest, of snoeit de Boom, en ranken,
Zo als zy vruchtbaarst mogen zyn;
'En geeft m' een hert dat u kan danken,
t Zy 't is in voorspoet, druk of pyn.

9 Och! mocht ik zulke gunst genieten,
Dat waar myn wensch. O gy Fontein!
Ontspringt; en wilt u Geest uitgieten,
En maakt my myn Conscientie rein;

10 Op dat die, als een rechte Rechter,
My tot myn plichten wyft, en my
Nooit wil toelaaten dat ik 't slechter
Zal maken als u wille zy.

11 'k Beken, O Godt! dat ik voor dezen
Gezondigt heb; ja dag aan dag:
Och! laat dat 't dierbaar bloedt genezen;
Van uwe Zoon; 't welk zulks vermach.

12 En wilt voortaan my krachten geven,
Op dat ik doch tot uwe eer
Myn tyd (die kort is) mach af leven,
En bloeyen staag in deugden meer.

GODT DE PRYS.

Een Gedicht over myn Geboorten-dag;

*Sluitende het negentiende Jaar myns Ouderdoms wezende,
na het naafte onthoudt den 12 Juny des Jaars 1659.*

NA dat myn Vader zeid, en my heeft gaan verklaren,
Zo sluit ik heden nu al vry verscheide Jaren,
't Getal is negentien: Voorwaar een lange tyd
Voor diese leven zal, te meerder, is 't met slydt;
Maar nu is zy voor my als waar zy naau verscheenen,
Want zy is als de rook na korten stondt verdweenen.
Het schynt naau tyd geleen dat ik ter Waereld quam,
En eerst myn voedsel aan myn Moeders borsten nam,
Doch my is onder dit al vry wat overkomen,
Ik hebber vry wat druks en droefheid in vernomen.
Somtyds zo was ik hoog, maar meest zo lag ik laag,
Veel droefheid quam my voor, en naau een zoete vlaag.
Ik heb van al myn tyd en leven niet behouwen,
Als dat my myn bedryf noch menigmaal baart rouwen,
Om dat ik niet en heb geleeft na Godes Woordt,
Gelyk ik 't nu wel wou, en zo ik had behoort.
Indien ik zoek de tyd die Godt my heeft gegeven,
Ik vind' ze nergens niet, waar mach zy zyn gebleven?
Zy is my haast ontsnapt, en zy keert nimmer weer.
Och! had ik die besteedt tot Godes lof en eer.
't Verscheelt nu niet of ik geleeft had in veel deugden,
Of in veel zonden boos, of overgroote vreugden;
Of dat ik had geleeft in d' aldergrootste pyn,
't En kan geen groot verscheel nu voor myn lichaam zyn.
En

En voor myn Ziel zou't my nu grootlyks kunnen baaten,
Had ik het goed gedaan, en 't quaad wat meer gelaaten;
't Geen ik nu heb verzuimt, 't welk my nu meerder knaagt
Als al myn ongeval, hoe zeer 't my heeft mishaaft.
Godt heeft myn menigmaal geroepen tot bekeering,
Door ziek't en ongeval, en met veel goede leering;
Waar door ik fomtyds hebeen goet op zet gehadt:
Maar laas! ik ging zeer haast weer op het oude padt,
Na dat Godts straffend' handt van my was afgevaren:
't Zy na dat in myn buik quam pynen openbaren,
Of anders in myn hooft, of eenig ander lit,
Of na ik hier of daar te veele was verhit;
Of na een heete koorts myn pyne deê gevoelen,
(Gelyk hy gister noch quam door myn leden woelen)
Of na de felle fyt heeft in myn kuin geknaagt,
Of na een ziekte my te bedde heeft gejaagt,
Of na een kruimpje broodt bleef in myn keele steken,
Zo is'er wynig vrucht van myn opzet gebleken:
Of dat ik in een droom dit groote wonder al
Vergaan zag, (zo het schein) gelyk het eenmaal zal;
Gelyk my is vertoont, en dat verscheide maalen,
Waar door dat zulken schrik quam op myn leden daalen,
(Vermids ik schein te zien een brand zeer schrikkelyk)
Dat ik terstont tot Godt nam myn toevlucht, en wyk.
Maar lacy! al te haast is het my weêr vergeten,
Gelyk als alle ding wort door de tyd versleten.
Maar nu een wyl geleên, doen ik was achtiën jaar,
Doen maakte Godt zyn macht aan wy weêr openbaar;
Hy liet ik weet niet wat my zitten in de leden;
Of ik en weet niet waar, 't welk my zo heeft bestreden,

Dat ik al fomtyds dacht dat ik verhuizen zou,
Daar ik (doen zo ik was) noch lieft niet aan en wou;
Want ik gevoelden my bezwaart te zyn met zonden,
Waar van ik (eer ik sturf) wou garen zyn ontbonden.
Godt zy geloofst, dat ik daar niet in ben versmoort,
Maar dat ik nu heb tyd te leven na zyn Woordt;
Het scheen fomtyds of ik myn Kist al hoorde maken,
En zag daar op gespreit een zwart rou draagend laken,
Waar door ik zulk 'een schrik gekregen heb van 't quaad,
Dat het my doenmaals heeft, en nu noch heden baat.
Doch niet dat ik nu ben gelyk als ik behoorden,
Want ik noch niet genoeg beleef des Heeren Woorden;
Maar ik wil nu voortaan van myn Geboorten-dag,
My schikken tot de deugt, zo veel ik immer mach,
Ik wil met 't oude jaar de oude Mensch verlaten,
En met het nieuwe weêr de nieuwe Mensch aanvaten.
Godt zy geloofst, dat hy my zo gewaarſchouwt heeft,
Dat ik door zyne straf voor zonden heb gebeeft;
't Welk my al meer en meer gaat tot de deugden dryven,
En 't welk de oorzaak is dat ik besta te schryven,
Om my, en ieder mensch, zo veel ik immer kan,
'Te porren tot de deugt, en 't goet te raden an;
Het welk is 't beste werk dat men hier mach aanvaarden;
Want wat is doch de vreugt en weeld' op dezer aarden?
Ik die nu heb geleest al vry en ruime tyd,
Wat is 't nu, 't is voorby, en ik de tyd ben quyt:
Of ik nu had besteedt myn gantsche levens dagen
In weeld', in overvloed, zo's menig zou beagen,
Wat waar het nu voor my? en wat zou 't voor my zyn
Indien de Dood my straks verpletten met veel pyn,

En rukt my na het graf, en smeet my voor de Pieren,
Alwaar ik dan zoud' zyn een aas voor vuile dieren.
Ey! wat behielt ik dan van al myn vreugden zoet,
Als in myn sterrefdag een knaging in 't gemoedt;
En namaals zou 't voor my noch zyn al meer beklaaglyk
Want ik dan smaken zoud' een knaging onverdraaglyk:
Het welk (zo 't Godt beliest) nu wel kan zyn gemyt,
Zo ik maar doe myn best, in maar een stipke tyd:
Want wat is doch myn tyd, al leefd' ik hondert jaren,
Als maar een stipke tyds, als zy is weg gevaren;
Myn tyd is als de rook, na korten stondt niet meer,
De tyd vliegt snel daar heen; en zy keert nimmer weer.
Wel ik wil noch myn tyd, die nu mach achter komen,
Besteeden na Godts wil, dit heb ik voorgenomen.
O Godt! zyt gy myn hulp in alle deugt voortaan,
Op dat ik mach, ô Godt! recht op u wegen gaan.

Aan verscheide Jongelingen.

'k **E**N acht u eis niet quaad: maar quaad acht ik voor my
Om na u eise te doen, met Zang of Rymery.
Hoe zoud' hy Zang'rig zyn die in elend en noot leeft?
Wat kan hy geven doch die niet als Zout en Broodt heeft?
Doch hy geeft veel die van zyn nood'ge noodrust geeft,
Ja geeft veel meer als die veel geeft en meerder heeft.
't Gaat met 'et geven veel, dat ryker armer wat geeft;
't Past niet dat die niet heeft veel geeft aan die veel schat
heeft.

Ik acht myn zelfver leeg, en zonder schat te zyn,
Of zo ik iet wat heb 't is Godes schat, niet myn,

'k Wil u dan na de gaaf die 'k heb (die kleen of niet is)
 Vermanen tot de deugt. Ik hoop u geen verdriet is.
 Te leven in de deugt , waar dat gy immer kent ;
 Ja om daar vroomlyk in te blyven tot den endt.
 Ik raad' u (als myn zelfs) pleegt altyd waar gy meugt goet,
 't En is Godt niet genoeg of men somtyds eens deugt doet,
 En dienen stuk-wys hem , en stuk-wys onze vleis ;
 Neen , Godt wil meer van ons , 't geheel is zynen eis
 De stryd dient aangevaart , en daar moet in volhart zyn ,
 Mits wy nu allen op een enge weg benart zyn.
 Die nu niet stryden wil , die raakt gewiss'lyk doot ;
 Maar die zich dapper weert die blyft wel buiten noodt ;
 Doch stryt valt zwaar voor 't vlees , mits stryt 't vlees
 baart onzoetheid ,
 Maar stryds loon is een kroon vol vreugt , gemaakt van
 goetheid.
 'k Wensch dat Godt ons al t' saam zal zetten op zyn Troon ,
 En kroonen ons uit gunst met de vergierde Kroon ;
 Maar zo dat zal geschien , zo moet van ons gemyt zyn
 Te wyken achterwaars wanneer wy in den stryd zyn ;
 Die een goetd Krygsman is , vlucht niet als d' Vyandt staat :
 Maar vecht zo lang tot hy zyn Vyandt gansch verslaat.
 De Vyandt daar ik nu van spreek dat is den Duivel ,
 Die ons gedurig bidt (met list) fenynig zuivel :
 Hy pronkt de zonden op , vernist haar mooi en frei ,
 Hy biedt ons eenen steen in schyn van eenig ey :
 Hy hift 't vlees op , waar door 't vlees Vyant van de Geest
 wort :
 't Vlees pryft de vrucht , waar door het vlees Geests Vyant
 meest wort .

Dies moet men tegen 't vlees in strydt gedurig staan ,

Mits

Mits 't vlees (door Duivels list) de Geest zoekt te verslaan.
De Geest moet boven, en daar moet van ons gelet zyn
Wat vlees of Geest begeert, en zien dat w'in Gods Wet
zyn

Niet traag noch achteloos, maar yv'rig en met lust
Daar speculeeren in, en zyn in Godt gerust.

't welk ik wensch dat van ons altyd also geschied zal.

Ten einde op dat Godt de Kroon tot loon ons biên zal,
En zetten op het hoofd. O vreugt! ô zoete vreugt!

'k Wensch Godt ons helpen zal om zo te zyn verheugt.

'k Wensch ik zal zien dat elk in deugt gedurig toe neemt.

Ziet hier 's een slecht gedicht, 'k bid dat gy 't all's in 't goê
neemt.

*Aan myn Eerwaardige Stiefmoeder, ter eeren
dien zelve.*

E Erwaarde goede Vrouw, ik vinde my verplicht
Om u tot dankbaarheid te schenken een Gedicht,
Voor 't goet dat gy my hebt gedaan, ô Kroon der Vrouwen!

Zint dat myn Vader u (na Moeders doot) ging trouwen.

O overgoede trouw die Vader heeft gedaan

Voor my, want ik heb zint van u veel goet ontfaan.

Ja weldaat overgroot, 't welk niet is uit te spreken,

Schoon of ik 't wilde doen, 't zou my aan macht ontbre-
ken;

Gy hebt my alle tyd ge-eert, gedient, bemint,

Dat ja van duizent Moêrs naau een zo doet haar kindt.

Maar ik deê quaad aan u, 't welk gy al hebt verdragen,

Om 't kleinst my niet gestraft, om 't grootst somtyds ge-
slagen, Doch

Doch niet na myn verdienſt, maar gy (met woorden zoet)
 Hebt my het quaad verboôn, en pord' my tot het goet,
 Gy hebt voor my gezorgt by dagen en by nachten,
 Waanneer ik elders was, en gy my t'huis verwachten;
 Wanneer ik ſomtyds heb, of hier of daar geleên
 Zo maakt gy u met my in droefheid zeer gemeen;
 En als ik zieklyk was, en niet myn zelfs kon redden,
 Zo hebt gy my gedient, daar ik lag in myn bedde;
 Ja dat met groote liefd', en zeer onſteke luſt:
 U liefd' (hoe dat het ging) wert nimmer uitgebluſt;
 Ja ik verſtoom 'er voor, als ik ga overdenken
 Wat weldaat dat gy my tot dus lang hebt gaan ſchenken.
 Gy zyt my naden Geest een dienſtelyk voorbeeld;
 Gy hebt my in de deugt veel jaren voor-geſpeelt;
 En zyt nu noch gezint (na dat ik kan bemerken)
 Om my ſteeds voor te gaan in deugt, en goede werken,
 O overvloedigheid van goet en deugt, 't welk gy
 Hebt menig jaar gedaan (zo onverdient) aan my.
 Maar wat zal ik u doch tot dank nu weder geven,
 Voor al het goet dat gy wel hebt aan my bedreven?
 'k En kan u nimmermeer met woorden zeggen dank,
 Gelyk ik ſchuldig ben te doen myn leven lank.
 Doch echter dank ik u met dit eenvoudig ſchriſje;
 Ik bidde neemt dit aan voor een dankbaarheids gifje,
 Ik hoop ik u voortaan gedurig danken zel,
 Met iet wat dadelyks, en doen niet meer gequel.
 Ik bid vergeeft my doch het quaad dat ik gedaan heb.
 Ja dat ik tegen u zo menigmaal begaan heb.
 Ik zeg vergeeft het my, gedenkt dat doch niet meer,
 Ik hoop u dienſt te doen, en niet te quellen weêr,

Gy zyt nu in een staat dat u veel tegenheden .
Veel pyn en ongemak komt schieten in de leden ,
Zo dat gy zwaklyk wort door pyn en ongemak ,
En dient gedient te zyn , tot lichting van u pak ,
Ik hoop van nu voortaan u trouwelyk te dienen ,
Zo lang als Godt ons beid' zal willen tyd verliezen ;
Tot dankbaarheid aan u , voor 't goedt van u gedaan ,
't Welk ik (dus lang) van u heb rykelyk ontfaan.
Ik wensch dat onze Godt ons zal gebenedyden ,
Dat wy met Hem hier na ons eeuwiglyk verblyden.
Dit wensch ik u tot loon , voor u gedane deugt ,
En wensch met u te zyn in die gewenschte vreugt.
O Godt ! helpt ons hier toe , stort over ons uw zegen ,
Op dat die zoete vreugt van ons mach zyn verkregen.

Aan myn Eerwaardige Stief-Moeder.

E Erwaarde Stiefmoêr , 'k moet tot troost u iet wat dicht-
ten ,
Of hoop of 't u iet mocht vertroosten , en my stichten.
Ik weet gy zyt bedroeft ; eensdeels om dat g' een tyd ,
(Die 'k hoop dat kort zal zyn) van ons gescheiden zyt ,
Ten and'ren om dat u gedurig in 't gemoet leit ,
Dat Godt u , om u zond , niet toonen zal zyn goetheid ,
Zo veel dat gy hier na zult smaken 's Hemels vreugt ,
't Welk somtyds my bedroeft , en somtyds weêr verheugt.
Wat dan het eerst aangaat : ei laat u dat niet smerten ,
Schoon gy uit d'ooge zyt , gy zyt niet uit ons herten.
'k Hoop ook dat gy niet lang dus ver van ons zult zyn ;
Doch troost u aldermeest met 't mind'ren van u pyn ,

En schoon gy voor een wyl van ons zyt afgeweken,
 Denkt daarom om niets dat gy van ieder zyn verſteken;
 Maar denkt, tot uwer trooft, dat Godt (die 't zuur verzoet)
 Gedurig by u is en vrientschap aan u doet.

Hy is 't die dag en nacht voor u belieft te waken;
 Met hem kondt gy geſtaag een zoete reden maken;
 Hy is 't die u bezorgt, hebt gy hem maar alleen,
 Zo hebt gy meer als ons, dus ſtelt u hert te vreên.

Maar ziet, ik weet gy zyt bezwaart met uw' gebreken;
 Ja zo dat gy ſchier waant van Godt te zyn verſteken:
 't Is goetd, 't behaagt Godt wel, dat g'u gebrek betreurt;
 Maar laat wanhoopigheid nooit in u zyn geſpeurt.

Godt heeft zeer trooftelyk geſproken tot de gene
 Die geestlyk arrem zyn, en om haar zonden weenen;
 Hy wil haar Troofter zyn; ja heeft de Zaligheid
 Al zulke zekerlyk hier namaals toegezeid.

Eilaas! wat ziet m'er al die vaſt haar zelve vleyen,
 Veel meer als die te recht haar ſchuldt voor Godt be-
 ſchreyen;

Van 't recht bedroefde volk en vindt men naaulyks iet;
 Maar om het Aardsch bejag men veel bedroefden ziet.

Ei! gy die niet om 't Aardsch met druk dus zyt beſlom-
 mert;

Zyt om het geestelyk ook niet te zeer bekommert:
 Gedenkt aan Chriſti Woort, en hoopt op Godts genâ,
 Ons' Heilandt heeft gezeid; 't is beter dat ik gâ,
 Dan dat ik altyd blyf. Hy wild' de plaats bereiden,
 Daar hy 't bedroefde Volk hier na eens in zal leiden;
 Daar haar nooit drukken zal, noch droefheid, ziekte, noch
 pyn;

Hoopt

Hoopt dat gy mede een van dat getal zult zyn.

Schouwt droefheid waar gy kont, en wilt in Godt verblyden,

Gy zult mischien te eer ontlast zyn van u lyden ;

Want droefheid, druk, en angst, en staag een zwaar gemoet

Maakt lichtlyk dat het bloedt bederft en onheil doet.

Ei neemt dees rym tot troost, 't is na myn slechte gaven

Gedaan, uit gunst om u in uwe druk te laven.

't Zou vreugde voor my zyn te hooren, dat gy waart

Meer vrolyk in de hoop, en min met druk bezwaatt.

Het welk ik hoop dat u noch eenmaal zal bejeeg'nen,

Waar toe ik bid, en wensch, dat Godt u staag zal zeeg'nen,

Ik bid dan noch voor 't lest : troost u met Christi doot ;

De ware Zone Godts quam niet vergeefs in noodt.

L O F - D I C H T ,

Over 't Godtzalig afsterven van myn waarde
Stief-Moeder.

A E F J E J A N S :

Overleden Huisvrouw van myn Vader

C L A A S J A N S Z ,

In den Heer ontslapen den 19 September 1669.

Daar leit die Mart'lares gedoken in der Aarde ;
Wiens lofik eertyds heb geroepen overluidt :
Voorwaar ik hadde reên , doch nu ken ik haar waarde
Noch meer ; ja zo , dat ik noch eens moet kryten uit :
O licht ! ô helder licht ! hoe klaar hebt gy geblonken ;
U liefdens stralen zyn gantsch verre uitgebreit ;
Wie maar eens met u sprak kon zien u liefde vonken ,
En wist te spreken van u deugt en hyligheid ;
Ja zelfs de Medicyns , daar van gy menigmalen
Met pyn bejegent zyt , die zeggen (t' uwer eer)
Dat zy van zulk' een mensch niet weten te verhalen ,
Wiens paciencie , gehoorzaamheid zo zeer ,
Als d' uwe bleek ; en zo waart gy in u leven :
In uw jeugt waart gy u Ouders hulpen sluit ;
Voorwaar gy hebt van jongs u ganschelyk overgeven ;
Om niet te zyn u zelfs , maar ander Lieden nut.
Hoe slecht u spys en drank en kleeding ook mocht wezen.
't Was altyd wel gy waart vernoegt , hoe 't ook mogt gaan.
Had

Had maar u Volk wat deegs, daar voor scheen al u vreezen,
Dies zocht gy 't haren dienst altyd gereet te staan.

En onder alle die ooit van u dienste voelden.

Ben ik de meeste wel; want my van mynder jeugt
Veel ongemak quam voor, 't welk gy zo zeer verkoelden,

Als u ooit mooglyk was, en dat met lust en vreugt:

G'hebt driemaal negen jaar aldus met my gehandelt,

Ja hebt my niet alleen aan 't Lichaam goet gedaan;

Maar zyt my na den geest zo vroom ook voorgewandelt,

Dat gy ons eeuwiglyk zult tot een voorbeeld staan.

Ach! ach! nu treurt myn hert, wanhoopig weêr te vinden

Een zulken licht, en beelt, en baken als gy waart.

Och! och! och! dat de doot zo'n mensch ook moet
verflinden!

Ik wenschte dat gequel, en doot u had gespaart.

Maar dat is nu te laat, ik wil u Schepper loven,

Dat hy een einde heeft gemaakt aan uwe pyn;

Te rusten in den Heer, te zyn by God hier boven,

Is voor u beter als in 't jammer dal te zyn.

't Is waar gy scheent somtyds noch lusten wat te leven,

Doch niet om hier u tyd in wellust te besteen;

O neen, dat zocht gy niet; maar om aan Godt te geven

Een reinder Ziel; en ons noch meerder dienst met een,

Wat hebt gy al gezucht, om u Ziels armoeden!

Die woegt gy dik wils zwaar, al was zy vaak niet groot,

Doch Godt die altyd weet de zyne te behoeven,

Die heeft u meer verlicht in 't einde, voor u doot;

Zo dat gy wel gerust na Godt scheent te verlangen,

Ja zo dat ik u nooit zo hoop'lik heb gespeurt!

My dunkt een klaar bewys, dat Godt u wil ontfangen,

In

In zyn volmaakte Ryk , daar niemandt ooit en treurt.
O wel gelukkig eind . die zo van hier mach varen ,
Wat schaad het nu of gy in droefheid , druk , en pyn
Geleeft hebt , ruim een tyd van tienmaal zeven jaren ?
Voorwaar 't kan voor u nu in 't minst niet schaad'lyk zyn.
Wat voordeel gaf't nu ook , of gy u gantsche dagen
In wellust had besteedt , in hoogmoedt , pracht en praal ,
In schat zucht , en zo voort u vlees hadt gaan behagen ?
Voorwaar 't was nu voor u gansch ydel altemaal.
Wat voordeel kan 't ook zyn dat gy u zelfs verzaakten ?
En in der eenvoudt Godt u Schepper hebt gedient ?
Mitsgaders menig mensch waar aan g'u dienstbaar maak-
ten ;

Ja zo dat gy daar door bekwaamt zo menig vriend
Voorwaar zeer veel : voor eerst , nu een gelukkig ende ;
Waar van de laatste uur zo dierbaar is , en waart ,
Dat schoon , Godt hier een Mensch zyn wensch geheel
toezende ;

Hy nochtans zulk' een schat nooit hebben zou op Aardt.
Doch dat's noch niet by 't geen dat gy noch zult genieten,
Na dat gy weêr uit d'Aard' zult wezen opgewekt ;
Dan zal Godt u met vreugt , en blydschap overgieten ;
Ja zo dat nooit u hert na iet meer mensch'lyks trekt.
O wenschelyke staat ! wie zoud' ook Godt niet vreezen ,
En trachten mee , als gy , na een zo zalig endt ;
Wie zou met u niet gaarn' in de volmaaktheid wezen ,
Daar niemant druk , noch pyn , noch droefheid komt on-
trent ?

Wie zou 't , met u , daarom niet alles hier verlaten ,
En met de Visschers gaan , en volgen Christum na ?

Wie

Wie zoud' zyn Vaar, zyn Moêr, Wyf, Kindt niet liever
haten,

Als in de laatste uur t'ontbeeren Gods genâ?

Wie zoud', met u, daarom niet garen hier zyn de minsten
In kleeding, spys en drank, in huisraat en zo voort?

Voorwaar g'hebt zulk een schat en overgroote winsten,
Dat (zo men 't recht bedocht) gy staag wiert na gespoort.

Myn Ziel grypt moet om u te volgen voort na dezen,
Op dat hier meê ons' liefd' en vriendschap niet verdwynt;
Maar op dat die, hier na, volmaakter noch mach wezen,
Wanneer het God'lyk licht oneindlyk ons omschynt.

Aan T. J. Dochter.

HOe zeer de Liefde Godts, eilacy! leit verschooven,
En men haar daaglyks ziet in veele zeer verdooven;
Zo blykt het evenwel dat zy noch woont in u;
Want waart gy zonder liefd', 'k geloof gy zoudt my nu
Zo errenstachtig niet vermanen, tot de dingen
Die hier namaals ons veel zoetigheid aanbrengen;
Ja schoon al zaagt gy veel myn boek, of rymery,
Gy zond nochtans (zo 'k meen) geen brief dus ver aan my.
Want die alleen na kunst en nageleertheid vragen,
Die kunnen uit myn boek geen voordeel met haar dra-
gen.

Maar die d'eenvoudigheid in Christo recht bemint,
Die meen ik dat daar in wel iet tot leering vindt.

O Maagt!'t is zeer van nood' malkander te onderrechten:
Vermits dat ons' party komt daaglyks dapper vechten,

En

En zoekt ons met geweld ts krygen van de baan ,
Die final , en glipp'rig is , en zwaarlyk om te gaan ;
't Zy men voorzichtig is , en zoeken wel te letten ,
Ja nooit , als met voordacht , de voeten neêr te zetten.
Maar anders mist men licht ; 't vlees wil gedurig lucht ,
't En gaat op 't kruispad niet , 't en zy met harde tucht ;
Maar zoekt met alle vlyt zyn tochten te volbrengen ;
't En wil des Geests vermaak en welstant niet gehengen ;
Maar zocht staag haar verderf ; waar door de Geest veel
lyt ,

En heeft zo met het vlees , zo lang zy leeft een strydt.
Ja niet met 't vlees alleen , maar mede met de zonden
En waereld ; ja ook met de Duivel (t'allen stonden)
Die als een grimmig Dier rontom de Menschegaat ,
En waar hy plaatze vindt , zyn wreede klauwen slaat.
O Maagt ! hoe dient de Geest van God te zyn bekrachtigt ,
Zo hy van alle dees niet worden zal bemachtigt ;
Voorwaar zo Godt haar staag niet dapper by en stondt
Zy wiert van haar party verdelgt tot in de grondt.
Maar neen, God wil dat niet ; maar zoekt ze te beschutten ,
En , als s'haar lustig quyd , in noodt te onderstutten ;
Waar door zy na den slag behouden kan het velt ,
Hoe zeer zy ook van haar partye wort gequelt.
Och ! die met Pauwelus mocht spreken deze reden :
(Als hy zyn eind' verwacht) ik heb den strydt gestreden ,
Behouden het Geloof , van nu aan is de Kroon
Des levens my bereid , tot myn zoldy en loon ;
Die ik verkrygen zal met alle ware Vechters ,
Van den rechtvaard'gen God , en Rechter aller Rechters.
Voor-

Voorwaar zyn heil is groot die dus in 't endt bestaat ;
Maar 't blykt dat het met veel eilacy anders gaat.
De loop wort wel ge-endt , maar och , eilaas ! hoe zelden
Behoudt men een Geloof dat voor den Heer zal gelden.
Och ! Of de Zone Godts , als hy zich openbaart ,
Aan ons wel vinden zal geloove op der Aard.
't Scheen Christus twyfelde , en 't is eilaas te duchten ;
Dat hy veel Boomen dan zal vinden zonder vruchten :
Of vinden anders daar onrype vruchten aan ;
Ja licht het meerendeel met wilde vrucht belaan.
Men hoort noch van 't geloof wel veel en dikwils spreken.

Maar 't is eilacy ! meest verzelt met veel gebreken.
Elk zaid , 'k geloof dat Godt almachtig goedertier
En ook rechtvaardig is , en wys in zyn bestier.
Dus spreekt men met de mondt , maar lacy met de werl .
Verloochent men het veel ; want hier aan kan men 't merken ,

Dat 't hert niet recht en vat gelyk de mondt het zaid.
Want zo men vast geloofd' aan Godts Almachtigheid ,
Zo zoud' men hem daar door gewis ontzien en vreezen :
En zo men recht geloofd , hoe overgroot zal wezen
Zyn goedheid voor die hier op zyn beveelen let ,
Zo zou men zyn wet lust ontfteken tot zyn Wet.
En zo men vast geloofd' dat hy is een recht Rechter ,
En dat het al en al , hoe diep verhoolen , echter
Is naakt en bloot voor hem , en niet in 't minst bedekt ;
Zo zou men daar door zyn tot toezicht opgewekt
En doen (schoon hier bedekt) nooit iet waar van m' hier
naar

Geen rekenschap durft doen voor Godt en zyn Vier-
fchaar,

Ik zeg geloofd' men recht daar wiert aldus gewrocht ,

En dan waar 't een geloof dat ons wat baten mocht.

Nu Maagt laat ons toezien , om zulke vrucht te dragen ,

En hebben een Geloof daar meê wy Godt behagen ,

Dat door de liefde werkt en levendig verfchynt ,

Op dat ons fundament niet als het zandt verdwynt.

Wanneer de regen plaft , de winden dapper dond'ren ,

En als een felle froom het huis bespoelt van ond'ren :

O wee ! die zyn Gebou w dan niet recht vast en staat ;

Want dan zal 't zyn geen tyd te plegen goede raad.

Maar nu , nu is 't de tyd 't getimmerd' te verfterken ,

Nu is 't de tyd om spys die duren mach te werken :

Nu is 't de uur om winst te doen , en zulk waar deur

De Ziel mach worden ryk , en vry zyn van getreur.

Elk heeft wat daar hy meê een neering kan beginnen ,

Zyn plicht is om met 't pondt , of drie , of vyfte winnen.

Nu toont gelegenheid , en tyd , en alles zoet ;

Voorwaar 't is vreemt dat men geen meerder voordeel
doet.

Het fchynt dat Godts genâ tot weelde wert getrokken ,

En dat zich menig Menfch door vryheid laat verlokken.

Nooit heeft het Chriftenryk zo heerelyk geftaan ,

Als doen het wiert vervolgt en alle finaat gedaan :

Want men 't doen alle daag zag waffen en vermeerren ;

Maar zint de ftrenge tyd in vryheid ging verkeren ,

Zo fchynt 'et afgedaan te zyn van dag tot dag ,

Want het floreert nu niet gelyk het eertyds plag.

De liefde fchynt helaas ! al meerder te verkouwen ,

't Welk

Welk voor een Godd'lyk hert bedroeft is aan te
fchouwen,

O dwaasheid al te groot! dat nu de Mensch vertraagt,
En in dees' gulden tyd geen beter vrugten draag
Och! of (gelyk een fchat) dees tyd wiert waargenomen,
Op dat Godt met zyn roe niet weder hoeft te komen,
Waar meê hy daaglyks dreigt: en 't fchynt of 't onze beurt
Eerlang wel wezen mocht, zo Godt geen beet'ring speurt:
Nu Maagt, tot een besluit, ik bid ons Godt zal geven,
't Geen ons van nooden is om na zyn wil te leven;
En zo 't hem aldermeest tot eere dienen mach,
En ons tot zaligheid in Chriftus Oordeel-dag.

GODT DE PRYS.

S P I E G E L

Voor de Levendige:

Waar in

Verscheide zonden ende quade werken (waar door de Menschen in de Verdoemenisse komen te geraken) vertoont worden: Mitsgaders de elendige staat die de Goddeloozen na dezen leven te verwachten hebben; doch wort (op het duizentste deel na) niet zo schrikkelyk vertoont, als de godtloozen die zelve zullen vinden: den Propheet *Jezaias* zeyd, *cap 12. vers 9. De dag des Heeren komt grouwelyk met verbolgentheid en bittige toorn, om het land te stellen tot verwoestinge ende dezelfs zondaars daar uit te verdelgen.* Gewisselyk in een diergelyke en elendige staat zullen de Zondaars naamaals zyn, voor my onmogelyk om de zelve uit te spreken; doch wort hier echter schrikkelyk en afgryffelyk vertoont: alles ten dien einde, op dat een ieder daar door een schrik en afkeer van de zonden zoude mogen krygen, welke de oorzaaken zyn waar door de Menschen in de gemelde staat zullen geraken.

Ik wil by dezen een ieder gewaarschout hebben zich zelve niet te vleyen, denkende dat hy die elendige staat niet en heeft te verwachten, wanneer hy in deze navolgende gebreken niet allen (doch meest allen) volkomen is. O neen, dat moet van niemand ooit gedacht worden: maar ieder heeft veel eer te zoeken zo veel hem mogelyk is, om van die allen wel gezuivert te zyn, Godt te bidden om genade ende quyt scheldinge van het gene daar hy noch niet volkomen in en is.

Nu Lezer treed vorder, en spiegelt u zelve.

Predik. 11. 3. *Als de boom na't zuiden of als hy hy naar t noorden valt, in de plaatze, daar de boom valt, daar zal hy wezen.*

Een afgestorven zondaar spreekt:

N U vind'ik waar de Spreuk die Salomon ging zeggen:
 Zo't Boompje neder valt zo zal het moeten leggen;
 Want ik die leg en slaap, en neer-gevallen ben,
 Nooit tot myn oude stant eens weder komen ken.
 Ik hebbe deze Spreuk, met noch wel meer by dezen,
 (Doen ik noch wakker was) in Godes Boek gelezen;
 My wert ook menigmaal goetd onderrecht gedaan,
 Hoe ik de spreuken most (in Godes Boek) verstaan;
 Hoe noodig dat het was om deugdelyk te leven,
 En's Waerelds woest bedryf in alles te begeven;
 Maar dat stondt my niet aan, dies heb ik na Godts Woort
 Schier nimmermeer geleeft, gelyk ik had behoort.
 Ik ging de need'righeid uit myne herte rooyen,
 En ging in plaats myn lyfheel cierelyk optooyen,
 Met veelderleye kleur, en staag een nieuw fatzoen,
 Al wat een ander deê dat wild'ik mede doen,
 Als't maar opzichtig was('t was ook hoe zy haarkleeden)
 Als ik 't bereiken mocht ik 't daat'lyk mede deede.
 Ik schiep in zulk gepraal een overgroot vermaak,
 Maar laas! nu is't voor my een al te droeve zaak,
 Het Lichaam dat ik doe zo pracht'lyk ging verciere,
 Dat moet alleen nu zyn maar aas en spys der Pieren:

Tot loon voor myn gepraal, ik staadiglyk verwacht,
Dat Godt eens zeggen zal; gaat van my, zyt veracht;
Ook zal my in den dag des Oordeels zeer bezwaren,
Dat ik ging (in myn tyd) veel geldt en goedt vergaren;
Want ik niet mild'lyk was, maar leefden als een vrek,
Ik achten 't niet al leed' een ander al gebrek;
Als ik maar voor myn zelfs wat lekker had te vreten,
Zo zorgd' ik vorder niet wat and'ren zouden eten;
Ik prees een groot gewin, als ik 't maar krygen kon
Hoewel ik 't menigmaal niet rechtelyk en won;
Ik dreef myn koopmanschap met veelderleye Lieden,
Die ik voor hare Waar maar ging een wynig bieden,
Ik heb haar goedt veracht, tot dat het was het myn,
Dan noenden ik het weêr heel fraai en mooi te zyn.
Ik korten ook wat gelt als ik myn goed betaalden,
Want ik haar goetje dan weêr wonder slecht afmaalden;
En als ik wederom myn goed verkoopen zou,
Zo was 't dat ik daar voor by hoopen hebben wou;
En kreeg 'k 'er dan die van myn goedt de kennis misten,
En niet de rechte prys van zulke dingen wisten,
Daar heb ik groot profyt en voordeel aan gezocht;
Want ik aan zulke Liêns myn Waren duur verkocht:
Ik heb haar myne goed te wonder hoog geprezen,
Ik zei: myn Waar is fraai, ja zy is uitgelezen;
Zy hebben my gelooft, en gingen op my aan,
En by de koopmanschap daar moft dan zyn een vaan,
Dat wy (met groot vermaak) dan met malkander dronken
En op een hoofse wys wy dan malkander schonken;
Waar door ik somtyds wiert verlaan met bier en wyn,
En lag daar onder 't Volk gelyk een gnorrig Zwyn.

Ik heb ook menigmaal gevoed in mynder herte
De booze haat en nyd, tot myn zelfs last en smerte,
Ik wenschten die en die veel quaad en ongeluk,
Om dat ik van haar had gele'en een wynig druk:
Ik zocht haar waar ik kon te quellen en te krenken;
In Neering, Koopmanschap, en waar ik 't kond' beden-
ken.

Ik deê dit niet alleen om myn profyt en baat:
Maar eer om dat ik haar maar gunden enkel quaad.
Ik ging ook menigmaal een groote twist aanvaarden,
Om maar een leur en zeur, 't welk groote moeiten baar-
den;

Waar door by menig Mensch de liefden is verkleent,
Ja daar ook menig Mensch heeft droevig om geweent.
Ik zocht waar dat ik kon het altyd zo te wenden,
Dat ik (hoe dat het ging) bleef aan de langste enden;
Ik zocht myn eigen baat, ik zocht na myn profyt,
Schoon dat een ander al daarom wat raakten quyt,
Ik sleepten 't al na my, al was 't niet heel rechtvaardig,
Ik docht het goetd dat is al vry wat moeiten waardig;
Ik achten niet de spreuk die my wel is geleert:
Doet aan een ander zo als gy aan u begeert.

Ik liet ook menigmaal myn tonge lustig springen,
Om and're Lieden schand in 't openbaar te brengen,
Dat eerst verhoolen was, dat maakt' ik met myn tong
Dat schier een ieder Mensch het langs de straten zong;
Dat was my groote lust, ja 't ging myn hert vermaken,
Ik tradt een ander neêr, om zelve hoog te raken;
Ik wilde zyn by 't Volk voor vry wat groots gekent,
Een Heer, die (als hy wil) zyn Dienaars henen zendt.

De Hooghmoed stak myn hert op veelderleye wyzen :
Ik wiert geweldig trots als ik my hoorde pryzen ,
Al was 't niet om myn deugt , maar om een slimme zaak ,
De prys (waar door die quam) die was my groot vermaak ;
Ook quamen menigmaal uit mynen monde vloeyen
Veel woorden vuil en nors , 't welk daaglyks scheen te
groeyen ,

Ik zwoer heel licht een eed , en vloekte menigmaal ,
Ik droeg ja waar ik ging met my een vuile taal ;
Ik hadde veel geklap , veel praats die zonder flot was ,
Ja die ook menigmaal heel ongeregelt bot was ;
Doch 'k schiep daar echter in noch vry al groote vreugt ,
En 't gaf ook groot vermaak aan onze jonge Jeugt .
Ik liet ook menig werf myn tonge lustig zwieren
In veel onnut gezang en ydel tierelieren ,
Waar door de domme Jeugr wert vrolyk ende bly ,
En voor myn boertery ook dikwils prezen my ;
Ook voed' ik in my vuil' en snoô onkuische lusten ,
Die ik na myn begeert niet altyd uit en blusten ;
Maar heb my door de schaamt daar somtyds voor bevryt ,
Doch 't was wel myn begeert , schoon ik heb gemyt ;
Ik achten niet de Spreuk die ik wel had gelezen ,
Dat wie een Vrouw aanziet om hare lieflyk wezen ,
En in zyn hert begeert te slapen by die Vrouw ,
Dat die dan hoerdery in zich bedryven zou .
Ik achten dezen Spreuk voor my te veel geschreven ,
Ik wilde aan myn vlees al meerder ruimte geven ;
Ik dacht 't is menschelyk , dat staat men immer toe ,
Godt ziet niet juist altyd zo naau wat dat ik doe .
Ik heb ook Godes Volk , die wat onnoozel waren ,

Verdukr, bespot, versmaat, tot haarder groot bezwaren;
Maar zy als Schaapkens zacht, en daar in zonder schult,
Die leden 't altemaal van my met groot gedult;
Ook heb ik noch een aardt met my staag omgedragen,
Dat ik steeds was gezint om tegen Godt te klagen,
Al kreeg ik over deel, en schier het grootste lot,
Noch knörd' ik evenwel, en morden tegen Godt;
Ik dankten nimmermeer hem hertiglyk, en vierig,
Voor dat hy tegen my was milt en goedertierig;
Ik gaf hem nimmer dank, al kreeg ik noch zo veel,
My docht ik had altyd noch minder als myn deel.
Ik ging ook tegen Godt om zyne daden vloeken,
Wanneer hy my met ziekte en zeeren quam bezoeken:
'k Was onverduldiglyk, en leedt met groot verdriet,
Ik dacht aan Christi kruis en bitter lyden niet.
Ik heb ook menigmaal afgodery bedreven,
De Goeden aangebeên die niet en konden geven,
Ik heb alleen gesteunt op Menschelyke reên,
En heb Godts ware Leer als met de voet vertreên;
Ja ging al menigmaal Godts wyze Raadt verachten,
Die ik ook wel met spot zeer schimpelyk uitlachten;
En als ik somtyds eens van Godes Woorden sprak,
Zo was het dat het my heel spottelyk uitbrak:
Ik deê het maar om prys te kryge van de Menschen,
Waar na ik alle tyd ging hartelyke wenschen.
Ik heb altoos gehaakt na 's Waerelds zotte vreugt,
Waar in dat ik myn hert heb dikwils zeer verheugt;
Het scheen ik niet en dacht dat noch een dag zou komen,
Waar in dat menig mensch voor Godt zal staan met schromen,

En dat Godts Oordeel eens zal over allen gaan ,
 Dat ieder na zyn werk zal moeten loon ontfaan ;
 Ik leefde ja bykans gelijk de stomme Beesten ,
 Die Godt geen dienst en doen , maar zoeken haar te mees-
 ten ,

Zo zocht ik ook geen dienst aan mynen Godt te doen ;
 Maar zocht waar dat ik kon my lekkerlyk te voên.
 My wert zo veel gepreekt van Leeraars, vroomen Mannen,
 Hoe noodig dat het was de zonden uit te bannen ,
 Hoe licht de felle Doodt ons eens betrappen kon ,
 Gelyk hy menig Mensch doen haastiglyk verslon ;
 Maar ik heb 't niet geacht , en staag uitstel genomen
 Tot op een ander tyd , als 't beter zoude komen ,
 Als 't beter passen mocht , tot op myn sterrefdag ,
 Dan wild' ik met berou aan Godt doen myn geklag.
 Maar laas ! doen was 't te laat , my wert geen tyd gegeven
 Om recht berou te doen van myne godd'loos leven :
 Want ziet , de felle Doodt my met zyn pylen schoot ,
 Dat in een oogenblik ik was daar heen en doot ;
 Doen heeft men my gemaakt een wooning in der Aarden.
 Van wynig voeten lang , en schier van geender waarden,
 Doen most ik altemaal begeven's Waerelds lust ,
 Daar op myn hert en zin te vooren had gerust :
 Nu leg ik heden noch in deze kleine wooning ,
 En wacht voor myn bedryf van Godt gestaag belooning ,
 Ach ! had ik nu geleefd gelyk ik had behoort ,
 Ach ! had ik doch geleefd na Godes heilig Woordt ,
 Ach ! had ik Godes jok gewilliglyk gedragen ,
 Ach ! had ik doch gezocht myn Schepper te behagen ,
 Ach ! waar ik doch te recht myn Heere na-gegaan ,

Ach?

Ach ! had ik zyne kruis op mynen hals gelaan ,
Ach ! mocht ik nu weêr eens myn oude tyd herhalen ,
Ik zoud' al wiffer gaan , en vry al minder dwalen ,
'k Sou doen (waar dat ik kond') na Godes wyze raad ,
En doen al meerder deugt , en vry al minder quaad.
Maar dit mach niet geschien , myn zuchten is verlooren ,
Ik leg nu staag en wacht om Godes stem te hooren ,
Myn werk is al gewrogt , dies ik voor myn bedryf
Gedurig loon verwacht in dit verrotte lyf.
De tyd is nu naby , dat Godt zal in de Wolken
Veschynden , om eens recht te doen met alle Volken ;
Den dag , den grooten dag , daar van geschreven staat ,
Zal nu haast zyn vervult , een dag voor velen quaad :
Het glinst'ren van de Zon zal nu wel haast verdwijnen ,
En op het Aardryk niet eens weder komen schynen ,
In plaats dat hy wel eer zo heet en lieff'lyk stak ,
Zo zal hy werden zwart gelyk een haairen zak ,
De Maan daar zal men ook een teken aan bespeuren ;
Want zy haast worden zal bloedt verrewig van koleuren ,
Zeer schrikkelyk voor die waar van het wort beschout ,
Noch meest die op den steen zyn huis niet heeft gebouwt.
De Sterren zullen ook haar eerste plaats begeven ;
En vallen op der Aard' , de Aardkloot zal ook beven ;
Ook zal der onder 't Volk dan jammer zyn en noodt ,
Ja zullen door de vrees versmachten tot'er doodt.
Dit alles moet geschien eer Godt zal openbaren ,
Om al en ieder Mensch zyn vonnis te verklaren.
My dunkt dit altermaal nu heden al geschiet ;
O schrikkelyke dag ! nu nadert myn verdriet :
Nu zal myn Godt wel haast uit deze slaap opwecken ,
En

En met zyn harde stem my uit der aarde trecken ,
 En geven my ook loon , het welk ik zal ontfaan ,
 Na dat ik myne werk op Aarden heb gedaan.
 Ik wacht dan na Godts stem , daar menig voor zal schroomen,

Christus.

Staat op gy Dooden al, en wilt ten Oordeel koomen.

Zondaar.

O schrickelijke stem ! ô vreeffelyke dag !
 Voor die Godts Koninkryk nu niet be-erven mach.
 Rechtvaardiglyke Godt , waar voor ik stâ met beven ;
 Vergeeft my doch myn schult en zondiglyke leven.

Christus.

Hier is nu geen genâ , u loon zal moeten zyn
 Te gaan voor eeuwiglyk in d'eeuwig' helsche pyn ;
 Want gy hebt eertyds my al vry te zeer verschooven
 Gy wildet niet aan my , noch aan myn macht gelooven ;
 Gy deed' u eigen wil , gy deed' uw' eigen raadt ,
 En hebt myn goede Leer heel spottelyk versinaat ;
 Dies zal men u nu weêr heel spott'lyk mart'lizeeren ;
 En slynten in een vyer dat niemandt kan verteeren ;
 Want doen ik hong'rig was gy my geen spyze gaast ,
 En doen ik dorstig was hebt gy my niet gelaast ,
 Ik ben een gast geweest , en 'k kreeg van u geen steede ,
 Ik ben ook naakt geweest , gy hebt my niet gaan kleeden ;
 En ik ben krank geweest , als ook gevankelyk ,
 En gy bezocht my niet , maar naamt van my een wyk ;
 Dies is 'er geen genâ voor u , door al u zonden

Zon-

Zondaar.

O Heer! ô Heer! wanneer heb ik u zo gevonden?
Eens hong'rig dat ik u liet honger lyden strank?
Of dorstig, dat ik u niet laafden met myn drank?
Een gast, en dat ik u niet ging tot mynent noden?
Of naakt, en dat ik u geen kleeders heb geboden?
Of krank, gevankelyk, en u niet heb bezocht?
Wanneer heb ik doch zo verkeerdelyk gewrocht?

Christus.

Al wat gy hebt gedaan een van myn minste knechten,
Dat gingt gy even zelfs aan my also uitrechten;
Gy hebt myn waarde volk, myn Schaapkens zagt en goet,
Veracht, bespot, versmaat, vertreden met de voet;
Maar ziet, zy zullen nu met my in vreugde leven,
En u zal men nu aan den Duivel overgeven;
Want die hebt gy gedient, doe gy een dienaar waart,
Dies zult gy nu met hem ook moeten zyn gepaart.
Komt hier myn dienaars nu, kom hier met uwe banden,
Eh bindt de quade Knecht zyn voeten en zyn handen,
En werpt hem dan terstondt in 't eeuwig helſche vyer.

Engelen

Al waarde Majesteid, u dienaars zyn alhier,
Wy doen uw' groot bevel, het welke haast voldaan is.

Zondaar.

O wee! hier koom ik nu daar schyn van Zon noch
Maan is:
O schrickelyke val! hier kom ik in een Poel,

Waar

Waar in ik anders niet als pyn en weedom voel :
 Myn tanden klat'ren zeer , en schynen t'saam te kyven ;
 O wee ! nu ben ik daar ik alle tyd moet blyven .
 O schrickelyke vlam ! wat heb ik doch bestaan ,
 Dat ik na Godes wil niet altyd heb gedaan ?
 Nu gaan zy heen met Godt in d'alderzoetste vreugde ,
 Die ik heb spottelyk versmaat om hare deugden .
 O schrickelyke Hel , nooit ik 't gelooven wou ,
 Dat in u zulke pyn en weedom wezen zou .
 Ach ! waar ik nu bevryd met duizent jaar te branden ,
 Oftien-maal duizend jaar te gaan op hekel-tanden ,
 En mocht dan weêr een tyd beleven als ik plach ,
 Ach ! wat zoud' ik al doen voor myne sterref-dag ,
 Al mocht ik dan de tyd van duizend jaar beleven ,
 Ik zou my niet een uur van 't ware padt begeven ;
 Maar laas ! 't is nu te laat , dat mach nu niet geschien ,
 Godt zal my zulk 'een tyd gewis niet weder biên ;
 Maar ik moet eeuwiglyk dees helsche pyn gevoelen .
 Ach ! had ik nu een drop om eens myn tong te koelen ,
 Maar ongenadigheid ! dat wort my niet verleent .
 O Godt ! hoe is u hert doch heden zo versteent ?
 Waar ben je Bergen nu ? waar ben je heuvels , vlekken ;
 Komt nu en valt ter neêr , en wilt myn aanzicht decken

Bergen.

O neen , gy kunt van ons nu niet verplettert zyn .

Zondaar.

Wel heb ik dan geen huip aan u in deze pyn ?
 Zo roep ik tot de Doodt , die menig plag te vinden :
 Komt gy dan waarde vriendt , en zoekt my te verslinden ,
Schiet

Schiet my met uwe pyl, schiet my doch vaardig Doodt,
Want deze helfche pyn die valt my al te groot.

Dood.

't En kan nu niet geschiên, myn kracht is my benomen,
'k En kan u niet nimmermeer te baat of hulpe komen,
Myn macht heeft uit-gedient, myn werk is al gewrocht,
Ik heb het alles al waar na ik eertyds zocht,
Ik heb het altemaal, en alles al verslonnen,
Ja wie dat het ook was die heb ik al verwonnen,
Zo dat ik nu niet weer, gelyk ik eertyds plach,
Ja niet een eenig Mensch ter neder vellen mach.

Zondaar.

O wee! ô zwacketroost! wat zal ik doch beginnen,
Nu my de felle Doodt niet meer kan overwinnen;
Wie zal ik doch tot hulp nu roepen in dees staat?
O wee! ô wee! ô wee! ik weet my geen en raad.
Waar zyt gy Duivels nu, waar na ik eertyds hoorden;
Die my zo menigmaal zo listiglyk bekoorden;
Waar is nu uwe hulp; waar is uw onderstandt
Die gy my hebt beloofd eer 'k voelde deze brandt?
Wel Duivel spreekt nu eens, en troost my in dit lyden.

De Duivel.

Dees pyn, hoe zwaar s'u valt, en zult gy nimmer myden.
Dit is nu uwe loon voor dat gy eertyds my
Hebt trouwelyk gedient, in Hoogmoedt, Hovaardy,
In Nydt, Twist, Gulzigheid; en wat 'k u meer geboën heb.
Aan my hebt gy geen hulp, mits ik met u een loon heb.

Zondaar.

O wreede helsche Vorst! zal dit nu zyn myn loon,
Voor dat ik heb gedaan al wat gy hebt geboôn?

O spook! ô helsche spook! zal 'k eeuwig in dees pyn
zyn?

Zal voor myn dienstbaarheid dit loon nu eeuwig myn
zyn?

O schrik'lyk ongeval! ach wee! ach wee! ach wee!

Wat heb ik doch bestaan dat ik uw wille deê?

O schrikkelyke pyn! ik kryt schier als de donder,

Gelyk een ieder doet met my hier in 't byzonder,

Ja ook de Duivels zelfs die kryten schrikkelyk,

Hoewel zy nochtans zijn als Heeren van dit Ryk.

O schrick'lyk hels verdriet! ô duisterheid vervaarlyk!

Onleidelyke pyn lyd' ik hier staag bezwaarlyk.

O schrickelyke Poel! ik lyd' in u het geen

Dat eertyds, ja onleidelyke scheen;

Ja 't schynt voor my ook nu onmogelyk te lyden,

En echter kan ik u niet eens een stipke my den:

Gy zult myn woonhuis zyn tot in der eeuwigheid,

Myn hoop, myn troost is uit, de rust is my ontzeid;

'k En zal geen oogenblik hier ruste mogen smaken,

Godt zal aan deez' myn pyn geen eind' of uitkomst ma-
ken.

O wee! ô wee! ik ben daar ik ook blyven moet,

Ja altyd eeuwiglyk in deze helsche gloet.

S P I - E G E L

Voor de Levendige :

Waar in

VErſcheide deugden ende goede werken vertoont worden : mitſgaders de heerlyke ſtaat die de Gelo- vigen na dezen leven te verwachten hebben ; doch wórt op het duizenſte deel na niet zo heerlyk vertoont als zy zelve die zullen vinden ; want het is my onmogelyk die heerelyken ſtaat na de rechte forme en mate uit te beel- den ; want *Paulus* zaid 1 *Cor.* 2. v. 9. *Het geene de ooge niet en heeft gezien , ende de oore niet en heeft gehoort , ende in het herte des Menſchen niet is opgeklommen.* Ook zaid *Pau- lus* noch op een ander plaats , 2 *Cor.* 12. daar hy van zyn hooge openbaringe ſpreekt , hoe dat hy op-getrocken wiert tot in den derden Hemel , zaid : *Dat hy daar on- uitsprekelyke woorden hoorden.* Merkt , on-uitsprekely- ke woorden ? Heeft den hoog verligten Apoſtel *Pau- lus* de groote blydſchap niet konnen uitspreken , hoe veel te min dan ik , die my op het duizenſte deel na by hem niet wil gelyken. Gewiſſelyk een over.groote , ja on-uitspre- kelyke vreugde is de Geloovigen , of anders de God- vruchtigen bereit ; wel waardig om zich tot alle goede werken te ſchicken , ende het jok des Heeren op zich te laden , en zich deze na volgende deugden te ontwerpen.

Doch om een eenvoudig goetd meenend hert niet te zeer te verſlaan , zo moet ik dit noch zeggen , dat nie- mandt heeft te denken , ſchoon hy in deze navolgende goede werken niet alle zo volkornen en is , als zy hier vertoont werden , dat hy dan niet zalig zoude mogen wor- den ; eíneen ! gewis hy zal wel genade vinden by Godt ,

indien hy al zyn naarstigheid aanwend om daar volkomen in te werden; want dit doende zo is hy daar in alreede volkomen. Exempel aan het Vrouwken met haar twee Mytkens.

Openb. 14. v. 13. *Zalig zyn de dooden die in den Heere sterven, van nu aan: Ja zegt de geest, op dat zy rusten moogen van haare arbeid: ende haare werken volgen met haar.*

Een afgestorven Godt zalige spreekt.

TE recht is 't dat men zeid: wanneer de lieden sterven,

Dat zy dan na die tyd een groote rust be-erven;

Ik die gestorven ben, en leg hier in een graf,

Heb met myn sterrefdag geleit veel onrust af.

t Is even nu met my, of ik by lichten dage

Myn werk had afgewrocht, na myne Heers behagen,

En dat ik 's avonds my ter neder heb geleit,

En nu hier leg en rust van mynen arrebeid.

Ik leg nu staag en wacht dat iemandt my zal wecken,

En my als met zyn stem uit deze hutte trecken,

Niet om zo wederom te wercken als ik plach,

O neen! maar dat ik loon daar voor ontfangen mach.

Myn loon dat zal nu zyn de alderzoetste vreugde;

Want ik heb al den dag gewrocht met vele deugde;

Ik zocht, waar dat ik kon, te doen na Godts bevel

Waar voor ik nu tot loon by Gode woonen zel:

Ik ging de need'righeid in alle deelen pryzen,

Dies ging ik my altyd heel nederig bewyzen;

Myn kleet was wonder slecht, en zonder hooffsche pracht,

Ik heb myn leven nooit de pronkery ge-acht:

In plaats dat menig Mensch veel pracht hing aan zyn le-
den,

Zoging 'k met need'righeid myn Lichaam schoon be-
kleeden,

Dat was my beter pronk als ooit een Mensche draagt,

Een pronk, een pracht die Godt ja boven al behaagt.

Ik wert ook menigmaal van Menschen zeer verschooven,

Doch door de need'righeid zo dreef ik altyd boven;

Niet juist lichamelyk: maar Geestelyker wys,

Want ziet, de Geest verwon het vleesch, dies had ik prys.

Ik heb ook nimmermeer onrechtelyk gehandelt

In Neering, Koopmanschap: maar heb oprecht gewan-
delt,

Ik zochte nimmermeer bedriegelyk te gaan,

Maar heb opregtelyk myn Koopmanschap gedaan.

Ik gaf ook mildelyk een aalmoes aan den Armen,

Endroeg staag over haar een hertelyk ontfarmen;

Ik dacht, als ik wat geef dat geef ik van het geen

Dat ik van myne Godt een wyltje heb te leen,

Godt had 'et my beschaft, niet dat ik daar van zoude

Een lekkerlyke dis, en vette tafel houden:

O neen! gewis also alleenig niet voor my,

Maar om myn even-Mensch daar van te deelen by,

Gelyk ik heb gedaan, en dat na myn vermogen;

Ook heb ik nimmermeer een ander Mensch bedrogen:

Nooit heb ik aan het Volk myn goet te dier verkocht,

Maar heb zo wel na haar als myn profyt gezocht;

Ik deê een ieder zo gelyk als ik begeerden

Dat ieder aan myn deed', ik dacht wat Christus leerden,

Te weten dat hy zeid, en ieder Mensch dus leert:

Doet aan een ander zo als gy aan u begeert.
In plaats dat menig Mensch zich gulzelyk liet vinden ,
Zo was het dat ik staag de nuchterheid beminden ;
Ik werd om hier of daar te gaan zeer veel geraân ,
Daar men het wyntje dronk en 't veeltjen hoorden gaan ;
Maar neen, dat was geen mooi dat van my wort geprezen ,
Ik schiep al meer vermaak in Godes Boek te lezen ,
Het was my grooter vreugt dat ik daar wat in las ,
Als my de zotte vreugt, het zuipen , zwelgen was.
Ik heb ook staag met my de liefde omgedragen ,
Waar door ik 't al verwon , 't was ook wat tegenlagen ;
Hoe zeer ik somtyds wert van Menschen, vol van spyt ,
Verschoven en verdrukt , bespot , gehaat , benydt ,
Zo heb ik 't door de liefd' geduldig al geleden ,
En zocht altyd met vlyt na d'overzoete vrede.
Ik heb uit liefdens aardt gebeden myne Godt ,
Dat hy alzulke Liêns niet geven wou haar lot ;
Niet straffen na verdienst , ja wel verdiende schulden ,
Maar wenschten dat elks hert met reine liefd' vervulden ,
Op dat door liefdens kracht mocht vrede zyn op Aard ,
Het welke na my docht was veel groote schatten waart.
De Liefd' ; de sterke Liefd' , die heeft het al verwonnen ,
Wat twist dat eenig Mensch heeft tegen my begonnen ,
De liefd' verwon het al , ik heb door liefdens kracht
Het altemaal geleên , gelyk een Schaapken zacht :
Wanneer my eenig Mensch te onder zocht te drucken ,
Op dat het hem daar door te beter mocht gelucken ,
Zo leed ik 't altemaal , alleen om vredes wil ,
Op dat wy nimmer niet en raakten in geschil.
Ik wilst dat ons de Vreê was altyd zeer van nooden ,

Want

Want Godt had in zyn Woordt de vrede ons geboden ;
En 'k dacht het is voor my de aldergrootste eer
Dat ik hier altyd doe de wil van mynen Heer ;
Ook is my Jofeph als een voorbeeld voor getreden ,
In kuis en nettigheid ; want hoe ik wert beftreden
Om overspel te doen , zo bleef ik kuis en net ,
Ja als een Armelyn hield ik my onbefmet.
Ik dacht , wanneer ik ging de hoerdery beminnen ,
Dat ik Godts Koninkryk dan niet zoud mogen winnen.
Maar dat ik my tot myn loon , voor zo een vuile daad ,
Hier namaals eenwiglyk van Godt zoud' zyn verſmaad.
Dies ging ik my altyd rein , kuis en zuiver dragen ,
En zocht waar dat ik kond' myn Schepper te behagen ,
Ik wift dat ik van hem zoud' groote loon ontfaan ,
Wanneer dat ik zyn wil volkomen had gedaan.
Ook zocht ik (waar ik kond') als ik iet ſchand'lyks hoor-
den

Van and're Liëns , dat ik de zelve daad verſmoorden ,
En maakten dat het niet werd ruchtbaar over ſtraat ,
Want daar niet door en quam (gemeenelyk) ais quaad.
Ik worde zeer bedroeft , wanneer ik van de Liederen
Een quaad gerucht vernam , of quade daad zag ſchieden ;
Ik zocht (ſoo veel ik kond') na hare prys en eer ;
Doch zorgden voor elks Ziel , elks waartſte pant noch
meer ;

Ook als my eenig Volk wou prys en eere geven
Voor eenig mis-bedryf , van my wel eer bedreven ,
Zo worden ik bedroeft , ſchier meer met druk belaan
Om 't oordeel zo verkeert , als dat ik had gedaan
Ook zocht ik (waar ik kond') myn tengezo leiden ,

Dat hy nooit tegen 't Volk iet ongeregels zeide :

Ja nooit en is van my een harde vloek gehoord.

Maar heb in tegendeel gesproken van Gods Woordt,

Dat was my meer vermaak als 't ongeregelt snappen

Van eenig waerelds Mensch, hoe fraai hy ook kond' klap-
pen ;

Godts woordt, Godts ware woordt, daar was ik in gerust,

En daar te spreken van dat was my groote lust ,

Gelyk ik heb gedaan ; niet eens , maar menigmaal ,

Enging eenvoudiglyk Godtsheil'ge Woordt verhalen ,

Ik deê het niet om prys , en prate met veel pracht ;

Maar om daar door hier na van Godt te zyn geacht.

Ook zong ik met vermaak , na Paulus ging gebieden ;

Psalmen en Lofzangen , ook geestelyke Lied ,

Waarneê ik Godes Volk heb dikwils zeer verheugt ,

En 'k schiep ook zelfs daar in zeer groot vermaak en
vreugt.

Ook dankt' ik dikwils Godt wel hertelyk en vierig ;

Voor dat hy tegen my was milt en goedertierig ,

Al had ik juist na eis niet altyd spys en drank ,

Noch gaf ik evenwel de goede Gever dank.

Wanneer ik somtyds my wat sober most geneeren ,

En niet als menig Mensch in vette wellust teeren ,

Zo sprak ik tot myn Godt : 't is wel hoe dat je 't voegt ;

En was zo met myn staat te vreên , ja wel genoeg ,

En ook wanneer my Godt met ziekten heeft geslagen ,

Zo heb ik my altyd geduldiglyk gedragen ,

Ik dacht , dat Godt my dan noch alles niet vergat ;

Maar dat hy dan tot my noch lust en liefde hadt :

My docht ik was altoos noch meerder straffe schuldig

Voor myne zonden quaad , bedreven menigvuldig ;
Want had my Godt gestraft na myn verdienst en schult,
Myn leven waar geweest met strafen druk vervult.
'k Dacht Christus heeft zo veel geleden en gestreden ,
Ja heeft het kruis voor my gedragen op zyn leden ,
En dat ook met gedult , ja knorren nimmermeer ,
Dies waar 'et buiten reên , zo 'k knorden op myn Heer.
Ik zocht in Godes Boek wat Godt van my begeerden ,
En weder wat hy my in zyne Woordt af-leerden ,
Ik heb hier dikwils van naau onderzoek gedaan ,
Ek zocht waar dat ik kond op 't rechte padt te gaan.
't Viel my gedurig in dat Godt eens in de Wolken
Verschynen zou , om recht te doen met alle Volken ,
En dat een ieder dan zou moeten zyn bespot ,
Die niet zyn leven had geleid na Godts gebod ,
't Welk my wert veel gepreekt; ook hoe my stont te leven:
Te weten dat ik most de Waereld gantsch begeben :
En schicken my altoos na Gods Gebod en Wet,
Myn dragen , waar ik kon , rein , zuiver , onbesmet ,
Gelyk ik heb gedaan , ja dat met liefd' en luste ,
Ik liet alleen in Godt myn hert en zinnen rusten ,
Ik schiep in Godes Wet myn lust , vermaak en vreugt ,
Ik dacht 't is 't alderbest te leven in de deugt ,
Ook word' ik wel geleert door daag'liks ondervinden ,
Hoe licht de felle Dood quam menig Mensch verslinden ;
Ja dat ook onverziens , dies dacht ik dat hy my
Ook meê als menig Mensch kond' haastlyk komen by ;
Ik zocht altoos alzo te schicken myne zaken ,
Dat ik steets was bereid de bleeke Doodt te smaken ,
Op dat hy onverziens my niet betrappen kon :

Dies hy ook onverziens myn leven niet verslon.

Ik heb door deze vriend een groote rust bekomen ,

Want hy my met zyn komst veel droefheid heeft beno-
men ,

Want doen ik heb verkeert in 't jammer tranen-dal ,

Zo leed' ik dagelyks veel druk en ongeval :

Ik moest veel haat en sinaat van 's waereld Kinders dragen ,

Ja lyden om Godts Woordt ook dikwils harde slagen ,

En zeer verschoven zyn , verstooten om myn deugt ,

Om dat ik niet als zy en pleegden 's Waerelds vreugt ;

Maar nu ben ik gerust , nu leg ik onbekommert ,

Nu is myn hert niet meer met zware druk beslommert ;

Hier is niet eenig Mensch die my verstooten doet ,

Maar 'k leg hier nu en slaap , een slaapje wonder zoet ;

Doch ik hoop nu wel haast uit dit vertrek te slygen ,

En tot myn wooning vry een beter huis te krygen ,

Een huis dat niet en is van eenig Mensch gebouwt ;

Maar dat by Godt met vreugt van my zal zyn beschouwt

Ik leg nu staag en wacht om Godes stem te hooren ,

Als hy eens zeggen zal : ei komt myn Uitverkooren

O over-groote vreugt ! die my al is bereid ,

Voor dat 'k myn leven heb na Godes wil geleit.

Ei lieve Jezu komt ! en wilt nu haast verschynen ,

Laat nu de gulde Zon zyn schynsel haast verdwynen ,

Laat nu de bleeke Maan als bloet eens worden root ,

Laat nu de Sterren ook neêrvallen op dees klood ,

Laat nu dees tekens haast en grote wonders blyken ;

Ja lieve Jezu komt , haalt my in uwe Ryke.

Ei lieve Jezu komt ! en laat my loon ontfaan ,

Voor dat ik uwe wil volkomen heb gedaan

Christus.

Staat op gy Dooden al, en wilt den Oordeel komen.

Godzalige.

O overzoete stem ! die ik daar heb vernomen :
 Wat hoor ik bly geschal en overzoet gerucht ?
 Ik hoor met zoet geluit Trompetten in de lucht ;
 Ik hoor de Eng'len t'saam Bazuinen zeer eendrachtig ,
 Ter eeren haren Godt , die Koning groot en machtig .
 O myn Verlosser leeft ! ô vreugdelyke dag
 Voor die Godts Koningryk met vreugt be-erven mach.
 Ei Godt ! ei goede Godt laat my u Ryk be-erven.

Christus.

Ei myn getrouwe Knecht ? uw' beê zult gy verwerven ;
 Want gy hebt in u tyd my hertelyk gevreesd ,
 Jaal u levens tyd my recht getrouw geweest ;
 Gy hebt myn zoete jok gewilliglyk gedragen ,
 En vlytiglyk gedaan na myne welbehagen ,
 En my na myne Leer getrouwelyk gediend ,
 Dies zult gy alle tyd nu wezen myne vriend ;
 Jazitten op myn Troon zeer hoog , en zyn verheven ;
 Want doen ik hong'rig was , hebt gy my spys gegeven ,
 En doe ik dorstig was , hebt gy myn hert gelaast ,
 En doen ik wast een Gast , gy my een Herberg gaaft :
 Ik ben ook naakt geweest , en bloot aan myne leeden ,
 En gy , gelyk een vriend , gingt myne naaktheit kleeden .
 Ik ben ook krank geweest , en ook gevangen zwaar ,
 En gy hebt my bezocht ter plaatse daar ik waar ;

Noch veel weldaden meer hebt gy aan my bewezen,
 Waar door dat uwe naam by my is opgerezen.

Godtzalige.

Wanneer heb ik u Heer gezien op deze wys?
 Eens hong'rig, dat ik u verzaden met myn spys;
 Of dorstig dat ik u eens drinken heb geboden?
 Een gast, en dat ik u ging in myn huize nooden?
 Of naakt, en dat ik u heb kleeders aan-gedaan?
 Of krank, gevangelyk; en bent tot u gegaan!

Christus.

Al wat je hebt gedaan een van myn minste Knechten,
 Dat gingje even zelfs aan my also uitrechten.
 Die heb gy zo gedient, die heb gy zo ge-eert,
 Waar door dat uwe schat gedurig is vermeert:
 Gy waart voorzigtelyk, en woud' niet gaan verlooren,
 Dies komt myn goede Knecht, ei! komt myn uit ver-
 kooren,
 Bezit het Hemelryk dat voor u is bereit,
 Ja al van aanbegin tot in der eeuwigheid.

Godtzalige

O overgroote vreugt! Daar word' ik opgetrokken!
 Maar ziet, daar gaan zy heen, die zal 't zo wel niet locken,
 Daar gaan zy na de brand, en na de helfche gloet,
 Die my voor dezen wel vertraden met de voet,
 Daar van ik menigmaal veel spot en smaet most leiden,
 Die my om Godes Woordt zo vinniglyk beneiden.
 Maar ziet, nu gaan zy heen in d'eeuwig' helfche brand,
 En ik zal zitten bly aan Godes Rechterhand.

O won-

O wonderlyke Godt, wat zie ik hier geschieden!
Een ieder doet terstont al watje komt gebieden.
O overgroote vreugt! die ik hier heden smaak,
Myn hart dat springt om hoog, vol vreugt en zoet ver-
maak;

Ik had 'et nooit geloofd dat ik noch zoude komen
Daar zo een zoete vreugt, en blydschap wert vernomen,
Dat zo een zoet vermaak zou stygen in mynhert,
Als hier nu heden wel van my vernomen wert;
Het is onmogelyk dees vreugde te verhalen:
Want hier niet eenig leet komt in myn herte dalen,
'k En weet hier van geen druk, noch hert zeer, tegenspoet
Maar 't is al enkel vreugt dat ik hier smaken moet.
Al had ik duizent jaar op Aarden moeten lyden,
Het waar wel waart geweest om my hier te verblyden;
Had ik maar eens gehad de smaak van deze vreugt,
Ik hadde voor gewis gedaan al meerder deugt.
Al waar des Waerelds vreugt te saam by een gebonden,
'Zoud' zy voor gewis zo veel niet zyn gevonden,
Als deze zoete vreugt, die ik hier nu geniet
In maar een stipken tyds, maar zyn hier by verdriet.
Nooit wasser op der Aardt een zo verheven Koning,
Ja Sal'mon die had zelf niet zo'n vercierden wooning,
Niet zo een ruim Palleis, noch zo een hooge Throon,
Als wel dit schoon Priel, waar in ik heden woon.
Hier is geen onrein in, geen smet of vuile kladden,
Of eenig vuil gebroet van flecken ofte padden,
Het is hier alles rein, geen vuilen mach'er in;
Het is hier altemaal en alles na myn zin.
De Eng'len komen hier als vrienden my begroeten,

En doen my eere aan , ja kussen my de voeten :
 Een ieder zingt en speelt , met blydschap overgroot ;
 'k En weet hier nu niet meer van Duivel , Hel of Doodt.
 Ik hoor de Eng'len hier zeer fraai en lieff'lyk queelen ,
 Ik hoor haar Muzika en op Trompetten speelen.
 Ik hoor door al het Ryk een overzoet geklank ,
 Ik ben een wynig stil , en luister na den zank.

Engelen-Zang

STEMME: *O Heere gy staat altyd in mynen zinnen.*

1 **H**eilig , Heilig , Heilig is onze Heere.
 Die deze Feest zyn Schaapkent heeft bereid,
 Een ieder Juigt en zingt nu t'zyner eeren,
 En doet al wat men doet in vrolykheid.

2 O zoete Feest ! ô Feest van Godt gezegent !
 Hier 's nooit gebrek aan kleeding spys noch drank.
 Men wort hier nooit ongunstelyk bejegent ,
 m'ls hier nooit zat , al is m'er noch zo lank.

3 Voorwaar hy 's Heilig , Heilig , Heilig , Heilig ,
 Die op de Stoel zit , en 't hier al verligt ;
 Lof , lof zy hem die ons hier stelden veilig ,
 En deze Feest heeft voor ons aangericht.

4 O helder licht dat ons blik in 't gezichte ,
 Geen Menschen oog en kond' het eertyds zien ,
 Dat doe was duister is nu klaar en lichte :
 Eer , eer zy hem die dit zo doet geschiên.

5 O Schaapkens wilt u waarde Herder looven.
Voor die genâ die hy u heeft gedaan,
Hy hulp u doe de Wolf u wilde rooven;
Ja is voor u tot in de doodt gegaan,

6 Dus juigt, en springt, en zingt u Heer ter eeren,
Hy heeft u Zaligheid hier vast gestelt;
Hel, Duivel, Doodt, noch iet kan u meer deeren,
Gebenedyd zy dezen vromen Helt.

Godtzalige.

O overzoete zang! ik heb van al myn dagen
Nooit zoeter zang gehoord, die myn zo ging behagen;
Het is onmogelyk voor my te spreken uit
Dæs overgroote vreugt, dit overzoet geluit.
Hier is de minste druk of droefheid niet te vinden:
Hier steekt geen heete Zon, hier blaast geen koude win-
den,
De minste tegenheid men hier niet af en weet;
Hier doet de eene Mensch de ander nimmer leet;
Hier is noch haat, noch nyd, men hoort hier niemandt
keiven;
Men ziet hier 't eene Volk het ander niet verdreiven.
Hier is geen hongers-noodt, men lyt hier ook geen dorst,
Of quelling in de maag, of naauwten in de borst.
Hier komt ook nooit een Mensch de heete koorts bestrei-
den,
Hier heeft men in het hooft geen zware pyn te leiden,
Hier is geen Heer zo groot die immer op ons knort,
En ongenadiglyk ons tot het werken port.
't Is vreugden over al en blydschap boven maten.

Het is hier al na wensch vol op tot myner baten.
 Hier schort niet iet wat aan, 't is alles na myn wensch,
 De alderzoetste vreugt ontbreekt niet eenig Mensch.
 Waar benje nu, ô Hel? waar is u overwinning?
 Waar is nu felle Doodt uw' prikkel en verslanning!
 Hoe wreet zy wezen meugt, hoe vinnig dat gy zyt,
 Ik vrees niet meer voor u, maar ben voor u bevryt.
 Ik moet nu eeuwiglyk in zoete vreugden leven,
 Hier in dit schoon Priëel, 't welk Godt my heeft gegeven
 Ik ben voor eeuwiglyk in dit Paleis gezet,
 En om' hier in te zyn zal my nooit zyn belet:
 Maar ik moet eeuwiglyk dees zoete vreugde smaken,
 'k En zal myn leven hier niet kunnen uit geraken,
 Maar daar ik heden ben ik altyd blyven moet,
 Ja altyd eeuwiglyk in deze vreugden zoet.

GODT DE PRYS.

A A N H A N G S E L.

Een Gedicht over zyn Dochter

GRIETJE JANS.

IK heb een dochter, jong en teer,
 Telt jaren drie, of wynig meer,
 Het welk zyn Vader zo bemint,
 Als immermeer schier doet een kint;
 Het welk ik dan heel klaar bemerk,
 Als het doet kindts ondeugdig werk,
 En dat ik haar daar over straf,
 Of raad met harde woorden af;
 Want dan zo beurt het dat het weent;
 Doch hoe het huilt en zucht en steent,
 Valt straks weêr na haar Vader toe,
 En schynt schier niet te weten hoe
 't Haar Vader weêr verzoenen zal,
 Ja streelt en vleit en kust my al
 Zo zeer, als menig doen zou, schoon
 Hem gunst en vriendschap wert geboon.

Een zake die ik zo aanschouw,
 Dat ik ze voor my leerlyk houw,
 En vind my daar door overtuigt,
 En in het harte wel gebuigt,
 Om door de druk en tegenspoet,
 En tuchting: die Godt aan my doet;
 Myn oog te keeren tot den Heer,

En

En met myn herte dies te meer
 Tot hem te neigen, en tot hem
 Met een te zenden myne stem,
 En spreken, wat ik smeken kan,
 Dat hy my weêr neemt gunstig an.
 Myn lieve Vaartje, zeid myn kint,
 Meer spreekt het naau, maar hoe 't gezint
 Mach zyn, haar wezen my wel zeid,
 Wanneer dat het my kust en vleid,
 En schoon ik al ontfleken waar,
 Zo valt myn hert terstont tot haar,
 Zo ook, schoon ik naau bidden kan:
 Ik weet Godt neemt ook zuchten an;
 Maar hier gebreekt het meest met my,
 Dat zo myn zuchten niet en zy
 Gelyk ik merk myn Dochter aan,
 Die komen diep uit 't hart van daan,
 En uit een Kinderlyke zucht,
 Neemt zy tot my, hoe 't gaat, haar vlucht.
 Ik vrees te veel, myn vlucht geschiet,
 Om dat myn hart geen beter ziet

GODT DE PRYS.

Op 't gemeen jagen na Schatten.

WY zien hoe menig onversaagt
 Geduurig na veel Schatten jaagt,
 Ja, met een yver, nacht en dag
 Zoekt meenig schatten waar hy mag.

Hy

Hy handelt dan op deze voet ;
En zo hy met dees handel doet
In zynen zin niet winst genoeg ,
Zo wendt hy 't op een ander boeg ,
En zoekt het aan een ander kant ,
Ja zoekt ook dikwils met verstand
Zyn zake kloeklyk aan te gaan ,
Op dat 'er nooit iet wort gedaan
Van hem , of van een ander man' ,
Dat hem tot schade dienen kan .

Maar holla ! wat valt my daar in !
Ik voel iets speelen in myn zin' ,
Het schynt een Echo roept , hoe dat
Veel menschen trachten na de schat ,
Die groot is , trachten ja als waar
De zaligheid geen schat voor haar :
Men hoort noch ziet naau uit Godts woort
Eens iemand iet wat brengen voort ,
Men spreekt veel meer van koopmanschap ,
Men heeft veel eer wat ydel klap .

Maar hier op wort nu licht gezeid ;
't En scheelt ons niet aan laauwigheid ,
De wil is goet ; maar 't scheelt ons meest
Aan wysheid en een sneege geeft ;
Een ieders gaaf en wysheids deel
En is niet even groot en veel ;
Ik sta het toe dat ieder wis
Niet even wel begaafd en is ;
Maar zo een ieder met het pont ,
Dat hem van Gode is gejoint ,

Met zulk 'een iever nacht en dag,
Als hy heeft tot 'et aardſch bejag,
Zocht winſt te doen, gewis hy vant
Dan wysheid, ende kreeg verſtant,
Zo veel, als hem, om in Godts Ryk
Te komen, hier is dienſtelyk.

Dat wil ik my en ieder dan
Tot leering hier in raden an,
Om zo na wysheid als na geld,
Of iet wat, daar het hert na helt,
Te jagen, en zo 't niet genoeg
Dus wint, dan op een ander boeg
Te wenden, en met ernſt en vlyt
't Verſtant te zoeken alle tyd;
Gewis dan zal men wel verſtaan
Wat niet of al moet zyn gedaan;
Wat ons ter hellen neder leid,
En wat ons dient ter zaligheid.

'k Wil vorder noch in dit geval
Een ieder raden, dat hy zal
Het geen dat hy verſtaat, dat Godt
Aan ons beveelt in zyn Gebodt,
Zien na te komen waar hy mag,
Op dat hy in den jongſten dag
Mag vrolyk voor Godts aanschyn ſtaan,
En niet met wroeging is belaan,
Door dat hy hier in traaglyk heeft
Na zyn verſtand Godts woordt beleeft;
Maar op dat hy in Godes Stad
Bezitten mag een groote ſchat.

Proverb. 2. v. 1, 2, 3, 4, 5. *Zogymyne redenen aanneemt, ende myne geboden by uw weg legt: om uwe ooren na wysheid te doen opmerken: (zo) gy u herte tot verstandigheid neigt: ja zo gy tot het verstand roept, uwe, stemme verheft tot de verstandigheid; zo gy ze zoekt als zilver, enze naspeurt als verborgene schatten, dan zult gy de kennisse des heeren verstaen; ende zult de kennisse Gods vinden.*

J. C. Godt de Prys.

Aan H. A. Dochter.

STEMME: *De zinnen gaan met beelden om.*

1 't **V**Erheugt my dat Godts heilig woordt
Tot in uw ziele dringt,
En dat niet wort vergeefs gehoord,
Als 't in uw ooren klinkt.

2 't Is goet dat het uw hert door snyt;
Doch Maagt dat 's 't noch niet al,
Gy dient daar na te doen met vlyt,
Zo 't dienstig wezen zal

3 Niet die wel weet, hoe dat hy moet,
Het loon wort toegezeid,
Maar die het weet, en daar na doet,
Die is de kroon bereid.

4 't Zal voor u eerlyks zyn en best,
Dat gy u herte keert
Van d'ydelheid, en dat gy 't vest
Op 't geen ons Christus leert.

5 Ja 't zal u rust en vreugde zyn

Bb 2

Hiet

Hier en hier namaals ook,
Al heeft het aards een schoonder schyn,
't Is niets, 't verdwynt als rook.

6 De hoogmoet, gulzigheid en pracht,
De zotte spottery,
Schynt iet, doch hy 's niet veel geacht,
Die daar een slaaf van zy.

6 Maar die zyn Schepper dient te recht,
Geeft eer, vermaak en rust,
En die gewillig is Godts knecht,
Zal krygen wat hem lust.

8 Doch die zo na het beste tracht,
Wort van een dwaas of zot
Daarom wel fomtyds uitgelacht,
En schimpelyk bespot.

9 Maar van de rechte wyze lien
Wort hy ge-eert, bemint,
Ja wort, 't welk 't meest is, aangezien
Van Godt voor zyne kind.

10 O Maagt! een kind van Godt te zyn?
En staag in vreugde zoet
Te leven voor Godts klaar aanschyn,
Is 't grootste heil en goet.

11 Maar die by Godt wil zyn gelyk
Een kind in 's Vaders huis,
Moet nimmer nemen zyne wyk
Van Godt om smaat of kruis.

13 Maar moet, schoon hem de waereld haat,
En om zyn deugt bespot,
Ja schoon men hem veracht, versmaat,

Steeds houden Godts gebod.

13. Ai Maagt! gy die nu staat en bloeit,
Neemt doch tot Godt uw keer,
En ziet dat gy het quaad affnoeit,
En plant het goede weer,

14 Op dat gy namaals op Godts troon,
Gelyk een Koningin,
Moogt zitten met Godts lieve Zoon,
En leven t'saam in min.

15 Het welk zo zal geschien, zo gy
U hier een wynig tyd
Hout van des Duivels dienste vry,
En Godes dienstmaagt zyt.

J. C. Godt de Prys.

Deze volgende Liedtjes zyn gemaakt door
Claas Jansz. Schaap, Vader van wylen
Jan Claasz. Schaap.

Aan J. J. Schaap.

STEMME: *Poliphemus aan de strande*.

1 **A** Ls ik eens dit jonge schaapje,
En dat knaapje,
Met myn lippen gaf een kus,
Scheen'er dichtens lust te wezen;

Korts na dezen
Voer ik voort en schreef aldus:

B b 3

2 Heer!

2 Heer! wat geeft gy ons al zoetheid,
 Door u goetheid,
 In dit spruitje van een jaar:
 Dies wy schuldig zyn te dragen,
 Alle dagen,
 Dankb're herten met malkaa.r

3 't Is hier alles, dat wy menschen.
 Zouden wenschen,
 In dit bloemtje klaar te zien:
 Heere wil hem lange jaren
 Wel bewaren,
 En gestaad'ge gunste bi'en.

4 Doch ik zou noch liever treuren,
 Door het scheuren
 Van zyn jonge lyf en ziel;
 Dan dat hy, na dezen dagen,
 Met de trage
 Knecht uit uwe gunste viel.

5 Ziet hoe woelt het jonge diertje,
 Als een miertje,
 Met zyn leden, met zyn lyf;
 't is in al zyn doen en wezen
 Klaar te lezen
 Dat het zoekt na tyd verdryf.

6 Zoete roosje zelden rust'et,
 Och! hoe lust'et,
 't Lykt een vinkje in de kou;
 Hipt en wipt, het gaat hem pynen,
 't Zoude schynen
 Of het neerstig wezen zou.

7 Zoet is het in onze oogen,

Doch wy mogen

Niemand hier bedanken af;

Dan alleen; O Heer! u goetheid,

Die hem zoetheid,

En dit schoone wezen gaf.

8 Hier en is niet meer te roemen,

Als van bloemen,

Die hier staan in eenig hof;

Noch de planter, hoe vermaarde,

Noch de aarde?

Hebben hier de eere of.

9 Heer ik wensche dat u zegen

Wort verkregen

In dit spruitje jonk en teer;

En dat het hier niet by vlagen,

Maar veel dagen,

U en ook zyn Ouders eer.

10 Voor het lef ik hem toe-wenschen,

Dat veel menschen,

In veel hondert duizent jaar,

Hem niet zouden kunnen geven,

Maar het leven,

Dat gedurig is hier na.

C. J. Schaap.

Aan J. J. Schaap.

STEMME: *Roozemonde die lach gedookten.*

1 **L**ieve Spruitje, jong van dagen,
Dat ik van het eerste uur

Volle gunst heb toegedragen,
Die zo branden als een vuur

Dat het niemant bluffen kon,
Schoon of hy het al begon.

2 Dus zo wil ik u toe-wenschen,
Datje niet en doetgelyk,
Als meest uw's gelyke menschen,
Loopen razen by den dyk;

En dan 's avonts laat noch tot
In der nacht in 't Smockel-kot.

3 Of'er iemand tot u zeide,
Laat ons in dit Huisje gaan,
Lieve laat u niet verleide,
Loopt'er liever by van daan,

Denkt, ik zoek al beter goet,
Als all' Smockel-huisjes zoet.

4 Dat is Godt van herten vrezen,
En gedenken waar ik ga,
Hoe ik dan geschikt moet wezen,
Als ik voor het Oordeel sta,

Daar het vonnis dan zal zyn,
Komt of gaat in vreugt of pyn.

5 Kindt wy gaan ons heel verblyden ,
Datje nu van zinne bent ,
Om het quaad voortaan te myden ,
Na u zwakheid zo ontrent ;

Treeje dan ondankens mis .

Godt niet ongenadig is ,

6 Oeffent u met wacker lezen ,
Doch niet staag en buitens tyd ;
Doch ik klaag niet over dezen ,
Wantje vry al bezig zyt ;

Hier in steekt al meerder schat ,

Als den ryken Cresus had .

7 Wilt de lust der oogen schouwen ,
Leest de lesjes , die u Vaar
Alleman heeft voorgehouwen ,
Van het lang geschielde haar ,
Daar de Droes , ontrent de hel ,
Mooye vat aan hebben zel .

8 Ruige hoeden , kruinen scheeren ,
Zo de Papen doen ontrent ,
Root Scharlakens wolle kleeren ,
Of zy onder 't rokje bent ,

'k Weet voorzeker en gewis ,

Dat het lust der oogen is .

9 Of u iemand , zonder schromen ,
Rade tot de pronkery ,
Zeg , ik heb nu voorgenomen ,
Om zo niet te doen als gy ;

Dat 's my beter in 't gemoet ,

Als een gladden ruigen hoet .

10 Zoekt u lieve Broer en Zuster

In de deugden voor te gaan ;

Zeggen zy dan, ons en luster

Noch niet wel ter degen aan,

Zeg dan, 'k heb 't u wel gezeid,

En myn part al toegeleit.

II Wilt u qua' natuur bedwingen,

Vliet de lusten der jonkheid,

Geen onguure liedtjes zingen,

En een kuife wandel leit,

Overdaat, in spys of drank,

Schout dat al u leven lank.

12 Wilt met uwe Broer voor 't leste.

In u Vaders tuintje gaan,

Plukt daar van de alderbeste

Bloempjes die daar binnen staan ,

Dat u uit een gunstig hert

Van hem toege-eigent wert.

C. J. Schaap.

Aan H. A. Dochter.

STEMME: *Poliphemus aan de strand.*

I G Y die zoekt u dorst te laven
Uit een haven,

Uit een haven,

Die byna is uitgedroogt;

Ja die schier begint te stinken,

Soekt u drinken.

By

By den grooten Hemel-voogt.

2 Die 't u wel om niet wil geven
Om te leven,

Wyn of mellik wat u lust,
Wilt'et maar van hem begeere,
In zyn leere

Zoekt u zoete ziele-rust,

3 'k Wensch dat dit u zal gebeuren
In u treuren,

En u pyne zeer ontzoet,
Die gy hier in 't vleesch moet lyden,
t' Allen tyden,

Hy u Trooster wezen moet.

4 Och! hoe dikmaal had ik vreezen,
Dat my deezen

Dochter werden zou ontruikt,
Door de doodt die op haar mikte,
Maar Godt schikte,

Dat 'et hem noch is mislukt.

5 Och wat isse my bedrillig
En gewillig,

In het gene zy my doet,
Ja zy isser op bedreven,
Hoe men neven

Oude lieden dienen moet.

6 Dikmaal docht ik, 't is te wonder,
Hoe byzonder,

Datze voor my zorgen kan,
En ten hoeft hier niet verzwegen,
Dat ik tegen

Haar noch zo ondankbaar ben.

7 Als my zware ziekte quelde,
O dan stelde

Zy haar zo gediensig an;
Dat het niemant aan haar Moeder,
Noch haar Broeder,
Iet wat beter maaken kan.

8 Als wy't'samen zyn gezeeten,
Om te eeten,
Leitze snedig, met'er vlucht,
Even staag het beste beetje
Voor myn steetje,
Uit een kinderlyke zucht.

9 O wat gaat zy zoete dingen
Voor my zingen,
Somtyds uit een vrolyk hert,
En dan is 't weer zo benevelt,
En gesnevelt,
Dat het naau gehoort en wert.

10 Dies zo bid ik, Heer verheven,
Datze leve
Langer als myn leste dag?
Anders was ik wel te deegen,
Heel verlegen
Zo zy my niet dienen mag.

11 Martha lykt wel weer verzezen,
In de kleeren van myn Snaar,
Wist ik iemand van haar Magen,
'k Zou 't haar vragen,
Of zy dus ook niet en waar.

12 't Is niet of hier vruchten stonden,
Die gebonden

Waren aan een groenen boom,
Maar die tot myn groot vernoegen
Vruchten droegen,
Voor myn hooge ouderdoom.

13 Of ik zeg, doe vry wat minder,
't Geeft geen hinder,
Zy en acht 'et niet een zier,
Maar zy loopt noch in haar yver
Schier te styver,
't Is als oly in het vyer.

14 Zeid zy, wilt zo hoog niet zweeven;
En my geven
Zulke hooge eer en lof;
Dit ken ik wel wederlegge,
Als ik zegge,
Gy zyt zelf hier oorzaak of.

15 Maar gy moet voorzichtig wezen,
Dat door dezen,
Hoogemoed en ydel eer,
Niet mee steelwys in en dringen
Deze dingen,
Smyten 't beste goet omveer.

16 Dit 's door u onmatig bidden,
Uit het midden,
Van myn boezem bygebragt;
En door schaarsheid van het laken
Ging ik maken
Van wat lapjes opgezogt.

Aan Dirk Jansz. Schaap,

Gemaakt van zyn Beste-vader, *Klaas Jansz. Schaap,*
over zyn zware ziekte.

STEMME: *Het maantje scheen zo helder. Of, de
moortkuil van de Grooten.*

1 't **I**S prykel om te varen
Door 's waerelds woefte baren

Exempel neemt hier an ;

Hoe gy verscheide weken

Zo fel zyt deurgestreken ,

Dat ik 't niet zeggen kan.

2 Gy scheent al schier verlooren ,

Nu weer van nieuws gebooren ,

Door dien de felle doot ,

Al met zyn stale pylen ,

Zo lang had zitten vylen ;

Noch misten hem die schoot.

3 Hoe meenig was verwondert ,

Om dat naau een van hondert ,

Die zo lag in de neer.

Hier weer is opgerezen ;

Dies geven wy voor dezen

Godt boven al de eer.

4 De Meester, wilt dit weten

En dient ook niet vergeten ,

Die, boven alle ding

Zo neerstig op u paste,

Eer u de doodt verraste,
Het leven daar aan hing.

5 Gy hoeft de dorre Lyken
In schraalheid niet te wyken,
Zo men met oogen zag;
Alleen een vonkje leven
Was daar noch in gebleven,
Dat quam weer voor den dag.

6 U ingezonken oogen
Die waren 't licht ontoogen,
U ronde wangen, ach!
Die waren ingevallen,
Daar was schier niet met allen,
Zo het te vooren plach.

7 Ach zware ongevallen,
Uit ziekte van de galle,
Die steegen u in 't hooft;
Dat drong, met zo veel persens,
Tot boven in de hersens,
Dat het u zinnen rooft.

8 U ribben kon men tellen,
Bedekt met dorre vellen,
Die waren geel en bleek;
U buik was ingevallen,
Zo dat 'er niet met allen
Schier na zyn zelven leek.

9 U rug met zeere steeden,
Die u zo pyne deden,
Dat gy naau rusten mocht;
U zyden, zo te spreken,

Die waren wech geweken,
Schoon of men daar na zocht.

19 U vlees zo schoon verteerde,
Dat het schier ieder deerde,
Al die het maar aanzag;
U schinkels zonder kuitén,
Het ruime vel van buiten.
Was al haar ommeſlag.

11 U heel voldoende Moeder
Die ſtrekte u een hoeder,
Zy treurden nacht en dag;
Zy miſt haar zoete ſlaapje,
Als zy haar lieve Schaapje
Aldus elendig zag.

12 Gy hebt haar onverdrooten
Dienst, jaren lang genooten,
Ik zagze nooit gebluſt;
Hier uit zo moetje leeren,
U Moeder weder eeren,
En dat met groote luſt.

13 Wat kondt gy in dit leven
U Moeder weder geven,
Die zo veel heeft gedaan,
Dat zy van haars gelyken
Niemand behoeft te wyken,
Ik zeg niet boven ſtaan.

14 Hoort wat u Vader zeide,
Eer dat hy van u ſcheide,
Doen hy in 't bedde lag;
Hy had geen meerder vrezen,

Als voor zyn jonge Wezen,
Die hy zoo naar aanzag.

15 De kranke van te vooren
Die had zyn quaal verlooren,
Doe kreeg hy deeze leer:
Siet toe, gy zyt genezen,
Dat gy voortaan na dezen
En zondigt nu niet meer.

16 Op 't leste van myn leven
Is dit aan u geschreven,
Al is 't niet na de kunst;
Mijn lieve jonge Spruitje,
Ik zeg, tot een besluitje,
Het is uit volle gunst.

Aan *Grietje Jans*, Dochter van wylen
J. C. Schaap.

STEMME: *Van Goossen*.

1 **L**ieve Dochter die ik minne
Uit het diepste van myn hert,
Soekt hier is een schat te winnen,
Die u niet ontnoomen wert,
Die geen rover u met finert,
Ooit en zal ontroven,
Dan zult gy Wezen bly,
By den Heer hier boven.

2 Maar gy moet goetschik hier weezen,
En doen na u Vaders raad,

Dikwils in 't Bloem-tuintje leezen,
Dat daar in geschreven staat;
Och! myn lieve zoete Maat,
Wat heb gy verlooren,
'k Weet geen pen, Die dit ken
Schryven na behooren.

3 Evenwel zo moet men roejen
Met de riemen die men ziet,
Kind ik moet myn penne snoejen,
Dat zy loopt zo verre niet;
In de waereld vol verdriet
Mogen wy nu klagen,
Dat de doot, Juist hem schoot,
In zyn jonge dagen.

4 Wilt u stil en zedig dragen,
En manierlyk waarje gaat,
Veel te hollen en te jagen
Past geen Meisjes by de straat;
'k Weet voor u al beter raad,
In de plaats van deezen
Grypt een boek, Uit een hoek,
Om wat in te leezen.

5 Wilt u lichaam niet oppronken,
Als hier meenig Meisje doet,
Dat is van de waereld dronken
En onrustig in 't gemoet,
Door de worrem die haar wroet,
Die daar leid te knagen;
Kiest het best, laat de rest,
In u jonge dagen.

6 Wilt u lieve Moeder eeren
Doet Peet Hilgonts raad ontrent,
Die u dikmaal plag te leeren,
Uit het kinder Testament,
Hoe dat zy gevaren bent,
Die haar Ouders quelde,
Lieve Griet, Weetje niet
Wat zy u vertelde.

7 Och! hoe gaat zy u beminnen,
Door u zoete zoetigheid,
En gy hebt u teere zinnen
t'Eenemaal op haar geleit,
Zo gy dikmaal hebt gezeid
Met een vriend'lyk wezen;
Dit 's zo klaar, in dit Paar,
Als den dag te lezen.

8 Kint ik wensch u voor het leste,
Dat u Moeder nu voortaan,
Zoekt voor uwe ziel het beste,
Met in ootmoed voor te gaan,
Als u Vader heeft gedaan,
Wilt zyn boeken lezen,
Zoekt'er in, Hebje zin,
Om by hem te wezen.

C. J. SCHAAP.

E I N D E.

R E G I S T E R

V A N H E T

E E R S T E D E E L.

1.	B Edenking op de nietigheid van de Mensch, mitsgaders zyn heerlykheid.	Pag. 3
2.	———— op een Man aan de kant van de Haar- lemmer-Meer staande.	9
3.	———— op een Schip, dat diep geladen een Ri- vier opzeilen moet.	11
4.	———— op 't zingen van zobere Lieden.	13
5.	———— op weeldige Arweten.	13
6.	———— op 't gezichte van goede en quade Fruiten.	15
7.	———— op een Man die deaarde omwroed.	17
8.	———— op 't gezichte van 't schynen van de Zon op verscheide Moolenzeilen.	18
9.	———— op de vermaninge van iemandt aan een ander.	19
10.	———— op de vyfde Beede in 't Vader Ons.	20
11.	———— op 't gezichte van 't hoog-gewossen Zaad, en 't nederige Gras, daar de wint in blies.	21
12.	———— op iemand die in ongestuimig weder reift.	23
13.	———— op een Dief, die pronkt met den strop die hy om de keel heeft.	25
14.	———— op de Mensch ende zyn Godtsdienst vergeleken by een Boot met Volk.	26
15.	———— op ongenoegelyk Wagen ryden.	28
16.	———— op iemandt die met een Knecht be- sneeude wegen reift.	29
17.	———— op 't gezichte van 't Graf der Princen.	31
		18. Be-

R E G I S T E R.

18.	Bedenking op 't verlangen, ofte genegentheid na myn Woonplaats.	32
19.	———— op iemandt die in 't water springt, om zich te verkoelen.	34
20.	———— op 't gezichte van een hovaardige Meid, en een sober Man.	35
21.	———— op iemandt die dapper zweet, en zich verkoelt.	36
22.	———— op iemandt die verkeerde wegen of een doolweg reift.	37
23.	———— op de gelegenheid van een Vat.	39
24.	———— op de dankbaarheid van een Hondje.	40
25.	———— op de gelegenheid van de Zon.	41
26.	———— op 't dagelyks klagen der Menschē.	42
27.	———— op 't gemeene spreekwoord, dat van de Hont en de Zog gaat.	44
28.	———— op 't gezichte van een Man die hem reinigt.	45
29.	———— op de gelegenheid van een Snyder.	47
30.	———— op 't gezichte van een Toneelspel.	48
31.	———— op 't Hangelen.	50
32.	———— op de gelegenheid van een Bankrot-tier.	50
33.	———— op iemandt die onbekende wegen reizen wil.	52
34.	———— op 't gezichte van het jeugdig Groen.	53
35.	———— op gezichte van de Sterren.	54
36.	———— op 't bezichtigen van een Huis, t'wyl ik een Brug af ging.	56
37.	———— op 't vangen van een Snoek.	57
38.	———— op 't verhuizen van 't gemeene Volk, in 't begin van Mei.	58
39.	———— op 't beschouwen van de Snykamer tot Leiden.	59
40.	———— op iemandt die zyn tyd verluyert heeft.	61
41.	———— op 't gezichte van een Vogel die zwom.	63

42.	Bedenking op iemandt die met zyn Schip van de wal dryft.	67
43.	———— op zich te Spiegelen.	69
44.	———— op't gezichte van een Smit.	71
45.	———— op't gezichte van een Knecht die werkt.	73
46.	———— op de gelegenheid van een Visscher.	77
47.	———— op het treden langs een smal padtje.	79
48.	———— op een Jongen met een broetsche Hen.	81
49.	———— op't gezichte van een End, met Pulpen.	83
50.	———— op't handelen met een zwavelstok.	85
51.	———— op't blazen in een Vyer.	87
52.	———— op't Spreuwen vangen.	88
53.	———— op des Menschen leven vergeleeken by een Kaars.	91
54.	———— op't kyken door een Verrekyker.	94
55.	———— op't visschen met den Elleger.	95
56.	———— op de gelegenheid van iemandt die een doolweg in treedt.	98
57.	———— op een gezonde of vervuilde Maag.	105
58.	———— op iemandt die voor zyn Schatten waakt.	109
59.	———— op't leven en leiden der vrome Martelaren.	111
60.	———— op de gelegenheid van een Man die een distelige Weg passeert.	113
61.	———— op't gezichte van een Kalfje.	116
62.	———— op de gelegenheid van 's avonds te rusten, tof slapen te gaan.	118
63.	———— op't handelen met Mussche-kotten.	119
64.	———— op een zwemmer.	121
65.	———— op iemandt die reist.	122
66.	———— op 't onderscheid van 't geluid, wanneer men sinyt op eenig Vat.	123
67.	———— op't gezichte van een Schaap met Lammeren.	125
		68. Be-

R E G I S T E R.

68.	Bedenking op't bedryf van een Hen.	127
69.	———— op de gelegenheid van een klomp Aarde in de Lucht te werpen.	129
70.	———— op een onverhoeds ongeval, my in de zwarte nacht overkomende.	131
71.	———— op't kakelen der Hennen.	133
72.	———— op de reuk van Mostert die bloemt.	134
73.	———— op't gezichte van een Koe, die her- kaaude.	136
74.	———— op de gelegenheid van goede of quade Reekening te houden.	138
75.	———— op't vangen van een Snoek, en weder te verliezen.	141
76.	———— op de gelegenheid van een Spyker in 't Hout te smyten.	143
77.	———— op't koopen van een Kaas.	144
78.	———— op de gelegenheid van een Bruide- gom die Gasten nood.	146
79.	———— op de gelegenheid van een Kind dat praten leert.	149
80.	———— op't ongelyk bewegen der Moolens door eene Windt.	151
81.	———— op een zekere daad van den Keizer Maximilianus.	155
82.	———— op Slaperigheid.	158
83.	———— op Slapen en Droomen.	161
84.	———— op de getaltentisse van vriendschap tusschen twee lieve Vrienden.	163
85.	———— op een ongeval, my door onvoorzich- tigheid overkomende.	165
86.	———— op Arbeiden en rusten.	169
87.	———— op Abrahams Offerhande.	172
88.	———— op de Geboorte Christi.	175
89.	———— op een Kat die beslooten was.	179
90.	———— op't handelen met een Kan.	180
91.	———— op de oefening van een Hovenier.	182

R E G I S T E R.

92.	Bedenking op 't Leiden Christi.	184
93.	———— op 't gaan in goed en ook in regen- achtig weder.	188
94.	———— op 't onverhoets sterven van een zwaarlyvig Man.	190
95.	———— op 't sluiten van Poorten of Deuren.	193
96.	———— op zekere voorvallen my ontmoetende, onder 't varen in een Veerschuit.	195
97.	———— op de Hemelvaart Christi.	198
98.	———— op 't snoeyen en enten in de Lente.	200
99.	———— op versaagtheid en kloekmoedigheid der Honden.	201
100.	———— op 't Zeilen met een Schuitje.	203
101.	———— op 't ryen over 't Ys elk om 't snelste.	205
102.	———— op een ongeval my overkomende door stoutelyk op 't Ys te ryen.	207
103.	———— op de zendinge des Heiligen Geestes tot de Apostelen, op den Pinxterdag.	209
104.	———— op de gelegenheid van een Schipper.	212
105.	———— op de gemeene zorgvuldigheid der Ouders, om haar Kinders voor ongeluk te bewaren.	214
106.	———— op de gewilligheid eens Kindts om tot zyn rustplaats geleid te worden, door ontneeming van zyn Speeltuig.	217
107.	———— op 't pyn stillen door <i>Opium</i> .	221
108.	———— op de Gelykenis van de vyf wyze en dwaze Maagden.	224
109.	———— op wenschen in pyn om verlichting.	227
110.	———— op Cebes Tafereel.	230

R E G I S T E R

V A N H E T

T W E E D E D E E L.

A.

A L draal ik wat met myn Gedigt.	Pag. 294
Als ik te recht (in myn gemoet)	248
Als zig myn ziel verheft.	266
Als nyd des menschen hert regeerd.	279
Als ik eens dit jonge Schaapje.	389

B.

Bruidegom met uwe vrouwe.	263
---------------------------	-----

D.

Daar leit de Mart'lares gedooken in de aarde.	348
De deugt, de waare deugt.	239
De menschen wenschen veel om rust.	299
De Waereld is zeer vol droefheeden.	328
Diens herte leit bedwelmt in vocht.	275
Dit Lied moet ik in 't kort verhaalen.	287

E.

d'Een min brengt d'ander in u schryven.	291
Eerwaarde goede Vrou, ik vinde my verplicht.	343
Eerwaarde Stiefmoer, 'k moet tot troost.	345
Ei gy die d'Echt zyt ingetreden.	306
k En acht u eisch niet quaad, maar quaad acht ik.	341

G.

't Geen (nagy zegt) dat gy hebt voorgenomen.	308
Gy Jeugde die nu heeden zyt.	253
Gy die zoekt u dorst te laaven.	394

R E G I S T E R.

H.

Heilig, heilig, heilig is onze Heere.	380
Het zelfchap van een goede Vriend.	241
Het leiden jonge maagt, dat gy nu heden leit.	255
Het geven is bezwaarelyk.	277
Hoewel m' hier mocht gewenschter leeven.	332
Hoe zeer de liefde Gods Eilacy! leit verschooven.	351

I.

Ik heb een Dochter jong en teer.	383
Is uwe vreugd verdweenen?	257
't Is een wys en machtig man.	281
't Is goed zyt gy gezint voortaan.	271
't Is goed hebt gy met uwe mondt.	334
't Is prykel om te vaaren.	398

L.

Laat ons eens door de Velden gaan.	312
Lieve spruitje jong van dagen.	392
Lieve Dochter die ik minne.	401

M.

Met hoop en vrees verslyt de mensch zyn tyden.	261
Met kommer en verdriet, met druk en.	310
Myn Vriend gy zyt nu door de Roode Zee gegaan.	264
Myn Heer, myn God! myn waarde Vader.	286

N.

Nademaal ik waarde Nichte.	273
Na dat myn Vader zeid en my heeft.	338
Niets heeft 'er duur op aarden.	297
Nu is de Winter heenen.	303
Nu vind ik waar de spreuk die.	357

R E G I S T E R.

O.

O! Wat vind men al beminders.	244
O! Zonde, booze Zonde.	320

S.

Salomon die zag een Hoere.	245
Schoon of een Lichaam sterk is en vol waffen,	315
Staat op bedaart O! jeugt, 't is tyd.	259

T.

Te recht is 't dat men zeid wanneer de lieden.	370
--	-----

V.

't Verheugt my dat Gods heilig Woordt.	387
Verhoort, ô Heere! myn gebeden.	336
't Verlies van goed kan dapper smerten.	318

W.

Waar is myn tyd gebleeven.	251
Wat is de Waereld met haar luister.	324
Wel maagden wilt gy u verciereren.	268
Wel mensch, waarom dus onvernoegt?	283
Wel dien' zeid David die niet gaat.	301
Wy zien hoe alle daagen.	269
Wy zien hoe meenig onversaagt.	384

R E G I S T E R

Van

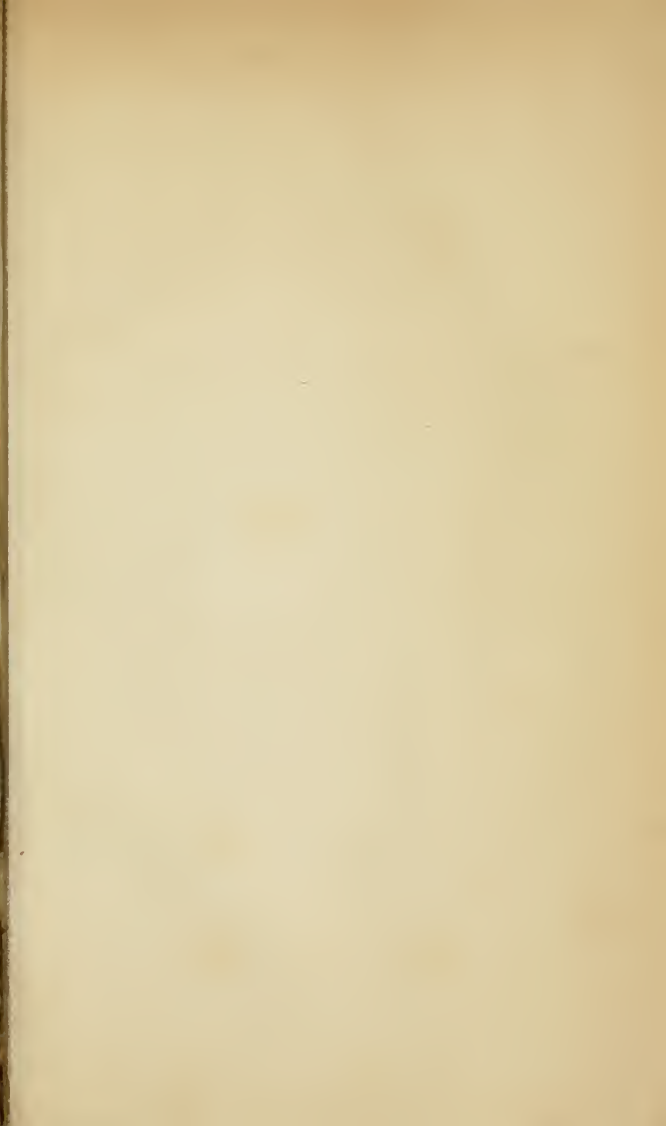
B O E K E N

Die by

J A C O B T E R B E E K

Gedrukt of te bekoomen zyn,
beneffens veele anderen.

- * **V**AN Hoek, vernederde en verhoogde Christus. 8vo.
- * Nood, Godsdienst vry van heerschappy. 4to.
- * Schaaps, Bloemtuinje. 8vo.
- * Guyon, kort middel om wel te bidden. 12ve.
- * — kort onderwys tot de Christelyke volmaakt-
heid. 12ve.
- * — Regel der Bondgenooten van het kindschap Je-
zu. 12ve.
- * Lucas, Evangelische Zedelessen. 8vo.
- * Govers Christen op zyn sterfbed.
- Séwels Dictionnaire Engels en Duitsch. 4to.
- wegwyzertot de Engelse Taal. 12ve.
- — tot de Nederduitsche Taal. 12ve.
- Bybel Engels, Fol. Quarto en Octavo.
- Testament Duitsch en Fransch met Psalmen. 12ve.
- Frans en Engels. 12ve.
- Engels en Duitsch. 12ve.
- Tydmeeting der gedachten, 3 deelen. 12ve.
- Camphuizens TheologischeWerken. 4to.
- — Liederen. 8vo.
- Limburgh TheologischeWerken, 3 deelen. 4to.
- over de Handelingen. 4to.
- onderhandeling met een Jood. 4to.
- Oosterwalds Predicatie. 8vo.
- oorspronk des verderfs. 8vo.
- Werenfels Predicatie. 8vo.
- bondel van Theologische verhandelingen,
2 deelen. 8vo.

SPECIAL 85-B
26614

